

**Aan de slag met de
Omgevingswet**

Toepassingsprofiel projectbesluit

Versie 1.0.1
Geonovum

Datum 30 oktober 2020

Colofon

Omgevingsdocument	projectbesluit
Identificatie	pb
Versie	1.0.1
Projectnaam	STandaard Officiële Publicaties met ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (STOP/TPOD)
Projectnummer	PR33
Contactpersoon	Monique van Scherpenzeel
Auteur(s)	DSO Project 33

Versiehistorie

In de versiehistorie wordt met WELT-xx verwezen naar de Wensen en Eisen Lijst voor de TPOD-standaard. Deze lijst bevat meldingen en wijzigingsverzoeken die door gebruikers van de standaard zijn ingediend. De ingediende meldingen zijn te vinden via <https://www.geonovum.nl/geo-standaarden/omgevingswet/meldingen>. Voor de STOP-standaard bestaat een vergelijkbaar meldingssysteem, waarnaar wordt verwezen met STOP-issue #xx. De STOP-issuetracker is te vinden via <https://gitlab.com/koop/STOP/standaard/-/issues>.

Versie	Datum	Wijziging
1.0.1	2020-10-30	Hele document: tekstcorrecties en verduidelijkingen
1.0.1	2020-10-30	Paragraaf 2.2 Algemene kenmerken projectbesluit In Tabel 2 Wijze van bekendmaking toegevoegd In Tabel 2 tekst over rechtsbescherming gecorrigeerd
1.0.1	2020-10-30	Paragraaf 2.3.2 Regels en besluiten die leiden tot wijziging van het omgevingsplan verwijderd en vervangen door Paragraaf 2.5 Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan: meervoudig bronhouderschap In deze paragraaf is beschreven dat voorlopig nog geen meervoudig bronhouderschap kan worden toegepast en worden alternatieve oplossingen gegeven.
1.0.1	2020-10-30	Paragraaf 3.6 Presentatiemodel <ul style="list-style-type: none"> Voorbeeld Activiteit verwijderd Toegevoegd dat het nieuw geïntroduceerde objecttype SymbolisatieItem het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> bij ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing gaat vervangen, met waarschuwing dat het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> in de 1.1-versie van de TPOD-standaard vervalt Aan de figuren een toelichting toegevoegd die uitlegt wat er in de figuur wordt bedoeld (n.a.v. consultatie)

1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 5.2.3 Specificaties voor tekstelementen van Vrijetekststructuur</p> <p>Tekst in overeenstemming gebracht met STOP, waaronder correctie beschrijving element InleidendeTekst (WELT-96) en van de elementen die binnen een Divisie al dan niet tegelijkertijd kunnen voorkomen</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 5.3.1 De tekstelementen in het Artikelstructuurdeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regeling als overkoepelend element verwijderd, cf. STOP (n.a.v. review) • Toegevoegd dat gebruik van tekstelement Tussenkop als Inhoud-element niet is toegestaan in omgevingsdocumenten met Artikelstructuur (WELT-68) • Tekst over element Gereserveerd in overeenstemming gebracht met STOP (n.a.v. review)
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 5.3.2 Opschrift en nummering tekstelementen Artikelstructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegevoegd dat voor de inleidende tekst/aanhef van een lijst gebruik gemaakt moet worden van het STOP-element Alinea (WELT-69) • Verwijderd opmerking dat lijstonderdelen een identificatie hebben (n.a.v. review) • Toegevoegd dat gebruik van Kop-element Subtitel niet is toegestaan in omgevingsdocumenten met Artikelstructuur (WELT-108) • Verwijderd de bepalingen over de opmaak van Koppen en toegevoegd een beschrijving dat opmaak van tekst door de LVBB wordt gegenereerd (WELT-87) • Verwijderd de bepaling dat het niet is toegestaan om aan het nummer van ieder tekstelement een letter toe te voegen, expliciet bepaald dat dat wel is toegestaan inclusief toelichting en specificatie (WELT-65) • Toegevoegd kader met Toekomstige functionaliteit: Opschrift bij Lid (STOP-issue #108)
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 5.4 Bijlagen bij Besluit en Regeling</p> <p>Paragraaf ingevoegd (en volgende paragrafen vernummerd) met uitleg over de toepassing van bijlagen als onderdeel van de tekst in STOP-XML respectievelijk als informatieobject (WELT-93)</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.2.2.2 Projectgebied</p> <p>Paragraaf verwijderd (en opvolgende paragraaf vernummerd)</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.2.2.1 Werkingsgebied en Locatie en Paragraaf 6.2.2.2 Vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject (voorheen paragraaf 6.2.2.3)</p> <p>Tekst aangepast omdat in STOP het geografisch informatieobject geen noemer meer heeft (WELT-67)</p>

1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.4.3 Objecttype Tekstdeel</p> <p>In de toelichting op de norm aan de beschrijving van het attribuut thema de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard de waardelijst bij dit attribuut limitatief zal worden en nog slechts 15 waarden zal bevatten en dat een attribuut subthema zal worden toegevoegd, met de werkafpraak om tot de inwerkingtreding van die versie van de standaard alleen gebruik te maken van de 15 waarden die daarvoor in de waardelijst als zodanig gemarkeerd zullen worden (WELT-112)</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.4.4 Objecttype Hoofdlijn</p> <p>Toelichting op werking attribuut gerelateerdeHoofdlijn toegevoegd (n.a.v. consultatie)</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.4.5 en 6.7.3 Objecttype Locatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de norm de beperking verwijderd dat in het geval van hoogte altijd de eenheid meter gekozen moet worden en toegevoegd dat gebruik gemaakt kan worden van de waardelijst 'Eenheid' • In de norm <ul style="list-style-type: none"> – Ambtsgebied toegevoegd als verschijningsvorm van Locatie (WELT-84) – Kader met Toekomstige functionaliteit toegevoegd: in de DSO-keten is dynamisch verwijzen naar Ambtsgebied pas in een later stadium mogelijk • In de toelichting op de norm <ul style="list-style-type: none"> – Ambtsgebied toegevoegd als verschijningsvorm van Locatie (WELT-84) – Kader met Toekomstige functionaliteit toegevoegd: beschrijving wanneer statisch en wanneer dynamisch verwezen moet worden naar Ambtsgebied • In de toelichting op de norm de beperking tot meter verwijderd en een voorbeeld van de toepassing van de eenheid bouwlaag voor hoogte toegevoegd
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.7.2 Objecttype Juridische regel</p> <p>In de toelichting op de norm aan de beschrijving van het attribuut thema de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard de waardelijst bij dit attribuut limitatief zal worden en nog slechts 15 waarden zal bevatten en dat een attribuut subthema zal worden toegevoegd, met de werkafpraak om tot de inwerkingtreding van die versie van de standaard alleen gebruik te maken van de 15 waarden die daarvoor in de waardelijst als zodanig gemarkeerd zullen worden (WELT-112)</p>

1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.4.8 Objecttype Regelingsgebied</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paragraaf verplaatst (was paragraaf 6.7.27) • Toegevoegd beschrijving dat in het geval van een projectbesluit het Regelingsgebied het projectgebied is • Toegevoegd dat Regelingsgebied noodzakelijk is voor DSO-LV om het omgevingsdocument te kunnen tonen (n.a.v. review)
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.5.1.1 Regeltekst en Juridische regel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aan de figuren met voorbeelden van Regeltekst met meerdere Juridische regels een toelichting toegevoegd die uitlegt welke Juridische regels te onderscheiden zijn (WELT-66) • Toegevoegd opmerking dat onderverdelen van Regeltekst in Juridische regels niet verplicht is
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.6 Het IMOW-UML-diagram voor de gewijzigde regels omgevingsplan</p> <p>Nieuwe afbeelding UML-diagram IMOW-productmodel voor het omgevingsplan toegevoegd, waarin de wijzigingen van de navolgende paragrafen verwerkt zijn</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.7.1 Objecttype Regeltekst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aan norm toegevoegd dat de constraint 'één type Juridische regel per Regeltekst' geldt op het niveau van Artikel (WELT-86) • Constraint 'indien gebruik gemaakt wordt van Leden, niet verwijzen naar Artikel' gewijzigd in 'indien Artikel is onderverdeeld in Leden, annotaties alleen op Leden' en toelichting op deze constraint aangescherpt
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.7.5.5 Objecttype Activiteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de norm de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor' • In de toelichting op het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard dit attribuut gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype <i>SymbolisatieItem</i> • De toelichting op het attribuut <i>bovenliggendeActiviteit</i> geactualiseerd • Toelichting over meerdere keren dezelfde Activiteit annoteren geactualiseerd omdat Activiteit geen rechtstreekse relatie meer heeft met Locatie maar met ActiviteitLocatieaanduiding

1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.7.6 Objecttype Omgevingswaarde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Type waardelijst voor Typenorm gewijzigd in uitbreidbaar, in overeenstemming met de waardelijst (WELT-55) • In de norm de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor' • In de toelichting op het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard dit attribuut gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem • Toegevoegd dat de attributen <i>kwalitatieveWaarde</i> en <i>kwantitatieveWaarde</i> alleen gebruikt kunnen worden wanneer de waarde niet in de Regeltekst staat, met toelichting • Toegevoegd dat het attribuut <i>waardeInRegeltekst</i> alleen gebruikt kan worden wanneer de waarden in de Regeltekst staan en dat in dit geval de waarden niet in het geografisch informatieobject worden vastgelegd, met toelichting (WELT-92)
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.7.7 Objecttype Omgevingsnorm</p> <ul style="list-style-type: none"> • Type waardelijst voor Typenorm gewijzigd in uitbreidbaar, in overeenstemming met de waardelijst (WELT-55) • In de norm de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor' • In de toelichting op het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard dit attribuut gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem • Toegevoegd dat de attributen <i>kwalitatieveWaarde</i> en <i>kwantitatieveWaarde</i> alleen gebruikt kunnen worden wanneer de waarde niet in de Regeltekst staat, met toelichting • Toegevoegd dat het attribuut <i>waardeInRegeltekst</i> alleen gebruikt kan worden wanneer de waarden in de Regeltekst staan en dat in dit geval de waarden niet in het geografisch informatieobject worden vastgelegd, met toelichting
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragrafen 6.7.8 t/m 6.7.26</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de norm de cardinaliteit van het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gecorrigeerd in 'komt 0 of 1 keer voor' • In de toelichting op het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i>: <ul style="list-style-type: none"> – het woord omgevingswaarde vervangen door gebiedsaanwijzing – de waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard dit attribuut gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.7.27 Objecttype Regelingsgebied</p> <p>Paragraaf verplaatst naar paragraaf 6.4.8 (volgende paragrafen vernummerd)</p>

1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.4.35 Kaartlaag</p> <p>De waarschuwing toegevoegd dat in de 1.1-versie van de TPOD-standaard het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> gaat vervallen en wordt vervangen door het objecttype SymbolisatieItem</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.4.29 SymbolisatieItem</p> <p>Paragraaf ingevoegd met norm en toelichting op het nieuw geïntroduceerde objecttype SymbolisatieItem dat het attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> bij ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing vervangt</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.9 Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat</p> <p>Paragraaf ingevoegd (en volgende paragrafen vernummerd) met uitleg over de manier van annoteren wanneer de tekst van een norm of beleid verdeeld is over lichaam en bijlage (WELT-94)</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 6.11 Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die noodzakelijk zijn om omgevingsdocumenten in DSO-LV te kunnen tonen (voorheen paragraaf 6.10)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegevoegd dat het verplicht is om het omgevingsdocument in te delen overeenkomstig de voorgeschreven standaardindeling en dat het verplicht is om eenmalig per omgevingsdocument het Regelingsgebied aan te leveren • Toegevoegd dat het annoteren met Regeltekst en Juridische regel niet verplicht is • Tekst aangepast omdat in STOP het geografisch informatieobject geen noemer meer heeft (WELT-67)
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 7.1 over de identificatie en paragrafen 7.2 en 7.3 over de toepassing van de STOP-tekstmodellen voor Regeling en Besluit zijn herschreven om de tekst in overeenstemming te brengen met STOP. De aanpassingen zijn verwerkt in de afbeeldingen die de toepassing illustreren</p>
1.0.1	2020-10-30	<p>Paragraaf 7.4 Procedure-informatie en consolidatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegevoegd in subparagraaf 7.4.3 kader met Toekomstige functionaliteit: completering van STOP-waardelijsten voor procedurestappen en beschrijving in TPOD over toepassing procedurestappen • Toegevoegd in subparagraaf 7.4.3 kader met Toekomstige functionaliteit: uitwerking van verwerking uitspraken rechterlijke macht • Toegevoegd subparagraaf 7.4.4 Procedurestatus van onderdelen van de Regeling • Toegevoegd subparagraaf 7.4.4 kader met Toekomstige functionaliteit: uitwerking van procedurestatussen

1.0.1	2020-10-30	Paragraaf 7.6 Kennisgeving Paragraaf ingevoegd (en volgende paragraaf vernummerd), n.a.v. introduce van de kennisgeving in STOP 1.0.4 (WELT 114)
1.0.1	2020-10-30	Bijlage 2 De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema Bijlage toegevoegd, waarin is aangegeven hoe de waarden van de waardelijst Thema zijn ontleend aan artikel 1.2 Omgevingswet (n.a.v. WELT-112)

Inhoud

A	Uitgangspunten voor de modellering	18
1	Inleiding	19
1.1	Aanleiding	19
1.1.1	Nieuw stelsel omgevingsrecht	19
1.1.2	LVBB, Overheid.nl en DSO-LV	19
1.2	STOP, IMOW en TPOD.....	20
1.3	Leeswijzer	21
2	Inhoudelijke aspecten van het projectbesluit	23
2.1	Kenschets rechtsfiguur.....	23
2.2	Algemene kenmerken projectbesluit	23
2.3	De inhoud van het projectbesluit.....	26
2.4	Projectbesluit en projectprocedure	27
2.5	Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan: meervoudig bronhouderschap	27
2.6	Overgangsrecht en overgangsfase.....	28
3	Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten	30
3.1	Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten ...	30
3.2	Omgevingsdocumenten met en zonder regels	30
3.3	Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling	31
3.4	Annoteren	31
3.5	Waardelijsten	32
3.6	Presentatiemodel	32
3.7	Metadata.....	36
3.8	Van plan tot publicatie	36
3.8.1	Het aanleverproces.....	36
3.8.2	Raadplegen	37
3.8.2.1	Raadplegen in het officiële publicatieblad	37
3.8.2.2	Raadplegen in DSO-LV	37
B	Modellering van het projectbesluit.....	38
4	Besluit, besluitonderdelen en projectbesluit	39
4.1	Besluit en besluitonderdelen	39
4.1.1	Toelichting	39
4.1.2	Norm	40
4.2	De actuele geldende versie van het projectbesluit	41
4.3	De geconsolideerde Regeling van het projectbesluit.....	41
5	Toepassing van het IMOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten	42
5.1	Soorten tekststructuur	42
5.2	Specificatie van de Vrijetekststructuur	42
5.2.1	Tekstelementen voor het lichaam van het projectbesluit	43

5.2.2	Toelichting	43
5.2.3	Norm	43
5.3	Specificatie van de Artikelstructuur voor gewijzigde regels omgevingsplan door het projectbesluit.....	45
5.3.1	Tekstelementen	45
5.3.1.1	Toelichting	45
5.3.1.2	Norm	47
5.3.2	Opschrift en nummering van de tekstelementen.....	48
5.3.2.1	Toelichting	48
5.3.2.2	Norm	50
5.4	Bijlagen bij Besluit en Regeling	52
5.4.1	Bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML	53
5.4.2	Informatieobject als bijlage	53
5.5	Standaardindeling projectbesluit	53
5.5.1	Toelichting	53
5.5.2	Norm	53
5.6	Standaardindeling gewijzigde regels omgevingsplan	55
5.6.1	Toelichting	55
5.6.2	Norm	56
5.7	Begripsbepalingen	56
5.7.1	Toelichting	56
5.7.2	Norm	57
5.8	Meet- en rekenbepalingen	57
5.8.1	Toelichting	57
5.8.2	Norm	58
5.9	Verwijzing	58
5.9.1	Toelichting	59
5.9.2	Norm	59
6	Het Informatiemodel Omgevingswet.....	60
6.1	Inleiding	60
6.2	Het IMOW voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur	60
6.2.1.1	Divisie en Tekstdeel.....	60
6.2.2	Locatie.....	61
6.2.2.1	Werkingsgebied en Locatie	61
6.2.2.2	Vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject	63
6.2.3	Annotatie	65
6.3	Het IMOW-UML-diagram voor het projectbesluit.....	65
6.4	Annoteren met IMOW-objecten: bedoeling, objecten en attributen	66
6.4.1	Introductie: de bedoeling van het annoteren met IMOW-objecten	67
6.4.2	Objecttype Divisie	68
6.4.2.1	Toelichting op de toepassing.....	68
6.4.2.2	Definitie	68
6.4.2.3	Doel	69
6.4.2.4	Norm	69
6.4.2.5	Toelichting op de norm	69
6.4.3	Objecttype Tekstdeel	69

6.4.3.1	Toelichting op de toepassing.....	69
6.4.3.2	Definitie	70
6.4.3.3	Doel	70
6.4.3.4	Norm	71
6.4.3.5	Toelichting op de norm	72
6.4.4	Objecttype Hoofdlijn	73
6.4.4.1	Toelichting op toepassing	73
6.4.4.2	Definitie	73
6.4.4.3	Doel	74
6.4.4.4	Norm	74
6.4.4.5	Toelichting op de norm	74
6.4.5	Objecttype Locatie	75
6.4.5.1	Toelichting op de toepassing.....	75
6.4.5.2	Definitie	76
6.4.5.3	Doel	76
6.4.5.4	Norm	77
6.4.5.5	Toelichting op de norm	79
6.4.6	Objecttype Geometrie.....	81
6.4.6.1	Toelichting op de toepassing.....	81
6.4.6.2	Definitie	81
6.4.6.3	Doel	81
6.4.6.4	Norm	81
6.4.6.5	Toelichting op de norm	82
6.4.7	Objecttype Gebiedsaanwijzing	82
6.4.7.1	Toelichting op de toepassing.....	82
6.4.8	Objecttype Regelingsgebied.....	82
6.4.8.1	Toelichting op de toepassing.....	82
6.4.8.2	Definitie	83
6.4.8.3	Doel	83
6.4.8.4	Norm	83
6.4.8.5	Toelichting op de norm	83
6.5	Het IMOW voor de gewijzigde regels omgevingsplan.....	83
6.5.1.1	Regeltekst en Juridische regel.....	83
6.5.2	Locatie.....	85
6.5.3	Annotatie	85
6.6	Het IMOW-UML-diagram voor de gewijzigde regels omgevingsplan.....	85
6.7	Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd	87
6.7.1	Objecttype Regeltekst.....	87
6.7.1.1	Toelichting op de toepassing.....	87
6.7.1.2	Definitie	87
6.7.1.3	Doel	87
6.7.1.4	Norm	88
6.7.1.5	Toelichting op de norm	88
6.7.2	Objecttype Juridische regel.....	89
6.7.2.1	Toelichting op de toepassing.....	89
6.7.2.2	Definitie	90
6.7.2.3	Doel	90

6.7.2.4	Norm	91
6.7.2.5	Toelichting op de norm	93
6.7.3	Objecttype Locatie	97
6.7.3.1	Toelichting op de toepassing.....	97
6.7.3.2	Definitie	99
6.7.3.3	Doel	99
6.7.3.4	Norm	99
6.7.3.5	Toelichting op de norm	101
6.7.4	Objecttype Geometrie.....	103
6.7.4.1	Toelichting op de toepassing.....	103
6.7.4.2	Definitie	103
6.7.4.3	Doel	103
6.7.4.4	Norm	103
6.7.4.5	Toelichting op de norm	104
6.7.5	Objecttype Activiteit	104
6.7.5.1	Toelichting op de toepassing.....	104
6.7.5.2	Definitie	105
6.7.5.3	Doel	105
6.7.5.4	Norm	106
6.7.5.5	Toelichting op de norm	107
6.7.6	Objecttype Omgevingswaarde.....	111
6.7.6.1	Toelichting op de toepassing.....	111
6.7.6.2	Definitie	113
6.7.6.3	Doel	113
6.7.6.4	Norm	113
6.7.6.5	Toelichting op de norm	115
6.7.7	Objecttype Omgevingsnorm	117
6.7.7.1	Toelichting op de toepassing.....	117
6.7.7.2	Definitie	119
6.7.7.3	Doel	119
6.7.7.4	Norm	120
6.7.7.5	Toelichting op de norm	121
6.7.8	Objecttype Gebiedsaanwijzing	124
6.7.8.1	Toelichting op de toepassing.....	124
6.7.8.2	Definitie	125
6.7.8.3	Doel	125
6.7.8.4	Norm	126
6.7.8.5	Toelichting op de norm	127
6.7.9	Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied.....	128
6.7.9.1	Toelichting op de toepassing.....	128
6.7.9.2	Definitie	129
6.7.9.3	Doel	129
6.7.9.4	Norm	129
6.7.9.5	Toelichting op de norm	129
6.7.10	Gebiedsaanwijzingtype Bodem.....	130
6.7.10.1	Toelichting op de toepassing.....	130
6.7.10.2	Definitie	131

6.7.10.3	Doel	131
6.7.10.4	Norm	131
6.7.10.5	Toelichting op de norm	132
6.7.11	Gebiedsaanwijzingtype Defensie	133
6.7.11.1	Toelichting op de toepassing.....	133
6.7.11.2	Definitie	133
6.7.11.3	Doel	133
6.7.11.4	Norm	133
6.7.11.5	Toelichting op de norm	134
6.7.12	Gebiedsaanwijzingtype Energievoorziening	135
6.7.12.1	Toelichting op de toepassing.....	135
6.7.12.2	Definitie	136
6.7.12.3	Doel	136
6.7.12.4	Norm	136
6.7.12.5	Toelichting op de norm	136
6.7.13	Gebiedsaanwijzingtype Erfgoed.....	137
6.7.13.1	Toelichting op de toepassing.....	137
6.7.13.2	Definitie	138
6.7.13.3	Doel	138
6.7.13.4	Norm	138
6.7.13.5	Toelichting op de norm	139
6.7.14	Gebiedsaanwijzingtype Externe veiligheid.....	140
6.7.14.1	Toelichting op de toepassing.....	140
6.7.14.2	Definitie	141
6.7.14.3	Doel	141
6.7.14.4	Norm	141
6.7.14.5	Toelichting op de norm	141
6.7.15	Gebiedsaanwijzingtype Functie	142
6.7.15.1	Toelichting op de toepassing.....	142
6.7.15.2	Definitie	144
6.7.15.3	Doel	144
6.7.15.4	Norm	144
6.7.15.5	Toelichting op de norm	144
6.7.16	Gebiedsaanwijzingtype Geluid.....	145
6.7.16.1	Toelichting op de toepassing.....	145
6.7.16.2	Definitie	146
6.7.16.3	Doel	146
6.7.16.4	Norm	146
6.7.16.5	Toelichting op de norm	147
6.7.17	Gebiedsaanwijzingtype Geur.....	148
6.7.17.1	Toelichting op de toepassing.....	148
6.7.17.2	Definitie	148
6.7.17.3	Doel	148
6.7.17.4	Norm	148
6.7.17.5	Toelichting op de norm	149
6.7.18	Gebiedsaanwijzingtype Landschap.....	150
6.7.18.1	Toelichting op de toepassing.....	150

6.7.18.2	Definitie	151
6.7.18.3	Doel	151
6.7.18.4	Norm	151
6.7.18.5	Toelichting op de norm	151
6.7.19	Gebiedsaanwijzingtype Leiding	152
6.7.19.1	Toelichting op de toepassing	152
6.7.19.2	Definitie	153
6.7.19.3	Doel	153
6.7.19.4	Norm	153
6.7.19.5	Toelichting op de norm	154
6.7.20	Gebiedsaanwijzingtype Lucht	155
6.7.20.1	Toelichting op de toepassing	155
6.7.20.2	Definitie	155
6.7.20.3	Doel	155
6.7.20.4	Norm	155
6.7.20.5	Toelichting op de norm	156
6.7.21	Gebiedsaanwijzingtype Mijnbouw	157
6.7.21.1	Toelichting op de toepassing	157
6.7.21.2	Definitie	158
6.7.21.3	Doel	158
6.7.21.4	Norm	158
6.7.21.5	Toelichting op de norm	158
6.7.22	Gebiedsaanwijzingtype Natuur	159
6.7.22.1	Toelichting op de toepassing	159
6.7.22.2	Definitie	160
6.7.22.3	Doel	160
6.7.22.4	Norm	160
6.7.22.5	Toelichting op de norm	161
6.7.23	Gebiedsaanwijzingtype Recreatie	162
6.7.23.1	Toelichting op de toepassing	162
6.7.23.2	Definitie	162
6.7.23.3	Doel	162
6.7.23.4	Norm	162
6.7.23.5	Toelichting op de norm	163
6.7.24	Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik	164
6.7.24.1	Toelichting op de toepassing	164
6.7.24.2	Definitie	165
6.7.24.3	Doel	165
6.7.24.4	Norm	165
6.7.24.5	Toelichting op de norm	165
6.7.25	Gebiedsaanwijzingtype Verkeer	166
6.7.25.1	Toelichting op de toepassing	166
6.7.25.2	Definitie	167
6.7.25.3	Doel	167
6.7.25.4	Norm	167
6.7.25.5	Toelichting op de norm	168
6.7.26	Gebiedsaanwijzingtype Water en watersysteem	169

6.7.26.1	Toelichting op de toepassing.....	169
6.7.26.2	Definitie	169
6.7.26.3	Doel	170
6.7.26.4	Norm	170
6.7.26.5	Toelichting op de norm	170
6.7.27	Objecttype Kaart.....	171
6.7.27.1	Toelichting op de toepassing.....	171
6.7.27.2	Definitie	172
6.7.27.3	Doel	172
6.7.27.4	Norm	173
6.7.27.5	Toelichting op de norm	174
6.7.28	Objecttype Kaartlaag	174
6.7.28.1	Toelichting op de toepassing.....	174
6.7.28.2	Definitie	174
6.7.28.3	Doel	174
6.7.28.4	Norm	175
6.7.28.5	Toelichting op de norm	176
6.7.29	Objecttype SymbolisatieItem	176
6.7.29.1	Toelichting op de toepassing.....	176
6.7.29.2	Definitie	177
6.7.29.3	Doel	177
6.7.29.4	Norm	177
6.7.29.5	Toelichting op de norm	178
6.8	Het niveau van annoteren	178
6.9	Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat	179
6.10	Standaardfrase als verbinding tussen Regeltekst, Locatie en waarden.....	180
6.11	Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die noodzakelijk zijn om omgevingsdocumenten in DSO-LV te kunnen tonen	182
C	Aspecten van de aanlevering.....	185
7	Aanlevering van omgevingsdocumenten	186
7.1	Identificatie van een Regelingversie met Doel.....	186
7.1.1	Algemeen.....	186
7.1.2	De toepassing van Doel bij het projectbesluit.....	188
7.2	De vormgeving van Regeling en Besluit bij omgevingsdocumenten met Artikelstructuur... ..	188
7.2.1	Model	188
7.2.1.1	Toelichting	188
7.2.1.2	Norm.....	189
7.2.2	Regeling.....	189
7.2.2.1	Norm	189
7.2.2.2	Voorbeeld.....	190
7.2.3	Besluit	190
7.2.3.1	Norm.....	190
7.2.3.2	Voorbeeld.....	192
7.3	De vormgeving van Regeling en Besluit bij omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur	193

7.3.1	Inleiding	193
7.3.2	Regeling.....	194
7.3.2.1	Norm	194
7.3.2.2	Voorbeeld.....	195
7.3.3	Besluit	195
7.4	Procedure-informatie en consolidatie	195
7.4.1	Algemeen.....	195
7.4.2	Ontwerpbesluit	196
7.4.3	Definitief besluit.....	196
7.4.4	Procedurestatus van onderdelen van de Regeling	197
7.5	Kennisgeving	198
7.6	Muteren van IMOW-objecten	199
D	Bijlagen.....	200
Bijlage 1	Ontwerpkeuzen.....	201
Bijlage 2	Projectprocedure.....	202
Bijlage 3	De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema	204

A   Uitgangspunten voor de modellering

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het motto van de Omgevingswet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

1.1.1 Nieuw stelsel omgevingsrecht

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet wordt het huidige stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien en wordt het fundament van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht gelegd. Met het vernieuwen van het omgevingsrecht wil de wetgever vier verbeteringen bereiken:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- De leefomgeving staat op een samenhangende manier centraal in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een actieve en flexibele aanpak biedt overheden meer afwegingsruimte om doelen voor de leefomgeving te bereiken.
- Besluitvorming over projecten in de leefomgeving gaat sneller en beter.

Voor de realisatie van deze doelen biedt de wetgever diverse juridische instrumenten, waaronder de omgevingsdocumenten die verschillende bevoegde gezagen in staat stellen besluiten te nemen die ingrijpen in de leefomgeving. De belangrijkste omgevingsdocumenten zijn:

- Algemene Maatregel van Bestuur (Rijk)
- Ministeriële Regeling (Rijk)
- Omgevingsvisie (Rijk, provincies en gemeenten)
- Omgevingsverordening (Provincies)
- Waterschapsverordening (Waterschappen)
- Omgevingsplan (Gemeenten)
- Projectbesluit (Rijk, provincies en waterschappen)
- Programma (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen)

1.1.2 LVBB, Overheid.nl en DSO-LV

Omgevingsdocumenten moeten om werking te kunnen hebben, worden bekendgemaakt respectievelijk gepubliceerd. Daartoe moeten ze worden aangeleverd aan de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (verder: LVBB). De LVBB verzorgt vervolgens de bekendmaking van de besluiten en de consolidatie van wijzigingsbesluiten in de (geconsolideerde) Regeling. Beide worden geplaatst op het internetportaal overheid.nl: de bekendmaking van de besluiten komt op officielebekendmakingen.nl in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag en de geconsolideerde Regeling in de nationale respectievelijk lokale regelingenbank. De geconsolideerde Regeling (in IMOP-termen: de Toestand) wordt doorgeleverd aan de hierna te bespreken DSO-LV. Deze processen en de resultaten daarvan zijn nader beschreven in paragraaf 3.8.

Digitalisering is een ander belangrijk instrument voor het behalen van de vier verbeterdoelen. De Omgevingswet bevat de grondslagen voor de Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (verder: DSO-LV). Daarmee is de juridische basis gelegd voor de ontwikkeling van DSO-LV en kunnen er regels worden gesteld over onder andere gemeenschappelijke definities in de standaarden en voorzieningen die onderdeel zijn van het stelsel.

DSO-LV zorgt voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie van goede kwaliteit en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

DSO-LV biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving: het Omgevingsloket. Via het Omgevingsloket kunnen zij:

- (op termijn) informatie raadplegen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over water- of luchtkwaliteit en geluidbelasting.
- vergunningen aanvragen en meldingen doen;
- zien welke regels en beleid van toepassing zijn op een locatie. De basis hiervoor zijn de omgevingsdocumenten, waaronder omgevingsvisies, omgevingsverordeningen en omgevingsplannen, projectbesluiten, AMvB's, MR en programma's.

Om aan deze doelstellingen van DSO-LV te kunnen voldoen, is het nodig om de omgevingsdocumenten machineleesbaar te maken en de gebruikte gegevens onderling uitwisselbaar te maken. Dat betekent dat de omgevingsdocumenten vanuit informatiekundig en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd.

De Omgevingswet biedt daartoe de mogelijkheid door het stellen van regels over de inrichting en vormgeving van de omgevingsdocumenten, die worden vastgelegd in de Standaard Officiële Publicaties (STOP) en het onderhavige document. Bij ministeriële regeling zullen regels worden opgenomen rond het gebruik van deze standaard voor officiële overheidspublicaties.

De standaard legt vast hoe tekst moet worden ingedeeld en geannoteerd, hoe tekst aan locaties moet worden gekoppeld, welke waardelijsten van toepassing zijn en hoe het resultaat vervolgens uitgewisseld moet worden. Het is aan de bevoegde gezagen om de inhoud te bepalen.

1.2 STOP, IMOW en TPOD

De Standaard voor Officiële Publicaties (verder: STOP) omvat de beschrijving van de manier waarop digitale officiële bekendmakingen worden opgesteld, uitgewisseld en gepresenteerd. STOP ondersteunt het beschikbaar stellen van alle officiële bekendmakingen. Het algemene doel is interoperabiliteit in dat proces van uitwisselen en beschikbaar stellen. STOP gaat daarbij niet over de inhoud van officiële bekendmakingen, maar beschrijft wel de mechanismen en bouwstenen om die inhoud digitaal vast te leggen.

Per domein kan een specificatie van STOP gemaakt worden. Voor de Omgevingswet is die specificatie gegeven in het Conceptueel InformatieModel Omgevingswet (verder: CIMOW) en het InformatieModel Omgevingswet (verder: IMOW). CIMOW is het conceptuele model waarop informatiemodellen in de keten gebaseerd worden. IMOW is afgeleid van CIMOW en is het logische model dat is toegespitst op de keten 'Van plan tot publicatie'. IMOW richt zich

met name op omgevingsdocumenten in DSO-LV. IMOW omvat implementatierichtlijnen en implementatie-afspraken voor de omgevingsdocumenten. Daarnaast omvat het per type omgevingsdocument een UML-klassediagram voor het annoteren van dat omgevingsdocument.

Op welke wijze STOP en IMOW moeten worden toegepast is per omgevingsdocument beschreven in een Toepassingsprofiel. Een Toepassingsprofiel is een nadere invulling c.q. beperking van de (algemene) STOP en bevat domeinspecifieke afspraken. De toepassingsprofielen geven voor het specifieke domein aan welke specifieke regels er gelden voor inhoud en metadata (eigenschappen en waardelijsten).

Voor de Omgevingswet is het gebruik van ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (TPOD) vereist en is er voor elk soort omgevingsdocument een apart toepassingsprofiel. Een TPOD beschrijft de informatiekundige specificaties conform STOP en IMOW voor de (inhoudelijke) onderwerpen, de regels en richtlijnen die gelden voor het betreffende omgevingsdocument. Het is in feite de schakel tussen de juridisch(-inhoudelijke) bepalingen in de Omgevingswet en de technische specificaties voor het ontwikkelen van software ten behoeve van het opstellen van de afzonderlijke omgevingsdocumenten en de data die daarin wordt vastgelegd. Het TPOD is primair bedoeld voor informatie-specialisten, beleidsmedewerkers en juristen van de bevoegde gezagen, die de omgevingsdocumenten volgens de standaard inhoud en vorm zullen geven. De Wegwijzer voor het betreffende omgevingsdocument vult dit aan met aanwijzingen en voorbeelden voor de concrete toepassing van de standaard.

Dit TPOD geeft uitwerking aan het projectbesluit en behoort bij een set van documenten die, als toepassing van STOP, ontwikkeld zijn voor het domein van de Omgevingswet:

- Het Conceptueel Informatiemodel voor de Omgevingswet (CIMOW);
- Het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW);
- XSD's; schema's voor implementatie van IMOW in XML-formaat;
- Presentatiemodel;
- Toepassingsprofielen (TPOD's) voor de omgevingsdocumenten;
- Waardelijsten behorende bij de TPOD's;
- Validatie- en conformiteitsregels;
- Wegwijzer op basis van de TPOD's.

1.3 Leeswijzer

Dit document is in twee delen verdeeld. Deel A beschrijft de uitgangspunten voor de modellering. In dit eerste hoofdstuk zijn de doelstellingen van de Omgevingswet en DSO-LV en de werking van LVBB en overheid.nl op hoofdlijnen toegelicht. Daarmee is het bredere kader en het doel van het TPOD geschetst. Hoofdstuk 2 beschrijft de juridische, inhoudelijke en procedurele aspecten van het projectbesluit en andere instrumenten die op het projectbesluit inwerken. Ook de overgangsfase na inwerkingtreden van de Omgevingswet komt aan de orde. Hoofdstuk 3 gaat in op de belangrijkste uitgangspunten voor de toepassingsprofielen. Ingegaan wordt op het proces van totstandkoming en bekendmaking, het verschil tussen omgevingsdocumenten met en omgevingsdocumenten zonder regels, het verschil tussen een initieel besluit, een wijzigingsbesluit en de geconsolideerde Regeling van het projectbesluit; daarna worden de hoofdlijnen van annoteren, waardelijsten en presentatiemodel toegelicht. Vervolgens worden de onderwerpen muteren en consolideren en

metadata kort benoemd. Tot slot wordt ingegaan op het proces van plan tot publicatie: het aanleverproces en het raadplegen van omgevingsdocumenten.

Deel B is volledig gewijd aan de modellering van het projectbesluit. Hoofdstuk 4 beschrijft de besluitonderdelen waaruit een besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit bestaat en het verschil tussen de actuele geldende versie van het projectbesluit en de geconsolideerde Regeling daarvan. In hoofdstuk 5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op het projectbesluit. Hoofdstuk 6 bevat een beschrijving van IMOW voor omgevingsdocumenten met een vrije tekststructuur (6.2) en voor het deel van het projectbesluit dat de regels van het omgevingsplan wijzigen met een artikelstructuur (6.3). Na een korte inleiding op het model worden de hoofdlijnen van het IMOW voor omgevingsdocumenten beschreven. Daarna volgt het IMOW-UML-diagram en wordt vervolgens gedetailleerd toegelicht hoe het annoteren van het projectbesluit met IMOW-objecten wordt toegepast. Hierbij worden steeds die objecten beschreven die bij het desbetreffende IMOW behoren (vrije tekst dan wel artikelstructuur). In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk worden de verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status beschreven.

In deel C komt een aantal aanleveringsaspecten aan de orde: de identificatie van omgevingsdocumenten met Doel; de vormgeving van Regeling en Besluit, oftewel de toepassing van de STOP-tekstmodellen voor Regeling en Besluit voor omgevingsdocumenten; het aangeven van de procedurestatus van een besluit tot vaststelling of wijziging van omgevingsdocumenten en de doorwerking daarvan in de geconsolideerde Regeling en tot slot het muteren van IMOW-objecten.

Dit toepassingsprofiel stelt een aantal (overwegend technische en structurerende) normen voor het opstellen van het projectbesluit. Voorbeelden daarvan zijn het aantal besluitonderdelen waaruit een besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit moet bestaan, de eigenschappen die nodig zijn om een bepaalde annotatie vast te leggen en de manier waarop de relatie tussen tekst en werkingsgebied wordt vormgegeven. Uiteraard bevat het toepassingsprofiel ook een toelichting op die normen. Om volstrekt helder te maken wat tot de norm behoort, wordt in de tekst een duidelijk onderscheid gemaakt tussen beide teksttypen. De toelichtende teksten staan steeds in de subparagraaf Toelichting, de normen staan in de subparagraaf Norm. Het gaat hier om de functionele normen uit de standaard, niet om juridische normen die regels stellen. Het onderdeel Norm beschrijft hoe bij het opstellen van het projectbesluit voldaan moet worden aan de TPOD-standaard. Doelstelling hiervan is dat de omgevingsdocumenten van verschillende bevoegde gezagen op eenzelfde manier geraadpleegd en bevraagd kunnen worden en het combineren van informatie uit verschillende omgevingsdocumenten over eenzelfde onderwerp vereenvoudigd wordt. Hiermee hebben deze normen een functionele invalshoek. Validatieregels die bepalen of een projectbesluit kan worden bekendgemaakt en/of in DSO-LV getoond kan worden, kennen een technische invalshoek: kan het geautomatiseerde systeem het document verwerken?

2 Inhoudelijke aspecten van het projectbesluit

Dit hoofdstuk beschrijft de inhoud van het projectbesluit en heeft als doel de functionele elementen in het toepassingsprofiel te kunnen identificeren.

Paragraaf 2.1 schetst het karakter van het projectbesluit. Deze schets bevat informatie op hoofdlijnen, die van belang is voor de functionele elementen in het toepassingsprofiel. In paragraaf 2.2 staan algemene kenmerken van het projectbesluit. Deze kenmerken geven de (juridische, procedurele, etc.) context weer van het projectbesluit, maar beschrijven geen domeinspecifieke zaken. Paragraaf 2.3 beschrijft domeinspecifieke kenmerken van het projectbesluit. Paragraaf 2.4 geeft aan hoe de projectprocedure verloopt. Paragraaf 2.5 besteedt aandacht aan het wijzigen van het omgevingsplan door het projectbesluit en het meervoudig bronhouderschap. Paragraaf 2.6 ten slotte gaat over de overgangperiode waarin wordt gegaan van omgevingsplan van rechtswege naar het omgevingsplan dat is opgesteld conform de Omgevingswet.

2.1 Kenschets rechtsfiguur

Rijk, provincies en waterschappen kunnen besluiten tot het uitvoeren van een (vaak) complex project in de fysieke leefomgeving door middel van het projectbesluit. Het projectbesluit heeft alleen betrekking op projecten waar een nationaal, provinciaal of waterstaatsbelang mee gemoeid is of indien een privaat belang samenvalt met een publiek belang, zoals de aanleg van een windpark.

Het projectbesluit is gericht op het uitvoeren van een project en het in werking hebben of in stand houden daarvan. Voor een aantal categorieën van projecten is het vaststellen van een projectbesluit verplicht, voor andere projecten van publiek belang is het mogelijk om een projectbesluit, na toepassing van de projectprocedure, vast te stellen.

Het projectbesluit heeft een bijzonder karakter. Het bevat de maatregelen en kan alle toestemmingen bevatten die nodig zijn voor de uitvoering van het project. Het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor de expliciet in het projectbesluit genoemde activiteiten en als toestemming voor andere in het projectbesluit benoemde activiteiten. Met het oog op de voorbereiding van een projectbesluit kunnen provinciale staten respectievelijk de minister een voorbereidingsbesluit nemen.

2.2 Algemene kenmerken projectbesluit

In Tabel 1 tot en met Tabel 3 zijn de algemene kenmerken van het projectbesluit opgenomen. Deze kenmerken leggen de algemene eigenschappen vast, waarmee informatie over het projectbesluit wordt bijgehouden. Doel van deze tabellen is het weergeven van de meest essentiële algemene kenmerken van het instrument zodat de lezer het beter kan plaatsen en vergelijken met bestaande instrumenten. Niet om een volledig sluitende beschrijving te geven. De in de tabellen aangehaalde artikelen zijn afkomstig uit de Omgevingswet (verder: Ow), tenzij anders vermeld.

Tabel 1 Juridische kenmerken

Onderwerp	Specificatie
Grondslag rechtsfiguur	Artikel 5.44 Ow
Vorbereidingsprocedure	Verplichte kennisgeving van voornemen een verkenning uit te voeren en om projectbesluit vast te stellen met/zonder voorafgaande voorkeursbeslissing. Toepassen afdeling 3.4 Awb verplicht (art 16.71 lid 1 Ow).
Tijdstip bekendmaking/terinzagelegging vastgesteld projectbesluit	Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het projectbesluit wordt bekend gemaakt en ter inzage gelegd.
Wijze van bekendmaking	Bekendmaking door plaatsing van het volledige besluit in het elektronisch publicatieblad van het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen
Tijdstip inwerkingtreding	Projectbesluit door GS of minister treedt in werking 4 weken na terinzagelegging, bij spoedeisende omstandigheden kan GS/Minister een eerdere datum bepalen (art. 16.78 Ow). Projectbesluit waterschap treedt in werking 4 weken na de dag waarop het besluit door GS over goedkeuring is bekendgemaakt.
Rechtsbescherming	Beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (artikel 2.2 onderdeel B lid 2 onder e Invoeringswet Omgevingswet, waarmee afdeling 5.2 Omgevingswet (Projectprocedure) wordt toegevoegd aan artikel 2 van bijlage 2 Awb (Beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State))
Geldt toepassingsprofiel ook voor ontwerpbesluit	Ja.
Rechtsfiguur roept meldingsplicht of vergunningplicht in het leven	Ja, voor zover projectbesluit regels omgevingsplan wijzigt.
Rechtsfiguur bevat voor eenieder bindende regels	Ja, voor zover projectbesluit regels omgevingsplan wijzigt.

Tabel 2 Kenmerken ten behoeve van metadata en annotaties

Onderwerp	Specificatie
Beleidsmatig verantwoordelijke overheid (bevoegde bestuurslaag)	<ul style="list-style-type: none"> • Rijk • provincie • waterschap
Bestuursorgaan	<ul style="list-style-type: none"> • minister • gedeputeerde staten • dagelijks bestuur waterschap

Onderwerp	Specificatie
omgevingsdocument kan rechtstreeks ander omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Ja, wijzigt omgevingsplan. In de overgangsfase hoeft tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip niet te worden voldaan aan deze voorwaarde (art. 22.16, lid 1 Ow).
Ander omgevingsdocument kan rechtstreeks onderhavig omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Nee
Rechtsfiguur kan gewijzigd worden door wijzigingsbesluiten	Ja
Onderdelen	In ieder geval (niet uitputtend): <ul style="list-style-type: none"> • Motivering en overwegingen (verplicht) • Projectbeschrijving (verplicht) • Verkenning en motivering participatie (verplicht) • Tijdelijke maatregelen en voorzieningen (verplicht indien aan de orde) • Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen (verplicht indien aan de orde) • Uitwerking (facultatief) • Buiten toepassing gelaten regels (facultatief) • Kan gelden als Omgevingsvergunning (facultatief) • andere toestemmingen (facultatief) • Wijziging regels omgevingsplan (verplicht indien nodig) • Maatwerkvoorschriften (facultatief) • Termijn waarin gemeente geen regels mag stellen die projectbesluit belemmeren 4.19A 3e lid(verplicht)
Tekststructuur besluitonderdelen	Gedeelte dat regels omgevingsplan wijzigt: Artikelstructuur (waarbij gebruik wordt gemaakt van de Aanwijzingen voor de Regelgeving). Overige onderdelen: Vrijetekststructuur
Vanuit het projectbesluit (het tweede deel van het besluit tot vaststelling/wijziging projectbesluit) en de geconsolideerde versie daarvan moet kunnen worden geraadpleegd	Er moet een koppeling opgenomen worden (in de viewer en het besluit) zodat altijd achterhaald kan worden welk besluit (deel 1) bij welke regels (deel 2) horen.

Tabel 3 Vergelijking met huidige rechtsfiguren en RO Standaarden

Onderwerp	Specificatie
Vergelijkbaar met/ voortzetting van huidige rechtsfiguur	<ul style="list-style-type: none"> • inpassingsplan (Wet ruimtelijke ordening) • tracébesluit (Tracéwet) • projectplan (afd. 5.2 projectprocedure Waterwet)
Voortzetting van instrument in RO Standaarden	<p>Projectbesluit heeft hybride karakter met één beschrijvend deel en indien nodig één regeldeel, daardoor niet een echte voortzetting van 1 specifiek instrument van RO-standaarden. Heeft gelijkenis met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inpassingplan uit Wro • Tracébesluit uit de Tracéwet
INSPIRE thema	Planned Land Use: SpatialPlan

2.3 De inhoud van het projectbesluit

De Omgevingswet geeft geen sluitend overzicht van onderwerpen waarover in het projectbesluit regels gesteld moeten of kunnen worden. Wel staat in de wet specifiekere bepalingen over de inhoud van het projectbesluit, zoals omschrijving van het project, maatregelen die getroffen worden hoe de participatie is verlopen.

Het projectbesluit heeft een ander karakter dan overige omgevingsdocumenten en bevat de maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project. Tevens en kan het alle toestemmingen bevatten die nodig zijn voor de uitvoering van het project en kan het regels bevatten die het omgevingsplan wijzigen.

Tabel 4 biedt een overzicht van de bepalingen van de Omgevingswet over de inhoud van het projectbesluit. Voor de samenstelling van deze tabel is gebruik gemaakt van de Omgevingswet met de voorgenomen wijzigingen die in de Omgevingswet worden aangebracht door het wetsontwerp Invoeringswet Omgevingswet zoals in maart 2019 ingediend bij de Eerste Kamer.

Tabel 4 Procedurele kenmerken projectbesluit

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Directe werking projectbesluit	art. 5.52 Ow	Geldt als omgevingsvergunning voor de expliciet in het projectbesluit genoemde activiteiten wijzigt -voor zover strijdig- het omgevingsplan (of meerdere omgevingsplannen) met regels die nodig zijn voor het uitvoeren, in werking hebben of in stand houden van het project.

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Overdracht bevoegdheid tot vaststellen projectbesluit	art. 5.44b Ow	Het Rijk kan de bevoegdheid voor het vaststellen van het projectbesluit overdragen aan gedeputeerde staten van de provincie waar het project geheel of in hoofdzaak wordt uitgevoerd, als gedeputeerde staten daarmee instemmen.
Vorbereidingsbesluit	art. 4.16 Ow	Met het oog op de voorbereiding van een projectbesluit kunnen provinciale staten respectievelijk de minister een voorbereidingsbesluit nemen.
Projectbesluit door waterschap	art. 5.53a lid 1 Ow	In een projectbesluit dat wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur van een waterschap mogen geen regels worden gesteld die in strijd zijn met regels die op grond van een projectbesluit of een voorbereidingsbesluit van een bestuursorgaan van de provincie of het Rijk in het omgevingsplan zijn opgenomen. Uitzondering daarop vormen de gevallen waarin instructieregels dan wel instructies van Rijk respectievelijk provincie daartoe nopen.
Projectbesluit door provincie	art. 5.53a lid 2 Ow	In een projectbesluit dat wordt vastgesteld door gedeputeerde staten mogen geen regels worden gesteld die in strijd zijn met regels die op grond van een projectbesluit of een voorbereidingsbesluit van het Rijk in het omgevingsplan zijn opgenomen.

2.4 Projectbesluit en projectprocedure

Rijk, provincies en waterschappen kunnen overgaan tot nemen van een projectbesluit. Het is het sluitstuk van een projectprocedure (zie Bijlage 2). Het projectbesluit kan het omgevingsplan wijzigen met regels die nodig zijn voor het uitvoeren en in werking hebben of in stand houden van het project.

2.5 Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan: meervoudig bronhouderschap

In het algemeen is een bestuursorgaan verantwoordelijk voor het vaststellen en wijzigen van het omgevingsdocument waarvoor het op grond van de Omgevingswet is aangewezen als

bevoegd gezag en worden omgevingsdocumenten alleen gewijzigd door wijzigingsbesluiten van hetzelfde type. In het geval van het omgevingsplan berust die bevoegdheid primair bij de gemeente, maar zijn er ook andere bestuursorganen die andere typen besluiten nemen die leiden tot wijziging van het omgevingsplan. Gedeputeerde Staten kunnen met een reactieve interventie besluiten dat een onderdeel van een besluit tot vaststelling of wijziging van het omgevingsplan geen deel van het omgevingsplan uitmaakt (artikel 16.21 Ow). Waterschap, provincie en Rijk kunnen een projectbesluit vaststellen dat het omgevingsplan wijzigt met regels die nodig zijn voor het uitvoeren en in werking hebben of in stand houden van het project (artikel 5.52 lid 1 Ow). Een voorbereidingsbesluit wijzigt het omgevingsplan met voorbeschermingsregels; zo'n voorbereidingsbesluit kan worden genomen door gemeente (artikel 4.14 Ow) of door provincie of Rijk (artikel 4.16 Ow). De wetgever heeft reactieve interventie, projectbesluit en voorbereidingsbesluit zo bedoeld dat het nemen ervan tot gevolg heeft dat het het omgevingsplan, dus een ander type omgevingsdocument, wijzigt. Technisch uitgedrukt zijn er bij een voorbereidingsbesluit op grond van artikel 4.16 Ow, een reactieve interventie en een projectbesluit meerdere bevoegde gezagen, oftewel bronhouders, die het omgevingsplan kunnen wijzigen. Dit wordt meervoudig bronhouderschap genoemd.

In juridische zin is meervoudig bronhouderschap niet heel ingewikkeld. Gebleken is echter dat meervoudig bronhouderschap in technische zin heel complex is. Enerzijds omdat iedere wijziging niet alleen tekst wijzigt, maar ook locaties, annotaties en geografische informatieobjecten en ook gevolgen kan hebben voor de vragenbomen waarmee het omgevingsplan in het Omgevingsloket bevestigd kan worden. Anderzijds omdat niet eenduidig is hoe wijzigingen uitgevoerd moeten worden. Voor het omgevingsplan geldt namelijk een overgangsfase waarin gemeenten het omgevingsplan stapsgewijs kunnen opbouwen. In die periode bestaat het omgevingsplan uit het omgevingsplan van rechtswege (bestaande uit de geldende bestemmingsplannen c.a. die in Ruimtelijkeplannen.nl zijn gepubliceerd en dan via de overbruggingsfunctie getoond worden), het omgevingsplan van Rijksweg (oftewel de bruidsschatregels) en het omgevingsplan dat de gemeente zelf aan het opbouwen is. Om deze redenen is het niet haalbaar gebleken dat de plansystemen van bevoegde gezagen op de beoogde datum van inwerking treden van de Omgevingswet gereed zijn voor de vorm van tweerichtingsverkeer met de LVBB die voor het meervoudig bronhouderschap nodig is.

Daarom is er interbestuurlijk besloten om in de eerste periode na het in werking treden van de Omgevingswet geen meervoudig bronhouderschap in technische zin toe te passen, maar te kiezen voor alternatieve oplossingen om zo te komen tot complexiteitsreductie. Voor het projectbesluit bestaan de oplossingen in het overgangsrecht (gedurende de overgangstermijn geldt het projectbesluit als omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit) en in afspraken over het wijzigen van het omgevingsplan tussen het bestuursorgaan dat het projectbesluit voorbereidt en vaststelt en de gemeente.

2.6 Overgangsrecht en overgangsfase

Door de Invoeringswet wordt aan de Omgevingswet een hoofdstuk over overgangsrecht toegevoegd. Artikel 22.16 voorziet in een overgangsfase voor het projectbesluit waar het de relatie met het omgevingsplan betreft.

Deze overgangsfase bestaat uit twee onderdelen. Ten eerste hoeft tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip het projectbesluit niet de regels van het omgevingsplan te wijzigen.

Voor zover een projectbesluit in deze periode in strijd is met het omgevingsplan, geldt het als een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Ten tweede hoeft, voor zover een projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit, het omgevingsplan niet eerder dan een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip met die vergunning in overeenstemming te zijn gebracht.

In de overgangperiode is het dus niet verplicht dat het projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigt, maar het is wel mogelijk.

3 Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten beschreven. Deze uitgangspunten zijn mede gebruikt als bouwstenen voor de ontwikkeling van de TPOD's. Deze informatie is met name beschrijvend van aard en dient het doel achtergrond te bieden voor deel B, dat de modellering van het projectbesluit beschrijft en voortbordurt op de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk. Dit hoofdstuk beschrijft generiek de toegepaste principes in algemene bewoording. Het is mogelijk dat onderdelen van die teksten voor het projectbesluit niet van toepassing zijn.

3.1 Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten

Het proces van opstellen van omgevingsdocumenten en daarbij toepassen van de STOP/TPOD-Standaarden begint intern bij het bevoegd gezag. Waar dat relevant is voor het instrument kan een informeel deel volgen dat bestaat uit participatie en (voor)overleg. Deze informele fase is vormvrij. In het informele deel van het proces kan een informele versie van het omgevingsdocument gebruikt worden die aan de STOP/TPOD-Standaarden voldoet, maar dat is niet verplicht. Met de standaarden kan een conceptversie van omgevingsdocumenten gemaakt worden.

Bij het opstellen van het omgevingsdocument ten behoeve van het formele deel van het proces moet gebruik gemaakt worden van de standaarden STOP en TPOD. De standaarden ondersteunen ook dit opstelproces. Na het opstellen van het omgevingsdocument volgen voor die instrumenten waarvoor dat van toepassing is publicatie en kennisgeving van het ontwerp van het omgevingsdocument en later publicatie of bekendmaking van het besluit op overheid.nl.

Op overheid.nl worden alleen ontwerp- en vastgestelde besluiten gepubliceerd respectievelijk bekendgemaakt. Op dit moment is nog niet bekend of, en zo ja waar, zal worden voorzien in een landelijk beschikbare omgeving waarin ook informele versies van de omgevingsdocumenten beschikbaar gesteld en geraadpleegd kunnen worden.

3.2 Omgevingsdocumenten met en zonder regels

Er is onderscheid tussen omgevingsdocumenten die regels bevatten, zoals het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten die geen regels bevatten, zoals de omgevingsvisie.

Omgevingsdocumenten die regels bevatten, zullen vanuit de gebruikerstoepassing van het DSO het meest bevraagd worden. Daarom worden aan die omgevingsdocumenten extra eisen gesteld ten behoeve van de bekendmaking en zijn er extra mogelijkheden aan toegevoegd voor bevraging en raadpleging. Om deze reden besteden de standaarden bijzondere aandacht aan deze categorie als het gaat om tekststructuur, annotaties en weergave.

De omgevingsdocumenten zonder regels hebben een ander karakter. Ze hebben een vrijere opzet en kennen geen artikelsgewijze indeling. Hiervoor geldt dan ook een aantal eisen niet die wel voor de omgevingsdocumenten met regels gelden, zoals vaste tekststructuren. De specificaties voor de tekststructuur zijn opgenomen in hoofdstuk 5.

3.3 Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling

Het grootste deel van het projectbesluit is vormvrij en wordt in de Vrijetekststructuur opgesteld. Dit vormt de basis voor de weergave die via het Digitaal Stelsel Omgevingswet te raadplegen is. Het projectbesluit kan in principe niet gewijzigd worden. Wel is het mogelijk om bij een herziening of een uitwerking een wijziging in de vorm van een wijzigingsbesluit, aan de hand van een verkorte procedure, op te stellen. Dit is alleen mogelijk wanneer de strekking van het genomen besluit intact blijft, dus bijvoorbeeld wanneer bij een windmolenpark het kabel-tracé ingetekend wordt, hetgeen voor de aanvang van het project niet te bepalen was. Wanneer de wijziging niet binnen het reeds genomen besluit past zal altijd een wijzigings- of nieuw besluit genomen moeten worden.

Bij een verkorte procedure moet een relatie opgenomen worden naar het oorspronkelijke projectbesluit zodat belanghebbenden die informatie zoeken een compleet beeld krijgen.

Voor zover het projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigt, worden deze wijzigingen opgenomen in de geconsolideerde versie van het omgevingsplan. Deze zijn te raadplegen nadat het besluit in werking is getreden, en alleen voor die besluitonderdelen die in werking zijn getreden. Ondanks dat dit wijzigingsbesluit onderdeel is van het projectbesluit zal het in de artikelstructuur beschreven moeten worden en als een separaat mutatiebericht aangeleverd moeten worden. Hierdoor vormt het een apart deel.

Beide delen maken gebruik van de zogeheten was-woordt mutatie (STOP). Hierdoor kan een verschilweergave opgesteld worden voor het vormvrije deel en kan een naast een verschilweergave ook consolidatie plaatsvinden voor het deel in de artikelstructuur. Technisch gezien kan het deel van het projectbesluit dat in Vrijetekststructuur is opgesteld ook geconsolideerd worden, maar gezien grote wijzigingen tot onleesbare was-woordt overzichten leiden valt te bezien of deze functionaliteit handig ingezet kan worden.

Indien er een artikelsgewijze toelichting gegeven is op de regels die het omgevingsplan wijzigen zullen deze tevens opgenomen worden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Via de (gekoppelde) ID is het projectbesluit die de wijziging initieert terug te vinden.

3.4 Annoteren

Onder annoteren verstaan we het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen, gegevens die de besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Dit zorgt ervoor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat locaties en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren helpt ook bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met locaties. De gegevens die bij het annoteren worden toegevoegd worden niet in de voor de mens leesbare tekst weergegeven. Voor degene die dat wil zijn ze wel terug te vinden. Het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten is beschreven in hoofdstuk 6. Daar wordt ook van ieder IMOW-object aangegeven wat het doel is van die annotatie, met andere woorden: wat levert de extra inspanning van het annoteren op aan meerwaarde voor gebruiker en opsteller?

3.5 Waardelijsten

Een waardelijst is een collectie van waarden die gebruikt kunnen worden bij het annoteren. Bij veel attributen van annotaties hoort een waardelijst met vooraf gedefinieerde waarden. Waardelijsten zijn er in twee vormen: limitatieve waardelijsten en uitbreidbare waardelijsten. In de toepassingsprofielen voor de omgevingsdocumenten bedoelen we daar het volgende mee:

- limitatieve waardelijst: een lijst met vooraf gedefinieerde waarden waaruit gekozen moet worden. Deze waardelijst wordt centraal beheerd en kan alleen beheermatig gewijzigd worden, aangezien een wijziging direct effect heeft op de werking van en functionaliteiten van de applicaties van DSO-LV en LVBB;
- uitbreidbare waardelijst: een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. Wanneer de gewenste waarde op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Als de gewenste waarde niet op de waardelijst voorkomt, wordt door het bevoegd gezag een eigen waarde gedefinieerd. Deze waarde wordt niet aan de waardelijst toegevoegd.

In paragrafen 6.2 en is aangegeven voor welke attributen een waardelijst geldt en of deze limitatief of uitbreidbaar is.

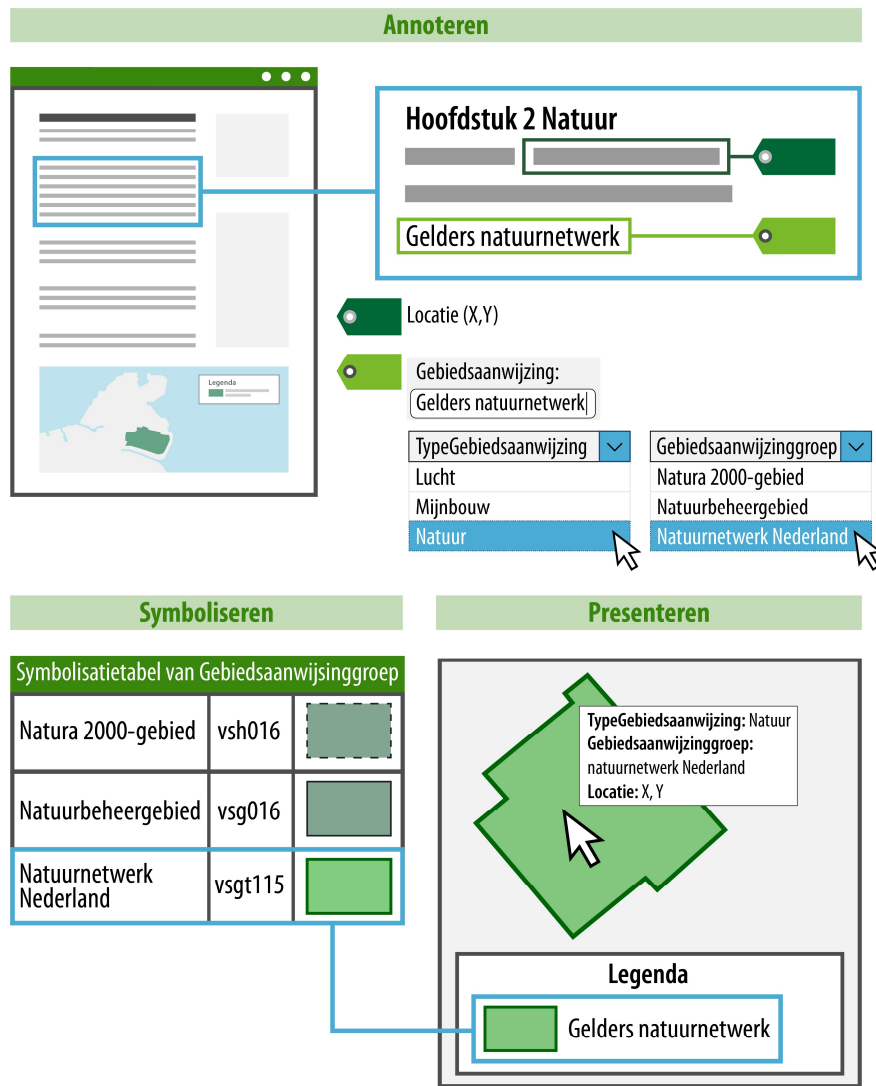
3.6 Presentatiemodel

De inhoud van een omgevingsdocument dient kenbaar te zijn. Daarom moet een omgevingsdocument niet alleen machineleesbaar worden aangeboden, maar is ook een voor de mens te interpreteren presentatie noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de tekst, de bijbehorende Locaties en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben zo overzichtelijk worden gepresenteerd dat de raadpleger ze kan interpreteren.

Het Presentatiemodel richt zich op de mensleesbare vorm van het presenteren. Onder presenteren verstaan we het weergeven en visualiseren van de inhoud van een besluit of regeling in een voorgedefinieerde vorm (gebruik van symbolen, kleur, lijndikte, arcering, karakterset) conform een afgesproken standaard. Het Presentatiemodel beschrijft daarbij de wijze van presenteren van tekst, locaties en waarden en het presenteren van wijzigingen in een wijzigingsbesluit.

De mensleesbare presentatie van tekst toont de hiërarchie van de structuurelementen van die tekst. De mensleesbare presentatie van Locaties maakt gebruik van de annotaties met IMOW-objecten, waardelijsten en symbolisatietabellen. Een symbolisatietabel bepaalt hoe Locaties, de bijbehorende annotaties en waarden op een kaartbeeld worden weergegeven. De tabel geeft de symbolisatie waarmee een annotatie wordt gepresenteerd. Hierbij wordt een waarde uit een limitatieve waardelijst aan de bijbehorende, afgesproken, symboolcode gekoppeld. Gebruik van de symbolisatietabel leidt tot een standaardweergave, ook wel geharmoniseerde weergave genoemd. Figuur 1 laat de werking van de standaardweergave zien voor een annotatie met een Gebiedsaanwijzing.

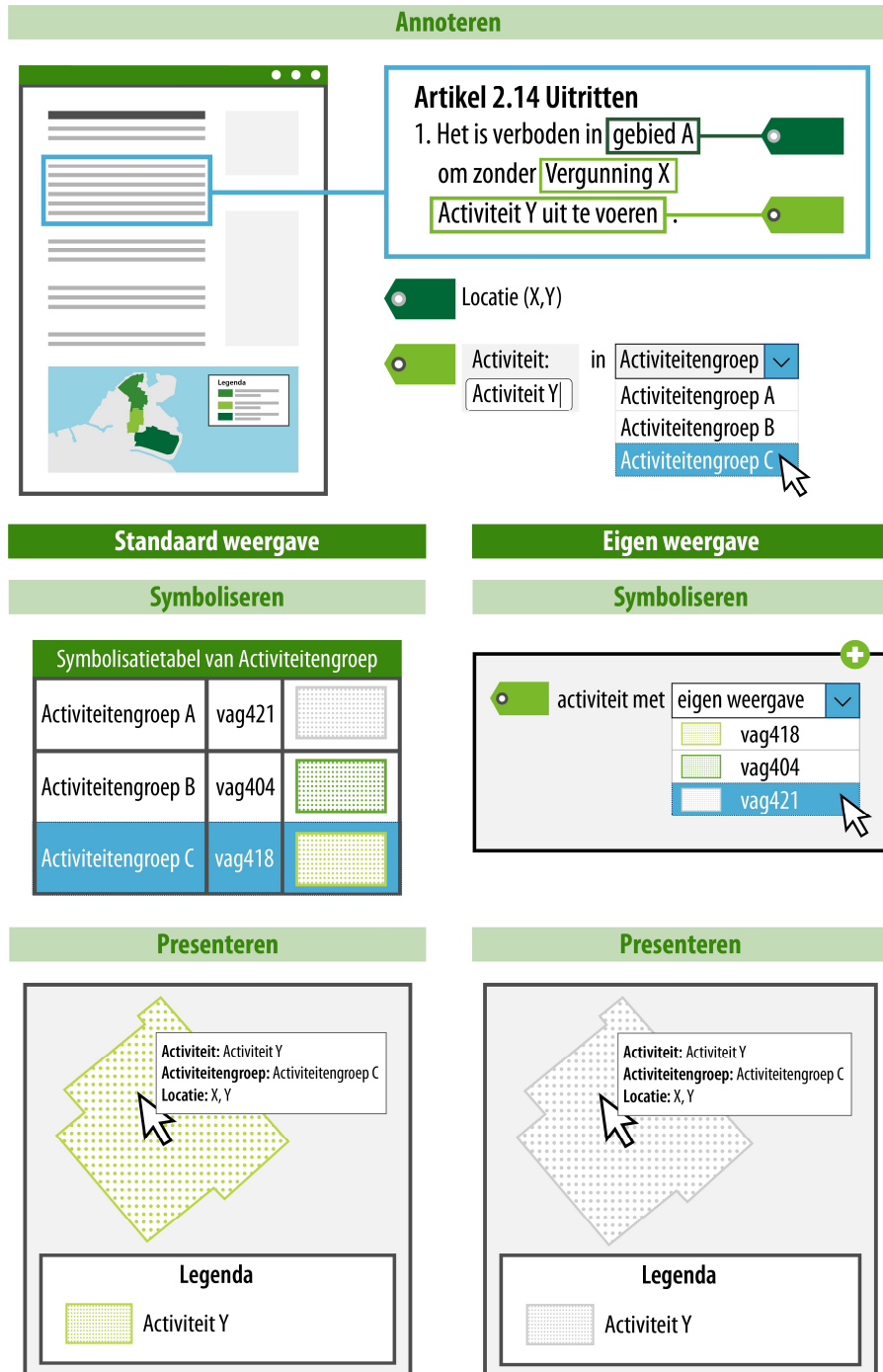

Figuur 1 Presentatiemodel: annoteren met object, type en groep, in combinatie met symbolisatietabel, toepassing standaardweergave

Figuur 1 laat zien dat een tekst wordt gekoppeld aan een Locatie. Om de Locatie betekenisvol op een kaart weer te geven is geannoteerd met een Gebiedsaanwijzing, in dit geval van het type Natuur. Het bevoegd gezag heeft zelf een naam gekozen voor de Gebiedsaanwijzing (in dit geval 'Gelders Natuurnetwerk') en heeft aangegeven tot welke groep die specifieke Gebiedsaanwijzing hoort. De groep wordt gekozen uit de waardelijst 'Natuurgroep' die hoort bij de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur. In het voorbeeld is uit de waardelijst de waarde 'Natuurnetwerk Nederland' gekozen. De groep is het onderdeel van de annotatie dat bepaalt hoe de Locatie op de kaart wordt weergegeven. Alle waarden voor groep van de waardelijst hebben in de symbolisatietabel die hoort bij het Presentatiemodel een code die bepaalt hoe de groep wordt weergegeven: de kleur, arcering, mate van transparantie en lijnstijl. Voor het bevoegd gezag is het voldoende om aan te geven welke groep van toepassing is. Een viewer kan dan geautomatiseerd met behulp van de symbolisatietabel de Locatie met de juiste standaardymbolisatie weergegeven.

Het bevoegd gezag heeft twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode is door te kiezen voor een eigen, specifieke symbolisatie in plaats van de standaardweergave. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om de activiteiten 'het exploiteren van een discotheek' en 'het exploiteren van daghoreca' ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep 'exploitatieactiviteit horeca'. Figuur 2 laat daarvan (enigszins versimpeld) een voorbeeld zien. In IMOW is daarvoor een attribuut toegevoegd aan de objecten Activiteit (via ActiviteitLocatieaanduiding), Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing.

Gebleken is dat het in DSO-LV niet goed werkt om met een attribuut een symbolisatie mee te geven. Daarom is in IMOW versie 1.0.3 het objecttype SymbolisatieItem geïntroduceerd. Met SymbolisatieItem kan het bevoegd gezag een eigen, specifieke symbolisatie geven aan ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. In verband met de eis dat in de 1.0.x-versie van de standaard geen wijzigingen worden aangebracht die niet backwards compatible zijn, blijft het attribuut *specifiekeSymbolisatie* gehandhaafd, naast het nieuwe objecttype. In versie 1.1 van de TPOD-standaard zal het attribuut *specifiekeSymbolisatie* volledig vervallen. Om er voor te zorgen dat er dan geen omgevingsdocumenten zijn waarvan onderdelen niet meer door de standaard en de systemen van DSO-LV worden ondersteund, wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, het objecttype SymbolisatieItem te gebruiken en geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie*.

Figuur 2 Presentatiemodel: annoteren met object en groep, in combinatie met symbolisatietabel, toepassing standaardweergave (links) en eigen weergave (rechts)

Figuur 2 laat het verschil zien tussen de toepassing van de standaardweergave en de eerste methode voor het bevoegd gezag om zelf invloed uit te oefenen op de weergave, namelijk door te kiezen voor een eigen, specifieke symbolisatie. Het bovenste deel van de afbeelding laat, net als in Figuur 1 maar dan voor een activiteit, zien dat een tekst wordt gekoppeld aan een Locatie, de activiteit een naam krijgt en een groep wordt gekozen. Het onderste deel van

de figuur laat aan de linkerkant de toepassing van de standaardweergave zien. Dit is al beschreven in de toelichting op Figuur 1. De rechterkant toont de toepassing van de eigen, specifieke symbolisatie. Het bevoegd gezag kiest uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die het beste past bij de manier waarop het het object wil weergeven. In dat geval gaat de specifieke symbolisatie boven de weergave-werking van de groep.

De tweede methode die het bevoegd gezag heeft om zelf invloed uit te oefenen op de weergave is het samenstellen van kaarten en kaartlagen. Daarmee geeft het bevoegd gezag zelf aan dat bepaalde informatie, of een set van informatie, op een kaart of kaartlaag wordt weergegeven. IMOW kent hiervoor de objecten Kaart en Kaartlaag, die in de paragrafen 6.7.27 en 6.7.28 zijn beschreven.

Naast de presentatie van tekst, Locaties en waarden legt het Presentatiemodel ook vast hoe wijzigingen in een wijzigingsbesluit worden gepresenteerd. In een wijzigingsbesluit moet in mensleesbare, inzichtelijke en begrijpelijke vorm getoond worden wat door het besluit verandert in de geconsolideerde Regeling; dit betreft zowel tekst, Locatie als waarden.

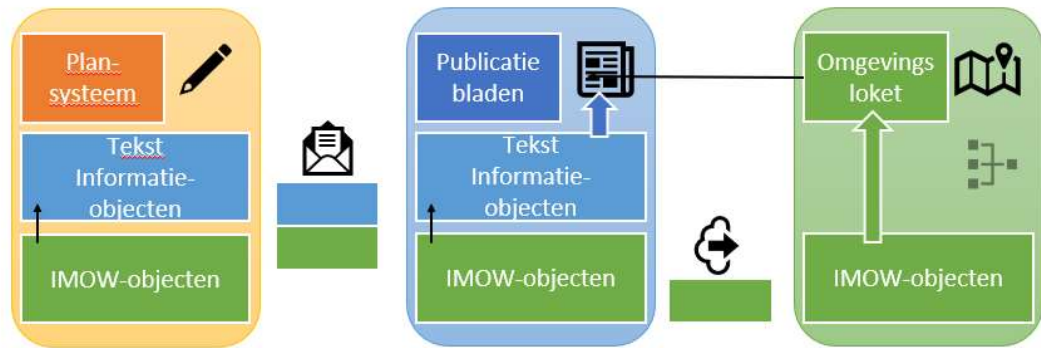
3.7 Metadata

Informatie en specificaties voor de metadata die moeten worden meegeleverd bij de aanlevering voor de bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten zijn te vinden in de STOP-documentatie.

3.8 Van plan tot publicatie

3.8.1 Het aanleverproces

Het bevoegd gezag levert via het digitale kanaal het digitale besluit aan via het bronhouderskoppelvlak. Het digitale besluit bestaat uit een generiek formeel deel met daarin de artikelen c.q. beleidstekst en informatieobjecten en een Omgevingswetdeel met specifieke objecten vanuit dit domein. In het geval van een wijzigingsbesluit levert het bevoegd gezag de consolidatie-instructies ten behoeve van het consolideren van het wijzigingsbesluit in de regeling. Beide delen vormen een gevalideerd consistent geheel. De LVBB verzorgt de publicatie van het formele deel van het besluit in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag op officiëlebekendmakingen.nl en consolideert het besluit in de regeling. De IMOW-objecten worden gedistribueerd naar DSO-LV ten behoeve van het Omgevingsloket.

Figuur 3 Aanleverproces

3.8.2 Raadplegen

3.8.2.1 Raadplegen in het officiële publicatieblad

Op officiële bekendmakingen.nl wordt het besluit formeel bekend gemaakt in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag. De authentieke tekst van het besluit wordt in PDF-formaat weergegeven en er is een zogeheten landingspagina voor de informatieobjecten. Tevens is er een web-versie van het besluit.

Daarnaast worden de consolidatie-instructies verwerkt in de geldende regeling van dat moment. Dit resulteert in een documentgerichte weergave van de regeling van waaruit de informatieobjecten kunnen worden benaderd. De informatieobjecten worden afzonderlijk getoond in een interactieve viewer en kunnen vanuit daar ook worden gedownload. Raadplegen is alleen mogelijk per omgevingsdocument of regeling en dus ook alleen van één bevoegd gezag. Er is geen integraal overzicht van alle regels voor de leefomgeving.

3.8.2.2 Raadplegen in DSO-LV

DSO-LV ontvangt de geconsolideerde regeling met de IMOW-objecten. In het Omgevingsloket zijn diverse functies beschikbaar voor de gebruiker. Het biedt de mogelijkheid tot het oriënteren op de integrale regels of het integrale beleid over de fysieke leefomgeving via de kaart. Met een klik op de kaart zijn de daar geldende regels en het geldende beleid te raadplegen. De locaties uit de diverse regelingen worden via een legenda gesymboliseerd op de kaart. De tekst en kaart geven ook selectiemogelijkheden, bijvoorbeeld het tonen van regeltekst en locaties voor een specifieke activiteit, het uitsluitend tonen van regels die voor iedereen gelden of het tonen van beleid over een specifiek beleidsaspect met de bijbehorende locaties. De getoonde tekst komt uit de geconsolideerde Regelingen vanuit de officiële publicatiebladen.

Tot slot vormen de IMOW-objecten de basis voor de toepasbare regels (vragenbomen) in het Omgevingsloket, indien van toepassing. De locaties zijn gekoppeld aan de activiteiten in de vragenboom. De vragenbomen zelf worden via een apart kanaal aangeleverd.

B Modelling van het projectbesluit

Dit deel beschrijft de modellering van het projectbesluit en voorziet in de vertaling van (een deel van) de kenmerken van Tabel 1 tot en met Tabel 4 uit hoofdstuk 2 naar het model dat de kenmerken structureert en aan elkaar relateert. Het model legt uit hoe het projectbesluit zodanig gestructureerd wordt, dat het machineleesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar wordt.

Hoofdstuk 4 beschrijft besluit, besluitonderdelen en geldende en geconsolideerde Regeling van het projectbesluit. In hoofdstuk 5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op het projectbesluit. Hoofdstuk 6 beschrijft het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW).

IMOW en de toepassing daarvan vormen een domeinspecifieke toepassing van STOP. Om een omgevingsdocument op te stellen en juridisch juist te kunnen bekendmaken is het uiteraard ook nodig om te voldoen aan de specificaties van STOP. Hoe dat moet is beschreven in de STOP-standaard.

4 Besluit, besluitonderdelen en projectbesluit

Deze paragraaf geeft een beschrijving van de onderdelen waaruit het besluit waarbij een projectbesluit of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat.

4.1 Besluit en besluitonderdelen

4.1.1 Toelichting

Het besluit waarbij een projectbesluit of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat uit twee onderdelen. Facultatief kan daar een derde deel aan worden toegevoegd.

Deel één: projectbesluit

Het projectbesluit zelf (of de wijziging daarvan) bestaat alleen uit het eerste deel van het besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit en eventueel bijgevoegde bijlagen. De toelichting van de onderdelen die het projectbesluit kan bevatten staat in paragraaf 5.4. Deel één bevat in ieder geval de volgende onderdelen (geen uitputtende opsomming):

- Motivering en overwegingen (verplicht)
- Projectbeschrijving (verplicht)
- Verkenning en motivering participatie (verplicht)
- Tijdelijke maatregelen en voorzieningen (verplicht)
- Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen (verplicht indien aan de orde)
- Termijn waarin gemeente geen regels mag stellen die projectbesluit belemmeren (artikel 4.19a leden 1 en 3 Ow) (verplicht)
- Buiten toepassing gelaten regels (facultatief)
- Omgevingsvergunningen & andere toestemmingen (facultatief)
- Uitwerking (facultatief)
- Maatwerkvoorschriften (facultatief)

Ter ondersteuning van de motivering en de verkenning kunnen bijlagen met onderzoeksgegevens, zoals het milieueffectrapport, en bescheiden etc. bij dit eerste deel van het vaststellingsbesluit gevoegd zijn.

Deel twee: wijziging regels omgevingsplan

Het projectbesluit kent een vast onderdeel waarin de regels voor het wijzigen van het omgevingsplan worden opgenomen. In dit onderdeel staat - vergelijkbaar met een wetswijziging of de wijziging van een verordening - aangegeven of het betrokken omgevingsplan wordt aangepast. Aangegeven wordt op welke wijze regels worden toegevoegd, geschrapt, gewijzigd of vervangen door andere regels. Dit onderdeel gaat op in de geconsolideerde (doorlopende) versie van het omgevingsplan dat digitaal raadpleegbaar beschikbaar moet zijn gesteld. De regels van het omgevingsplan wijzigen tegelijk met de bekendmaking van het projectbesluit. Indien het projectbesluit geen regels van het omgevingsplan wijzigt hoeft dit deel ook niet meegestuurd te worden. In tegenstelling tot de rest van het document is voor dit onderdeel een vormvaste opmaak verplicht om integratie in het omgevingsplan mogelijk te maken. Dit wordt in paragraaf 5.3 nader toegelicht.

Deel drie: artikelsgewijze toelichting

Dit deel kan aan het besluit worden toegevoegd als het bevoegd gezag er voor kiest om bij iedere regel - van het deel dat één of meerdere omgevingsplannen wijzigt - een artikelsgewijze toelichting te geven. De artikelsgewijze toelichting is facultatief, niet

verplicht. Als er voor een artikelsgewijze toelichting is gekozen bestaat dit deel van het besluit uit de volledige artikelsgewijze toelichting (bij de eerste vaststelling van een projectbesluit) dan wel uit de wijzigingen die worden aangebracht in de geconsolideerde artikelsgewijze toelichting (bij een besluit tot wijziging van het projectbesluit). Dit deel van het vaststellingsbesluit zal dus overeenkomen met de artikelsgewijze toelichting zoals die bij wetten en verordeningen gebruikelijk is.

Aan deze artikelsgewijze toelichting kan ook een algemene toelichting worden toegevoegd met bijvoorbeeld gegevens over de projectbesluit-nemer en een beschouwing over de visie van deze partij op het omgevingsplan (globaal, gedetailleerd, wijze waarop invulling is gegeven etc.). Wanneer dat nodig is, kan bij een wijziging van de regels van het omgevingsplan ook de algemene toelichting worden geactualiseerd.

Als dat gewenst is kunnen ook aan dit deel bijlagen worden toegevoegd.

De besluitonderdelen zijn schematisch weer gegeven in Figuur 4.

Figuur 4 Schematische weergave besluitonderdelen

In paragraaf 7.2 wordt de toepassing voor omgevingsdocumenten van de tekstmodellen van STOP voor Regeling en Besluit beschreven.

4.1.2 Norm

Het besluit tot vaststelling of wijziging van het (project)besluit bestaat uit ten minste één en ten hoogste drie onderdelen, met de volgende inhoud:

- Deel een: projectbesluit, verplicht onderdeel
- Deel twee: gewijzigde regels omgevingsplan, verplicht mits de regels van het omgevingsplan gewijzigd worden door het projectbesluit
- Deel drie: artikelsgewijze toelichting met optioneel algemene toelichting, facultatief onderdeel.

Aan ieder van deze drie onderdelen kunnen bijlagen worden toegevoegd.

4.2 De actuele geldende versie van het projectbesluit

De actuele geldende versie van het projectbesluit waaraan rechten en plichten kunnen worden ontleend, bestaat uit de delen één van alle opeenvolgende besluiten tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit.

4.3 De geconsolideerde Regeling van het projectbesluit

Naast de verzameling van delen één van alle besluiten tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit die samen de juridisch geldende versie van het projectbesluit vormen, is er ook een geconsolideerde Regeling van het projectbesluit. Een (Toestand van een) geconsolideerde Regeling bevat de inhoud van een regeling zoals die geldt op een bepaald moment. De geconsolideerde Regeling wordt afgeleid uit het initiële besluit waarin steeds de (in werking getreden) wijzigingen uit de wijzigingsbesluiten zijn verwerkt tot een doorlopende versie van het projectbesluit.

De geconsolideerde Regeling vormt de basis voor de weergave van de regeling op overheid.nl en van de versie van het projectbesluit die in DSO-LV te raadplegen is. Wanneer bijlagen in de Regeling van het projectbesluit zijn bijgevoegd worden die in de geconsolideerde Regeling opgenomen; wijzigingen die door het besluit in bestaande bijlagen worden aangebracht (aanpassingen in bestaande bijlagen of het geheel vervangen of verwijderen van één of meer bijlagen) worden in de geconsolideerde Regeling verwerkt. In dit toepassingsprofiel zijn vooral de specificaties voor de geconsolideerde Regeling van het projectbesluit beschreven. Hoe wijzigingsbesluiten er voor de bekendmaking en consolidatie uit moeten zien en hoe ze moeten worden aangeleverd, is beschreven in de STOP-documentatie. De mutatie van IMOW-objecten is beschreven in paragraaf 7.5.

5 Toepassing van het IMOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten

In STOP is een volledige beschrijving van de STOP-tekstmodellen opgenomen. De STOP-tekstmodellen benoemen tekstobjecten en beschrijven de structuur waarin die tekstobjecten toegepast kunnen worden. De tekstmodellen gelden voor alle officiële overheidspublicaties. Specifieke typen publicaties hebben een specifiek profiel op het STOP-tekstmodel.

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de STOP-tekstmodellen in zijn algemeenheid op omgevingsdocumenten en vervolgens specifiek op het projectbesluit moet worden toegepast.

5.1 Soorten tekststructuur

STOP onderscheidt voor inhoudelijke tekst twee soorten tekststructuren:

- Artikelstructuur: de tekststructuur van het lichaam van een regeling die is opgebouwd uit één of meer artikelen;
- Vrijetekststructuur: de tekststructuur die wordt gebruikt voor die onderdelen van regelingen die geen artikelen bevatten.

Er zijn omgevingsdocumenten waarvan het lichaam de Artikelstructuur heeft, zoals de omgevingsverordening, de waterschapsverordening en het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten waarvan het lichaam geen artikelen bevat en dus de Vrijetekststructuur heeft, zoals de omgevingsvisie. In het vervolg van dit toepassingsprofiel worden omgevingsdocumenten waarvan het lichaam artikelen bevat 'omgevingsdocumenten met Artikelstructuur' genoemd en worden omgevingsdocumenten waarvan het lichaam de Vrijetekststructuur heeft (oftewel geen artikelen bevat) 'omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur' genoemd.

In omgevingsdocumenten komt Vrijetekststructuur (zoals bedoeld in STOP) voor in alle onderdelen die geen Artikelstructuur kennen: nagenoeg alle delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur en die delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Artikelstructuur die geen artikelen bevatten. Dit geldt ook voor bijlagen bij alle onderdelen, dus ook voor bijlagen bij het onderdeel dat de Artikelstructuur heeft.

De specificatie van de STOP-Artikelstructuur is alleen van toepassing op omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, en dan alleen op die onderdelen die de regels oftewel de artikelen bevatten. De specificatie van de STOP-Vrijetekststructuur is van toepassing op alle omgevingsdocumenten, te weten op al die onderdelen die geen regels oftewel artikelen bevatten.

Het projectbesluit zelf, de initiële versie en eventuele wijzigingen daarop (deel 1), bestaat uit vrije tekst en kent derhalve een Vrijetekststructuur. Ook de eventuele bijlagen bij het projectbesluit en artikelsgewijze toelichting (deel 3) hebben een Vrijetekststructuur. De regels die het omgevingsplan wijzigen (deel 2) hebben een Artikelstructuur.

5.2 Specificatie van de Vrijetekststructuur

Zoals in paragraaf 5.1 is beschreven is de Vrijetekststructuur van STOP de tekststructuur die wordt gebruikt voor alle onderdelen van Regelingen die geen artikelen bevatten. Vrijetekststructuur komt in omgevingsdocumenten voor in alle onderdelen die geen

Artikelstructuur kennen: alle delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur en die delen van een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument met Artikelstructuur die geen artikelen bevatten. Dit geldt ook voor bijlagen bij alle onderdelen, dus ook voor bijlagen bij het onderdeel dat de Artikelstructuur heeft. De specificaties van de tekstelementen van de Vrijetekststructuur worden in de navolgende paragrafen beschreven.

Opgemerkt wordt dat aan DSO-LV alleen tekstonderdelen worden doorgeleverd die in de Regeling zijn opgenomen. DSO-LV kan dus ook alleen die onderdelen tonen. Bijlagen die onlosmakelijk onderdeel zijn van het omgevingsdocument zelf, zoals bijlagen bij de regels of de beleidstekst, moeten dus in de Regeling zelf worden opgenomen om in DSO-LV getoond en gebruikt te kunnen worden.

5.2.1 Tekstelementen voor het lichaam van het projectbesluit

De tekstelementen die hier beschreven staan leggen uit hoe het projectbesluit (deel 1) moet worden aangeleverd.

5.2.2 Toelichting

De tekststructuren van STOP kennen structuurelementen, elementen met inhoud en de inhoud zelf. Structuurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar zelf geen inhoud bevatten; in de Vrijetekststructuur zijn dat Divisie en DivisieTekst. Het element met inhoud is Inhoud. Voorbeelden van de inhoud zelf zijn Alinea, Tabel en Figuur. In de navolgende tekst gebruiken we 'tekstelement' als term voor de drie elementsoorten tezamen. Er gelden enige specificaties, die tot een minimum beperkt zijn opdat bestuursorganen flexibel zijn om deze onderdelen zoveel mogelijk naar eigen inzicht vorm te geven.

Opgemerkt wordt dat het in deze paragraaf gaat over het STOP-tekstmodel voor de Vrijetekststructuur en niet over IMOW-objecten die zijn bedoeld voor het deel van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur dat de daadwerkelijke inhoud van het omgevingsdocument bevat. Het STOP-tekstmodel kent het structuurelement Divisie. In IMOW komt Divisie voor als objecttype. Ze zijn niet hetzelfde. Het STOP-structuurelement Divisie wordt gebruikt voor alle onderdelen van besluiten en regelingen die geen artikelen bevatten. Dat is ruimer dan het IMOW-object Divisie, dat alleen kan voorkomen in het inhoudelijke deel van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur.

5.2.3 Norm

Voor de tekstelementen van de onderdelen van het projectbesluit die de Vrijetekststructuur hebben, gelden de volgende specificaties:

- Er zijn vier tekstelementen beschikbaar: Divisie, DivisieTekst, InleidendeTekst en Inhoud.
- Divisie en DivisieTekst zijn de structuurelementen die gebruikt worden voor de structurering van de tekstonderdelen met een Vrijetekststructuur. De opsteller kan desgewenst de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in verschillende niveaus van Divisie. In de hiërarchische indeling van de Divisies kunnen geen niveaus worden overgeslagen. DivisieTekst is het structuurelement van het laagste hiërarchische niveau.
- Divisie bevat de volgende elementen:
  - Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
  - Gereserveerd: leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met

eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structurelement met daadwerkelijke inhoud. Indien in een Divisie het element Gereserveerd wordt gebruikt mag in die Divisie geen van de elementen InleidendeTekst, Divisie of DivisieTekst voorkomen.

- InleidendeTekst: element dat inleidende tekst op de Divisie bevat. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. InleidendeTekst kan optioneel het element Kop bevatten en bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor InleidendeTekst zijn toegestaan. Indien in een Divisie het element InleidendeTekst wordt gebruikt:
  - mag in die Divisie het element Gereserveerd niet voorkomen;
  - moet in die Divisie ten minste één van de elementen Divisie of DivisieTekst voorkomen.
- Een verplichte keuze tussen:
  - Divisie (van een lageregelegen niveau)
  - DivisieTekst
- DivisieTekst is het structurelement van het laagste niveau. Het kan voorkomen onder een Divisie; dat kan zowel binnen als buiten het Lichaam. Het kan ook voorkomen zonder Divisie en staat dan rechtstreeks onder het Lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur of (buiten het Lichaam) rechtstreeks onder een van de elementen Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting.

Let op: bij omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur is Divisie het koppellement tussen de STOP- en de TPOD-standaard. De TPOD-standaard kent wel Divisie, maar kent DivisieTekst niet. Daarom is het annoteren met IMOW-objecten niet mogelijk bij DivisieTekst die rechtstreeks onder het Lichaam voorkomt. Annoteren van Divisie en van de tekst in DivisieTekst die onder een Divisie voorkomt is wel mogelijk.

Afhankelijk van die positie bevat DivisieTekst de volgende elementen:

- DivisieTekst die voorkomt onder een Divisie of rechtstreeks onder het Lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur:
  - Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
  - Een keuze tussen:
    - Gereserveerd: leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structurelement met daadwerkelijke inhoud.
    - Inhoud: element dat de inhoud van de (beleids)tekst bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.
- DivisieTekst die voorkomt rechtstreeks onder een van de elementen Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting:
  - Kop:
    - Optioneel element wanneer er onder de Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting slechts één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 0 of 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.

- Verplicht element wanneer er onder de Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting meer dan één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
- Een keuze tussen:
  - Gereserveerd: leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Optioneel element, komt 0 of 1 keer voor. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structurelement met daadwerkelijke inhoud.
  - Inhoud: element dat de inhoud van de Bijlage, Motivering, Toelichting of Algemene Toelichting bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.

5.3 Specificatie van de Artikelstructuur voor gewijzigde regels omgevingsplan door het projectbesluit

Zoals in paragraaf 5.1 is beschreven is de Artikelstructuur de tekststructuur voor juridisch authentieke documenten waarvan het lichaam van de regeling artikelen bevat, zoals de omgevingsverordening, de waterschapsverordening en het omgevingsplan. Omdat het projectbesluit de regels van het omgevingsplan kan wijzigen is de Artikelstructuur van toepassing op dit deel van het projectbesluit (deel 2). De Artikelstructuur kent specificaties voor het lichaam van tekst met Artikelstructuur en specificaties voor de overige onderdelen, oftewel die onderdelen die niet tot het lichaam behoren. De toepassing van deze specificaties voor de gewijzigde regels omgevingsplan door het projectbesluit wordt in de navolgende paragrafen beschreven.

5.3.1 Tekstelementen

De tekstelementen staan hier beschreven om te duiden hoe de gewijzigde regels van het omgevingsplan moeten worden aangeleverd (deel 2 van het projectbesluit).

5.3.1.1 Toelichting

De tekststructuren van STOP kennen structurelementen, elementen met inhoud en de inhoud zelf. Structurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar geen inhoud bevatten; voorbeelden zijn Hoofdstuk en Paragraaf. Elementen met inhoud zijn, zoals de term al zegt, die elementen die inhoud bevatten: Artikel en Lid. Voorbeelden van de inhoud zelf zijn Alinea, Tabel en Figuur. In de navolgende tekst gebruiken we 'tekstelement' als term voor de drie elementsoorten tezamen.

De structurelementen die kunnen worden gebruikt voor de structurering van het projectbesluit zelf, oftewel het onderdeel dat de artikelen bevat en dat geannoteerd kan worden met de IMOW-objecten die in paragraaf 6.4 zijn beschreven, zijn Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid. Deze tekstelementen zijn ontleend aan de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzingen 3.54, 3.56, 3.57, 3.58, 3.59), met enige nadere specificaties en toevoegingen.

De indeling van de Regeling werkt als volgt:

- 1 Hoofdstuk en Artikel komen altijd voor.
- 2 Als er behoefte is om in een Hoofdstuk Artikelen te groeperen wordt Afdeling gebruikt.
- 3 In hoofdstukken waarin een onderverdeling in Afdelingen niet volstaat (bijvoorbeeld vanwege de omvang van het hoofdstuk of de verscheidenheid aan onderwerpen in het hoofdstuk) wordt Paragraaf gebruikt; dit tekstonderdeel komt tussen Afdeling en Artikel.
- 4 Een volgende onderverdeling ontstaat door Subparagraaf te gebruiken; dit tekstelement komt tussen Paragraaf en Artikel.
- 5 Bij behoefte aan nog verder gaande onderverdeling wordt Subsubparagraaf gebruikt; dit tekstelement komt tussen Subparagraaf en Artikel.
- 6 Een nog verder gaande onderverdeling kan vervolgens bereikt worden door gebruik te maken van Titel; dit tekstonderdeel komt dan tussen Hoofdstuk en Afdeling.
- 7 Artikelen kunnen worden onderverdeeld in Leden.
- 8 Leden kunnen niet worden onderverdeeld in Subleden, in het model komt Sublid namelijk niet voor.
- 9 Concrete tekst kan alleen voorkomen onder Artikel en Lid: de Inhoud. Wanneer een Artikel is onderverdeeld in Leden bevatten alleen de Leden Inhoud; het Artikel zelf brengt in dat geval structuur aan en kent zelf geen tekst oftewel Inhoud. Zie Figuur 5 voor een voorbeeld.
- 10 Inhoud bestaat uit onder andere Alinea, Figuur, Lijst en Tabel; deze kunnen alleen voorkomen onder Artikel en Lid. Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschema met de bijbehorende documentatie. Het is niet toegestaan om het element Tussenkop te gebruiken.
- 11 Lijsten kunnen in meerdere niveaus gebruikt worden, zogenaamde geneste lijsten.
- 12 Voet- en eindnoten zijn niet toegestaan.

<p>Artikel 2.12   Activiteiten die zijn toegelaten na voorafgaande melding</p> <p>1   Meldingsplichtige activiteiten Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het verboden de activiteit 'het exploiteren van een hospice' te verrichten zonder dat daarvoor aan het bevoegd gezag een melding is gedaan</p> <p>2   Indieningsvereisten melding Bij het doen van de melding dienen de volgende indieningsvereisten in acht te worden genomen:</p> <p>   a. de melding dient te worden gedaan door middel van het inzenden van het bij deze regels behorende Formulier Melding;</p> <p>   b. toegevoegd moet worden een terreininrichtingstekening.</p>

Figuur 5   Voorbeeld van een Artikel dat is onderverdeeld in Leden, het Artikel zelf heeft geen Inhoud

Onder ieder structurelement kan het element Gereserveerd worden geplaatst. Het is een leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl de tekst 'Gereserveerd' wordt gegenereerd. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen; het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structurelement met daadwerkelijke inhoud.

5.3.1.2

Norm

Voor tekstelementen in het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten met Artikelstructuur gelden de regels uit Tabel 5.

Tabel 5 Regels voor tekstelementen en hun invulling

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Boek	0	-	-	
Deel	0	-	-	
Hoofdstuk	1..n	Regeling	Titel, Afdeling, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Titel	0..n	Hoofdstuk	Afdeling, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Titel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel
Afdeling	0..n	Hoofdstuk, Titel	Paragraaf, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Paragraaf	0..n	Afdeling	Subparagraaf, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf
Subparagraaf	0..n	Paragraaf	Subsubparagraaf, Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf
Subsubparagraaf	0..n	Subparagraaf	Artikel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Artikel	1..n	Hoofdstuk, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf	Lid, Alinea, Figuur, Lijst, Tabel, element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Lid	0..n	Artikel	Alinea, Figuur, Lijst, Tabel element 'Gereserveerd'	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Alinea	1..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Overige inhoud-elementen zoals Figuur, Lijst en Tabel ¹ , element Tussenkop is niet toegestaan	0..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid

5.3.2 Opschrift en nummering van de tekstelementen

Ten behoeve van de leesbaarheid en een goede oriëntatie in de tekst krijgt een groot deel van de tekstelementen van (deel 2 van) het projectbesluit een Kop die bestaat uit een aantal Kopelementen.

5.3.2.1 Toelichting

Kopelementen bestaan uit een Label (de aanduiding van het type tekstelement, zoals Hoofdstuk en Artikel), een Nummer en een Opschrift (de tekstuele aanduiding van het tekstelement die aangeeft waar het onderdeel over gaat). Met uitzondering van Lid is het verplicht alle tekstelementen te voorzien van een Opschrift; over het algemeen kan het bevoegd gezag (de tekst van) het Opschrift zelf kiezen. Lijsten kunnen voorkomen in Artikelen en Leden. Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst, oftewel de aanhef. Daarvoor moet verplicht gebruik gemaakt worden van het STOP-tekstelement Alinea. Er gelden regels voor het maximum aantal niveaus in Lijsten en de nummering van Lijsten.

De navolgende figuren tonen het verschil tussen Lid en Lijst, Leden met en zonder Opschrift en de werking van de aanhef bij een Lid met en een Lid zonder Opschrift

¹ Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschemata met de bijbehorende documentatie

<p>Artikel 2.12   Activiteiten die zijn toegelaten na voorafgaande melding</p> <p>1   Meldingsplichtige activiteiten Daar waar aan een locatie de functie '<u>Centrumgebied</u>' is toegeedeeld is het verboden de activiteit 'het exploiteren van een hospice' te verrichten zonder dat daarvoor aan het bevoegd gezag een melding is gedaan</p> <p>2   Indieningsvereisten melding Bij het doen van de melding dienen de volgende indieningsvereisten in acht te worden genomen:</p> <ul style="list-style-type: none">
a. de melding dient te worden gedaan door middel van het inzenden van het bij deze regels behorende Formulier Melding;
b. toegevoegd moet worden een terreininrichtingstekening.

Figuur 6   Artikel, Leden met Opschrift, Lijst en aanhef

Figuur 6 toont een Artikel met Leden met Opschrift. Lid 2 bevat een Lijst. Duidelijk zichtbaar is dat de Lijst wordt voorafgegaan door een aanhef.

<p>Artikel 2.4 (omgevingswaarden stikstofdioxide en stikstofoxiden)</p> <ul style="list-style-type: none">
1. Voor stikstofdioxide gelden de volgende ten hoogste toelaatbare concentraties:<ul style="list-style-type: none">
a. 200 µg/m³ uurgemiddelde, dat ten hoogste achttien maal per kalenderjaar wordt overschreden; en
b. 40 µg/m³ als kalenderjaargemiddelde.
2. Voor stikstofoxiden geldt een ten hoogste toelaatbare concentratie van 30 µg/m³ als kalenderjaargemiddelde.

Figuur 7   Artikel, Leden zonder Opschrift, Lijst en aanhef

Figuur 7 geeft een voorbeeld van een Artikel met Leden zonder Opschrift. Lid 1 bevat een Lijst, voorafgegaan door een aanhef die door het ontbreken van een Opschrift direct achter het nummer van het Lid staat.

Zoals uit de navolgende norm blijkt bestaat de nummering van Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid uit Arabische cijfers. Bij ieder tekstelement is het toegestaan om aan die nummering letters toe te voegen.

Wanneer met een wijzigingsbesluit een nieuw tekstelement wordt ingevoegd tussen al bestaande tekstelementen, bijvoorbeeld een nieuw artikel tussen de artikelen 2.5 en 2.6, zijn daar twee methoden voor:

- 1 het ingevoegde tekstelement krijgt het nummer dat volgt op dat van het tekstelement waarna het wordt ingevoegd; de daarop volgende tekstelementen worden vernummerd (in het voorbeeld: het nieuwe artikel krijgt het nummer 2.6, de daarop volgende artikelen worden vernummerd naar 2.7 etc.);
- 2 het ingevoegde tekstelement krijgt hetzelfde nummer als het tekstelement waarna het wordt ingevoegd met daarachter (de eerstvolgende beschikbare) letter (in het voorbeeld: het nieuwe artikel krijgt het nummer 2.5a, de daarop volgende artikelen behouden hun oorspronkelijke nummering).

Het voordeel van methode 1 is dat de nummering van tekstelementen volledig geautomatiseerd door software kan worden uitgevoerd. Nadelen zijn dat het met een

wijzigingsbesluit invoegen van een tekstelement kan leiden tot een omvangrijke vernummering met als gevolg een omvangrijke aanlevering van gewijzigde onderdelen in renvooiweergave en tot mogelijke problemen wanneer meerdere wijzigingsbesluiten tegelijk in procedure zijn.

Voordelen van methode 2 zijn dat het invoegen van een tekstelement niet leidt tot een omvangrijker aanlevering bij een wijzigingsbesluit dan vanwege inhoudelijke wijzigingen nodig is en dat zich minder nummeringsconflicten zullen voordoen in het geval meerdere wijzigingsbesluiten tegelijk in procedure zijn. Nadeel van deze methode is, naast het wellicht meer visuele aspect van een ondoorzichtige nummering door het toevoegen van letters, dat de nummering van tekstelementen niet volledig geautomatiseerd door software kan worden uitgevoerd; dat kan leiden tot fouten.

5.3.2.2 Norm

Koppen

De verschillende tekstelementen moeten worden voorzien van een Kop. Een Kop bevat de volgende Kop-elementen:

- Label: de tekstuele aanduiding van het type van het tekstelement
- Nummer: de identificatie van het tekstelement met een nummer of andere aanduiding
- Opschrift: de tekstuele aanduiding van het tekstelement, waarmee de inhoud van het onderdeel beknopt wordt aangeduid².

Opgemerkt wordt dat STOP ook nog het Kop-element Subtitel kent. Dit element is in omgevingsdocumenten met Artikelstructuur niet toegestaan.

De opmaak van de tekst, waaronder die van de Koppen, op overheid.nl wordt bepaald door het Presentatiemodel en wordt geautomatiseerd toegepast in de LVBB. DSO-LV maakt gebruik van dezelfde opgemaakte tekst. Dit toepassingsprofiel bevat daarom geen voorschriften over de opmaak van de Koppen. Ten behoeve van de mensleesbare tekst in het proces van opstellen van en besluitvorming over het omgevingsdocument, voorafgaand aan de bekendmaking en consolidatie, kan de plansoftware -door leverancier of bevoegd gezag te bepalen- opmaak aan de tekst toevoegen.

STOP stelt het verplicht om ten minste één van de Kop-elementen Label, Nummer en Opschrift te gebruiken. Dit toepassingsprofiel stelt striktere eisen aan Kop. Toegepast op de tekstelementen die in de gewijzigde regels van het omgevingsplan zijn toegestaan gelden voor de Kop de onderstaande regels, waarbij geldt dat alle onderdelen verplicht zijn, tenzij expliciet anders is vermeld.

- Hoofdstuk:
  - Label: Hoofdstuk
  - Nummer: Hoofdstukken worden opeenvolgend genummerd in Arabische cijfers. Achter het cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
  - Opschrift:
    - Hoofdstuk 1 heeft het Opschrift Algemene bepalingen
    - Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van de overige hoofdstukken.

- Titel:
  - Label: Titel
  - Nummer: De nummering van Titels begint met het volledige nummer van het Hoofdstuk waarin de Titel voorkomt, waar nodig inclusief de aan het cijfer toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Titels in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
  - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Afdeling:
  - Label: Afdeling
  - Nummer:
    - In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het volledige samengestelde nummer van de Titel waarin de Afdeling voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
    - In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling geen Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het volledige nummer van het Hoofdstuk waarin de Afdeling voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
  - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Paragraaf:
  - Label: Paragraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
  - Nummer: De nummering van Paragrafen begint met het volledige samengestelde nummer van de Afdeling waarin de Paragraaf voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Paragrafen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
  - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Subparagraaf:
  - Label: Subparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
  - Nummer: De nummering van Subparagrafen begint met het volledige samengestelde nummer van de Paragraaf waarin de Subparagraaf voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subparagrafen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
  - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Subsubparagraaf:
  - Label: Subsubparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
  - Nummer: De nummering van Subsubparagrafen begint met het volledige samengestelde nummer van de Subparagraaf waarin de Subsubparagraaf voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subsubparagrafen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt.
  - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.

- Artikel:
  - Label: Artikel
  - Nummer: De nummering van Artikelen begint met het volledige nummer van het Hoofdstuk waarin het Artikel voorkomt, waar nodig inclusief de toegevoegde letter, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Artikelen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter en achter het laatste karakter komt geen punt. NB: De nummering van Artikel wordt dus alleen bepaald door de plaats van het Artikel in het Hoofdstuk en niet door de positie van het Artikel in Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf of Subsubparagraaf.
  - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Lid:
  - Label: n.v.t., Lid heeft geen Label
  - Nummer: Leden worden per artikel oplopend genummerd in Arabische cijfers, waarbij het eerste lid van ieder artikel het nummer 1 krijgt. Achter het laatste cijfer mag een letter worden toegevoegd. Tussen cijfer en letter komt geen punt. Achter het laatste karakter komt een punt.
  - Opschrift: Bij Lid kan een Opschrift worden toegevoegd maar dat is niet verplicht. Wanneer gebruik gemaakt wordt van een Opschrift is dat door het bevoegd gezag zelf te kiezen.

Toekomstige functionaliteit

De TPOD-standaard gaat uit van de mogelijkheid dat Lid een Opschrift heeft. STOP maakt dat nog niet mogelijk. STOP zal op dit punt gewijzigd worden.

Lijsten

Voor Lijsten gelden de volgende regels:

- Lijsten mogen voorkomen onder Artikel en Lid.
- Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst, oftewel de aanhef. Voor de aanhef moet verplicht gebruik gemaakt worden van het element Alinea uit de STOP-elementen voor Inhoud.
- Lijsten mogen in ten hoogste drie niveaus gebruikt worden.
- De onderdelen van de Lijst op het eerste niveau worden aangegeven met letters, op het tweede niveau met Arabische cijfers en op het derde niveau met Romeinse cijfers.
- Het aantal Lijstitems per niveau is onbeperkt.
- Een Lijst heeft geen opschrift.

5.4 Bijlagen bij Besluit en Regeling

Er is informatie die onderdeel vormt van (een besluit tot vaststelling of wijziging van) een omgevingsdocument maar niet goed direct in het lichaam van besluit of regeling is op te nemen. Deze informatie wordt dan in een bijlage opgenomen (waarbij hier onder bijlage ook motivering en (algemene en/of artikelsgewijze) toelichting worden verstaan). Redenen daarvoor zijn functioneel (een artikelsgewijze toelichting heeft een eigen functie ten opzichte van de regels), leesbaarheid en vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen). Ook kan een bijlage bestaan uit verwijzingen naar elders gepubliceerde (geografische) informatieobjecten of uit niet-tekstuele informatie.

Bijlagen kunnen worden gepubliceerd als:

- bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML;
- informatieobject als bijlage.

5.4.1 Bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML

Een bijlage die onderdeel is van de tekst wordt gecodeerd in XML overeenkomstig het STOP-tekstmodel voor Vrijetekststructuur dat is beschreven in paragraaf 5.2. Een bijlage die onderdeel is van de regeling wordt geconsolideerd, een bijlage die onderdeel is van het besluit wordt niet geconsolideerd. Een voorbeeld van een bijlage die onderdeel is van de (XML-)tekst is een bijlage met de opsomming van activiteiten die hoort bij een omgevingsplan-artikel over de functie Bedrijventerrein dat voor de toegelaten activiteiten verwijst naar de bijlage.

Een bijlage die uit tekst bestaat en onderdeel is van het besluit of de regeling wordt gecodeerd als een van de elementen Bijlage, Toelichting of Motivering. Een Motivering geeft een onderbouwing van een besluit en kan daarom alleen worden toegepast in de tekstmodellen voor Besluit en wordt dus niet geconsolideerd. De elementen Motivering en Toelichting kunnen ook zelf weer Bijlages bevatten. Deze bijlages worden als onlosmakelijk deel van de tekst van de Motivering of Toelichting beschouwd. De consolidatieregels voor Toelichting en Motivering gelden derhalve onverkort voor hun Bijlages.

5.4.2 Informatieobject als bijlage

Een bijlage die niet in XML via het STOP-tekstmodel gecodeerd kan worden, is in STOP een informatieobject. Een informatieobject is een zelfstandige entiteit die onderdeel is van het besluit of de regeling waarin het vastgesteld wordt, maar niet is opgenomen in de (XML-) tekst van besluit of regeling.

Naast het geografisch informatieobject, dat wordt beschreven in paragraaf 6.2.2.2, kent STOP het document-informatieobject, dat wordt gebruikt voor tekstuele bijlagen. Bekende voorbeelden zijn onderzoeksrapportages zoals een bodemrapport en een milieueffectrapport. De tekst van de bijlage wordt in de vorm van een PDF-document met het besluit meegegeven, gemodelleerd als document-informatieobject. Als de bijlage bekendgemaakt en/of geconsolideerd moet worden, moet het PDF-document voldoen aan de eisen van PDF/A-1a of PDF/A-2a. Bij een latere wijziging van het document-informatieobject moet het gehele document worden vervangen. STOP kent namelijk geen voorziening om een document-informatieobject te muteren.

5.5 Standaardindeling projectbesluit

Het projectbesluit kent in beperkte mate een voorgeschreven inhoudsopgave. In de navolgende subparagrafen wordt dat toegelicht en wordt de norm geformuleerd die dit toepassingsprofiel op dit punt stelt.

5.5.1 Toelichting

Om het bestuursorgaan de mogelijkheid te bieden het projectbesluit naar eigen inzicht in te delen schrijft dit toepassingsprofiel slechts een zeer beperkte vorm van standaardinhoudsopgave voor.

5.5.2 Norm

Ieder projectbesluit kent in ieder geval de volgende onderdelen:

- **Motivering en overwegingen (verplicht)**
Dit deel bevat de motivering van het besluit met de overwegingen van het dagelijks bestuur waterschap, gedeputeerde staten of de minister die leiden tot het nemen van het besluit, waaronder de wijze waarop met ingekomen zienswijzen is omgegaan. Er wordt een inhoudelijke onderbouwing van het besluit gegeven waarbij kan worden verwezen naar relevant beleid uit de omgevingsvisie van gemeente, provincie of Rijk.
- **Projectbeschrijving (verplicht)**
Een beschrijving van het project waarvoor het projectbesluit wordt vastgesteld. De projectbeschrijving geeft aan wat op basis van het projectbesluit definitief wordt gerealiseerd.
- **Verkenning en motivering participatie (verplicht)**
In de verkenning onderzoekt het bevoegd gezag de mogelijke oplossingen voor een opgave.
Door de verkenning wil het bevoegd gezag inzichten krijgen in:
  - de aard van de opgave
  - de relevante ontwikkelingen voor de fysieke leefomgeving
  - de mogelijke oplossingen voor die opgave.Hieronder vallen ook de oplossingen die anderen aandragen. En waarvan het bevoegd gezag na beoordeling ervan besluit deze mee te nemen in de verkenning.
Het bevoegd gezag bepaalt zelf de invulling van de verkenning. De verkenning moet uiteindelijk voldoende informatie bieden om een projectbesluit te kunnen opstellen. Of om een voorkeursbeslissing te kunnen nemen. Het milieueffectrapport kan onderdeel zijn van de verkenning. De wijze waarop invulling is gegeven aan het participatieproces en de resultaten hiervan moeten worden beschreven in het projectbesluit. Dit is geregeld in artikel 5.51. Als ter voorbereiding van een projectbesluit een voorkeursbeslissing wordt genomen, wordt de invulling van het participatieproces tijdens de verkenning al beschreven in de voorkeursbeslissing. Bij het projectbesluit kan dan ook gebruik worden gemaakt van deze beschrijving.
- **Tijdelijke maatregelen en voorzieningen (verplicht)**
Een beschrijving van de tijdelijke maatregelen en voorzieningen die voor het project worden getroffen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het tijdelijk aanleggen van bouwwegen en werkterreinen.
- **Maatregelen ter voorkoming, beperking of compensatie van nadelige gevolgen (verplicht indien aan de orde)**
Maatregelen die nodig zijn om de nadelige gevolgen van het project ongedaan te maken, te beperken of te compenseren. Het gaat dan bijvoorbeeld om geluidschermen, het toepassen van stil asfalt, het aanleggen of verlengen van een ecopassage of het treffen van maatregelen in het belang van het behoud van cultureel erfgoed.
- **Termijn waarin gemeente geen regels mag stellen die projectbesluit belemmeren 4.19A 3e lid(verplicht)**

De volgende onderdelen zijn voor het projectbesluit facultatief:

- **Buiten toepassing gelaten regels (facultatief)**
Bij het projectbesluit kan besloten worden regels van andere overheden buiten toepassing te laten. Dit is mogelijk als hier gemotiveerd kan worden aangegeven dat deze regels de uitvoering van het projectbesluit onevenredig belemmeren. Bijvoorbeeld: een beoordelingsregel in de Waterschapsverordening die een absoluut verbod inhoudt op het uitvoeren van een wateractiviteit en belemmerend is voor het uitvoeren van het project kan bij besluit van de Minister buiten toepassing gelaten worden.

- Omgevingsvergunningen & andere toestemmingen (facultatief)
Het projectbesluit geldt als omgevingsvergunning voor de expliciet in het projectbesluit genoemde activiteiten en als toestemming voor andere in het projectbesluit benoemde activiteiten. Het projectbesluit geldt daarnaast, als dit expliciet is bepaald, als verkeersbesluit of een besluit tot onttrekking van (een deel van) een weg aan de openbaarheid. Voor de vergunningen opgenomen in het projectbesluit is het bevoegd gezag dat het besluit genomen heeft tevens verantwoordelijk voor de handhaving hiervan.
- Uitwerking (facultatief)
In de uitwerking wordt ingegaan op de voorwaarden waaronder de uitwerking mag plaatsvinden. Hierbij kan worden aangegeven op welk deel van het projectgebied het uit te werken projectbesluit betrekking heeft. De uitwerking vindt plaats na de vaststelling van het projectbesluit en kan, zolang de uitwerking nog niet is verwezenlijkt, door een nieuwe uitwerking worden vervangen (art. 5.54 lid 2 Ow). Bijvoorbeeld: In het projectbesluit is bepaald dat een brug over een rivier gebouwd wordt, maar de exacte hoogte en locatie van de brug moet nog bepaald worden.
- Maatwerkvoorschriften (facultatief)
Een maatwerkvoorschrift is een specifiek voorschrift voor een activiteit. Met het maatwerkvoorschrift kan het bevoegd gezag algemeen geldende voorschriften in concrete situaties specifiek maken.

5.6 Standaardindeling gewijzigde regels omgevingsplan

Het onderdeel met de gewijzigde regels van het omgevingsplan kent in beperkte mate een voorgeschreven inhoudsopgave. In de navolgende subparagrafen wordt dat toegelicht en wordt de norm geformuleerd die dit toepassingsprofiel op dit punt stelt. In nagenoeg alle gevallen zal dit onderdeel al beschreven zijn door het initiële omgevingsplan en zal het projectbesluit daar dus een aanvulling op vormen. Het is hierbij van belang dat de gewijzigde regels de opzet van het bestaande omgevingsplan c.q. de omgevingsplannen volgen.

5.6.1 Toelichting

Om het bestuursorgaan de mogelijkheid te bieden het omgevingsplan naar eigen inzicht in te delen schrijft dit toepassingsprofiel slechts een zeer beperkte vorm van standaardinhoudsopgave voor. Bij het projectbesluit wordt geadviseerd de reeds aangebrachte structuur van het oorspronkelijk bevoegd gezag te volgen.

De eerste verplichting is dat een omgevingsplan een eerste hoofdstuk heeft met het opschrift 'Algemene bepalingen'. Uitgangspunt is dat in hoofdstuk 1 'Algemene bepalingen' alleen algemene bepalingen worden opgenomen waarvan het werkingsgebied het hele werkingsgebied van het omgevingsplan is. Doel van dit uitgangspunt is tweeledig. Enerzijds wordt het gehanteerd om er voor te zorgen dat een gebruiker alle regels die op een locatie gelden gepresenteerd krijgt. Anderzijds voorkomt dit uitgangspunt dat een gebruiker die de regels wil raadplegen die voor een bepaalde locatie gelden ook allerlei regels te zien krijgt die daar niet van toepassing zijn, alleen omdat ze als algemene bepaling zijn geformuleerd zonder er een specifieke locatie aan te koppelen. In hoofdstuk 1 'Algemene bepalingen' komen verplicht een artikel Begripsbepalingen en een artikel Meet- en rekenbepalingen voor. Die artikelen bevatten alle begrippen en meet- en rekenbepalingen, dan wel een verwijzing naar de betreffende bijlagen wanneer de begrippen en/of de meet- en rekenbepalingen in een bijlage zijn opgenomen. Zie voor de begripsbepalingen paragraaf 5.7 en voor de meet- en rekenbepalingen paragraaf 5.8.

De tweede verplichting is dat het omgevingsplan een bijlage bevat waarin de noemers en identificatiecodes van de informatieobjecten (waarin de Locaties en normwaarden zijn vastgelegd) zijn opgenomen.

5.6.2 Norm

Het omgevingsplan kent in ieder geval de volgende onderdelen:

- een hoofdstuk 1 Algemene bepalingen, met in dat hoofdstuk in ieder geval een artikel Begripsbepalingen en een artikel Meet- en rekenbepalingen;
- een bijlage met noemers en identificatiecodes van de informatieobjecten.

5.7 Begripsbepalingen

5.7.1 Toelichting

Het doel van begripsbepalingen is om eenduidig vast te leggen wat wordt bedoeld met een term die in een regeling wordt gebruikt. Begripsbepalingen bestaan uit één of meer begrippen, die ieder bestaan uit een term en de definitie van die term.

Begripsbepalingen worden uitsluitend opgenomen in het artikel Begripsbepalingen in hoofdstuk 1 dan wel in een specifieke bijlage met begripsbepalingen en niet (ook) op andere plaatsen in de regeltekst. Dit zorgt er voor dat de begrippen goed vindbaar zijn en draagt bij aan de eenduidigheid van regels: voorkomen wordt dat eenzelfde begrip op meerdere plaatsen wordt gedefinieerd en dat voor eenzelfde begrip onbedoeld verschillende definities worden gebruikt. Op deze manier is voor een opsteller makkelijk terug te vinden of een begrip in het omgevingsdocument al gedefinieerd is; iets wat ook meervoudig bronhouderschap kan vergemakkelijken. Ook wordt op deze manier voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over bij welke locatie een begripsdefinitie hoort.

Het is dus niet toegestaan om op andere plaatsen dan in een specifiek daarvoor bestemd artikel in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage in een omgevingsdocument begrippen te definiëren, waardoor het ook niet mogelijk is om eenzelfde begrip in verschillende tekstgedeelten verschillende betekenissen te geven. Wanneer er behoefte is aan verschillende betekenissen kan dat worden opgelost door de begrippen een wat specifiekere naam mee te geven. Een (willekeurig gekozen) voorbeeld is de bebouwde kom. Vanuit verschillende aspecten moeten c.q. kunnen regels worden gesteld waarvan het werkingsgebied de bebouwde kom is, waarbij de bebouwde kom niet steeds hetzelfde gebied is. Een oplossing zou kunnen zijn om het begrip te specificeren tot bijvoorbeeld 'bebouwde kom bouwregels', 'bebouwde kom verkeersregels'.

Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van begrippen eenvoudig te houden worden de begrippen in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Het is mogelijk om met de systematiek voor Verwijzingen die in paragraaf 5.9 is beschreven, een verwijzing te maken van een term die in een regeltekst voorkomt naar een begrip in de begripsbepalingen waar die term wordt gedefinieerd. Die verwijzing maakt het, bijvoorbeeld op overheid.nl en in DSO-LV, mogelijk dat de raadpleger de definitie van een term te zien krijgt als die term in de regeltekst voorkomt. Het maken van zo'n verwijzing gebeurt in de software waarmee het omgevingsdocument wordt opgesteld en/of geannoteerd en vergt een menselijke handeling. Het gebeurt niet automatisch in bijvoorbeeld LVBB of DSO-LV en dus ook niet onbedoeld.

Begrippen die in een bijlage worden geplaatst maken onlosmakelijk deel uit van het juridische deel van de gewijzigde regels omgevingsplan. Om dat ook technisch te bewerkstelligen dienen dergelijke bijlagen in de Regeling te worden geplaatst en niet in een bijlage buiten de Regeling. Alles wat deel uitmaakt van een Regeling wordt doorgeleverd aan DSO-LV en is daar te raadplegen. Begrippen die in een bijlage buiten de Regeling worden geplaatst, zijn in DSO-LV niet te raadplegen.

5.7.2 Norm

Voor de begripsbepalingen gelden de volgende regels:

- begripsbepalingen worden uitsluitend opgenomen in het artikel Begripsbepalingen in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage met begripsbepalingen;
- wanneer de begrippen in een bijlage worden geplaatst, wordt in het artikel Begripsbepalingen een tekstuele verwijzing naar de bijlage met begrippen opgenomen;
- het artikel Begripsbepalingen dan wel de bijlage met begripsbepalingen begint met een introducerende zin;
- ieder begrip bestaat uit een term en een definitie;
- de begrippen worden in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen geen opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Om machineleesbaar te maken dat iets een begrip is wordt gebruik gemaakt van de STOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.8 Meet- en rekenbepalingen

5.8.1 Toelichting

In het omgevingsplan zullen regels voorkomen waarvan duidelijk moet zijn hoe er bij de toepassing ervan gemeten en/of gerekend moet worden. Dit zal onder andere het geval zijn bij omgevingswaarden (zie paragraaf 6.7.6) en omgevingsnormen (zie paragraaf 6.7.7). Hoe gemeten en/of gerekend moet worden, wordt vastgelegd in meet- en rekenbepalingen.

Bij elkaar in één artikel of een bijlage plaatsen van meet- en rekenbepalingen zorgt er voor dat ze goed vindbaar zijn en draagt bij aan de eenduidigheid van regels. Voorkomen wordt dat van eenzelfde onderwerp op meerdere plaatsen wordt vastgelegd hoe er bij de toepassing gemeten en/of gerekend moet worden en dat er daarbij onbedoeld verschillende wijzen van meten en/of rekenen worden voorgeschreven. Op deze manier is voor een opsteller makkelijk terug te vinden of een meet- of rekenbepaling al in het bestaande omgevingsplan is opgenomen; iets wat ook meervoudig bronhouderschap kan vergemakkelijken. Ook wordt op deze manier voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over bij welk werkingsgebied een meet- of rekenbepaling hoort. Zoals in paragraaf 5.6 is bepaald worden de meet- en rekenbepalingen bij deze methode in het artikel Meet- en rekenbepalingen in Hoofdstuk 1 dan wel in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen geplaatst.

Het kan echter ook voorkomen dat een meet- of rekenbepaling zo contextgebonden is dat deze slechts voor één of een beperkt aantal artikelen van toepassing is. In zo'n geval kan het bevoegd gezag het wenselijk vinden om de meet- of rekenbepaling niet in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 te plaatsen maar direct in of bij de artikelen waarop zij van toepassing is. Beide methoden zijn toegestaan.

Aanbevolen wordt om in ieder geval de meet- en rekenbepalingen die in meerdere artikelen en op verschillende plaatsen van toepassing zijn, bij elkaar te zetten in één artikel, te weten het artikel Meet- en rekenbepalingen in Hoofdstuk 1, dan wel in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen.

Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van meet- en rekenbepalingen eenvoudig te houden worden de meet- en rekenbepalingen die bij elkaar in het artikel Meet- en rekenbepalingen of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden geplaatst, in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Meet- en rekenbepalingen die in een bijlage worden geplaatst maken onlosmakelijk deel uit van het juridische deel van het omgevingsplan. Om dat ook technisch te bewerkstelligen dienen dergelijke bijlagen in de Regeling te worden geplaatst en niet in een bijlage buiten de Regeling. Alles wat deel uitmaakt van de Regeling wordt doorgeleverd aan DSO-LV en is daar te raadplegen. Meet- en rekenbepalingen die in een bijlage buiten de Regeling worden geplaatst, zijn in DSO-LV niet te raadplegen.

5.8.2 Norm

Wanneer er in het omgevingsplan meet- en rekenbepalingen voorkomen gelden daarvoor de volgende regels:

- meet- en rekenbepalingen worden bij voorkeur opgenomen in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen; het is ook toegestaan ze direct in of bij de artikelen te plaatsen waarop zij van toepassing zijn;
- wanneer de meet- en rekenbepalingen in een bijlage worden geplaatst, wordt in het artikel Meet- en rekenbepalingen een tekstuele verwijzing naar de bijlage met meet- en rekenbepalingen opgenomen;
- het artikel Meet- en rekenbepalingen dan wel de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen begint met een introducerende zin;
- iedere meet- of rekenbepaling bestaat uit een term en een beschrijving van de te gebruiken meet- of rekenwijze;
- wanneer de meet- en rekenbepalingen worden opgenomen in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 dan wel in de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden ze in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen ze geen opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Om machineleesbaar te maken dat iets een meet- of rekenbepaling is, wordt gebruik gemaakt van de STOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.9 Verwijzing

Het kenmerk Verwijzing kan zowel in tekst met Artikelstructuur als Vrijetekststructuur toegevoegd worden.

5.9.1 Toelichting

Een stuk tekst kan een verwijzing naar een ander tekstelement of ander document bevatten. Voorbeelden hiervan zijn:

- de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd;
- de verwijzing vanuit een beleidsregel over de toepassing van een open norm naar de regel waarin de open norm is vastgelegd;
- de verwijzing vanuit een artikel naar de artikelsgewijze toelichting op dat artikel (en vice versa);
- de verwijzing vanuit een regel naar een wettelijke bepaling;
- de verwijzing vanuit een tekstelement in een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur naar een ander tekstelement in datzelfde of een ander omgevingsdocument of in een ander besluit of regeling.

Het gaat hier om een simpele verwijzing; de verhouding tussen het ene tekstelement en het andere tekstelement of document is niet gekwalificeerd. Met de hier beschreven verwijzing wordt ook uitdrukkelijk niet de verwijzing vanuit een Juridische regel, Divisie of Tekstdeel naar een Locatie of een IMOW-object bedoeld.

Het model maakt het mogelijk de hier bedoelde verwijzing te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor verwijzingen tussen tekstelementen binnen een omgevingsdocument) en ExtRef (voor verwijzingen vanuit een omgevingsdocument naar (tekstelementen in) andere documenten; dat kunnen omgevingsdocumenten maar ook andere typen documenten zijn). Een verwijzing kan gemaakt worden naar een tekstelement in het projectbesluit zelf, maar ook naar (een tekstelement in) een ander document.

Bij een verwijzing naar een ander document is aandacht nodig voor de formulering van de verwijzing. Wanneer een algemene verwijzing naar het andere document wordt gemaakt, dus zonder te verwijzen naar een specifieke versie daarvan, zou een wijziging in het andere document onbedoeld kunnen leiden tot wijziging van het projectbesluit zonder dat daar een besluit van het bevoegd gezag aan ten grondslag ligt. Zo'n algemene verwijzing zonder specifieke versie noemen we een dynamische verwijzing. Wanneer het ongewenst is dat een wijziging in het andere document doorwerkt in het projectbesluit kan een statische verwijzing worden gemaakt. Er wordt dan expliciet verwezen naar een specifieke versie van dat andere document.

Ten behoeve van de goede raadpleegbaarheid van het projectbesluit wordt sterk aanbevolen om in ieder geval gebruik te maken van de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd.

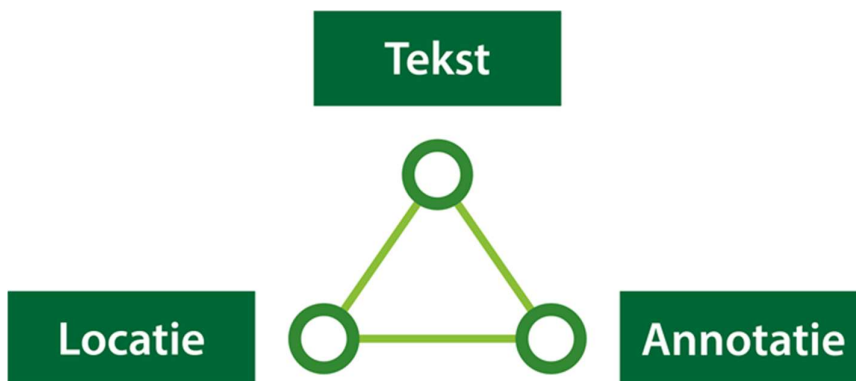
5.9.2 Norm

Voor het maken van de verwijzing wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor de verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document) en ExtRef (voor de verwijzing naar (tekstelementen in) een ander document).

6 Het Informatiemodel Omgevingswet

6.1 Inleiding

IMOW beschrijft vanuit informatiekundig én domeininhoudelijk perspectief de aspecten die van belang zijn voor het annoteren bij het opstellen van omgevingsdocumenten en ten behoeve van de informatieverschaffing in DSO-LV.

Figuur 8 De hoofdcomponenten van IMOW

Bovenstaande figuur toont de drie hoofdcomponenten van IMOW in hun samenhang. IMOW is een model waarmee van tekst kan worden vastgelegd op welke locatie deze geldig is en aan tekst en locatie met behulp van annotaties gegevens kunnen worden toegevoegd. Die gegevens maken tekst en locatie machineleesbaar waardoor ze bekendgemaakt kunnen worden, betekenisvol in een viewer weergegeven kunnen worden en waardoor onderdelen geselecteerd en bevraagd kunnen worden.

Benadrukt wordt dat IMOW alleen van toepassing is op het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de beleidsteksten bevat.

In dit hoofdstuk wordt de toepassing van IMOW voor het projectbesluit toegelicht. In paragraaf 6.2 worden de hoofdlijnen beschreven voor het Vormvrije deel. Paragraaf 6.5 beschrijft de hoofdlijnen van IMOW indien het projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigt. Tot slot beschrijft paragraaf 6.11 de verplichte en facultatieve onderdelen van de standaard en hun juridische status. Daar waar in dit hoofdstuk de naam van een IMOW-object gebruikt wordt, wordt die naam met een hoofdletter geschreven. De namen van attributen van objecten worden cursief gedrukt.

6.2 Het IMOW voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur

Volgende paragrafen hebben betrekking op de delen 1 en 3 van het Projectbesluit.

6.2.1.1 *Divisie en Tekstdeel*

Voor het onderdeel van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur dat de daadwerkelijke inhoud van het omgevingsdocument bevat, onderscheidt IMOW de

objecttypen Divisie en Tekstdeel. Divisie is de kleinste zelfstandige eenheid van tekst. Tekstdeel is een abstract concept waarmee een deel van een tekst wordt beschreven. Tekstdeel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Divisie Locaties en annotaties met de domeinspecifieke IMOW-objecten (zie daarvoor paragraaf 6.4) te kunnen koppelen. Een Divisie bevat altijd ten minste één Tekstdeel; wanneer dat gewenst is kan een Divisie meerdere Tekstdelen bevatten.

Let op dat het STOP-tekstmodel het structurelement Divisie kent en IMOW het objecttype Divisie. Ze zijn niet hetzelfde. Het STOP-structurelement Divisie wordt gebruikt voor alle onderdelen van besluiten en regelingen die geen artikelen bevatten. Dat is ruimer dan het IMOW-object Divisie, dat alleen kan voorkomen in het inhoudelijke deel van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur.

6.2.2 Locatie

6.2.2.1 Werkingsgebied en Locatie

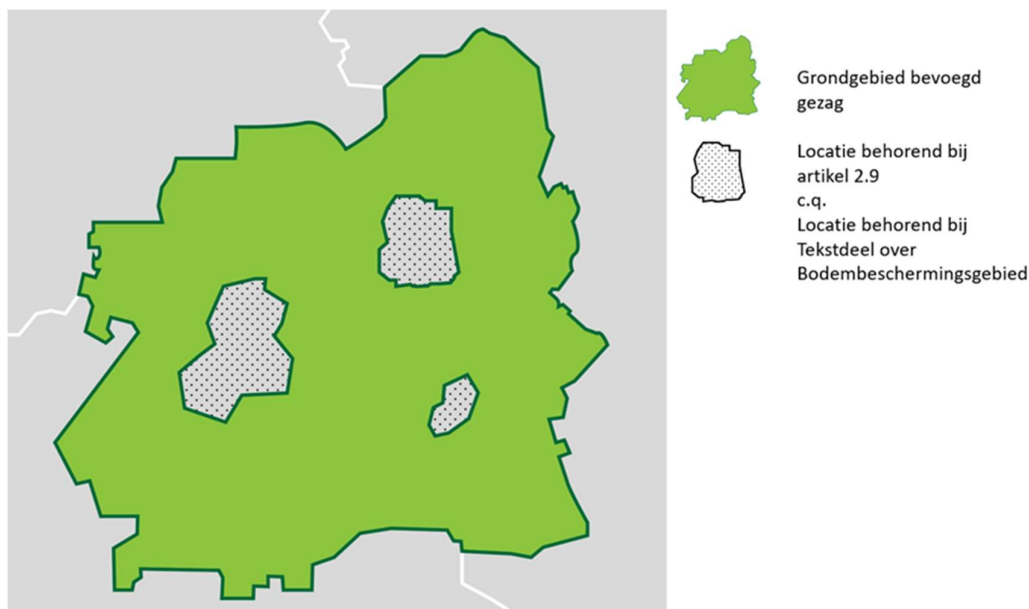
In de toelichtingen op Omgevingswet en Omgevingsbesluit wordt de term werkingsgebied gebruikt voor het gebied waar een regel zijn werking heeft. IMOW maakt ook gebruik van de term werkingsgebied. In de praktijk bestaat het werkingsgebied van een Regeltekst niet altijd uit één aaneengesloten gebied, maar vaak uit meerdere gebieden en soms ook uit punten of lijnen. IMOW gebruikt voor de afzonderlijke onderdelen van het werkingsgebied van een Regeltekst het object Locatie, dat de coördinaten bevat die het gebied begrenzen. Het werkingsgebied van de Regeltekst bestaat dus uit de optelling van alle Locaties van de Juridische regels die samen de Regeltekst vormen. Uit het juridisch systeem volgt dat van iedere Regeltekst duidelijk moet zijn waar deze geldt. Iedere Regeltekst heeft daarom verplicht een werkingsgebied en dus ook één of meer Locaties.

IMOW kent het werkingsgebied in de vorm van de relatie tussen de Regeltekst en de Locatie(s) van die Regeltekst, of, als de Regeltekst uit meerdere Juridische regels bestaat, alle Locaties van de Juridische regels in de Regeltekst. IMOW noemt de relatie tussen Regeltekst en Locatie(s) werkingsgebied. Deze relatie wordt door LVBB en in DSO-LV afgeleid, het bevoegd gezag hoeft geen afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied aan te leveren.

In een Juridische regel kan de term werkingsgebied gebruikt worden als term om aan te geven dat in die regel een gebied wordt vastgelegd waar die regel zijn werking heeft. Voorbeelden zijn: "Ter plaatse van het werkingsgebied 'Stiltegebied' is het verboden om een toestel te gebruiken dat het ervaren van de natuurlijke geluiden kan verstoren." "Ter plaatse van het werkingsgebied van de omgevingswaarde 'Duurzame energie' wordt er naar gestreefd om in 2025 18 hectare zonnepanelen gerealiseerd te hebben."

Locatie komt ook voor in het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur. Het wordt gebruikt om het gebied vast te leggen waarover een Tekstdeel gaat. Net als bij de Regeltekst wordt de optelling van alle Locaties van de Tekstdelen die samen de Divisie vormen werkingsgebied genoemd. Ook hier geldt dat de relatie door LVBB en in DSO-LV wordt afgeleid en het bevoegd gezag geen afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied hoeft aan te leveren.

Figuur 9 laat een voorbeeld zien: een artikel uit een omgevingsdocument met Artikelstructuur respectievelijk een Tekstdeel uit een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur heeft drie Locaties die samen het werkingsgebied van dat artikel of Tekstdeel vormen.

Figuur 9 Drie Locaties die samen werkingsgebied vormen

Ook uit de tekst van Juridische regel of Tekstdeel moet duidelijk blijken welke Locatie er bij hoort. Daarom wordt in de tekst een verwijzing opgenomen naar de Locatie. Dit is een mensleesbare term of frase waarmee de Locatie wordt aangeduid, waaruit een lezer kan begrijpen waar de Locatie betrekking op heeft. In het object Locatie wordt de tekstuele verwijzing in de vorm van het attribuut *noemer* vastgelegd. Voorbeelden van de tekstuele verwijzingen (cursief weergegeven) zijn: "Ter plaatse van het werkingsgebied '*Stiltegebied*' is het verboden om een toestel te gebruiken dat het ervaren van de natuurlijke geluiden kan verstoren." "Ter plaatse van het werkingsgebied van de omgevingswaarde '*Duurzame energie*' wordt er naar gestreefd om in 2025 18 hectare zonnepanelen gerealiseerd te hebben."

Met het IMOW-objecttype Locatie wordt de begrenzing vastgelegd van het gebied waarover een Juridische regel of een Tekstdeel gaat. Het kan wenselijk zijn om in een Juridische regel of een Tekstdeel een onderdeel van zo'n gebied in woorden te beschrijven, bijvoorbeeld met een geografische of vergelijkbare term (in het Stadspark, op de Veluwe, in ieder hoekpand), zonder de begrenzing van zo'n gebied of gebieden vast te leggen. LVBB en DSO-LV kunnen de ligging van zo'n in woorden beschreven gebied niet afleiden en ook niet tonen. Zij weten immers niet waar het Stadspark is of waar de hoekpanden zijn. Bij zo'n Juridische regel of Tekstdeel worden in zo'n geval de Locaties getoond die het werkingsgebied vormen van de Regeltekst of de Divisie waarin die Juridische regel of dat Tekstdeel voorkomt. Het wordt dan aan de lezer overgelaten om te interpreteren waar de regel wel en niet werking heeft.

In IMOW wordt Locatie niet alleen gekoppeld aan de Juridische regel of het Tekstdeel, maar ook aan de domeinspecifieke objecttypen Activiteit (via ActiviteitLocatieaanduiding), Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing. Met Locatie wordt vastgelegd waar de domeinspecifieke annotaties van toepassing zijn. Locatie en de toepassing ervan worden in detail beschreven in paragraaf 6.7.3.

6.2.2.2 *Vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject*

In besluiten en regelingen kan informatie worden vastgelegd die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is. De geometrische begrenzing van Locatie is daar een voorbeeld van; gedacht kan ook worden aan een geluidsfragment. STOP gebruikt het informatieobject als bedoeld in Aanwijzing 3.50 van de Aanwijzingen voor de regelgeving (waarin de voorwaarden staan waar verwijzingen naar informatie op internet aan moeten voldoen) om dergelijke informatie op een juridisch juiste manier vast te leggen en er vanuit de tekst van een besluit naar te verwijzen. Een informatieobject dat de geometrische begrenzing van een of meer Locaties vastlegt wordt een geografisch informatieobject genoemd.

Een informatieobject is een op zichzelf staand object voor het opslaan en via internet ontsluiten van de niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven informatie.

In de tekst moet met een tekstuele aanduiding worden verwezen naar het geografisch informatieobject. Daardoor wordt de inhoud ervan onderdeel van besluit en regeling. Voor die tekstuele aanduiding wordt de naam van het geografisch informatieobject c.q. de noemer van de Locatie gebruikt. Met deze tekstuele aanduiding van geografisch informatieobject en Locatie kan een lezer begrijpen op welke locatie de tekst betrekking heeft. De systematiek waarmee informatieobjecten machineleesbaar worden vastgelegd en de manier waarop in het besluit naar het informatieobject wordt verwezen zorgen er voor dat:

- de informatie permanent via de verwijzing is terug te vinden;
- de informatie met algemeen beschikbare software op een voor de mens begrijpelijke manier gepresenteerd kan worden;
- de onveranderlijkheid van het informatieobject voldoende is gewaarborgd.

STOP bevat de eisen waaraan een geografisch informatieobject moet voldoen. Deze eisen zorgen voor de borging van de juridische bestendigheid van de geografische informatieobjecten.

Het informatieobject is geen onderdeel of bijlage bij de tekst van het besluit, maar is een zelfstandige entiteit. Het wordt tegelijk met het besluit in het publicatieblad van het betreffende bevoegd gezag op officielebekendmakingen.nl gepubliceerd. Door in de tekst van het besluit naar het informatieobject te verwijzen krijgt het informatieobject juridische status.

Voor de bekendmaking van omgevingsdocumenten is het verplicht om de Locatie of Locaties die het werkingsgebied van Juridische regel of Tekstdeel vormen, vast te leggen in een geografisch informatieobject. Het in de tekst van omgevingsdocumenten juridisch juist verwijzen naar het geografisch informatieobject gebeurt als volgt:

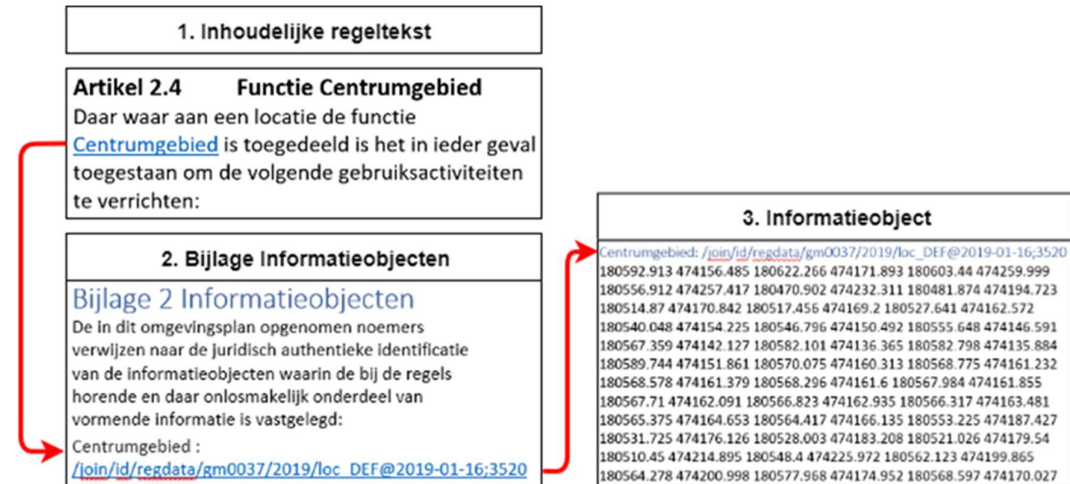
- In de tekst van de Juridische regel of het Tekstdeel wordt de tekstuele aanduiding van Locatie en geografisch informatieobject opgenomen.
- De Locatie wordt vastgelegd in een geografisch informatieobject.
- In het Locatie-object wordt de tekstuele aanduiding opgenomen in de vorm van de noemer.
- In de besluitbijlage Informatieobjecten wordt de tekstuele aanduiding (van de verwijzing naar het geografisch informatieobject) opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de tekstuele aanduiding de volledige identificatie van het geografisch informatieobject.

De constructie met een tekstuele aanduiding in de lopende tekst waarna in de bijlage de aanduiding wordt gekoppeld aan de volledige identificatie van het geografisch informatieobject zorgt ervoor dat de lopende tekst goed leesbaar blijft, maar dat tevens de unieke identificatie van het geografisch informatieobject, waarmee de inhoud van het

geografisch informatieobject altijd te vinden is, leesbaar in het besluit en de regeling te vinden is.

Het is praktisch wanneer de tekstuele aanduiding in de Juridische regel of het Tekstdeel wordt vormgegeven als link naar de betreffende tekstuele aanduiding in de bijlage met geografische informatieobjecten.

Figuur 10 laat een voorbeeld van deze verwijzing zien in een Juridische regel; Figuur 11 laat een voorbeeld zien van deze verwijzing in een Tekstdeel:

Figuur 10 Tekstuele aanduiding en informatieobject in omgevingsdocument met Artikelstructuur

Figuur 11 Tekstuele aanduiding en informatieobject in omgevingsdocument met Vrijetekststructuur

Een geografisch informatieobject kan door meerdere regelingen en/of besluiten worden gebruikt. In het besluit wordt immers verwezen naar (de identificatie van) het geografisch informatieobject. Dat maakt het ook mogelijk om te verwijzen naar een geografisch informatieobject van het eigen bevoegd gezag dat voor een ander instrument is gecreëerd of naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag. Voorwaarde is uiteraard dat het geografisch informatieobject voldoet aan de in STOP vastgelegde eisen aan een geografisch informatieobject.

De verwijzing naar een geografisch informatieobject kan statisch of dynamisch zijn. Bij een statische verwijzing wordt verwezen naar een specifieke versie van het geografisch informatieobject. Bij een dynamische verwijzing wordt versie-onafhankelijk verwezen naar een geografisch informatieobject. Wanneer dynamisch wordt verwezen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag is het mogelijk dat de Locatie van een regel wijzigt zonder dat het verwijzende bevoegde gezag daarover een besluit heeft genomen. Bij de keuze tussen dynamisch en statisch verwijzen naar een geografisch informatieobject dienen deze gevolgen afgewogen te worden.

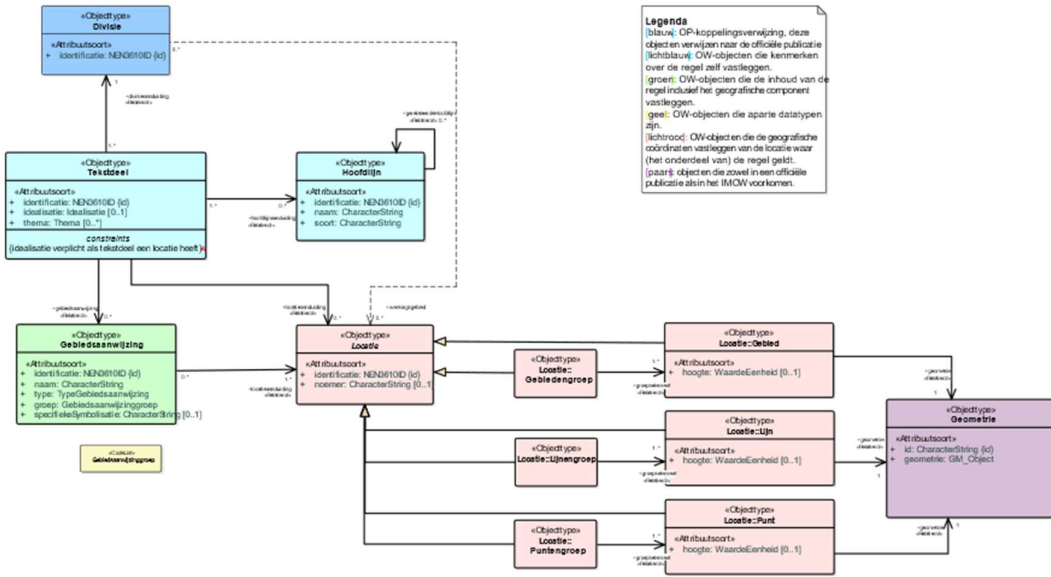
6.2.3 Annotatie

De STOP/TPOD-standaarden maken het voor bevoegde gezagen mogelijk om zich te beperken tot het verbinden van Juridische regels of Tekstdelen met Locaties. Een computer weet dan dat beide bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan de Locaties ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven.

Dat kan wel met het in paragraaf 3.4 al kort beschreven mechanisme annoteren: het toevoegen van gegevens aan besluiten en regelingen of onderdelen daarvan die de besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Annoteren zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat Locaties en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren kan ook helpen bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels en Locaties. In de volgende paragrafen wordt het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten toegelicht. Daarnaast gelden specificaties vanuit STOP. Die worden in de STOP-documentatie beschreven.

6.3 Het IMOW-UML-diagram voor het projectbesluit

Figuur 12 toont het volledige IMOW-diagram in UML voor het deel van het projectbesluit dat de Vrijetekststructuur heeft.

Figuur 12 UML-klassediagram van IMOW toegepast op het projectbesluit

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Tekstdeel, waarmee Divisie uit STOP aan IMOW gekoppeld kan worden, staat daarin centraal. In roze is Locatie met zijn verschijningsvormen weergegeven. Het groene blokje staat voor het domeinspecifieke annotatie-object Gebiedsaanwijzing. Dit zijn de hoofdlijnen van IMOW die in paragraaf 6.2 al zijn beschreven. In het gele blokje staan nadere specificaties. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om domeinspecifieke annotaties te kunnen presenteren op een kaart.

In paragraaf 6.4 worden de objecten in detail beschreven.

6.4 Annoteren met IMOW-objecten: bedoeling, objecten en attributen

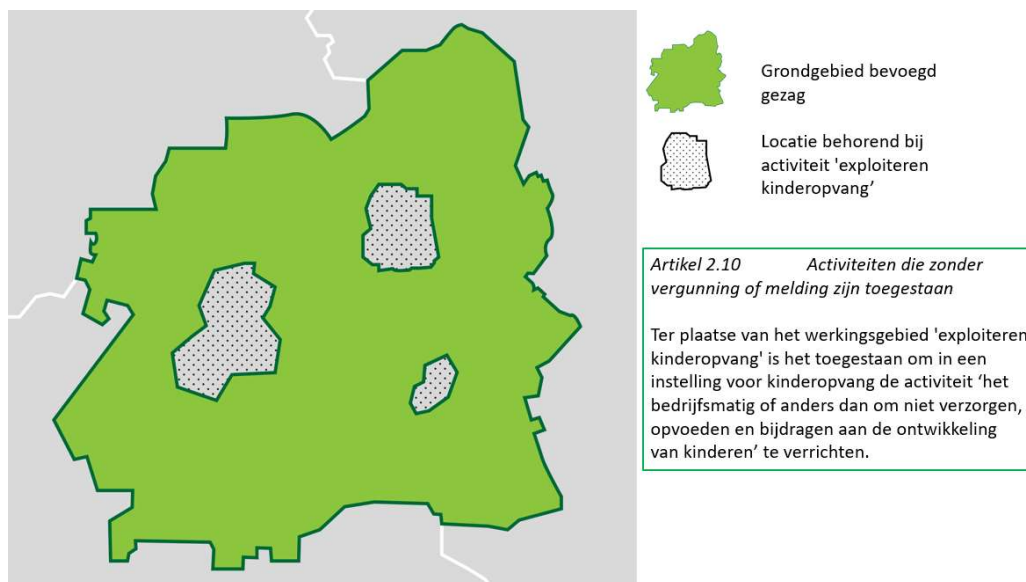
Deze paragraaf beschrijft hoe het annoteren met IMOW-objecten in zijn werk gaat. Alvorens daar gedetailleerd op in te gaan, wordt begonnen met een beschrijving van hoe het annoteren met IMOW-objecten vanuit de standaard is bedoeld. De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht.

Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waarvoor en wanneer wordt het object of attribuut in de praktijk gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. In de volgende subparagraaf wordt aangegeven wat het doel van het objecttype is, met andere woorden: wat is het resultaat, wat levert de extra inspanning van het annoteren met dit object op? Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt de attributen op die horen bij dit IMOW-object, waarbij wordt aangegeven of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen, of er een waardelijst voor het attribuut bestaat en of er constraints, oftewel voorwaarden voor de toepassing, gelden. De daaropvolgende subparagraaf geeft een toelichting op de attributen, de waardelijsten en de eventuele constraints die samen de norm vormen.

6.4.1 **Introductie: de bedoeling van het annoteren met IMOW-objecten**

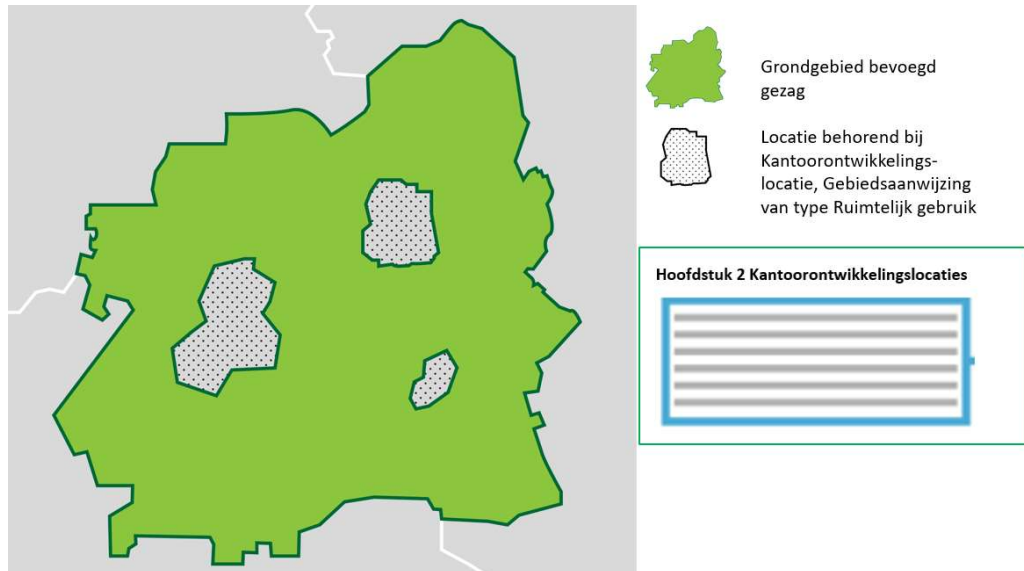
Zoals hiervoor al is beschreven maakt IMOW het mogelijk om vast te leggen op welke Locatie een bepaalde tekst geldig is en om daar nadere gegevens aan toe te voegen. Het doel daarvan is om die Locaties betekenisvol op een kaart weer te geven en om de informatie in het omgevingsdocument raadpleegbaar te maken. De bedoeling van het annoteren met IMOW is dat de Locaties en de nadere gegevens een letterlijke vertaling of vastlegging van de regels respectievelijk de beleidstekst zijn. IMOW is niet bedoeld voor interpretaties, nadere afleidingen of het toevoegen van niet door regels of beleidsteksten vastgelegde gebieden. Ook is IMOW niet bedoeld voor a contrario-redeneringen, bijvoorbeeld dat het gebruik van een annotatie op de ene plek een betekenis geeft aan het ontbreken van die annotatie (of juist zijn tegenhanger) op een andere plek.

Dit wordt toegelicht aan de hand van twee voorbeelden, het eerste voor een omgevingsdocument met Artikelstructuur en het tweede voor een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur. De afbeeldingen in de voorbeelden zijn bedoeld om het principe uit te leggen, niet om de werking van een specifiek instrument te tonen. De weergave is willekeurig gekozen, het Presentatiemodel is niet toegepast.

Figuur 13 Voorbeeld bedoeling van IMOW, activiteit in omgevingsplan

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een gemeente en drie Locaties die horen bij de Juridische regel van artikel 2.10. Ter plaatse van deze Locaties is het -kort gezegd- toegestaan om zonder vergunning of melding een kinderopvanginstelling te exploiteren. De IMOW-objecten zijn niet bedoeld om vervolgens af te leiden dat in de rest van het grondgebied van deze gemeente het exploiteren van een kinderopvanginstelling verboden is, of dat daar voor die activiteit een vergunningplicht of meldingsplicht geldt. Dat is alleen zo wanneer het bevoegd gezag dat expliciet heeft bepaald, bijvoorbeeld door een Locatie voor de rest van het grondgebied op te nemen en daaraan een Juridische regel met een verbod, vergunningplicht of meldingsplicht te koppelen, met de bijbehorende annotatie.

Figuur 14 Voorbeeld bedoeling van IMOW, omgevingsvisie

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een provincie en drie Locaties die horen bij een hoofdstuk in de omgevingsvisie over kantoorontwikkelingslocaties. In haar omgevingsvisie legt de provincie vast dat zij de haar ter beschikking staande middelen wil inzetten om deze Locaties te ontwikkelen tot kantoorlocaties. De IMOW-objecten zijn niet bedoeld om vervolgens af te leiden dat er in de rest van het grondgebied van deze provincie geen kantoren aanwezig zijn of geen nieuwe kantoren kunnen komen. Dat is alleen zo wanneer het bevoegd gezag dat expliciet heeft bepaald, bijvoorbeeld door een Locatie voor de rest van het grondgebied op te nemen en daarvoor als beleidsvoornemen te formuleren dat bestaande leegstaande kantoorroimte wordt omgevormd tot woonruimte en dat geen nieuwe kantoorgebouwen worden toegestaan.

6.4.2 Objecttype Divisie

6.4.2.1 Toelichting op de toepassing

In het STOP-tekstmodel is Divisie het structurerende hiërarchische element in alle teksten en tekstonderdelen die een Vrijetekststructuur hebben, oftewel geen artikelen bevatten. Divisie is in STOP een structurelement: het structureert de tekst maar bevat zelf geen inhoud. In IMOW komt het objecttype Divisie alleen voor in het onderdeel van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur dat de daadwerkelijke inhoud van het omgevingsdocument bevat. Divisie is in IMOW de kleinste eenheid van ordening en informatie in het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur. Divisie kan een verzameling van (lagergelegen) Divisie- en/of Tekstdeel-objecten bevatten. Om de hierin beschreven informatie volledig en in de juiste volgorde te ontsluiten wordt een verwijzing opgenomen tussen de tekst, de Locaties en de domeinspecifieke annotaties.

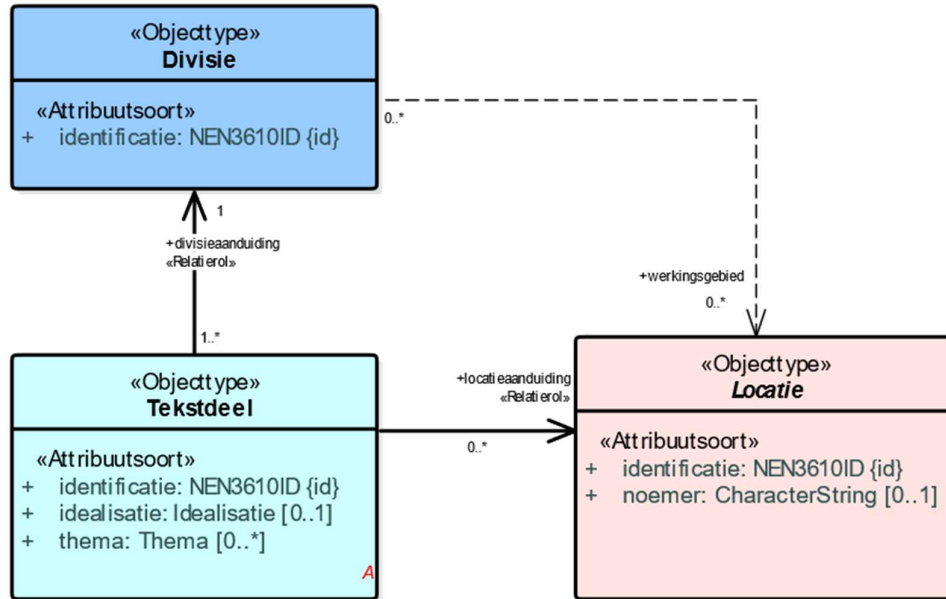
6.4.2.2 Definitie

Het IMOW-objecttype Divisie is de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende beleidsteksten waarnaar kan worden verwezen in (het lichaam van) omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur.

6.4.2.3 Doel

Doel van het objecttype Divisie is het leggen van de verbinding tussen het Tekstdeel uit het OW-domein en de Divisie uit STOP.

6.4.2.4 Norm

Figuur 15 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Divisie

Divisie kent het volgende attribuut:

identificatie: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform NEN3610. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Divisie kent geen waardelijsten en geen constraints.

6.4.2.5 Toelichting op de norm

Het attribuut *identificatie* behoeft geen toelichting.

In de uitsnede van het diagram is ook het attribuut *werkingsgebied* te zien. Dit attribuut is de verwijzing van een specifieke Divisie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven omdat het een conceptuele relatie is. De relatie is impliciet inbegrepen in de relatie tussen Divisie, Tekstdeel en Locatie en geeft aan wat het werkingsgebied van de Divisie is: het gebied waar het Tekstdeel zijn werking heeft. De *relatie* wordt afgeleid door LVBB en in DSO-LV waarbij de som van de locaties van de onderliggende Tekstdelen wordt gebruikt. Het is dus niet zo dat het bevoegd gezag ook nog een afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied moet aanleveren.

6.4.3 Objecttype Tekstdeel

6.4.3.1 Toelichting op de toepassing

Tekstdeel is een conceptuele constructie, die in IMOW wordt gebruikt om onderdelen van een Divisie in het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur een eigen Locatie

te kunnen geven. Ook maakt Tekstdeel het mogelijk om verschillende onderdelen van een Divisie een eigen thema te geven en/of te annoteren met verschillende domeinspecifieke annotaties van het objecttype Gebiedsaanwijzing. Tekstdeel is altijd onderdeel van een Divisie en een Divisie kan meerdere Tekstdelen bevatten. Voor Tekstdeel geldt, net als voor Divisie, dat het alleen gebruikt kan worden in het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur.

6.4.3.2 *Definitie*

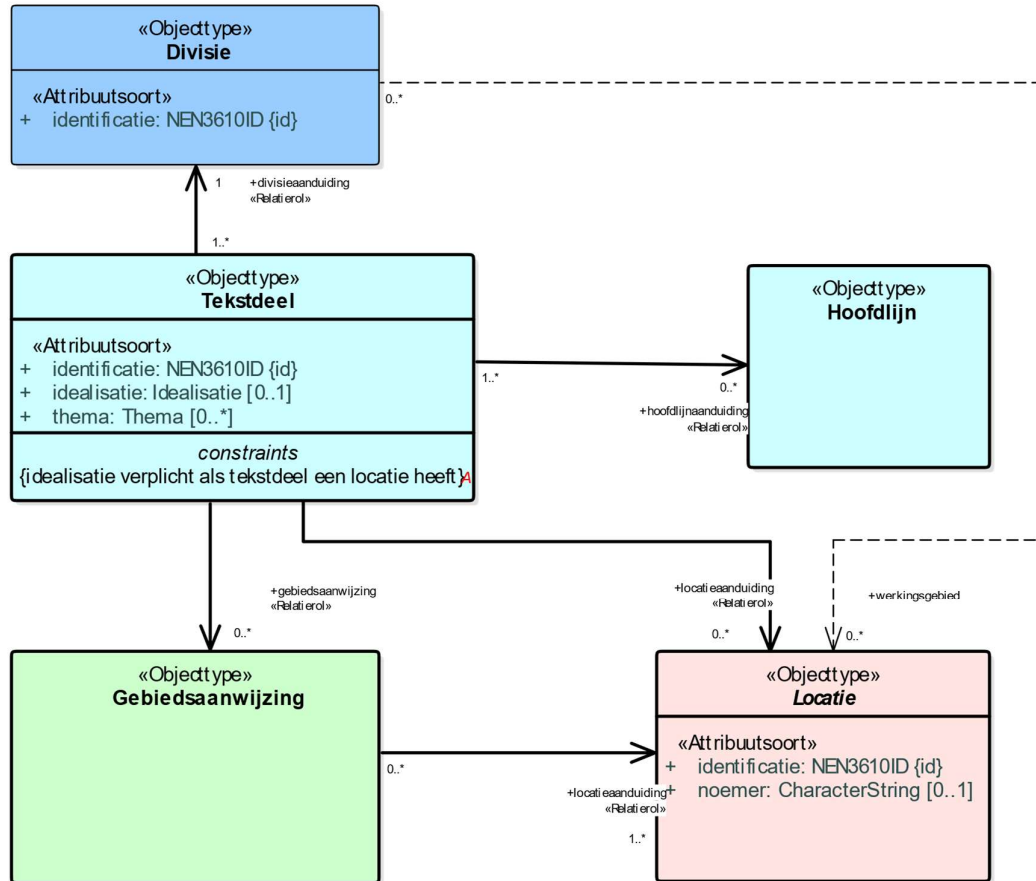
Tekstdeel is het objecttype, te gebruiken in (het lichaam van) omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur, dat de relatie vormt tussen een beleids- of realisatietekst en de daarmee samenhangende annotaties.

6.4.3.3 *Doel*

Doel van het objecttype Tekstdeel is:

- het kunnen verbinden van verschillende onderdelen van een Divisie met eigen Locaties;
- het kunnen annoteren van verschillende onderdelen van een Divisie met thema, Hoofdlijn en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing;
- het kunnen leggen van de relaties tussen de domeinspecifieke annotaties, waardoor het Tekstdeel als geheel machineleesbaar wordt;
- het, door middel van het attribuut *thema*, in samenhang kunnen tonen van verschillende Tekstdelen;
- het kunnen leggen van verbindingen tussen onderdelen van verschillende omgevingsdocumenten, bijvoorbeeld een omgevingsvisie en een omgevingsverordening, die met hetzelfde thema zijn geannoteerd.

6.4.3.4 Norm

Figuur 16 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Tekstdeel

Tekstdeel kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform NEN3610. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *idealisatie*: attribuut dat vastlegt op welke manier de begrenzing van Locatie voor dit Tekstdeel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Idealisatie'. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer Tekstdeel Locatie of Locaties heeft; dan verplicht. Komt dan 1 keer voor.
- *thema*: de naam van het thema van het Tekstdeel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het thema, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de uitbreidbare waardelijst 'Thema'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *divisieaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar de Divisie waar het Tekstdeel onderdeel van is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *hoofdlijnaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) de bijbehorende Hoofdlijn(en). Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar dit Tekstdeel van toepassing is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

- *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing. Attribuut dat vastlegt dat het Tekstdeel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Tekstdeel kent de volgende constraint:

- idealisatie verplicht als Tekstdeel een Locatie heeft

6.4.3.5 *Toelichting op de norm*

Attributen

- *idealisatie*: attribuut dat aangeeft op welke manier de begrenzing van Locatie voor een Tekstdeel door het bevoegd gezag bedoeld is: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Het attribuut *idealisatie* is in IMOW gepositioneerd als attribuut van Tekstdeel. Dat lijkt misschien vreemd omdat het informatie geeft over de gewenste interpretatie van Locatie. Toch hoort idealisatie bij Tekstdeel omdat het vertelt hoe de Locatie voor dít Tekstdeel geïnterpreteerd moet worden. Op deze manier is het mogelijk om dezelfde Locatie ook voor een ander Tekstdeel te (her)gebruiken en voor dat Tekstdeel een andere idealisatie te geven. De waardelijst 'Idealisatie' kent twee waarden: exact en indicatief. Hiermee kan worden aangegeven of de begrenzing van Locatie voor dit Tekstdeel exact of indicatief bedoeld is. Wanneer wordt gekozen voor de waarde indicatief geeft dat alleen aan dat de begrenzing indicatief bedoeld is. Met idealisatie wordt niet vastgelegd met welke marge de indicatieve begrenzing bedoeld is. Bij Tekstdeel is het attribuut *idealisatie* alleen verplicht wanneer het Tekstdeel een Locatie heeft. Zie verder de constraint die hierna wordt besproken.
- *thema*: attribuut dat kernachtig de grondgedachte van het Tekstdeel weergeeft. Vaak aanduiding van het sectorale aspect waar het Tekstdeel over gaat. Het bevoegd gezag kan zelf een naam voor *thema* kiezen. Per Tekstdeel kunnen net zoveel thema's worden toegevoegd als gewenst is. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een uitbreidbare waardelijst voor *thema*. *thema* is een attribuut en geen object. Het kent daardoor geen eigen weergave. Met het attribuut *thema* kan het thema van een Tekstdeel worden aangegeven. *thema* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om alle Tekstdelen over een bepaald thema in eenzelfde omgevingsdocument te selecteren, of om van verschillende omgevingsdocumenten de Tekstdelen en/of Juridische regels met hetzelfde thema te selecteren. Afhankelijk van de functionaliteit die een viewer biedt is het vervolgens ook mogelijk om de Locaties van alle Tekstdelen en/of Juridische regels met hetzelfde thema op een kaartbeeld weer te geven. Let op: bij *thema* hoort nu een uitbreidbare waardelijst met circa 150 waarden. Geconstateerd is dat, doordat de waardelijst zoveel waarden kent, uitbreidbaar is en waarden van heel verschillend karakter bevat, bevoegde gezagen *thema* niet eenduidig zullen gebruiken. Ook zal het daardoor niet mogelijk zijn om in de viewer van DSO-LV een zinvolle selectiefunctie voor het thema te realiseren. In de 1.1-versie van de standaard zal *thema* een andere vorm krijgen. De bij het attribuut *thema* behorende waardelijst Thema zal limitatief worden en zal nog slechts 15 waarden bevatten. Dit zijn de waarden Bodem, Bouwwerken, Cultureel erfgoed, Energie en natuurlijke hulpbronnen, Externe Veiligheid, Geluid, Gezondheid, Infrastructuur, Landgebruik, Landschap, Lucht, Milieu algemeen, Natuur en Water en watersystemen die rechtstreeks zijn ontleend aan artikel 1.2 Ow, aangevuld met de waarde Procedures. In Bijlage 3 wordt de relatie tussen artikel 1.2 Ow en de waarden van de waardelijst gelegd. Overwogen wordt om aan het

objecttype Tekstdeel een attribuut *subthema* toe te voegen waarmee het bevoegde gezag desgewenst binnen een thema een nadere specialisatie kan aanbrengen. Om te voorkomen dat er omgevingsdocumenten worden opgesteld die zijn geannoteerd met thema's die bij overgang op de 1.1-versie niet meer bestaan, geldt de werkafpraak dat bij het annoteren met *thema* alleen gebruik gemaakt wordt van de 15 waarden waaruit de waardelijst Thema dan zal bestaan. Deze waarden zijn in de waardelijst als zodanig gemarkeerd.

- *divisieaanduiding*: attribuut voor de verwijzing van een Tekstdeel naar de identificatie van de Divisie waarin het Tekstdeel voorkomt.
- *hoofdlijnaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat van Tekstdeel naar de identificatie(s) van het daarbij behorende object Hoofdlijn. Het object Hoofdlijn wordt beschreven in paragraaf 6.4.4. Dit attribuut geeft aan dat het Tekstdeel hoort bij een bepaalde Hoofdlijn.
- *locatieaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de Locatie(s) die bij het Tekstdeel horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Tekstdeel. Wanneer bij een Tekstdeel Locatie wordt gebruikt legt dit attribuut dus vast dat deze Locatie(s) de locatie(s) is (zijn) waar dit Tekstdeel van toepassing is.
- *gebiedsaanwijzing*: attribuut dat de verwijzing bevat van Tekstdeel naar de identificatie van het specifieke voorkomen van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Samen met die domeinspecifieke annotatie duidt dit attribuut aan dat het Tekstdeel gaat over een van de typen gebiedsaanwijzing.

Constraints

idealisatie verplicht als Tekstdeel een Locatie heeft: deze constraint betekent dat als Tekstdeel een Locatie heeft, het verplicht is om *idealisatie* te gebruiken. Bij Tekstdeel is, anders dan bij Juridische regel, het attribuut *idealisatie* slechts onder voorwaarden verplicht. Het moet gebruikt worden wanneer het Tekstdeel een Locatie heeft. Dat is namelijk niet verplicht.

6.4.4 Objecttype Hoofdlijn

6.4.4.1 Toelichting op toepassing

Hoofdlijn biedt aan de hand van de attributen *soort* en *naam* de mogelijkheid Tekstdeel extra informatie mee te geven waardoor informatie in omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur volgens een door het bevoegd gezag gekozen indeling te structureren is. Voor het attribuut *soort* kan het bevoegd gezag een herkenbare term kiezen die in het document terugkomt, zoals 'ambitie', 'doelstelling' of 'pijler'. Met het attribuut naam kan vervolgens een meer specifieke naam opgenomen worden die correspondeert met de inhoud of het opschrift van het gekozen tekstdeel. Omdat er geen gebruik gemaakt wordt van waardelijsten biedt dit de grootst mogelijk flexibiliteit voor het naar eigen inzicht inrichten van visie-achtige omgevingsdocumenten.

Bij de Hoofdlijn kan als extra informatie worden aangegeven of de Hoofdlijn een relatie met een andere Hoofdlijn heeft. Dat kan een Hoofdlijn in hetzelfde omgevingsdocument zijn, maar ook een Hoofdlijn in een ander omgevingsdocument.

6.4.4.2 Definitie

Hoofdlijn is het objecttype, te gebruiken in het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur, dat machineleesbaar maakt dat in een bepaald Tekstdeel een hoofdlijn

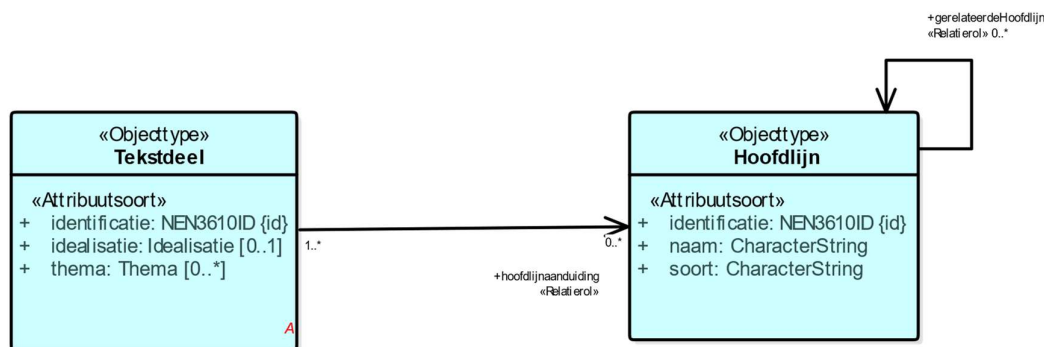
van de kwaliteit, ontwikkeling of staat van of het beleid voor de fysieke leefomgeving is vastgelegd.

6.4.4.3 Doel

Doel van het objecttype Hoofdlijn is het mogelijk maken om:

- in een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur verschillende onderdelen met eenzelfde Hoofdlijn te selecteren;
- in verschillende omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur onderdelen met eenzelfde Hoofdlijn te selecteren.

6.4.4.4 Norm

Figuur 17 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Hoofdlijn

Hoofdlijn kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van deze specifieke Hoofdlijn. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van de Hoofdlijn. Verplicht attribuut, komt 1 keer voor.
- *soort*: de soort waartoe deze Hoofdlijn behoort. Het bevoegd gezag is vrij in het kiezen van een benaming voor *soort*. Verplicht attribuut, komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeHoofdlijn*: de verwijzing van een specifieke Hoofdlijn naar een andere Hoofdlijn die aangeeft dat er een bijzondere relatie bestaat tussen die twee Hoofdlijnen. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Hoofdlijn kent geen waardelijsten en geen constraints.

6.4.4.5 Toelichting op de norm

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de Hoofdlijn. Voorbeelden zijn: 'Een klimaatbestendige delta', 'Duurzaam, concurrerend en circulair'.
- *soort*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de soort van de Hoofdlijn. Het attribuut *soort* maakt het mogelijk om Hoofdlijnen te groeperen. Voorbeelden zijn: ambitie, doel, opgave, toekomstperspectief, prioriteit, beleidskeuze.
- *gerelateerdeHoofdlijn*: een Hoofdlijn kan in een bijzondere relatie tot een andere Hoofdlijn staan waardoor het van belang is dat de gebruiker ook op de andere Hoofdlijn wordt geattendeerd. Dat kan worden aangegeven met het attribuut *gerelateerdeHoofdlijn*. Ook kan met het attribuut *gerelateerdeHoofdlijn* een relatie worden gelegd tussen Hoofdlijnen

in verschillende omgevingsdocumenten. Een voorbeeld daarvan is de relatie tussen een Hoofdlijn die een beleidsdoel in een omgevingsvisie aangeeft en een Hoofdlijn in een programma dat de uitwerking van dat beleidsdoel bevat.

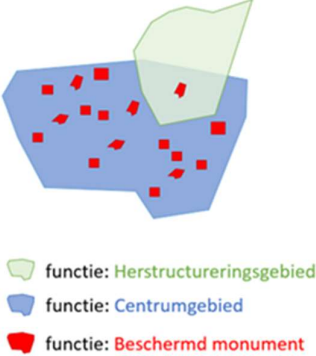
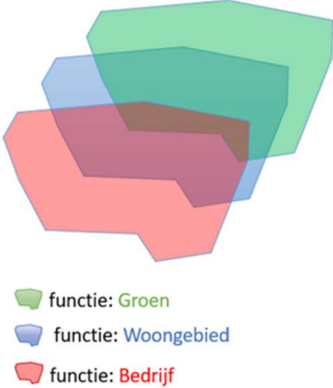
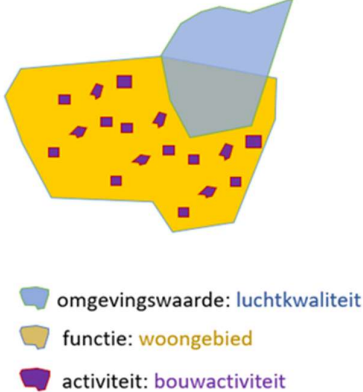
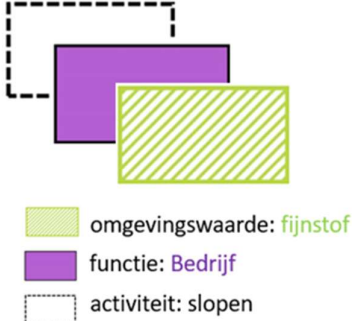
6.4.5 Objecttype Locatie

6.4.5.1 Toelichting op de toepassing

Het IMOW-object Locatie geeft aan waar een Juridische regel of Tekstdeel en de domeinspecifieke annotaties Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm, de verschillende typen Gebiedsaanwijzing en de bijbehorende waarden van toepassing zijn. De optelling van alle Locaties van alle Juridische regels in een Regeltekst vormt het werkingsgebied van de Regeltekst; de optelling van alle Locaties van alle Tekstdelen in een Divisie vormt het werkingsgebied van de Divisie. Locatie wordt altijd vastgelegd in een geografisch informatieobject.

Locatie heeft zes verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep. Optioneel kan de hoogteligging van het Gebied, de Lijn of de Punt worden vastgelegd. Toegestane geometrieën bij een Gebied zijn Vlak en Multivlak. Bij Multivlak worden meerdere Vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van het hele Multivlak. Een andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen in een viewer een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties met eenzelfde annotatie oftewel IMOW-object als voor Locaties met verschillende annotaties c.q. IMOW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels of Tekstdelen, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse typen Gebiedsaanwijzing neer te leggen. Ook kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. De navolgende figuren laten daarvan voorbeelden zien. De figuren laten mogelijke toepassingen in het omgevingsplan zien, maar zijn bedoeld om generiek voor omgevingsdocumenten het principe te illustreren.

 <p> ■ functie: Herstructureringsgebied ■ functie: Centrumgebied ■ functie: Beschermd monument </p>	 <p> ■ functie: Groen ■ functie: Woongebied ■ functie: Bedrijf </p>
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die op precies dezelfde plek liggen</p>
 <p> ■ omgevingswaarde: luchtkwaliteit ■ functie: woongebied ■ activiteit: bouwactiviteit </p>	 <p> ■ omgevingswaarde: fijnstof ■ functie: Bedrijf activiteit: slopen </p>
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de Locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen</p>

Figuur 18 Voorbeelden van stapeling van Locaties

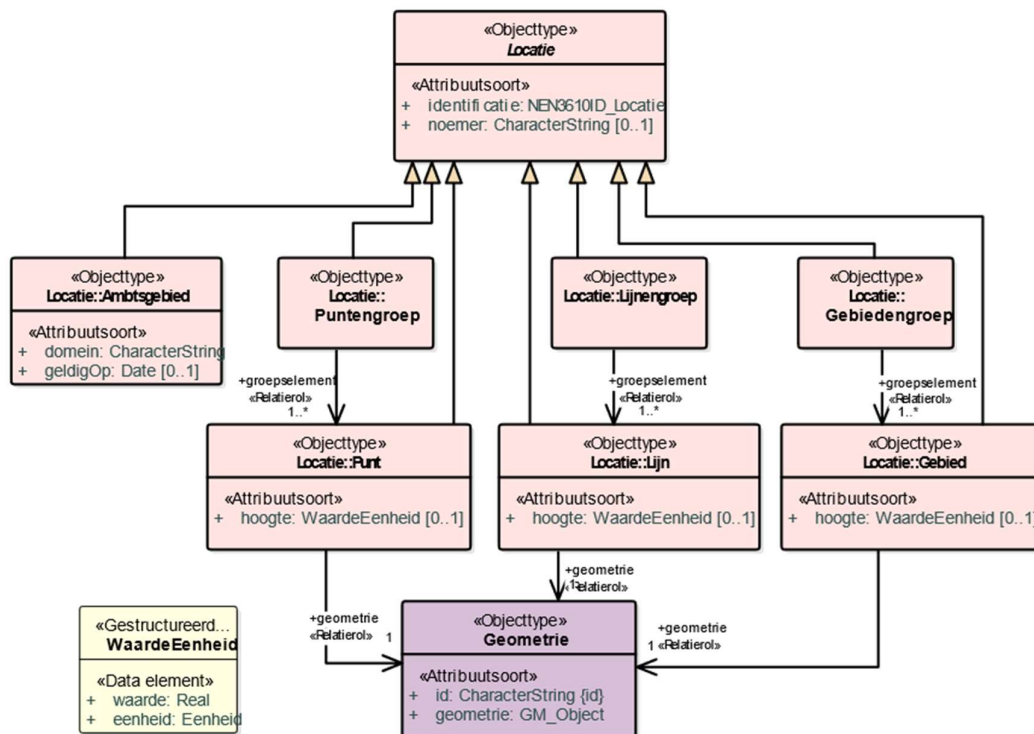
6.4.5.2 *Definitie*

Locatie is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar een Juridische regel, Tekstdeel en de bijbehorende objecten van toepassing zijn.

6.4.5.3 *Doel*

Doel van het objecttype Locatie is het met coördinaten vastleggen waar een Juridische regel, Tekstdeel, Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde, type Gebiedsaanwijzing en bij Omgevingsnorm en Omgevingswaarde behorende waarden van toepassing zijn.

6.4.5.4 Norm

Figuur 19 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. De identificatie is:
  - bij Ambtsgebied gelijk aan de bevoegd-gezag-code: de CBS-code respectievelijk de RVIG-code van het bevoegd gezag, inclusief de letteraanduiding in hoofdletters van de bestuurslaag;
  - bij de overige verschijningsvormen van Locatie conform datatype NEN3610-ID.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zeven verschijningsvormen:

- **Gebied**: op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Voor de Geometrie van het Gebied moet een keuze gemaakt worden tussen Vlak en Multivlak. Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.

- *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Gebiedengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Ambtsgebied: bijzondere vorm van Gebied, zijnde een op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving, die samenvalt met het ambtsgebied van een bepaald bevoegd gezag: het gebied waarover dat bevoegd gezag de bevoegdheid tot regeling en bestuur heeft. Ambtsgebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *domein*: de identificatie van de voorziening waarin de ambtsgebieden worden bijgehouden. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt ingevuld met de verplichte waarde 'NL.BI.BestuurlijkGebied'.
  - *geldigOp*: de datum waarop Ambtsgebied geldig is. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wanneer het attribuut is ingevuld, is de verwijzing statisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt dan bedoeld het ambtsgebied zoals dat gold op de ingevulde

datum. Indien dit attribuut niet ingevuld is, is de verwijzing dynamisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt dan bedoeld het ambtsgebied met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan die na de vaststelling van het omgevingsdocument tot stand zijn gekomen, oftewel het ambtsgebied zoals dat is op het moment van raadplegen van het omgevingsdocument.

Locatie kent geen waardelijsten en geen constraints.

Toekomstige functionaliteit

De TPOD-standaard gaat uit van de keuze tussen statisch en dynamisch verwijzen naar Ambtsgebied. In de DSO-keten wordt als eerste de mogelijkheid tot het statisch verwijzen gerealiseerd en pas later de mogelijkheid tot dynamisch verwijzen. Dynamisch verwijzen is daardoor voorlopig nog niet mogelijk.

6.4.5.5 *Toelichting op de norm*

- *identificatie*: de unieke identificatie voor ieder object van dit type. Voor Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep moet de identificatie conform het datatype NEN3610-ID zijn. In afwijking daarvan is bij Ambtsgebied de identificatie gelijk aan de bevoegd-gezag-code. Voor gemeenten, provincies en waterschappen is dat de CBS-code, inclusief de letteraanduiding van de bestuurslaag. Een voorbeeld daarvan is GM0297 voor de gemeente Zaltbommel. Voor het Rijk wordt de RVIG-code gehanteerd. Aan de hand van deze code weet DSO-LV van welk bevoegd gezag het ambtsgebied uit de bestuurlijke Grenzen-voorziening getoond moet worden.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee de Locatie wordt aangeduid en beschreven, waardoor er naar de Locatie kan worden verwezen. De noemer verbindt de tekst met de Locatie, die is vastgelegd in een juridisch vastgesteld geografisch informatieobject. Uit de noemer kan de lezer begrijpen waar de Locatie betrekking op heeft. De noemer komt voor in de tekst van de Juridische regel of het Tekstdeel, bij de Locatie én in het geografisch informatieobject. Hierdoor is (zowel machine- als mensleesbaar) duidelijk dat Locatie en Juridische regel of Tekstdeel bij elkaar horen. Het gebruik van *noemer* is optioneel omdat er Locaties zijn die niet met een term of frase te benoemen zijn. Dat geldt voor de Locatie bij Pons (objecttype dat alleen voor het omgevingsplan beschikbaar is). Het geldt ook voor de Locaties bij specifieke normwaarden (voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur). Het is immers niet zinvol om bijvoorbeeld alle Locaties met de normwaarde 5 meter een noemer te geven en alle Locaties met de normwaarde 7 meter een andere noemer. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn: Ter plaatse van de functie *Levendig stadscentrum* zijn de volgende activiteiten toegestaan. Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een *stiltegebied* verboden.
Zie voor een beschrijving van noemer ook paragraaf 6.2.2.2.
- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan worden vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen waarde en eenheid. waarde legt de hoogte in een getal vast, eenheid geeft aan in welke grootte de hoogte moet worden gemeten. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. *hoogte* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om van (de omgevingswaarde) geluidproductieplafonds aan te geven op welke hoogte ze gelden; in dat geval wordt de eenheid meter gekozen. Een ander voorbeeld van de toepassing van *hoogte* is het vastleggen van de bouwlaag in een

gebouw waar een bepaalde activiteit verricht mag worden. In dat geval wordt de eenheid bouwlaag gekozen; bovengrondse bouwlagen worden in een positief getal uitgedrukt, ondergrondse bouwlagen in een negatief getal.

- *geometrie*: attribuut dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort. Bij Ambtsgebied kan er geen geometrie worden meegeleverd.
- *domein*: attribuut waardoor DSO-LV weet dat de inhoud van dit object te vinden is in een andere voorziening, alleen te gebruiken bij Ambtsgebied. Het bijhouden van het Ambtsgebied gebeurt in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Daarom moet bij dit attribuut altijd de identificatie van die voorziening worden ingevuld.
- *geldigOp*: attribuut waardoor DSO-LV weet welke versie van het ambtsgebied getoond moet worden. Wanneer dit attribuut is ingevuld, toont DSO-LV het Ambtsgebied zoals dat geldig was op de ingevulde datum. Als het attribuut niet is ingevuld, toont DSO-LV het actuele Ambtsgebied zoals dat geldig is op de datum van bevragen, oftewel de nieuwste versie van het Ambtsgebied die aanwezig is in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening.

Met uitzondering van Locatie in de verschijningsvorm van Ambtsgebied wordt Locatie altijd vastgelegd in een geografisch informatieobject.

Uitgangspunt van regelgeving over de bekendmaking van besluiten is dat informatie die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is, wordt vastgelegd in een informatieobject. Daarom wordt de locatie waar een regel (of beleid) geldig is, vastgelegd met een geografisch informatieobject. Op deze manier is de locatie permanent terug te vinden en is de onveranderlijkheid van de locatie gewaarborgd (zie ook paragraaf 6.2.2.2). Door het nemen van het besluit stelt het bevoegd gezag het geografisch informatieobject vast en 'ontstaat' de locatie. Wanneer een regel geldt voor het hele ambtsgebied van het bevoegd gezag wordt het niet passend geacht als het bevoegd gezag dat ambtsgebied in de vorm van een geografisch informatieobject vast zou stellen. Ambtsgebieden worden immers door andere wetgeving (en in de meeste gevallen door een ander bevoegd gezag) vastgesteld. Daarom wordt Ambtsgebied als verschijningsvorm van Locatie niet vastgesteld en vastgelegd met een geometrie en een geografisch informatieobject, maar door een verwijzing op te nemen naar het ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Dit is de voorziening waarin de door die andere wetgeving vastgestelde bestuurlijke grenzen worden vastgelegd en beheerd.

Ambtsgebied wordt niet door het bevoegd gezag vastgelegd met het object Geometrie en heeft geen hoogteligging. Het kent daarom niet de attributen *geometrie* en *hoogte*.

Zoals in deze en de vorige paragraaf al besproken, kan op twee manieren naar Ambtsgebied worden verwezen: statisch en dynamisch. Bij het gebruik van Ambtsgebied als Locatie van een regel of beleid dient een bewuste keuze gemaakt te worden tussen die twee verwijsmethoden. Bij een dynamische verwijzing wordt na een bestuurlijke herindeling automatisch het nieuwe ambtsgebied getoond als werkingsgebied van de regel. Het kan daardoor zijn dat een regel voor een nieuw gebied gaat gelden, zonder dat betrokkenen in dat gebied de mogelijkheid hebben gehad om daartegen beroep in te stellen.

Toekomstige functionaliteit

In een volgende versie van dit toepassingsprofiel wordt beschreven in welke gevallen het beste dynamisch en in welke gevallen het beste statisch verwezen kan worden naar Ambtsgebied.

6.4.6 Objecttype Geometrie

6.4.6.1 Toelichting op de toepassing

De verschillende typen van Locatie, die in de vorige paragraaf zijn besproken, worden vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als IMOP gebruikt. Geometrie wordt vastgelegd in de vorm van een GML-bestand dat in het geografisch informatieobject wordt opgenomen.

6.4.6.2 Definitie

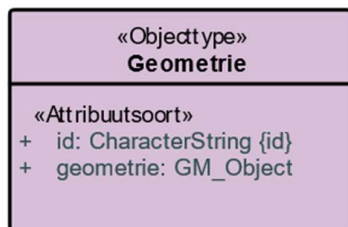
Geometrie is het object dat de geometrische bepaling van een Gebied, Lijn of Punt door middel van coördinaten bevat.

6.4.6.3 Doel

Doel van het objecttype Geometrie is:

- het vastleggen en begrenzen van Locatie door middel van coördinaten ten behoeve van het publiceren van geo-informatieobjecten;
- het op een kaart of in een viewer op de juiste positie weergeven van Locaties.

6.4.6.4 Norm

Figuur 20 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attribuut dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attribuut dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Geometrie kent geen waardelijsten en constraints.

6.4.6.5 *Toelichting op de norm*
geometrie: dit attribuut bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die gebruikt worden binnen dit attribuut dienen overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Bij Gebied dient dit polygon of multipolygon te zijn, bij Lijn curve en bij Punt point.

6.4.7 Objecttype Gebiedsaanwijzing

6.4.7.1 *Toelichting op de toepassing*
In omgevingsdocumenten zullen over veel verschillende gebiedstypen regels gesteld worden respectievelijk beleidsuitspraken gedaan worden. Voor het vastleggen van die gebieden kent IMOW het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is een modelmatig constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Per type gebied kent Gebiedsaanwijzing een specialisatie.

Dit objecttype wordt zowel in de Artikelstructuur als Vrije Tekststructuur gebruikt. Vanwege de omvang van de beschrijving wordt dit object en de typen slechts één keer beschreven in dit document en wel in paragraaf 6.7.8 t/m 6.7.28.

6.4.8 Objecttype Regelingsgebied

6.4.8.1 *Toelichting op de toepassing*
Het objecttype Regelingsgebied is bedoeld om het volledige gebied waar de Regeling over gaat aan te geven. Dat volledige gebied wordt gevormd door de optelling van alle Locaties van de Juridische regels of Tekstdelen die in de Regeling voorkomen. Het object Regelingsgebied bestaat uit één Locatie die de buitengrens van de optelling van alle Locaties vormt. Wanneer het Regelingsgebied niet één aaneengesloten geheel vormt, kan de Locatie uiteraard bestaan uit de samenvoeging van twee of meer Gebieden tot een Gebiedengroep. Aan de hand van dit object, samen met de STOP-metadata die over de Regeling aangeven van welk bevoegd gezag de Regeling is (STOP-metadata-element 'Eindverantwoordelijke') en het type omgevingsdocument (STOP-metadata-element 'Soort regeling') kan DSO-LV bepalen welke regelingen op welke gebieden van toepassing zijn. Het objecttype Regelingsgebied is noodzakelijk voor DSO-LV om het omgevingsdocument te kunnen tonen. Het bevoegd gezag dient eenmalig per Regeling het Regelingsgebied aan te leveren. In veel gevallen zal het Regelingsgebied samenvallen met het grondgebied van het bevoegd gezag, bijvoorbeeld bij omgevingsverordening, waterschapsverordening, omgevingsplan en omgevingsvisie. Bij een projectbesluit is dat anders. Voor omgevingsplan en waterschapsverordening zal het Regelingsgebied samen met de bruidsschat door het Rijk worden aangeleverd en hoeven gemeente respectievelijk waterschap dat niet zelf te doen.

In het geval van het projectbesluit is het Regelingsgebied gelijk aan het projectgebied. Het projectgebied is het gehele gebied waar de voor de fysieke leefomgeving relevante permanente en tijdelijke maatregelen en voorzieningen om het project te realiseren en de maatregelen die zijn gericht op het ongedaan maken, beperken of compenseren van de nadelige gevolgen van het project of van het in werking hebben of in stand houden daarvan voor de fysieke leefomgeving plaatsvinden.

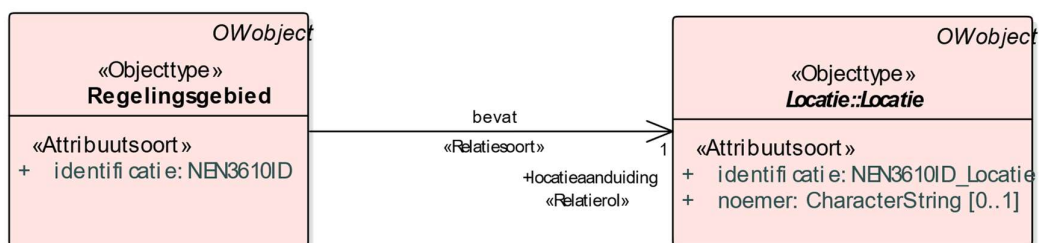
6.4.8.2 Definitie

Regelingsgebied is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar de volledige Regeling van toepassing is.

6.4.8.3 Doel

Doel van het objecttype Regelingsgebied is het geheel van Locaties aan te geven waarover in een bepaalde Regeling regels dan wel beleid zijn vastgesteld.

6.4.8.4 Norm

Figuur 21 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Regelingsgebied

Regelingsgebied kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een Regelingsgebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar dit Regelingsgebied van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Regelingsgebied kent geen waardelijsten en constraints.

6.4.8.5 Toelichting op de norm

locatieaanduiding: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij het Regelingsgebied hoort. Voor Regelingsgebied bevat Locatie de geometrie(ën) die de buitengrens van de regeling vormen.

6.5 Het IMOW voor de gewijzigde regels omgevingsplan

Volgende paragrafen hebben betrekking op deel 2 van het projectbesluit.

6.5.1.1 Regeltekst en Juridische regel

Regeltekst is de IMOW-term voor de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in een omgevingsdocument met Artikelstructuur: artikel en lid. De Regeltekst is in een tekst concreet aan te wijzen. Juridische regel is een abstract concept waarmee een regel met juridische werkingskracht wordt beschreven. Juridische regel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Regeltekst locaties en annotaties met de domeinspecifieke IMOW-objecten (zie daarvoor paragraaf 6.4) te kunnen koppelen.

Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat gewenst is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels zijn de individuele Juridische regels minder makkelijk als zelfstandige eenheden te identificeren. Bij bevraging in bijvoorbeeld DSO-LV zal altijd de volledige Regeltekst als resultaat worden weergegeven en niet de individuele Juridische regel.

Een voorbeeld waarin een Regeltekst één Juridische regel bevat:

Artikel 3.15 Aanwezigheid afscheiding

Een voor personen bestemde vloer heeft bij een rand een afscheiding als die rand meer dan 1,5 m hoger ligt dan een aansluitende vloer, het aansluitende terrein of het aansluitende water.

Figuur 22 Regeltekst met één Juridische regel

Twee voorbeelden waarin een Regeltekst meerdere juridische regels bevat:

Artikel 2.10 Activiteiten die zonder vergunning of melding zijn toegestaan

Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegeedeeld is het in ieder geval toegestaan om de volgende activiteiten te verrichten:

- a. het exploiteren van een bedrijf;
- b. het exploiteren van een speelautomatenhal, uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'exploiteren speelautomatenhal'.

Figuur 23 Regeltekst met meerdere Juridische regels, omgevingsplan

In het voorbeeld van Figuur 23 kunnen de volgende Juridische regels worden onderscheiden:

JR1: Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegeedeeld is het toegestaan om de activiteit 'het exploiteren van een bedrijf' te verrichten.

JR2: Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegeedeeld is het toegestaan om de activiteit 'het uitoefenen van detailhandel' te verrichten.

Artikel 7.10 Sloopmelding

Het is verboden een bouwwerk of gedeelte daarvan te slopen als daarbij asbest wordt verwijderd of de hoeveelheid sloopafval naar redelijke inschatting meer dan 10 m³ bedraagt, zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden te melden.

Figuur 24 Regeltekst met meerdere Juridische regels. AMvB

In het voorbeeld van Figuur 24 is het mogelijk de volgende Juridische regels te onderscheiden:

JR1: Het is verboden een bouwwerk of gedeelte daarvan te slopen als daarbij asbest wordt verwijderd, zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden te melden.

JR2: Het is verboden een bouwwerk of gedeelte daarvan te slopen als de hoeveelheid sloopafval naar redelijke inschatting meer dan 10 m³ bedraagt, zonder dit ten minste vier weken voor het begin van de sloopwerkzaamheden te melden.

Het is niet verplicht om een Regeltekst in meerdere Juridische regels onder te verdelen.

6.5.2 Locatie

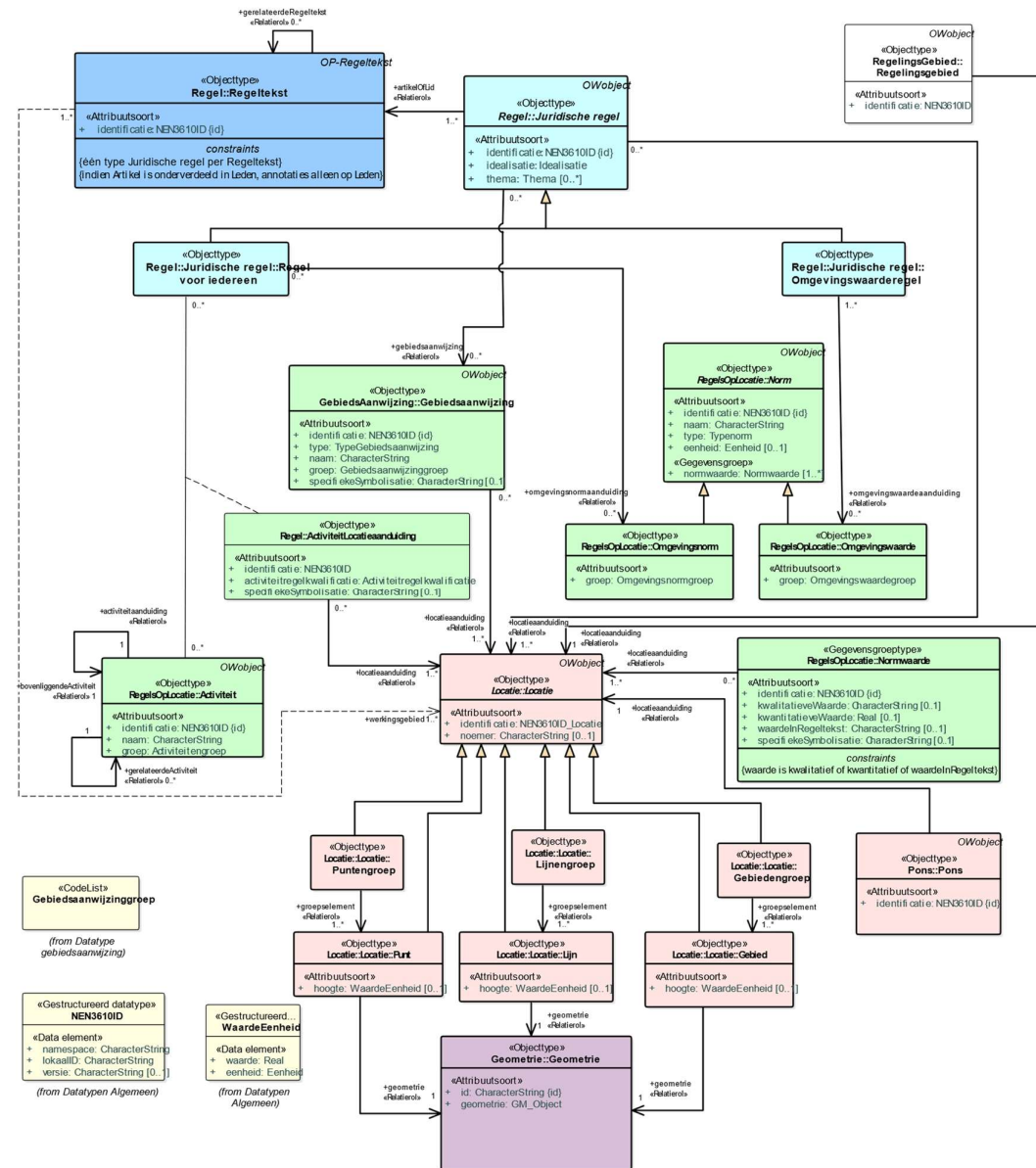
Locaties en werkingsgebieden werken voor de gewijzigde regels in het omgevingsplan hetzelfde als rest van het projectbesluit. Een uitgebreide beschrijving hiervan staat in paragraaf 6.2.2.

6.5.3 Annotatie

Annotaties werken voor de gewijzigde regels in het omgevingsplan hetzelfde als rest van het projectbesluit. Een uitgebreide beschrijving hiervan staat in paragraaf 6.2.3.

6.6 Het IMOW-UML-diagram voor de gewijzigde regels omgevingsplan

Figuur 25 toont het volledige IMOW-diagram in UML voor het omgevingsplan.

Figuur 25 UML-klassediagram van IMOW toegepast op het omgevingsplan

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Regeltekst en Juridische regel staan daarin centraal. In roze is Localie met zijn verschijningsvormen weergegeven. De groene blokjes staan voor de domeinspecifieke annotatie-objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en Gebiedsaanwijzing. Dit zijn de hoofdcomponenten van IMOW die in paragraaf 6.5 al zijn beschreven. In de gele blokjes staan nadere specificaties. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om domeinspecifieke annotaties te kunnen presenteren op een kaart.

In paragraaf 6.4 worden de objecten in detail beschreven.

6.7 Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd

Deze paragraaf beschrijft hoe het annoteren met IMOW-objecten voor documenten in Artikelstructuur, zoals deel 2 van het projectbesluit, in zijn werk gaat. Dit betekent dat hier alleen de objecten die bij de Artikelstructuur horen worden beschreven.

De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht. Ook wordt de toepassing van het presentatiemodel voor de verschillende objecten beschreven en getoond.

Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waarvoor en wanneer wordt het object of attribuut gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt de attributen op die horen bij dit IMOW-object, waarbij wordt aangegeven of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen, of er een waardelijst voor het attribuut bestaat en of er constraints, oftewel voorwaarden voor de toepassing, gelden. De daarop volgende subparagraaf geeft een toelichting op de attributen en de waardelijsten. De laatste subparagraaf toont, indien aan de orde, hoe de toepassing van het presentatiemodel op het object er uit ziet.

6.7.1 Objecttype Regeltekst

6.7.1.1 *Toelichting op de toepassing*

Regeltekst is de STOP/TPOD-term voor de kleinste *zelfstandige* eenheid van ordening en informatie in een tekst met Artikelstructuur: artikel en lid. Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat nodig is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. Iedere Regeltekst heeft een werkingsgebied-relatie met Locatie, waarmee wordt aangegeven waar een Regeltekst zijn werking heeft.

Bij de Regeltekst kan als extra informatie worden aangegeven of de Regeltekst een bijzondere relatie met een andere Regeltekst heeft.

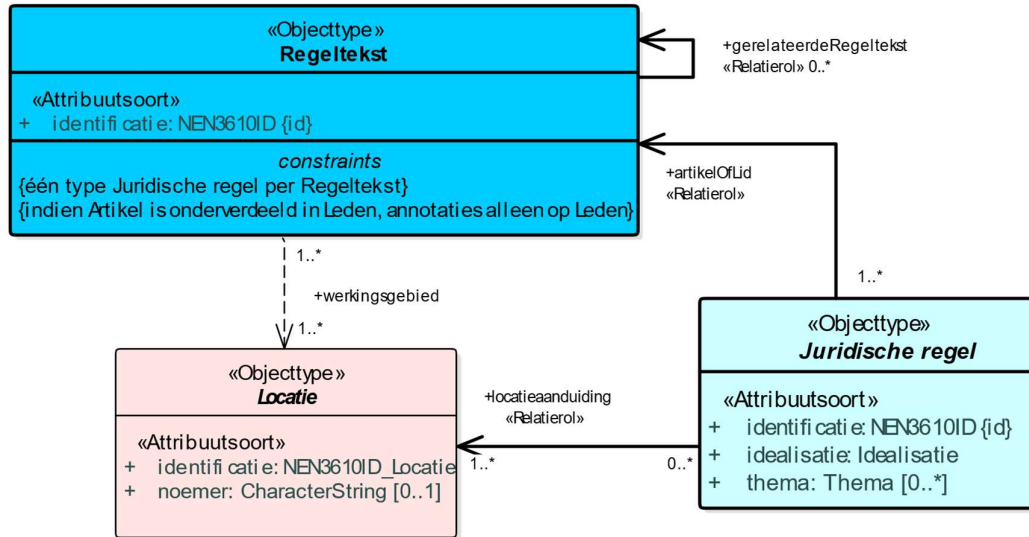
6.7.1.2 *Definitie*

Regeltekst is de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in (het lichaam van) omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, te weten een artikel of een lid.

6.7.1.3 *Doel*

Doel van het objecttype Regeltekst is het leggen van de verbinding tussen de Juridische regel uit het Omgevingswet-domein en het artikel of lid uit STOP.

6.7.1.4 Norm

Figuur 26 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Regeltekst

Regeltekst kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeRegeltekst*: de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar een andere Regeltekst die aangeeft dat er een bijzondere relatie bestaat tussen die twee Regelteksten. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Regeltekst kent geen waardelijsten.

Regeltekst kent de volgende constraints:

- één type Juridische regel per Regeltekst; constraint geldig op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn;
- indien Artikel is onderverdeeld in Leden, annotaties alleen op Leden.

6.7.1.5 Toelichting op de norm

Attributen

gerelateerdeRegeltekst: een Regeltekst kan in een bijzondere relatie tot een andere Regeltekst staan waardoor het van belang is dat de gebruiker ook de andere Regeltekst leest of althans daarop wordt geattendeerd. *gerelateerdeRegeltekst* is met name bedoeld voor de gevallen waarin een Regeltekst een afwijking, aanvulling of uitzondering vormt op een andere Regeltekst. Zo'n relatie doet zich onder andere voor wanneer in een omgevingsplan, omgevingsverordening of waterschapsverordening met maatwerkregels wordt afgeweken van regels uit een AMvB. Een ander voorbeeld is de situatie waarin in een omgevingsdocument met regels algemene regels staan waarvan voor een bepaalde locatie of een bepaald onderwerp met een specifieke regel kan worden afgeweken of waarop een bepaalde uitzondering wordt gemaakt.

In de uitsnede van het diagram is ook de relatie werkingsgebied te zien. Deze relatie is de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven omdat het een conceptuele relatie is. De relatie is impliciet inbegrepen in de relatie tussen Regeltekst, Juridische regel en Locatie en geeft aan wat het werkingsgebied van de Regeltekst is: het gebied waar het Artikel of Lid zijn werking heeft. De *relatie* wordt afgeleid door LVBB en in DSO-LV waarbij de som van de locaties van de onderliggende Juridische regels wordt gebruikt. Het is dus niet zo dat het bevoegd gezag ook nog een afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied moet aanleveren.

Regeltekst kent geen waardelijsten.

Constraints

- *'één type Juridische regel per Regeltekst*: deze constraint betekent dat alle Juridische regels in een Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn. Deze voorwaarde dient het doel van het onderscheid in de verschillende typen Juridische regel, namelijk het als uitgangssituatie alleen tonen van die regels die op de betreffende doelgroep gericht zijn. De typen Juridische regel en de achterliggende doelgroepbenadering worden toegelicht bij Juridische regel in paragraaf 6.7.2.5. Deze constraint geldt op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn.
- *indien Artikel is onderverdeeld in Leden, annotaties alleen op Leden*: deze constraint houdt in dat als een Artikel is onderverdeeld in Leden, de annotaties alleen mogen verwijzen naar de Leden en niet naar het Artikel, oftewel annotaties worden dan alleen op Lid-niveau toegepast. Deze constraint heeft ook tot gevolg dat als een Artikel is onderverdeeld in Leden, alleen de Leden kunnen worden geannoteerd als Regeltekst en Artikel niet.

6.7.2 Objecttype Juridische regel

6.7.2.1 Toelichting op de toepassing

Juridische regel is een conceptuele constructie, die in IMOW wordt gebruikt om verschillende onderdelen van een Regeltekst, bijvoorbeeld de onderdelen van een Lijst of de verschillende activiteiten die in een Regeltekst worden genoemd, een eigen Locatie te kunnen geven. Ook maakt Juridische regel het mogelijk om verschillende onderdelen van een Regeltekst een eigen thema te geven en/of te annoteren met verschillende annotaties Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing. Juridische regel is altijd onderdeel van een Regeltekst en, zoals we in de paragrafen 6.6 en 6.7.1 al hebben gezien, Regeltekst kan meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels is een individuele Juridische regel minder makkelijk als zelfstandige eenheid te identificeren.

Bij de Juridische regel moet worden aangegeven hoe nauwkeurig het bevoegd gezag de Locatie van die Juridische regel bedoeld heeft en hoe Locatie geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. Een voorbeeld van dat laatste is als een grens met een formule berekend is; de grens houdt dan geen rekening met de situering van objecten als woningen e.d. terwijl dat in de interpretatie wel zou moeten. Ook kan een Locatie in een omgevingsdocument bedoeld zijn als indicatie of zoekzone voor de plek voor een toekomstige ontwikkeling: pas later wordt de daadwerkelijke plek bepaald.

Met het IMOW-object Juridische regel kan extra informatie aan de Juridische regel worden gekoppeld: tot welke regelsoort de Juridische regel behoort, wat het thema is waarover de

Juridische regel gaat en met welk IMOW-object of met welke IMOW-objecten de Juridische regel geannoteerd is.

Juridische regel heeft drie typen: Regel voor iedereen, Instructieregel en Omgevingswaarderegel. Doel van deze typen is het eenvoudig kunnen selecteren van regeltekst voor een specifieke gebruikersgroep, waardoor iedere gebruikersgroep als uitgangssituatie alleen die regels krijgt voorgelegd die voor die groep van belang zijn. Daartoe wordt onderscheid gemaakt tussen instructieregels, die alleen voor andere overheden zijn bedoeld, omgevingswaarderegels, die op zichzelf alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld, en regels die voor iedereen van belang zijn. Uiteraard wordt alleen dat type gekozen dat in het betreffende omgevingsdocument kan voorkomen. Instructieregels kunnen alleen voorkomen in AMvB, ministeriële regeling en omgevingsverordening. Omgevingswaarden kunnen alleen in AMvB, omgevingsverordening en omgevingsplan voorkomen. Regels voor iedereen tot slot kunnen voorkomen in alle omgevingsdocumenten met regels. Het type Juridische regel geeft dus aan tot welke soort een Juridische regel behoort en voor wie de Juridische regel bedoeld is.

Instructieregels kunnen worden gesteld over de uitoefening van een bevoegdheid of een taak. Ze richten zich dus tot een bepaald instrument of een taakuitoefening. Om met behulp van een computer snel te kunnen selecteren welke instructieregels relevant zijn, wordt aan Instructieregel extra informatie toegevoegd: richt de instructieregel zich tot een instrument, en zo ja tot welk instrument, of gaat het over de uitoefening van een taak en zo ja wie moet die taak uitoefenen.

Bij Regeltekst is de voorwaarde opgenomen dat alle Juridische regels binnen één Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn, zie hiervoor ook paragraaf 6.7.1. Op deze manier wordt voorkomen dat Juridische regels die voor verschillende doelgroepen bedoeld zijn bij elkaar in één lid respectievelijk artikel worden geplaatst. Dit komt het tonen van regels per doelgroep ten goede.

6.7.2.2 *Definitie*

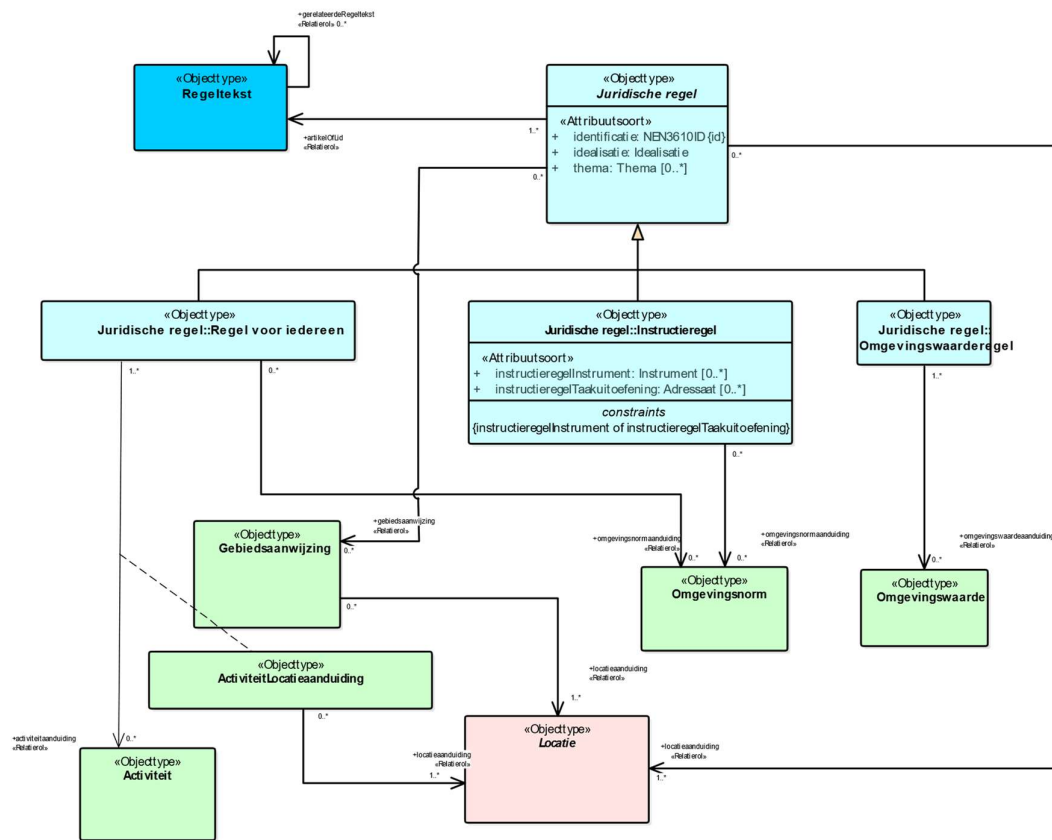
Juridische regel is het objecttype, te gebruiken in die onderdelen van omgevingsdocumenten die de Artikelstructuur hebben, dat een regel met juridische werkingskracht beschrijft.

6.7.2.3 *Doel*

Doel van het objecttype Juridische regel is:

- het kunnen verbinden van verschillende onderdelen van een Regeltekst met eigen Locaties;
- het kunnen annoteren van verschillende onderdelen van een Regeltekst met thema en de domeinspecifieke annotaties Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing;
- het kunnen leggen van relaties tussen de domeinspecifieke annotaties, waardoor de Juridische regel als geheel machineleesbaar wordt;
- het, door middel van het attribuut *thema*, in samenhang kunnen tonen van verschillende Juridische regels;
- het kunnen leggen van verbindingen tussen onderdelen van verschillende omgevingsdocumenten, bijvoorbeeld een omgevingsvisie en een omgevingsverordening, die met hetzelfde thema zijn geannoteerd;
- het kunnen selecteren van Regelteksten naar doelgroep door middel van de keuze voor het type Juridische regel.

6.7.2.4 Norm

Figuur 27 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Juridische regel

Juridische regel kent de volgende attributen en waardelijsten:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *idealisatie*: attribuut dat vastlegt op welke manier de begrenzing van Locatie voor deze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Idealisatie'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *thema*: de naam van het thema van de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het thema, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de uitbreidbare waardelijst 'Thema'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze Juridische regel van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

- *artikelOfLid*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar de Regeltekst oftewel het artikel of lid waar de Juridische regel onderdeel van is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Juridische regel kent drie typen:

- Regel voor iedereen: een Juridische regel die voor eenieder relevant is of relevant kan zijn; te gebruiken voor iedere Juridische regel die geen Instructieregel of Omgevingswaarderegel is. Regel voor iedereen heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
  - *activiteit aanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Activiteit; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Activiteit geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
  - *omgevingsnorm aanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel van het type Regel voor iedereen naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingsnorm geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Instructieregel: regel als bedoeld in paragraaf 2.5.1 Omgevingswet, gericht tot een ander bestuursorgaan of bestuurlijke organisatie. Instructieregel heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
  - een verplichte keuze uit de volgende attributen:
    - *instructieregelInstrument*: de naam van het instrument waartoe de instructieregel zich richt. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Instrument'. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer de instructieregel zich richt tot een instrument; dan verplicht. Komt zo vaak voor als gewenst.
    - *instructieregelTaakuitoefening*: geeft het type bestuurslaag of organisatie aan dat de taak waarover de instructieregel gaat, moet uitvoeren. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Adressaat'. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer de instructieregel gaat over de uitoefening van een taak; dan verplicht. Komt zo vaak voor als gewenst.
    - *omgevingsnorm aanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel van het type Instructieregel naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingsnorm geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Omgevingswaarderegel: regel over een omgevingswaarde als bedoeld in afdeling 2.3 Omgevingswet, die op zichzelf alleen gericht is tot de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld. Omgevingswaarderegel heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
  - *omgevingswaarde aanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel van het type Omgevingswaarderegel naar (de identificatie van) een Omgevingswaarde; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingswaarde geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Juridische regel kent de volgende constraint:

- *instructieregelInstrument* of *instructieregelTaakuitoefening*.

Ook is voor Juridische regel relevant dat het objecttype Regeltekst de constraint heeft dat alle Juridische regels in een Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn. Zie hiervoor paragraaf 6.7.1.4.

6.7.2.5 Toelichting op de norm

Attributen en waardelijsten

- *idealisatie*: attribuut dat aangeeft op welke manier de begrenzing van Locatie voor een Juridische regel door het bevoegd gezag bedoeld is: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Het attribuut *idealisatie* is in IMOW gepositioneerd als attribuut van Juridische regel. Dat lijkt misschien vreemd omdat het informatie geeft over de gewenste interpretatie van Locatie. Toch hoort *idealisatie* bij Juridische regel omdat het vertelt hoe de Locatie voor déze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden. Op deze manier is het mogelijk om dezelfde Locatie ook voor een andere Juridische regel te (her)gebruiken en voor die Juridische regel een andere idealisatie te geven. De *waardelijst* 'Idealisatie' kent twee waarden: exact en indicatief. Hiermee kan worden aangegeven of de begrenzing van Locatie voor deze Juridische regel exact of indicatief bedoeld is. Wanneer wordt gekozen voor de waarde indicatief geeft dat alleen aan dat de begrenzing indicatief bedoeld is. Met *idealisatie* wordt niet vastgelegd met welke marge de indicatieve begrenzing bedoeld is.
- *thema*: attribuut dat kernachtig de grondgedachte van de Juridische regel weergeeft. Vaak aanduiding van het sectorale aspect waar de Juridische regel over gaat. Het bevoegd gezag kan zelf een naam voor *thema* kiezen. Per Juridische regel kunnen net zoveel thema's worden toegevoegd als gewenst is. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een uitbreidbare waardelijst voor *thema*. *thema* is een attribuut en geen object. Het kent daardoor geen eigen weergave. Met het attribuut *thema* kan het thema van een Juridische regel worden aangegeven. *thema* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om alle Juridische regels over een bepaald thema in eenzelfde omgevingsdocument te selecteren, of om van verschillende omgevingsdocumenten de Juridische regels en/of Tekstdelen met hetzelfde thema te selecteren. Afhankelijk van de functionaliteit die een viewer biedt is het vervolgens ook mogelijk om de Locaties van alle Juridische regels en/of Tekstdelen met hetzelfde thema op een kaartbeeld weer te geven.
Let op: bij *thema* hoort nu een uitbreidbare waardelijst met circa 150 waarden. Geconstateerd is dat, doordat de waardelijst zoveel waarden kent, uitbreidbaar is en waarden van heel verschillend karakter bevat, bevoegde gezagen *thema* niet eenduidig zullen gebruiken. Ook zal het daardoor niet mogelijk zijn om in de viewer van DSO-LV een zinvolle selectiefunctie voor het thema te realiseren. In de 1.1-versie van de standaard zal *thema* een andere vorm krijgen. De bij het attribuut *thema* behorende waardelijst Thema zal limitatief worden en zal nog slechts 15 waarden bevatten. Dit zijn de waarden Bodem, Bouwwerken, Cultureel erfgoed, Energie en natuurlijke hulpbronnen, Externe Veiligheid, Geluid, Gezondheid, Infrastructuur, Landgebruik, Landschap, Lucht, Milieu algemeen, Natuur en Water en watersystemen die rechtstreeks zijn ontleend aan artikel 1.2 Ow, aangevuld met de waarde Procedures. In Bijlage 3 wordt de relatie tussen artikel 1.2 Ow en de waarden van de waardelijst gelegd. Overwogen wordt om aan het objecttype Juridische regel een attribuut *subthema* toe te voegen waarmee het bevoegde gezag desgewenst binnen een thema een nadere specialisatie kan aanbrengen. Om te voorkomen dat er omgevingsdocumenten worden opgesteld die zijn geannoteerd met thema's die bij overgang op de 1.1-versie niet meer bestaan, geldt de werkafpraak dat bij het annoteren met *thema* alleen gebruik gemaakt wordt van de 15 waarden waaruit de waardelijst Thema dan zal bestaan. Deze waarden zijn in de waardelijst als zodanig gemarkeerd.
- *locatieaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de Locatie(s) die bij de Juridische regel horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Juridische regel. Dit attribuut legt dus vast

dat deze Locatie(s) de locatie(s) is (zijn) waar deze Juridische regel van toepassing is. Iedere Juridische regel heeft een verwijzing naar één of meer Locaties. Ook de objecten ActiviteitLocatieaanduiding, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing hebben een verwijzing naar één of meer Locaties. Op deze manier is van iedere Juridische regel, ongeacht het object of de objecten waarmee het is geannoteerd, duidelijk voor welke Locatie(s) deze geldt. Doordat ieder specifiek voorkomen van de objecten ActiviteitLocatieaanduiding, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing ook zelf een verwijzing naar één of meer Locaties heeft, kan van iedere Activiteit - ActiviteitLocatieaanduiding-combinatie, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing worden getoond voor welke Locatie(s) deze geldt, onafhankelijk van de Juridische regels waarin hij geldt.

- *artikelOfLid*: attribueert voor de verwijzing van een Juridische regel naar de identificatie van de Regeltekst oftewel het artikel of lid waarin de Juridische regel voorkomt.
- *activiteitaanduiding, gebiedsaanwijzing, omgevingswaardeaanduiding en omgevingsnormaanduiding*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Juridische regel (of het type Juridische regel) naar de identificatie van de domeinspecifieke annotatie oftewel Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm. Samen met die domeinspecifieke annotatie duidt dit attribuut aan waar de Juridische regel over gaat: over een activiteit, over een van de typen gebiedsaanwijzing, over een omgevingswaarde of een omgevingsnorm.

De drie typen van Juridische regel geven aan tot welke soort een Juridische regel behoort en geven daarvan indien nodig een nadere specificatie. Zoals in paragraaf 6.7.2.1 al is uitgelegd is het doel daarvan het eenvoudig kunnen selecteren van regels voor een specifieke gebruikersgroep, waardoor een gebruiker in principe alleen die regels krijgt voorgelegd die voor hem of haar van belang zijn. Daartoe wordt onderscheid gemaakt tussen instructieregels, die alleen voor andere overheden zijn bedoeld, omgevingswaarderegels, die op zichzelf alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld, en regels die voor iedereen van belang zijn. Wanneer de Juridische regel een instructieregel is, wordt gekozen voor het type 'Instructieregel'. Instructieregels zijn regels die door provincie of Rijk bij omgevingsverordening of AMvB worden gesteld over de uitoefening van taken of bevoegdheden door bestuursorganen om te voldoen aan in de omgevingsverordening of AMvB vastgestelde omgevingswaarden of voor het bereiken van andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Ze zijn dus in de basis alleen voor andere overheden bedoeld en niet, of veel minder, voor iedereen van belang. Opgemerkt wordt dat beoordelingsregels in strikt juridische zin gezien zouden kunnen worden als een bijzondere vorm van instructieregel omdat het een opdracht van het ene aan het andere bestuursorgaan is om bij het beoordelen van een aanvraag om omgevingsvergunning bepaalde criteria te betrekken. In het kader van de standaarden worden beoordelingsregels niet als instructieregels gezien, maar als Regel voor iedereen. Dat is omdat ze voor eenieder van belang zijn om te bezien of een aanvraag tot een vergunning kan leiden of dat een aanpassing van de aanvraag leidt tot een grotere kans op een vergunning.

Bij een instructieregel moet worden gekozen tussen de attributen *instructieregelInstrument* en *instructieregelTaakuitoefening*. Met het attribuut *instructieregelInstrument* wordt gespecificeerd in welk instrument (of welke instrumenten) de instructieregel moet worden uitgewerkt. Bij dit attribuut hoort de (limitatieve) waardelijst 'Instrument', waarop alle instrumenten voorkomen waarover instructieregels gesteld kunnen worden. Het attribuut *instructieregelTaakuitoefening* wordt gebruikt als de instructieregel gaat over de uitoefening van taken. Dit attribuut kent de limitatieve waardelijst 'Adressaat'. Op deze waardelijst staan

de bestuurslagen en organisaties aan wie de uitoefening van taken door middel van een instructieregel kan worden opgedragen.

Het type 'Omgevingswaarderegel' is voor de Juridische regels die gaan over een omgevingswaarde. Dit type wordt gekozen voor Juridische regels over omgevingswaarden die alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld. Voor regels die omgevingswaarden concreet maken, bijvoorbeeld regels met een vergunningplicht die bijdraagt aan het bereiken van de omgevingswaarde, is dit type niet bedoeld; dan moet worden gekozen voor het type 'Regel voor iedereen'. Het type 'Omgevingswaarderegel' kent geen nadere specificatie of waardelijst.

Wanneer de Juridische regel geen instructieregel is en ook geen omgevingswaarderegel, moet het type 'Regel voor iedereen' gekozen worden.

In het model is vastgelegd met welke domeinspecifieke IMOW-objecten een type Juridische regel geannoteerd kan worden. Het object Activiteit kan alleen gebruikt worden in een Regel voor iedereen. Het object Omgevingsnorm kan worden toegepast in een Regel voor iedereen en een Instructieregel. Het object Omgevingswaarde kan alleen worden gebruikt in een Omgevingswaarderegel. Het object Gebiedsaanwijzing kan worden toegepast in alle typen Juridische regel. In het IMOW-diagram is dat te zien doordat het attribuut *gebiedsaanwijzing* verwijst van Juridische regel naar het object Gebiedsaanwijzing en niet vanuit een van de typen Juridische regel.

In AMvB, MR en omgevingsverordening kunnen alle drie de typen Juridische regel voorkomen. Het omgevingsplan kan de typen 'Regel voor iedereen' en 'Omgevingswaarderegel' bevatten. In de waterschapsverordening ten slotte kan alleen het type 'Regel voor iedereen' voorkomen.

Constraints

instructieregelInstrument of instructieregelTaakuitoefening: deze constraint, die geldt voor de Juridische regel van het type Instructieregel, houdt in dat er bij een instructieregel altijd één van de genoemde attributen gekozen moet worden, met andere woorden: het is verplicht dat er precies één van de twee voorkomt, niet minder en niet meer.

Opgemerkt wordt dat voor Regeltekst de constraint geldt 'één type Juridische regel per Regeltekst'. Dat betekent dat alle Juridische regels in een Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn. Deze constraint is toegelicht in paragraaf 6.7.1.5.

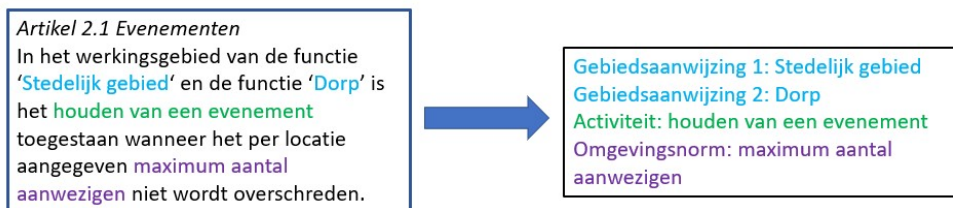
Zoals gezegd kan een Regeltekst één of meer Juridische regels bevatten. Een Juridische regel kan een of meer Gebiedsaanwijzingen, Activiteiten, Omgevingsnormen en/of Omgevingswaarden bevatten. Dit samen betekent dat IMOW het mogelijk maakt om een Juridische regel te annoteren met:

- één of meer voorkomens van één objecttype (bijvoorbeeld één Activiteit);
- combinaties van één of meer verschillende objecttypen (bijvoorbeeld meerdere Activiteiten, een Gebiedsaanwijzing en meerdere Omgevingsnormen).

Een Regeltekst kan daardoor één Juridische regel bevatten die is geannoteerd met meerdere objecten. Een Regeltekst kan ook meerdere Juridische regels bevatten die ieder zijn geannoteerd met één of meer objecten. IMOW maakt het zelfs mogelijk om in de Regeltekst net zoveel Juridische regels te onderscheiden als er objecten zijn. Het is aan het bevoegd gezag om hierin een keuze te maken. Uitgangspunt van IMOW is echter dat er een logische groepering van Juridische regel(s) en objecten wordt gemaakt die samen de machineleesbare variant van de tekstregel vormen. Het doel van die logische groepering is

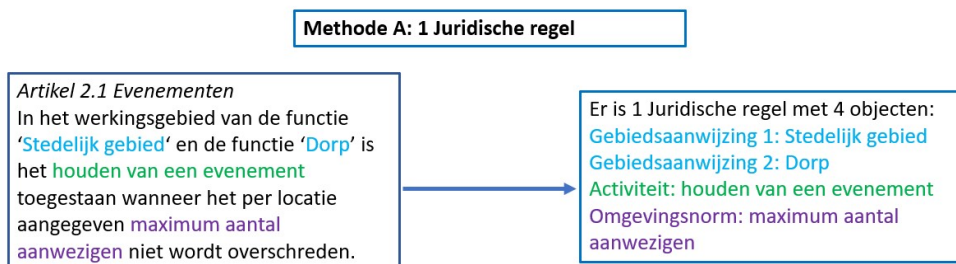
dat de regel via systemen beter toegankelijk en bevroagbaar is. De indeling heeft geen juridische betekenis.

In onderstaande figuren worden de mogelijkheden met een voorbeeld met drie uitwerkingen toegelicht.

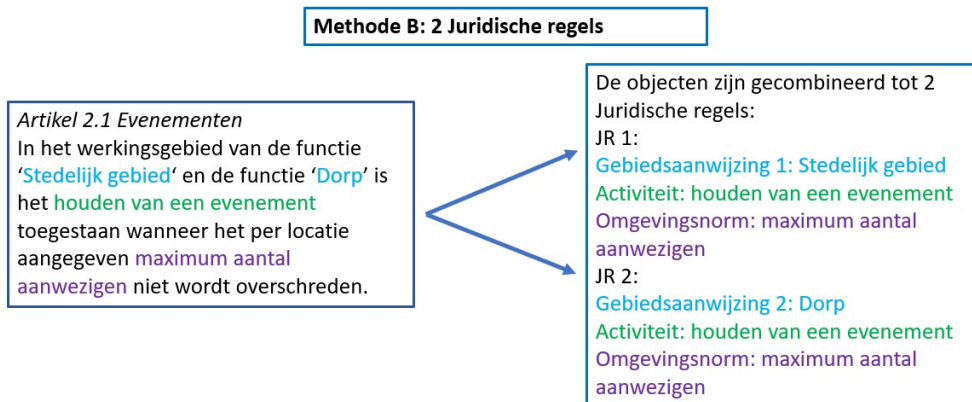
Figuur 28 Voorbeeld Regeltekst en objecten

In artikel 2.1 van dit voorbeeld komen 4 IMOW-objecten voor: 2 Gebiedsaanwijzingen, 1 Activiteit en 1 Omgevingsnorm. Voor het opdelen van deze Regeltekst in Juridische regels zijn verschillende methoden denkbaar.

Figuur 29 Voorbeeld uitgewerkt: 1 Juridische regel met 4 objecten

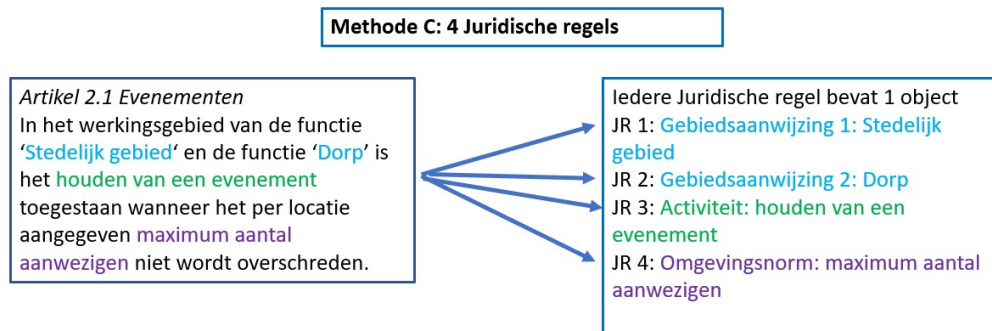
Bij methode A is het artikel zo geannoteerd dat het bestaat uit één Juridische regel die is geannoteerd met 2 Gebiedsaanwijzingen, 1 Activiteit en 1 Omgevingsnorm, dus met 4 IMOW-objecten.

Figuur 30 Voorbeeld uitgewerkt: 2 Juridische regels met ieder 3 objecten

Bij methode B is het artikel zo geannoteerd dat het bestaat uit twee Juridische regels, ieder geannoteerd met de combinatie van 1 van de Gebiedsaanwijzingen, de Activiteit en de Omgevingsnorm.

Figuur 31 Voorbeeld uitgewerkt: 4 Juridische regel met ieder 1 object

Bij methode C is het artikel zo geannoteerd dat het bestaat uit vier verschillende Juridische regels, ieder met één IMOW-object.

De standaard maakt al deze en vergelijkbare methoden mogelijk. Met een groepering zoals die van methode C ontstaat echter geen logische groepering van Juridische regels en objecten. Daardoor zal de regel via systemen minder goed toegankelijk en bevragebaar zijn.

6.7.3 Objecttype Locatie

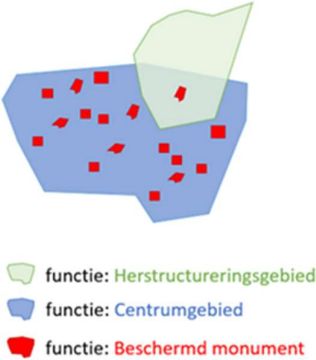
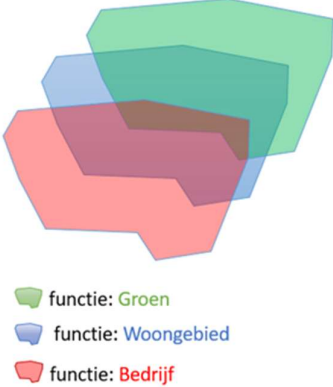

6.7.3.1 Toelichting op de toepassing

Het IMOW-object Locatie geeft aan waar een Juridische regel of Tekstdeel en de inhoudelijke annotaties Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm, de verschillende typen Gebiedsaanwijzing en de bijbehorende waarden van toepassing zijn. De optelling van alle Locaties van alle Juridische regels in een Regeltekst vormt het werkingsgebied van de Regeltekst; de optelling van alle Locaties van alle Tekstdelen in een Divisie vormt het werkingsgebied van de Divisie. Locatie wordt altijd vastgelegd in een geografisch informatieobject.

Locatie heeft zes verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep. Optioneel kan de hoogteligging van het Gebied, de Lijn of de Punt worden vastgelegd. Toegestane geometrieën bij een Gebied zijn Vlak en Multivlak. Bij Multivlak worden meerdere Vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van het hele Multivlak. Een andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen in een viewer een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties met eenzelfde annotatie

oftewel IMOW-object als voor Locaties met verschillende annotaties c.q. IMOW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels of Tekstdelen, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse typen Gebiedsaanwijzing naar te leggen. Ook kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. De navolgende figuren laten daarvan voorbeelden zien. De figuren laten mogelijke toepassingen in het omgevingsplan zien, maar zijn bedoeld om generiek het principe te illustreren.

 <p> ■ functie: Herstructureringsgebied ■ functie: Centrumgebied ■ functie: Beschermd monument </p>	 <p> ■ functie: Groen ■ functie: Woongebied ■ functie: Bedrijf </p>
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die op precies dezelfde plek liggen</p>
 <p> ■ omgevingswaarde: luchtkwaliteit ■ functie: woongebied ■ activiteit: bouwactiviteit </p>	 <p> ■ omgevingswaarde: fijnstof ■ functie: Bedrijf activiteit: slopen </p>
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de Locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen</p>

Figuur 32 Voorbeelden van stapeling van Locaties

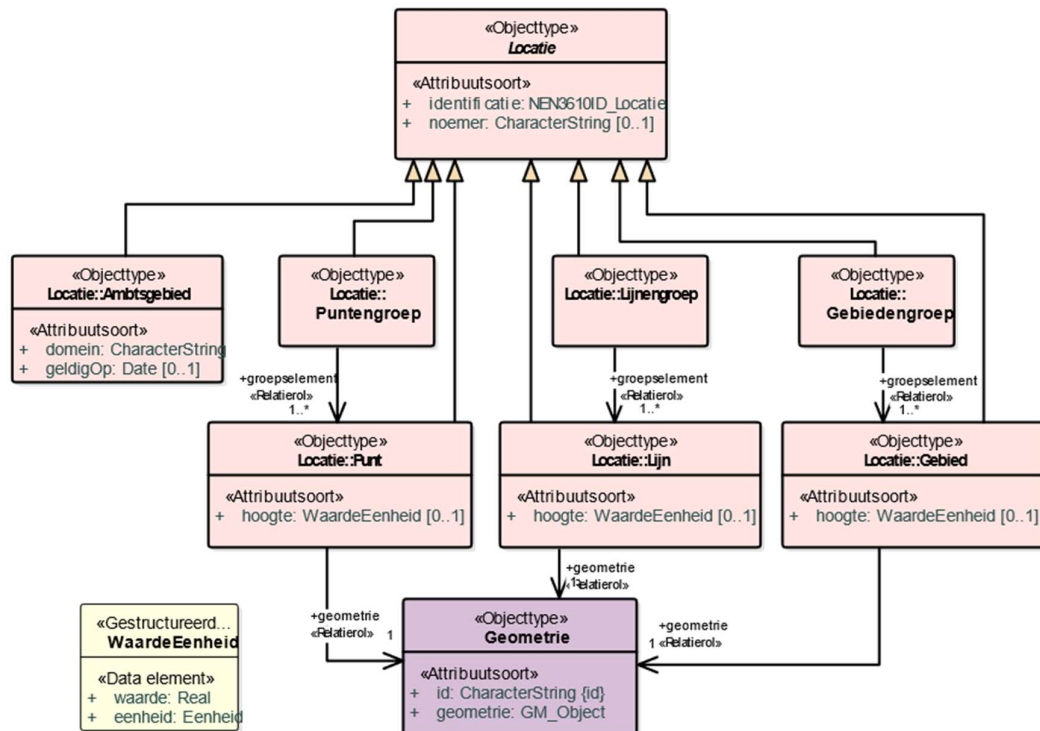
6.7.3.2 Definitie

Locatie is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar een Juridische regel, Tekstdeel en de bijbehorende objecten van toepassing zijn.

6.7.3.3 Doel

Doel van het objecttype Locatie is het met coördinaten vastleggen waar een Juridische regel, Tekstdeel, Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde, type Gebiedsaanwijzing en bij Omgevingsnorm en Omgevingswaarde behorende waarden van toepassing zijn.

6.7.3.4 Norm

Figuur 33 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. De identificatie is:
  - bij Ambtsgebied gelijk aan de bevoegd-gezag-code: de CBS-code respectievelijk de RVIG-code van het bevoegd gezag, inclusief de letteraanduiding in hoofdletters van de bestuurslaag;
  - bij de overige verschijningsvormen van Locatie conform datatype NEN3610-ID.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zeven verschijningsvormen:

- **Gebied**: op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Voor de

Geometrie van het Gebied moet een keuze gemaakt worden tussen Vlak en Multivlak.
Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:

- *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
  - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
  - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt; in het geval van hoogte dient altijd de eenheid meter gekozen te worden. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
- *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Gebiedengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft het attribuut van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt; in het geval van hoogte dient altijd de eenheid meter gekozen te worden. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
    - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
    - *eenheid*: de grootte waarin de hoogte wordt uitgedrukt; in het geval van hoogte dient altijd de eenheid meter gekozen te worden. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
  - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft het attribuut van Locatie, aangevuld met:
  - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

- **Ambtsgebied:** bijzondere vorm van Gebied, zijnde een op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving, die samenvalt met het ambtsgebied van een bepaald bevoegd gezag: het gebied waarover dat bevoegd gezag de bevoegdheid tot regeling en bestuur heeft. Ambtsgebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
  - *domein*: de identificatie van de voorziening waarin de ambtsgebieden worden bijgehouden. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt ingevuld met de verplichte waarde 'NL.BI.BestuurlijkGebied'.
  - *geldigOp*: de datum waarop Ambtsgebied geldig is. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wanneer het attribuut is ingevuld, is de verwijzing statisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt dan bedoeld het ambtsgebied zoals dat gold op de ingevulde datum. Indien dit attribuut niet ingevuld is, is de verwijzing dynamisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt dan bedoeld het ambtsgebied met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan die na de vaststelling van het omgevingsdocument tot stand zijn gekomen, oftewel het ambtsgebied zoals dat is op het moment van raadplegen van het omgevingsdocument.

Locatie kent geen waardelijsten en geen constraints.

Toekomstige functionaliteit

De TPOD-standaard gaat uit van de keuze tussen statisch en dynamisch verwijzen naar Ambtsgebied. In de DSO-keten wordt als eerste de mogelijkheid tot het statisch verwijzen gerealiseerd en pas later de mogelijkheid tot dynamisch verwijzen. Dynamisch verwijzen is daardoor voorlopig nog niet mogelijk.

6.7.3.5 *Toelichting op de norm*

- *identificatie*: de unieke identificatie voor ieder object van dit type. Voor Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep moet de identificatie conform het datatype NEN3610-ID zijn. In afwijking daarvan is bij Ambtsgebied de identificatie gelijk aan de bevoegd-gezag-code. Voor gemeenten, provincies en waterschappen is dat de CBS-code, inclusief de letteraanduiding van de bestuurslaag. Een voorbeeld daarvan is GM0297 voor de gemeente Zaltbommel. Voor het Rijk wordt de RVIG-code gehanteerd. Aan de hand van deze code weet DSO-LV van welk bevoegd gezag het ambtsgebied uit de bestuurlijkeGrenzen-voorziening getoond moet worden.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee de Locatie wordt aangeduid en beschreven, waardoor er naar de Locatie kan worden verwezen. De noemer verbindt de tekst met de Locatie, die is vastgelegd in een juridisch vastgesteld geografisch informatieobject. Uit de noemer kan de lezer begrijpen waar de Locatie betrekking op heeft. De noemer komt voor in de tekst van de Juridische regel of het Tekstdeel, bij de Locatie én in het geografisch informatieobject. Hierdoor is (zowel machine- als mensleesbaar) duidelijk dat Locatie en Juridische regel of Tekstdeel bij elkaar horen. Het gebruik van *noemer* is optioneel omdat er Locaties zijn die niet met een term of frase te benoemen zijn. Dat geldt voor de Locatie bij Pons (objecttype dat alleen voor het omgevingsplan beschikbaar is). Het geldt ook voor de Locaties bij specifieke normwaarden (voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur). Het is immers niet zinnig om bijvoorbeeld alle Locaties met de normwaarde 5 meter een noemer te geven en alle Locaties met de normwaarde 7 meter een andere noemer. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn: Ter plaatse van de functie *Levendig stadscentrum* zijn de

volgende activiteiten toegestaan. Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een *stiltegebied* verboden.

Zie voor een beschrijving van noemer ook paragraaf 6.2.2.2.

- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan worden vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen Waarde en Eenheid. Waarde legt de hoogte in een getal vast, Eenheid geeft aan in welke grootte de hoogte moet worden gemeten. Zoals voor de hand ligt, mag voor het attribuut *hoogte* alleen de eenheid meter gekozen worden. *hoogte* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om van (de omgevingswaarde) geluidproductieplafonds aan te geven op welke hoogte ze gelden.
- *geometrie*: attribuut dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort. Bij Ambtsgebied kan er geen geometrie worden meegeleverd.
- *domein*: attribuut waardoor DSO-LV weet dat de inhoud van dit object te vinden is in een andere voorziening, alleen te gebruiken bij Ambtsgebied. Het bijhouden van het Ambtsgebied gebeurt in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Daarom moet bij dit attribuut altijd de identificatie van die voorziening worden ingevuld.
- *geldigOp*: attribuut waardoor DSO-LV weet welke versie van het ambtsgebied getoond moet worden. Wanneer dit attribuut is ingevuld, toont DSO-LV het Ambtsgebied zoals dat geldig was op de ingevulde datum. Als het attribuut niet is ingevuld, toont DSO-LV het actuele Ambtsgebied zoals dat geldig is op de datum van bevragen, oftewel de nieuwste versie van het Ambtsgebied die aanwezig is in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening.

Met uitzondering van Locatie in de verschijningsvorm van Ambtsgebied wordt Locatie altijd vastgelegd in een geografisch informatieobject.

Uitgangspunt van regelgeving over de bekendmaking van besluiten is dat informatie die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is, wordt vastgelegd in een informatieobject. Daarom wordt de locatie waar een regel (of beleid) geldig is, vastgelegd met een geografisch informatieobject. Op deze manier is de locatie permanent terug te vinden en is de onveranderlijkheid van de locatie gewaarborgd (zie ook paragraaf 6.2.2.2). Door het nemen van het besluit stelt het bevoegd gezag het geografisch informatieobject vast en 'ontstaat' de locatie. Wanneer een regel geldt voor het hele ambtsgebied van het bevoegd gezag wordt het niet passend geacht als het bevoegd gezag dat ambtsgebied in de vorm van een geografisch informatieobject vast zou stellen. Ambtsgebieden worden immers door andere wetgeving (en in de meeste gevallen door een ander bevoegd gezag) vastgesteld. Daarom wordt Ambtsgebied als verschijningsvorm van Locatie niet vastgesteld en vastgelegd met een geometrie en een geografisch informatieobject, maar door een verwijzing op te nemen naar het ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Dit is de voorziening waarin de door die andere wetgeving vastgestelde bestuurlijke grenzen worden vastgelegd en beheerd.

Ambtsgebied wordt niet door het bevoegd gezag vastgelegd met het object Geometrie en heeft geen hoogteligging. Het kent daarom niet de attributen *geometrie* en *hoogte*.

Zoals in deze en de vorige paragraaf al besproken, kan op twee manieren naar Ambtsgebied worden verwezen: statisch en dynamisch. Bij het gebruik van Ambtsgebied als Locatie van een regel of beleid dient een bewuste keuze gemaakt te worden tussen die twee verwijsmethoden. Bij een dynamische verwijzing wordt na een bestuurlijke herindeling automatisch het nieuwe ambtsgebied getoond als werkingsgebied van de regel. Het kan

daardoor zijn dat een regel voor een nieuw gebied gaat gelden, zonder dat betrokkenen in dat gebied de mogelijkheid hebben gehad om daartegen beroep in te stellen.

Toekomstige functionaliteit

In een volgende versie van dit toepassingsprofiel wordt beschreven in welke gevallen het beste dynamisch en in welke gevallen het beste statisch verwezen kan worden naar Ambtsgebied.

6.7.4 Objecttype Geometrie

6.7.4.1 Toelichting op de toepassing

De verschillende typen van Locatie, die in de vorige paragraaf zijn besproken, worden vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als IMOP gebruikt. Geometrie wordt vastgelegd in de vorm van een GML-bestand dat in het geografisch informatieobject wordt opgenomen.

6.7.4.2 Definitie

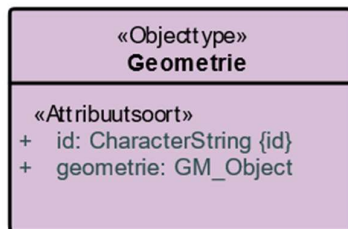
Geometrie is het object dat de geometrische bepaling van een Gebied, Lijn of Punt door middel van coördinaten bevat.

6.7.4.3 Doel

Doel van het objecttype Geometrie is:

- het vastleggen en begrenzen van Locatie door middel van coördinaten ten behoeve van het publiceren van geo-informatieobjecten;
- het op een kaart of in een viewer op de juiste positie weergeven van Locaties.

6.7.4.4 Norm

Figuur 34 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attribuut dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attribuut dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Geometrie kent geen waardelijsten en constraints.

6.7.4.5 *Toelichting op de norm*
geometrie: dit attribuut bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die gebruikt worden binnen dit attribuut dienen overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Bij Gebied dient dit polygon of multipolygon te zijn, bij Lijn curve en bij Punt point.

6.7.5 Objecttype Activiteit

6.7.5.1 *Toelichting op de toepassing*

In het domein van de Omgevingswet is een activiteit ieder menselijk handelen waarbij, of ieder menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd. In de omgevingsdocumenten met regels zullen regels gesteld worden over veel verschillende activiteiten.

Regels over activiteiten zullen naar verwachting behoren tot de meest bevroegde regels in DSO-LV. De grootste groep gebruikers, die bestaat uit initiatiefnemers (zowel professionele als niet-professionele) en derde-belanghebbenden, wil weten welke regels over een bepaalde activiteit voor hem of haar gelden. Dat zijn alleen de rechtstreeks werkende regels over activiteiten: de regels die voor degene die een activiteit verricht én voor derde-belanghebbenden rechten en plichten vastleggen. Instructieregels over activiteiten zijn gericht tot een ander bevoegd gezag en zijn voor de genoemde groep gebruikers niet van rechtstreeks belang. Datzelfde geldt voor regels over activiteiten in het kader van omgevingswaarden, wanneer ze alleen werking hebben voor het bevoegde gezag zelf. Daarom maakt IMOW juist de rechtstreeks werkende regels over activiteiten extra machineleesbaar door middel van de annotatie Activiteit. Daarom zijn de objecten Activiteit en Juridische regel in IMOW zo gemodelleerd dat de annotatie met het IMOW-object Activiteit alleen kan worden toegepast in combinatie met een Juridische regel van het type Regel voor iedereen. De annotatie Activiteit kan dus niet worden gebruikt voor instructieregels die bepalen dat in het omgevingsplan regels over een bepaalde activiteit moeten worden opgenomen en ook niet voor Juridische regels van het type Omgevingswaarderegels.

Bij het object Activiteit hoort het object ActiviteitLocatieaanduiding. Dit object vormt de verbinding tussen de Juridische regel (van het type Regel voor iedereen), Activiteit en Locatie. ActiviteitLocatieaanduiding heeft het attribuut *activiteitregelkwalificatie* waarmee een regel die met Activiteit is geannoteerd nader wordt gekwalificeerd, bijvoorbeeld dat de Juridische regel een vergunningplicht of een meldingsplicht instelt.

ActiviteitLocatieaanduiding zorgt voor 'instanties' van Activiteit: voor Activiteit A bepaalt Juridische regel B dat op Locatie C een vergunningplicht geldt; voor diezelfde Activiteit A bepaalt Juridische regel D dat op Locatie E het verrichten van die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan.

Er zullen regels over heel veel verschillende activiteiten gesteld worden. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid activiteiten kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende activiteiten. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om activiteiten in activiteitengroepen in te delen. Iedere activiteitengroep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met het IMOW-object Activiteit met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Activiteitengroep kunnen de Locaties van alle activiteiten in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart, bijvoorbeeld viewers van overheid.nl en DSO-LV. Het is dan mogelijk om een integraal beeld

van de Locaties van alle activiteiten weer te geven, maar ook om de Locaties van alle activiteiten van een bepaalde activiteitengroep weer te geven.

Juridische regels over activiteiten zullen in DSO-LV veel bevroegd worden. Daarvoor zal gebruik gemaakt worden van vragenbomen. De objecten Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding bevatten een aantal attributen die het opstellen van vragenbomen vergemakkelijken.

6.7.5.2 *Definitie*

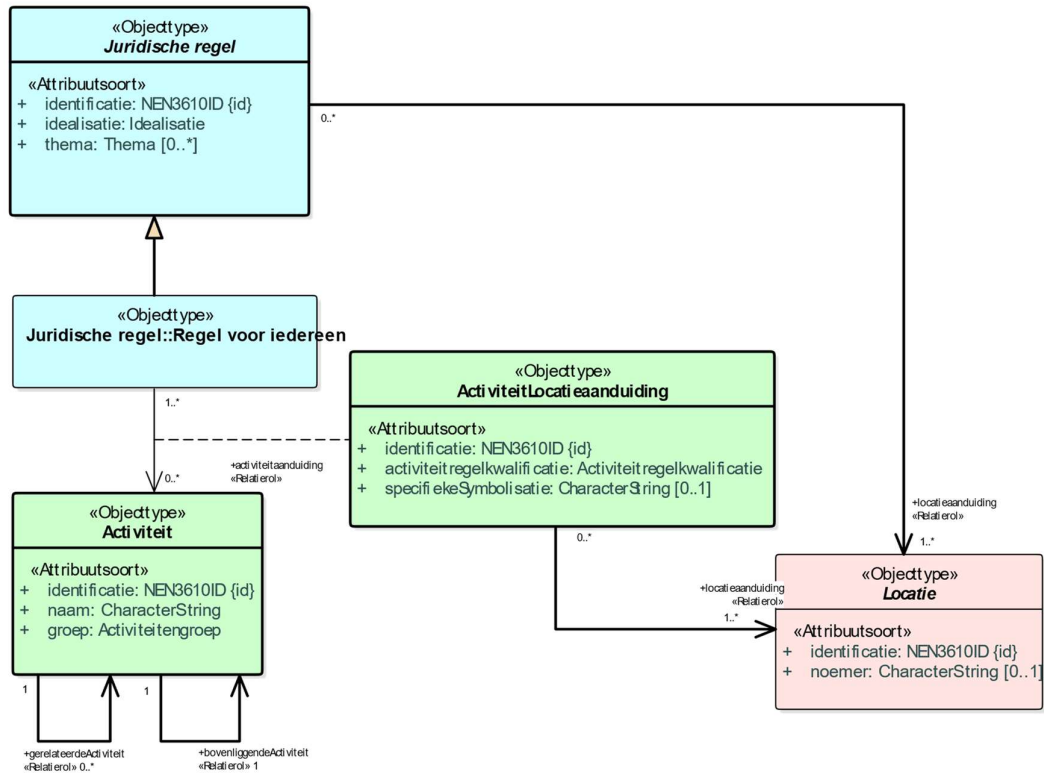
Activiteit is het objecttype voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur dat machineleesbaar maakt dat een rechtstreeks werkende regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een activiteit als bedoeld in de Omgevingswet: menselijk handelen waarbij, of menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd.

6.7.5.3 *Doel*

Doel van het objecttype Activiteit is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een activiteit;
- inzicht geven in de kwalificatie van de Juridische regel op een bepaalde Locatie, waardoor een gebruiker weet of op die Locatie het verrichten van de activiteit is toegestaan of dat daarvoor eerst een vergunning moet worden aangevraagd, een melding gedaan et cetera;
- verbinding leggen met de functionele structuur en toepasbare regels door middel van gerelateerde en bovenliggende activiteiten;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels over de activiteit gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.5.4 Norm

Figuur 35 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Activiteit

Activiteit kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van het type Activiteit bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de activiteit die wordt overgenomen uit of ontleend aan de naam of omschrijving van de betreffende activiteit in de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van de activiteit. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de activiteit behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Activiteitengroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *bovenliggendeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar (de identificatie van) een andere activiteit, die inhoudelijk generieker is dan de activiteit die wordt geannoteerd. Attribuut dat wordt gebruikt voor de werking van toepasbare regels. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar (de identificatie van) een andere activiteit in het geval de regels voor die andere activiteit contextueel relevant zijn voor de specifieke activiteit. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Het attribuut *activiteitaanduiding*, attribuut van Juridische-regeltype Regel voor iedereen dat de verwijzing is van een specifieke Regel voor iedereen naar (de identificatie van) een

Activiteit, kent specifieke gegevens die met het object ActiviteitLocatieaanduiding worden vastgelegd. Het object ActiviteitLocatieaanduiding kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van het type ActiviteitLocatieaanduiding bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *activiteitsregelkwalificatie*: de naam van de kwalificatie van de Juridische regel over een activiteit. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Activiteitsregelkwalificatie'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Activiteit-ActiviteitLocatieaanduiding-combinatie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze annotatie Activiteit van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding kennen geen constraints.

6.7.5.5 *Toelichting op de norm*

- *naam*: de naam van de activiteit. Het aantal activiteiten waarover in omgevingsdocumenten regels gesteld zullen worden, zal nagenoeg onuitputtelijk zijn. Er geldt daarom geen waardelijst voor de naam van de activiteit; het bevoegd gezag kan zelf de naam van de activiteit bepalen. Uiteraard ligt het voor de hand om waar mogelijk aan te sluiten bij in de Omgevingswet (en bijbehorende regelgeving) en de bestaande praktijk gebruikte benamingen voor activiteiten. De naam kan worden overgenomen uit de Juridische regel. Wanneer de activiteit in de Juridische regel een lange naam of omschrijving heeft kan indien gewenst een verkorte versie daarvan in het attribuut naam worden opgenomen. De naam van de activiteit mag dezelfde zijn als de naam van de hierna genoemde activiteitengroep. Elke activiteit die gecreëerd wordt dient primair het doel om te voldoen aan de wettelijke vereiste om regels te stellen over activiteiten in de fysieke leefomgeving én heeft mede het doel een activiteitgerichte bevraging in verschillende componenten van de DSO-LV mogelijk te maken. Enerzijds wordt de activiteit gebruikt voor de oriëntatie-functie binnen DSO-LV. Anderzijds wordt de activiteit (en diens identificatie) opgeslagen in de functionele structuur, zijnde de taxonomie van activiteiten in het Register toepasbare regels. De functionele structuur voedt onder andere digitale voorzieningen voor het opstellen van vragenbomen.
- *groep*: om een nagenoeg onuitputtelijk aantal activiteiten op een kaartbeeld binnen de oriëntatie-functie van DSO-LV te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden activiteiten gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Activiteitengroep'. Om het mogelijk te maken ook activiteiten te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *bovenliggendeActiviteit*: met dit attribuut wordt aangegeven hoe een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, zich verhoudt tot een meer generieke activiteit. Met dit verplichte attribuut wordt aangegeven dat regels over een bovenliggende activiteit

contextueel ook van toepassing zijn op deze activiteit. Met het attribuut *bovenliggendeActiviteit* kan van een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, worden verwezen naar een bovenliggende activiteit die al bestaat in de functionele structuur. Het attribuut *bovenliggende activiteit* is ingesteld ten behoeve van het opstellen en gebruiken van vragenbomen. Activiteiten en de relatie naar bovenliggende activiteiten, die door middel van het annoteren met het IMOW-object *Activiteit* worden aangebracht, komen terecht in de functionele structuur waarvan vragenbomen gebruik maken. Met *bovenliggendeActiviteit* moet worden verwezen naar een activiteit die voorkomt in hetzelfde omgevingsplan. De hoogste bovenliggende activiteit is de meest generieke activiteit die in het omgevingsdocument voorkomt, bijvoorbeeld: 'Activiteit in omgevingsplan Gemeentestad'.

Elke nieuwe bovenliggende activiteit moet een naam hebben. De activiteit die in de hiërarchie van een regeling de hoogste is, moet verwijzen naar een bovenliggende activiteit die reeds bestaat in de functionele structuur. Deze verwijzing is altijd een verwijzing naar de identificatie van de activiteit en niet naar diens naam. Elke bovenliggende relatie die tussen activiteiten wordt aangebracht, wordt ook opgenomen in de functionele structuur. Met *bovenliggendeActiviteit* mag niet verwezen worden naar een activiteit die lager in de hiërarchie ligt.

- *gerelateerdeActiviteit*: attribuut dat aangeeft dat een specifieke activiteit een sterke relatie heeft met een andere activiteit. Met dit attribuut kan een bevoegd gezag aangeven dat voor een raadpleger de regels over de andere activiteit wellicht ook van belang zijn. Een voorbeeld is de activiteit 'tanken van brandstof' die een sterke relatie heeft met de activiteit 'opslaan van brandstof' omdat ze altijd samen zullen voorkomen. Het attribuut *gerelateerdeActiviteit* is optioneel, hoeft dus niet toegevoegd te worden. Dit attribuut maakt het opstellen van toepasbare regels eenvoudiger, het heeft geen juridische betekenis voor de inhoud van het omgevingsplan. De gerelateerde activiteit mag een activiteit zijn die door een ander besluit (dat kan ook een besluit van een bestuursorgaan van een andere bestuurslaag zijn) is vastgesteld. Met het attribuut *gerelateerdeActiviteit* kan van een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, worden verwezen naar een gerelateerde activiteit die al bestaat in de functionele structuur die in de Stelselcatalogus aanwezig is en daar een identificatie heeft. Het is ook mogelijk om te verwijzen naar een gerelateerde activiteit die nog niet in de functionele structuur voorkomt. In dat geval moet de activiteit waarnaar verwezen wordt al wel zijn geannoteerd met het IMOW-object *Activiteit* in (de geconsolideerde regeling van) het omgevingsdocument dat wordt aangeboden.

Met het object *ActiviteitLocatieaanduiding* worden extra gegevens toegevoegd aan de relatie van *Regel* voor iedereen, een van de typen *Juridische regel*, met *Activiteit* en indirect ook met *Locatie*. Omdat dit object zeer sterk aan *Activiteit* gelieerd is en zonder *Activiteit* geen betekenis heeft, wordt het hier samen met *Activiteit* besproken en niet in een afzonderlijke subparagraaf. Het object *ActiviteitLocatieaanduiding* maakt het mogelijk om 'instanties' te maken van een *Activiteit* gecombineerd met de kwalificatie én de *Locatie* van die *Activiteit*. Daardoor is het mogelijk om bijvoorbeeld alle *Juridische regels* en alle *Locaties* te tonen waar voor een bepaalde activiteit een vergunningplicht geldt, of waar die activiteit verboden is. In het navolgende worden de attributen van het object *ActiviteitLocatieaanduiding* toegelicht.

- *identificatie*: iedere *ActiviteitLocatieaanduiding* heeft een identificatie. Let op: ook *Activiteit* zelf heeft een identificatie.

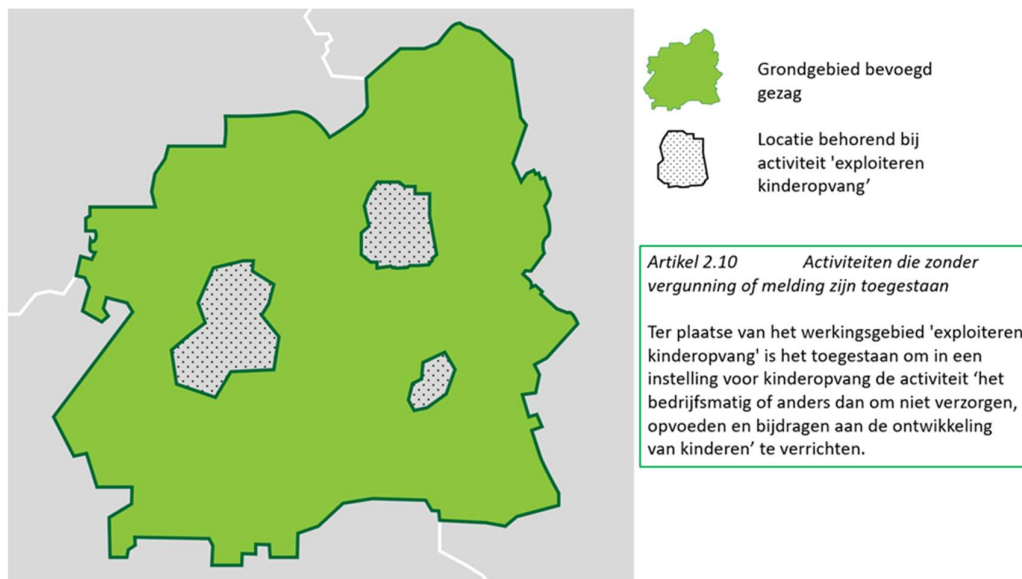
- *activiteitregelkwalificatie*: als de Juridische regel over een activiteit gaat en met het IMOW-object Activiteit wordt geannoteerd, worden regel, activiteit en Locatie met dit attribuut nog verder gespecificeerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de waardelijst 'Activiteitregelkwalificatie'. Voorbeelden van waarden van deze waardelijst zijn verbod, gebod en vergunningplicht. Deze waardelijst kent een beperkt aantal waarden, die allen zijn gericht op een zinnvolle, snelle selectie in het Omgevingsloket. Wanneer de andere waarden van die waardelijst niet van toepassing zijn, wordt de waarde 'anders geduid' gebruikt. Deze waarde kan ook worden gebruikt wanneer de kwalificatie meer genuanceerd is. Een voorbeeld daarvan is dat voor een activiteit afhankelijk van condities die in de Juridische regel zijn vermeld een meldingsplicht of juist een vergunningplicht geldt. In de waardelijst 'Activiteitregelkwalificatie' zijn alle waarden voorzien van een definitie die uitlegt wat er mee bedoeld wordt en voor welke gevallen zo'n waarde is bedoeld. Iedere Juridische regel van het type Regel voor iedereen die is geannoteerd met het IMOW-object Activiteit krijgt dus een kwalificatie. De waarde 'anders geduid' geeft geen aanvullende informatie maar zorgt er wel voor dat *activiteitregelkwalificatie* altijd toegepast kan worden.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat deze ActiviteitLocatieaanduiding moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag het object wil weergeven. In het geval van Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding is het met de specifieke symbolisatie bijvoorbeeld mogelijk om de activiteiten 'het exploiteren van een discotheek' en 'het exploiteren van daghoreca' ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep 'exploitatieactiviteit horeca'. Ook is het met de specifieke symbolisatie mogelijk om de symbolisatie af te stemmen op de 'instantie' van de activiteit, oftewel de activiteitregelkwalificatie. De Locaties waar voor een bepaalde activiteit een vergunningplicht geldt worden dan bijvoorbeeld in een rode kleur weergegeven en de locaties waar die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan worden in een groene kleur weergegeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*.
Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie(s) die bij deze ActiviteitLocatieaanduiding en dus bij deze Activiteit horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Activiteit. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de specifieke Activiteit-ActiviteitLocatieaanduiding-combinatie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke activiteit (bij voorbeeld het exploiteren van een horeca-inrichting) in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met de IMOW-objecten Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding geannoteerd, waardoor wordt verwezen naar de Locatie die bij dit voorkomen van de Activiteit hoort. In een volgende Juridische regel over diezelfde activiteit wordt verwezen naar het al bestaande Activiteit-object. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die activiteit te zien

welke combinatie van Locatie en activiteitregelkwalificatie er bij de Juridische regel hoort. Een Activiteit heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

In paragraaf 6.4.1 is al toegelicht dat de bedoeling van IMOW is dat de locaties en de nadere gegevens een letterlijke vertaling of vastlegging van de regels zijn en dat IMOW niet bedoeld is om er interpretaties en a contrario-redeneringen uit af te leiden.

Wat dat betekent voor de annotatie met het IMOW-object Activiteit wordt aan de hand van het volgende voorbeeld nader uitgelegd. Het voorbeeld laat een activiteit in het omgevingsplan zien, maar is bedoeld om generiek het principe te illustreren.

Figuur 36 Voorbeeld bedoeling van IMOW voor Activiteit

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een gemeente en drie Locaties die horen bij de Juridische regel van artikel 2.10. Ter plaatse van deze Locaties is het -kort samengevat- toegestaan om zonder vergunning of melding een kinderopvanginstelling te exploiteren. Regel en Locaties zijn geannoteerd met Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding met als waarde voor activiteitregelkwalificatie 'toegestaan'. Het is niet de bedoeling om uit deze annotaties af te leiden dat in de rest van het grondgebied van deze gemeente het exploiteren van een kinderopvanginstelling verboden is, of dat voor die activiteit een vergunningplicht of meldingsplicht geldt. Dat kan alleen gelden wanneer dat expliciet in een Juridische regel is bepaald.

IMOW is zo opgezet dat een Juridische regel over een activiteit wordt geannoteerd met een Activiteit, waaraan door middel van het object ActiviteitLocatieaanduiding een kwalificatie wordt gegeven en een Locatie wordt gekoppeld. Daarmee ontstaat een instantie van de Activiteit: op deze Locatie geldt voor die Activiteit dat deze zonder vergunning of melding is toegestaan. De juridische bedoeling wordt expliciet in de Juridische regel vastgelegd; de annotaties zijn daarvan een letterlijke vertaling.

Wanneer het bevoegd gezag in het voorbeeld van Figuur 36 wil bewerkstelligen dat het exploiteren van een kinderopvanginstelling alleen is toegestaan ter plaatse van de drie Locaties en niet is toegestaan in de rest van het grondgebied kan dat op verschillende manieren. We noemen er twee. Een eerste manier is dat er een algemene regel wordt opgenomen, voor het hele grondgebied geldend, met de strekking dat het verrichten van

activiteiten alleen is toegestaan waar dat expliciet is bepaald. Voor het exploiteren van een kinderopvanginstelling heeft die algemene regel de werking dat het buiten de Locaties van het voorbeeld verboden is om die activiteit te verrichten. Een tweede manier is het toevoegen van een tweede Juridische regel die bepaalt dat het is verboden om een kinderopvanginstelling te exploiteren, met als Locatie de rest van het grondgebied en de annotaties Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding met als waarde voor activiteitregelkwalificatie 'verbod'.

Voor interpretatiekwesties kunnen eventueel toepasbare regels worden benut.

6.7.6 Objecttype Omgevingswaarde

6.7.6.1 Toelichting op de toepassing

In de Omgevingswet zijn diverse bepalingen opgenomen die duidelijk maken wat omgevingswaarden zijn. Omgevingswaarden zijn normen die voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten en/of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen als beleidsdoel vastleggen. De omgevingswaarden worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Bij de vaststelling van een omgevingswaarde moet worden bepaald of de waarde een resultaatsverplichting, een inspanningsverplichting of een andere, daarbij te omschrijven verplichting met zich meebrengt. Ook moet vastgelegd worden op welke locaties de omgevingswaarde van toepassing is. Bij de vaststelling van een omgevingswaarde kan een termijn worden gesteld waarbinnen aan die verplichting moet zijn voldaan.

De Omgevingswet verbindt twee gevolgen aan het vaststellen van een omgevingswaarde:

- Vastgestelde omgevingswaarden moeten door middel van een systeem van monitoring worden bewaakt en er moet worden beoordeeld of aan die omgevingswaarde wordt voldaan.
- Wanneer niet wordt voldaan of naar verwachting niet zal worden voldaan aan een omgevingswaarde moet het bevoegd gezag een programma vaststellen: een pakket met beleids- of beheersmaatregelen om alsnog aan die waarde te voldoen.

Een omgevingswaarde leidt dus alleen tot verplichtingen voor de overheid en heeft geen rechtstreekse werking voor anderen. Omgevingswaarden kunnen in het omgevingsplan worden opgenomen voor zover provincie of Rijk voor dat specifieke beleidsveld geen omgevingswaarden hebben vastgesteld dan wel als zij bij het vaststellen van die omgevingswaarden hebben bepaald dat de gemeente aanvullende of afwijkende omgevingswaarden kan vaststellen.

Wanneer er in het omgevingsdocument slechts een beperkt aantal omgevingswaarden wordt vastgesteld, die omgevingswaarden voor het hele grondgebied van het bevoegd gezag gelden en iedere omgevingswaarde niet voor verschillende locaties verschillende waarden heeft, kan worden volstaan met voor de regels over omgevingswaarden te kiezen voor het type Juridische regel 'Omgevingswaarderegel' en daaraan als Locatie het hele grondgebied van het bevoegd gezag te koppelen. De standaarden maken het zelfs mogelijk om dit bij een omgevingswaarde met veel verschillende waarden voor verschillende locaties ver door te voeren door alle locaties en waarden in de tekst op te nemen. Een voorbeeld daarvan is – voor Omgevingsnorm- gegeven in Figuur 38 in paragraaf 6.7.7.1. Op deze manier is wel machineleesbaar dat de Juridische regels over omgevingswaarden gaan, maar wordt er geen verdere informatie aan toegevoegd en kunnen de omgevingswaarden niet betekenisvol op een kaart worden weergegeven.

Het bevoegd gezag kan er echter ook voor kiezen om in een omgevingsdocument omgevingswaarden op verschillende locaties verschillende waarden te geven en die bevroegbaar te maken en inzichtelijk weer te geven op een kaartbeeld. Dit is mogelijk door de Juridische regel te annoteren met het IMOW-object Omgevingswaarde.

Naar verwachting zullen er in omgevingsdocumenten veel verschillende omgevingswaarden worden vastgesteld. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die omgevingswaarden is er voor de standaard geen waardelijst Omgevingswaarde gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere omgevingswaarde zelf bepalen. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid omgevingswaarden kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende omgevingswaarden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om omgevingswaarden in omgevingswaardegroepen in te delen. De groepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere (omgevingswaarde)groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met het IMOW-object Omgevingswaarde en daarbij de juiste waarde van de waardelijst Omgevingswaardegroep te kiezen, kunnen de Locaties van alle omgevingswaarden in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de Locaties van alle omgevingswaarden weer te geven, maar ook om de locaties van alle omgevingswaarden van een bepaalde omgevingswaardegroep of van een bepaald type Omgevingswaarde weer te geven.

De waarden (oftewel de meetbare of berekenbare eenheden dan wel de anderszins objectieve termen waarin een omgevingswaarde volgens de wet moet worden uitgedrukt) die een omgevingswaarde kan aannemen, kunnen numeriek zijn, maar ook kwalitatief oftewel in woorden worden beschreven. De in woorden beschreven waarden kunnen in de Juridische regel worden opgenomen. Dat zal met name worden gedaan wanneer de omgevingswaarde slechts één waarde heeft die voor iedere Locatie dezelfde is. In woorden beschreven waarden kunnen ook in het geografisch informatieobject worden opgenomen. Die mogelijkheid kan worden toegepast wanneer het de bedoeling is dat op verschillende Locaties verschillende kwalitatief omschreven waarden gelden. Bij die laatste methode staan de in woorden beschreven waarden niet in de Juridische regel. Dit wordt in subparagraaf 6.7.6.5 verder toelicht.

Welke verplichting een omgevingswaarde met zich meebrengt en de eventuele termijn waarbinnen aan die verplichting moet zijn voldaan worden in de tekst van de Juridische regel vastgelegd. IMOW kent daar geen attributen voor.

In paragraaf 6.7.2 is beschreven dat Juridische regel drie typen kent waarmee extra informatie kan worden toegevoegd over het soort regel. Zoals daar is beschreven wordt voor een Juridische regel over een omgevingswaarde het type Omgevingswaarderegel gekozen. Dit kan zowel als de regel is geannoteerd met het IMOW-object Omgevingswaarde als wanneer die annotatie niet is gebruikt.

Het object Omgevingswaarde is alleen bedoeld voor het annoteren van regels die daadwerkelijk een omgevingswaarde vaststellen en daar nadere bepalingen over geven. Daarom zijn de objecten Omgevingswaarde en Juridische regel in IMOW zo gemodelleerd dat de annotatie met het IMOW-object Omgevingswaarde alleen kan worden gebruikt in combinatie met een Juridische regel van het type Omgevingswaarderegel. De annotatie Omgevingswaarde kan dus niet worden gebruikt voor instructieregels die bepalen dat in het

omgevingsplan een bepaalde omgevingswaarde moet worden vastgesteld en ook niet voor Juridische regels van het type Regel voor iedereen.

Let op: het IMOW-object Omgevingswaarde is alleen bedoeld voor gevallen die voldoen aan de beschrijving van omgevingswaarde in afdeling 2.3 van de Omgevingswet.

6.7.6.2 Definitie

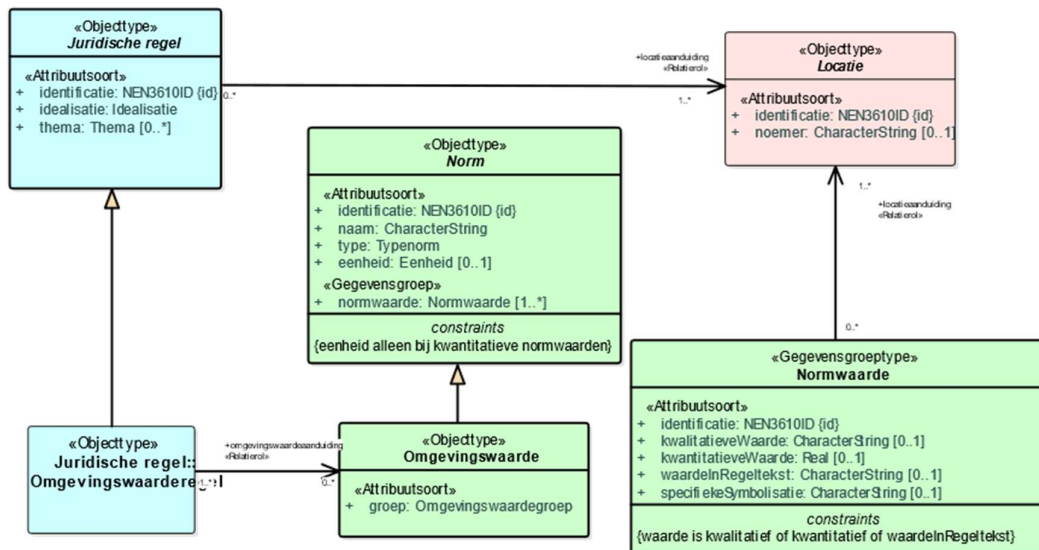
Omgevingswaarde is het objecttype voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een omgevingswaarde als bedoeld in de Omgevingswet: een norm die voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten en/of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen als beleidsdoel vastlegt.

6.7.6.3 Doel

Doel van het objecttype Omgevingswaarde is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een omgevingswaarde als bedoeld in de Omgevingswet;
- juridisch geborgd vastleggen welke waarde een omgevingswaarde op de verschillende Locaties heeft, zonder alle locaties en waarden in de Regeltekst op te moeten nemen;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels over de omgevingswaarde gelden in een viewer of op een kaart;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.6.4 Norm

Figuur 37 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Omgevingswaarde

Omgevingswaarde is één van de verschijningsvormen van Norm. Samen kennen ze de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van het type Omgevingswaarde bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de omgevingswaarde die wordt overgenomen uit of ontleend aan de naam of omschrijving van de betreffende omgevingswaarde in de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type van de norm waartoe de omgevingswaarde behoort. Te kiezen uit de uitbreidbare waardelijst 'Typenorm'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de omgevingswaarde behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Omgevingswaardegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *normwaarde*: attribuut waarmee kan worden vastgelegd welke waarde een omgevingswaarde op een bepaalde locatie heeft. *normwaarde* kan kwantitatief (oftewel numeriek) of kwalitatief (oftewel in woorden) worden uitgedrukt of in de Regeltekst worden opgenomen. Verplicht attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
normwaarde wordt ingevuld met de gegevensgroep Normwaarde die de volgende attributen kent:
  - *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk voorkomen van Normwaarde bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
  - een verplichte keuze uit de volgende attributen:
    - *kwalitatieveWaarde*: de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingswaarde wanneer deze op verschillende locaties een verschillende waarde heeft en die waarden in het informatieobject zijn opgenomen. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. De waarden worden in het IMOW-object én in een geografisch informatieobject vastgelegd. Dit attribuut kan alleen worden gebruikt wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
    - *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel numeriek vastgelegde waarde van de omgevingswaarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd door middel van een getal. De waarden worden in het IMOW-object én in een geografisch informatieobject vastgelegd. Dit attribuut kan alleen worden gebruikt wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
    - *waardeInRegeltekst*: attribuut dat wordt gebruikt wanneer de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingswaarde in de Regeltekst is opgenomen. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Dit attribuut kan alleen worden gebruikt wanneer de waarden in de Regeltekst staan. In dit geval wordt in het geografisch informatieobject alleen de Locatie vastgelegd en niet de waarde.
- *eenheid*: de grootte waarin de numerieke waarde van de Omgevingswaarde wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer bij Normwaarde is gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*; dan verplicht. Komt dan 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Omgevingswaarde naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s)

aanduidt waar deze annotatie Omgevingswaarde van toepassing is. Verplicht attribuut.
Komt ten minste 1 keer voor.

Omgevingswaarde heeft de volgende constraints:

- waarde is kwalitatief of kwantitatief of waardeInRegeltekst;
- eenheid alleen bij kwantitatieve normwaarden.

6.7.6.5 Toelichting op de norm

Attributen en waardelijsten

- *naam*: de naam van de omgevingswaarde. Het bevoegd gezag kan zelf de naam van de omgevingswaarde bepalen, er is geen waardelijst voor de naam van de omgevingswaarde. De naam kan worden overgenomen uit de Juridische regel. Wanneer de omgevingswaarde in de Juridische regel een lange naam of omschrijving heeft kan indien gewenst een verkorte versie daarvan in het attribuut naam worden opgenomen.
- *type*: attribuut dat aangeeft tot welk type norm een omgevingswaarde behoort. Dit attribuut geeft een gedetailleerdere indeling van omgevingswaarden dan het attribuut *groep dat* hierna besproken wordt. Het speelt geen rol bij de weergave van omgevingswaarden. Dit attribuut is vergelijkbaar met de maatvoeringaanduidingen uit de RO Standaarden, maar dan voor het domein van de Omgevingswet. En voorbeeld is: maximum toelaatbare concentratie stikstofdioxide.
- *groep*: om een groot aantal verschillende omgevingswaarden op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden omgevingswaarden gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Omgevingswaardegroep'. Om het mogelijk te maken ook omgevingswaarden te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *normwaarde*: omgevingswaarden moeten worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Met het attribuut *normwaarde* wordt vastgelegd welke specifieke waarden een omgevingswaarde-norm op specifieke locaties heeft en van welke soort die combinatie van norm en waarde voor een bepaalde omgevingswaarde is. Het attribuut *normwaarde* maakt gebruik van de gegevensgroep Normwaarde. In het navolgende worden de attributen van Normwaarde toegelicht.
  - *identificatie*: iedere Normwaarde heeft een identificatie. Let op: ook Omgevingswaarde zelf heeft een identificatie.
  - een keuze tussen de attributen *kwalitatieveWaarde*, *kwantitatieveWaarde* en *waardeInRegeltekst*:
    - *kwalitatieveWaarde*: dit attribuut wordt gekozen voor waarden die kwalitatief worden vastgelegd, oftewel in woorden worden omschreven, in het geval dat de Omgevingswaarde op verschillende locaties verschillende kwalitatieve waarden heeft, die in een geo-informatieobject worden vastgelegd. Een (fictief) voorbeeld voor de omgevingswaarde duurzame energie: 'voldoende om in de energiebehoefte van alle huishoudens te voorzien' voor locatie A, 'voldoende om in de energiebehoefte van alle kleinschalige bedrijven te voorzien' voor locatie B. De STOP/TPOD-standaard staat niet toe dat kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in het normwaarde-attribuut van Omgevingswaarde en geografische informatieobjecten voorkomen. Er moet namelijk eenduidig vaststaan wat de bron van een waarde is. Dit uitgangspunt voorkomt ook dat in de tekst per

abuis een andere waarde staat dan in het normwaarde-attribuut en het geografische informatieobject. Daarom kan het attribuut kwalitatieveWaarde alleen gebruikt worden wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.

- *kwantitatieveWaarde*: dit attribuut wordt gekozen bij een kwantitatieve oftewel numerieke vastlegging van de omgevingswaarde. Bij het attribuut *kwantitatieveWaarde* worden de waarden die voor de verschillende locaties gelden in getallen vastgelegd. Wanneer dit attribuut is gekozen, moet ook het attribuut *eenheid* worden toegepast. Dat wordt verderop in deze subparagraaf toegelicht, zie daarvoor ook de toelichting op de betreffende constraint. De STOP/TPOD-standaard staat niet toe dat kwantitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in het normwaarde-attribuut van Omgevingswaarde en geografische informatieobjecten voorkomen. Er moet namelijk eenduidig vaststaan wat de bron van een waarde is. Dit uitgangspunt voorkomt ook dat in de tekst per abuis een andere waarde staat dan in het normwaarde-attribuut en het geografische informatieobject. Daarom kan het attribuut kwalitatieveWaarde alleen gebruikt worden wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
- *waardeInRegeltekst*: dit attribuut wordt gebruikt in die gevallen waarin het bevoegd gezag het wel wenselijk vindt om een omgevingswaarde met het IMOW-object Omgevingswaarde te annoteren maar niet de waarden van de omgevingswaarde aan de annotatie wil toevoegen en in een geografisch informatieobject wil vastleggen. De omgevingswaarde wordt dan wel op een kaart weergegeven en is ook in het Omgevingsloket als omgevingswaarde bevragebaar. Deze optie kan bijvoorbeeld gebruikt worden wanneer een omgevingswaarde overal waar hij voorkomt dezelfde waarde heeft en bij heel complexe waarden. Een voorbeeld van dat laatste is deze Juridische regel: "Voor zwaveldioxide geldt als ten hoogste toelaatbare concentratie 350 µg/m³ als uurgemiddelde dat ten hoogste 24 maal per kalenderjaar wordt overschreden." Bij de keuze voor *waardeInRegeltekst* verschijnt bij raadpleging in de viewer de tekst 'waarde staat in regeltekst'. De STOP/TPOD-standaard staat niet toe dat kwantitatieve en kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in het normwaarde-attribuut van Omgevingswaarde en geografische informatieobjecten voorkomen. Er moet namelijk eenduidig vaststaan wat de bron van een waarde is. Dit uitgangspunt voorkomt ook dat in de tekst per abuis een andere waarde staat dan in het normwaarde-attribuut en het geografische informatieobject. Wanneer de waarden in de Regeltekst staan kan dan ook alleen het attribuut *waardeInRegeltekst* gebruikt worden.

De waarden die worden vastgelegd met *kwalitatieveWaarde* en *kwantitatieveWaarde* worden vastgelegd in geografische informatieobjecten en krijgen daarmee hun juridische borging.

- *eenheid*: met het attribuut *eenheid* wordt aangegeven in welke grootte de numerieke waarde van de Normwaarde *kwantitatieveWaarde* is uitgedrukt, bijvoorbeeld µg/m³. Samen met het getal dat bij het attribuut *kwantitatieveWaarde* is ingevuld wordt dit bijvoorbeeld 200 µg/m³. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de waardelijst 'Eenheid'. De waardelijst is uitbreidbaar: wanneer de gewenste eenheid in de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Wanneer de gewenste eenheid niet voorkomt in de waardelijst wordt een eigen eenheid gekozen. De plaatsing van het attribuut *eenheid* bij Norm verplicht er toe om alle voorkomens van een specifieke norm in dezelfde eenheid uit te drukken. Daardoor komen in een geo-informatieobject ook alleen waarden voor met dezelfde eenheid. Dit voorkomt bij voorbeeld dat een bepaalde omgevingswaarde de ene keer in meters en de andere keer in decimeters wordt uitgedrukt.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een bepaalde waarde (of een reeks of zelfs alle waarden) van deze omgevingswaarde moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de waarde(n) van de omgevingswaarde wil weergeven. Het is bijvoorbeeld mogelijk om van een omgevingswaarde alle waarden die liggen tussen 0 en 5 met een rode kleur weer te geven en alle waarden die liggen tussen 6 en 10 met een blauwe kleur. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*.
Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Omgevingswaarde hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Omgevingswaarde. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Omgevingswaarde van toepassing is.

Constraints

- *waarde is kwalitatief of kwantitatief of waardeInRegeltekst*: deze constraint, die geldt voor Normwaarde, houdt in dat er bij Normwaarde altijd één van de genoemde attributen gekozen moet worden, met andere woorden: het is verplicht dat er precies één van de drie voorkomt, niet minder en niet meer.
- *eenheid alleen bij kwantitatieve normwaarden*: deze constraint, die geldt voor het attribuut *eenheid* bij Norm, legt vast dat het attribuut *eenheid* alleen gebruikt mag worden indien bij Normwaarde is gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*.

De eerste keer dat een specifieke omgevingswaarde (bij voorbeeld de omgevingswaarde 'veiligheid primaire waterkeringen') in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Omgevingswaarde geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als in een volgende Juridische regel diezelfde omgevingswaarde wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Omgevingswaarde-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die omgevingswaarde te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Omgevingswaarde. Een Omgevingswaarde heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.7.7 Objecttype Omgevingsnorm

6.7.7.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten kunnen normen met bijbehorende waarden worden opgenomen. Dat kan gedaan worden door norm én waarden en een beschrijving van de locatie in de Juridische regel op te nemen. Een (fictief) voorbeeld daarvan voor het omgevingsplan is: 'De geurbelasting door activiteiten op een geurgevoelig gebouw bedraagt in de hele gemeente niet meer dan 3,0 odour units'. Een voorbeeld voor de waterschapsverordening: 'De

boordiepte bij het plaatsen van pijlers in een watergang mag nooit meer zijn dan 15 meter.’ De standaarden staan er niet aan in de weg om dit ver door te voeren door alle locaties en waarden in de tekst op te nemen. Figuur 38 geeft daarvan een voorbeeld voor het omgevingsplan en Figuur 39 geeft een voorbeeld van die toepassing in de waterschapsverordening:

De maximum bouwhoogte van een woning is:

1. Industriestraat Gemeentestad even zijde: 12 meter;
2. Industriestraat Gemeentestad onevenzijde: 15 meter;
3. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 1, 3, 5, 18: 8 meter;
4. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 7, 9: 11 meter;
5. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 2, 4, 6, 19: 7 meter;
6. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 8, 10: 10 meter;
7. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 11, 12, 15, 20: 9 meter;
8. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 13, 14, 16, 17: 10 meter.

Figuur 38 Weergave locaties en waarden in tekst, voorbeeld omgevingsplan

De doorvaarthoogte van een watergang bedraagt ten minste:

1. Baakse Beek Onderloop: 2 meter
2. Afwatering van de Kleine Steege: 1 meter
3. Afwatering van de Heidepol: 2,5 meter
4. Benedenloop afwatering van de Possebusse: 1,5 meter
5. 2e zijtak Heksenlaak Ruurlo: 1 meter
6. Afwatering langs de eendenkooi: 2 meter

Figuur 39 Weergave locaties en waarden in tekst, voorbeeld waterschapsverordening

Vanuit het uitgangspunt dat iedere Regeltekst een werkingsgebied heeft, moet aan zo’n Regeltekst als Locatie het hele grondgebied van het bevoegd gezag worden gekoppeld. Dan is alleen machineleesbaar gemaakt dat Regeltekst en Locatie bij elkaar horen, maar niet dat het hier gaat om een norm met bijbehorende waarde en welke dat dan zijn.

Het bevoegd gezag kan er echter ook voor kiezen om in een omgevingsdocument dergelijke normen die in een waarde worden uitgedrukt, op verschillende locaties verschillende waarden te geven en die bevroegbaar te maken en inzichtelijk weer te geven op een kaartbeeld. Dit is mogelijk door de Juridische regel te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm. De term omgevingsnorm is door de standaard geïntroduceerd en wordt alleen als annotatie gebruikt. De term heeft geen juridische betekenis en zal niet in de regeltekst van het omgevingsplan voorkomen. Omgevingsnorm is bedoeld voor norm-waarde-combinaties die niet bedoeld zijn als omgevingswaarde, dus niet voldoen aan de beschrijving van omgevingswaarde in afdeling 2.3 van de Omgevingswet.

Naar verwachting zullen er in omgevingsdocumenten veel verschillende omgevingsnormen worden vastgesteld. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die omgevingsnormen is er voor de standaard geen waardelijst Omgevingsnorm gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere omgevingsnorm zelf bepalen. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering,

lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid omgevingsnormen kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende omgevingsnormen. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om omgevingsnormen in groepen in te delen. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere (omgevingsnorm)groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm en daarbij de juiste waarde van de waardelijst Omgevingsnormgroep te kiezen, kunnen de Locaties van alle omgevingsnormen in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de Locaties van alle omgevingsnormen weer te geven, maar ook om de Locaties van alle omgevingsnormen van een bepaalde omgevingsnormgroep of van een bepaald type Omgevingsnorm weer te geven.

De waarden die een omgevingsnorm kan aannemen, kunnen numeriek zijn, maar ook kwalitatief oftewel in woorden worden beschreven. De in woorden beschreven waarden kunnen in de Juridische regel worden opgenomen. Dat zal met name worden gedaan wanneer de omgevingsnorm slechts één waarde heeft die voor iedere Locatie dezelfde is. In woorden beschreven waarden kunnen ook in het geografisch informatieobject worden opgenomen. Die mogelijkheid kan worden toegepast wanneer het de bedoeling is dat op verschillende Locaties verschillende kwalitatief omschreven waarden gelden. Bij die laatste methode staan de in woorden beschreven waarden niet in de Juridische regel. Dit wordt in subparagraaf 6.7.7.5 verder toegelicht..

Het objecttype Omgevingsnorm is primair bedoeld voor het annoteren van rechtstreeks werkende regels die daadwerkelijk een omgevingsnorm vaststellen en daar nadere bepalingen over geven. Het kan ook worden gebruikt in instructieregels om differentiatie aan te brengen in de waarden van omgevingsnormen die op grond van een instructieregel in een ander omgevingsdocument moeten worden opgenomen. Op die manier kunnen die waarden in de instructieregels door interactie met het kaartbeeld worden getoond en bevraagd. Een voorbeeld hiervan is de instructieregel die oplegt dat in een omgevingsplan voor gebied A de maximum inhoud van een agrarische bedrijfswooning niet meer mag zijn dan 400 m³ en in gebied B niet meer dan 600 m³. Daarom zijn de objecten Omgevingsnorm en Juridische regel in IMOW zo gemodelleerd dat de annotatie met het IMOW-object Omgevingsnorm kan worden gebruikt in combinatie met Juridische regels van het type Regel voor iedereen en van het type Instructieregel. Het is niet mogelijk om een Omgevingsnorm te gebruiken met Juridische regels van het type Omgevingswaarde.

6.7.7.2 *Definitie*

Omgevingsnorm is het objecttype voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een norm over de fysieke leefomgeving die in een kwantitatieve of kwalitatieve waarde wordt uitgedrukt en geen omgevingswaarde is.

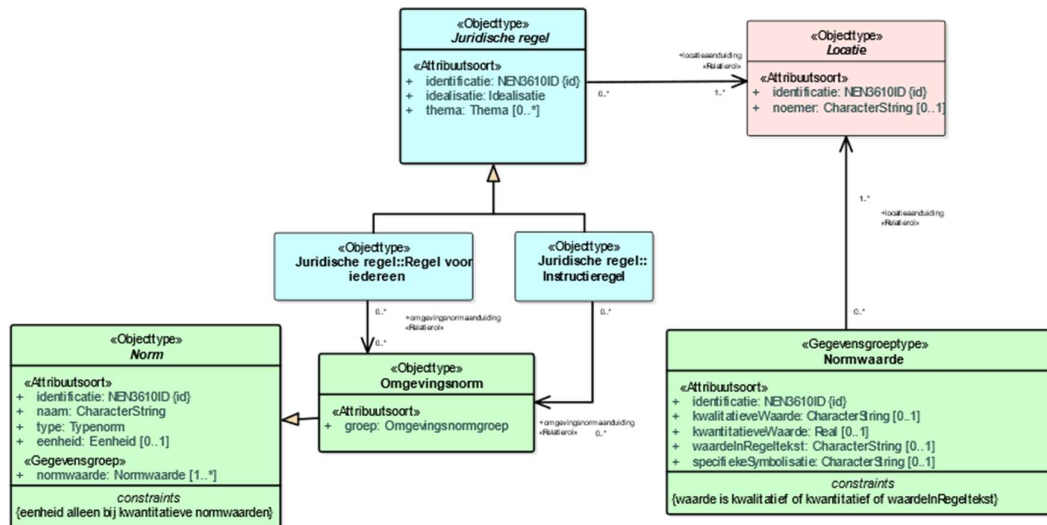
6.7.7.3 *Doel*

Doel van het objecttype Omgevingsnorm is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een omgevingsnorm;
- juridisch geborgd vastleggen welke waarde een omgevingsnorm op de verschillende Locaties heeft, zonder alle locaties en waarden in de Regeltekst op te moeten nemen;

- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels over de omgevingsnorm gelden in een viewer of op een kaart;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.7.4 Norm

Figuur 40 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Omgevingsnorm

Omgevingsnorm is één van de verschijningsvormen van Norm. Samen kennen ze de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de omgevingsnorm die wordt overgenomen uit of ontleend aan de naam of omschrijving van de betreffende omgevingsnorm in de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type van de norm waartoe de omgevingsnorm behoort. Te kiezen uit de uitbreidbare waardelijst 'Typenorm'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de omgevingsnorm behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Omgevingsnormgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *normwaarde*: attribuut waarmee kan worden vastgelegd welke waarde een omgevingsnorm op een bepaalde locatie heeft. *normwaarde* kan kwantitatief (oftewel numeriek) of kwalitatief (oftewel in woorden) worden uitgedrukt of in de Regeltekst worden opgenomen. Verplicht attribuut. Komt zo vaak voor als gewent. *normwaarde* wordt ingevuld met de gegevensgroep Normwaarde die de volgende attributen kent:
  - *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk voorkomen van Normwaarde bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
  - een verplichte keuze uit de volgende attributen:
    - *kwalitatieveWaarde*: de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingsnorm wanneer deze op verschillende locaties een verschillende waarde heeft en die waarden in het informatieobject zijn opgenomen. Het bevoegd gezag is

- vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. De waarden worden in het IMOW-object én in een geografisch informatieobject vastgelegd. Dit attribuut kan alleen worden gebruikt wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
- *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel numeriek vastgelegde waarde van de omgevingsnorm. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd door middel van een getal. De waarden worden in het IMOW-object én in een geografisch informatieobject vastgelegd. Dit attribuut kan alleen worden gebruikt wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
  - *waardeInRegeltekst*: attribuut dat wordt gebruikt wanneer de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingsnorm wanneer deze in de Regeltekst is opgenomen. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Dit attribuut kan alleen worden gebruikt wanneer de waarden in de Regeltekst staan. In dit geval wordt in het geografisch informatieobject alleen de Locatie vastgelegd en niet de waarde.
  - *eenheid*: de grootte waarin de numerieke waarde van de Omgevingsnorm wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer bij Normwaarde is gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*; dan verplicht. Komt dan 1 keer voor.
  - *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
  - *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Omgevingsnorm naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar deze annotatie Omgevingsnorm van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

Omgevingsnorm heeft de volgende constraints:

- waarde is kwalitatief of kwantitatief of *waardeInRegeltekst*;
- eenheid alleen bij *kwantitatieve* normwaarden.

6.7.7.5 *Toelichting op de norm*

Attributen en waardelijsten

- *naam*: de naam van de omgevingsnorm. Het bevoegd gezag kan zelf de naam van de omgevingsnorm bepalen, er is geen waardelijst voor de naam van de omgevingsnorm. De naam kan worden overgenomen uit de Juridische regel. Wanneer de omgevingsnorm in de Juridische regel een lange naam of omschrijving heeft kan indien gewenst een verkorte versie daarvan in het attribuut *naam* worden opgenomen.
- *type*: attribuut dat aangeeft tot welk type een omgevingsnorm behoort. Dit attribuut geeft een gedetailleerdere indeling van omgevingsnormen dan het attribuut *groep* dat hierna besproken wordt. Het speelt geen rol bij de weergave van omgevingsnormen. Dit attribuut is vergelijkbaar met de maatvoeringaanduidingen uit de RO Standaarden, maar dan voor het domein van de Omgevingswet. Een voorbeeld is: maximum aantal rijstroken.
- *groep*: om een groot aantal verschillende omgevingsnormen op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden omgevingsnormen gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de

symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Omgevingsnormgroep'. Om het mogelijk te maken ook omgevingsnormen te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.

- *normwaarde*: attribuut waarmee wordt vastgelegd welke specifieke waarden een omgevingsnorm op specifieke locaties heeft en van welke soort die combinatie van norm en waarde voor een bepaalde omgevingsnorm is. Het attribuut *normwaarde* maakt gebruik van de gegevensgroep Normwaarde. In het navolgende worden de attributen van Normwaarde toegelicht.
  - identificatie: iedere Normwaarde heeft een identificatie. Let op: ook Omgevingsnorm zelf heeft een identificatie.
  - een keuze tussen de attributen *kwalitatieveWaarde*, *kwantitatieveWaarde* en *waardeInRegeltekst*:
    - *kwalitatieveWaarde*: dit attribuut wordt gekozen voor waarden die kwalitatief worden vastgelegd, oftewel in woorden worden omschreven, in het geval dat de Omgevingsnorm op verschillende locaties verschillende kwalitatieve waarden heeft, die in een geo-informatieobject worden vastgelegd. Een (fictief) voorbeeld voor de omgevingswaarde maximum bouwhoogte: 'passend in het straatbeeld' voor locatie A, 'niet hoger dan de kerk' voor locatie B. De STOP/TPOD-standaard staat niet toe dat kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm en geografische informatieobjecten voorkomen. Er moet namelijk eenduidig vaststaan wat de bron van een waarde is. Dit uitgangspunt voorkomt ook dat in de tekst per abuis een andere waarde staat dan in het normwaarde-attribuut en het geografische informatieobject. Daarom kan het attribuut *kwalitatieveWaarde* alleen gebruikt worden wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
    - *kwantitatieveWaarde*: dit attribuut wordt gekozen bij een kwantitatieve oftewel numerieke vastlegging van de omgevingsnorm. Bij het attribuut *kwantitatieveWaarde* worden de waarden die voor de verschillende locaties gelden in getallen vastgelegd. Wanneer dit attribuut is gekozen, moet ook het attribuut *eenheid* worden toegepast. Dat wordt verderop in deze subparagraaf toegelicht. De STOP/TPOD-standaard staat niet toe dat kwantitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm en geografische informatieobjecten voorkomen. Er moet namelijk eenduidig vaststaan wat de bron van een waarde is. Dit uitgangspunt voorkomt ook dat in de tekst per abuis een andere waarde staat dan in het normwaarde-attribuut en het geografische informatieobject. Daarom kan het attribuut *kwantitatieveWaarde* alleen gebruikt worden wanneer de waarden niet in de Regeltekst staan.
    - *waardeInRegeltekst*: dit attribuut wordt gebruikt in die gevallen waarin het bevoegd gezag het wel wenselijk vindt om een omgevingsnorm met het IMOW-object Omgevingsnorm te annoteren maar niet de waarden van de omgevingsnorm aan de annotatie wil toevoegen en in een geografisch informatieobject wil vastleggen. De omgevingsnorm wordt dan wel op een kaart weergegeven en is ook in het Omgevingsloket als omgevingsnorm bevroegbaar. Deze optie kan bijvoorbeeld gebruikt worden wanneer een omgevingsnorm overal waar hij voorkomt dezelfde waarde heeft, en bij heel complexe waarden. Bij de keuze voor *waardeInRegeltekst* verschijnt bij raadpleging in de viewer de tekst 'waarde staat in regeltekst'. De STOP/TPOD-standaard staat niet toe dat kwantitatieve en kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm en geografische informatieobjecten voorkomen. Er moet namelijk

eenduidig vaststaan wat de bron van een waarde is. Dit uitgangspunt voorkomt ook dat in de tekst per abuis een andere waarde staat dan in het normwaarde-attribuut en het geografische informatieobject. Wanneer de waarden in de Regeltekst staan kan dan ook alleen het attribuut *waardeInRegeltekst* gebruikt worden.

De waarden die worden vastgelegd met *kwalitatieveWaarde* en *kwantitatieveWaarde* worden vastgelegd in geografische informatieobjecten en krijgen daarmee hun juridische borging.

- *eenheid*: met het attribuut *eenheid* wordt aangegeven in welke grootte de numerieke waarde van de Normwaarde *kwantitatieveWaarde* is uitgedrukt, bijvoorbeeld $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Samen met het getal dat bij het attribuut *kwantitatieveWaarde* is ingevuld wordt dit bijvoorbeeld $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor eenheid kan gebruik gemaakt worden van de waardelijst 'Eenheid'. De waardelijst is uitbreidbaar: wanneer de gewenste eenheid in de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Wanneer de gewenste eenheid niet voorkomt in de waardelijst wordt een eigen eenheid gekozen. Het attribuut *eenheid* is bij Norm geplaatst. Dat verplicht er toe om alle voorkomens van een specifieke norm in dezelfde eenheid uit te drukken. Daardoor komen in een geo-informatieobject ook alleen waarden voor met dezelfde eenheid. Dit voorkomt bij voorbeeld dat een bepaalde omgevingsnorm de ene keer in meters en de andere keer in decimeters wordt uitgedrukt.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een bepaalde waarde (of een reeks of zelfs alle waarden) van deze omgevingsnorm moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de waarde(n) van de omgevingsnorm wil weergeven. Het is bijvoorbeeld mogelijk om van een omgevingsnorm alle waarden die liggen tussen 0 en 5 met een rode kleur weer te geven en alle waarden die liggen tussen 6 en 10 met een blauwe kleur. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Omgevingsnorm hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Omgevingsnorm. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Omgevingsnorm van toepassing is.

Constraints

- *waarde is kwalitatief of kwantitatief of waardeInRegeltekst*: deze constraint, die geldt voor Normwaarde, houdt in dat er bij Normwaarde altijd één van de genoemde attributen gekozen moet worden, met andere woorden: het is verplicht dat er precies één van de drie voorkomt, niet minder en niet meer.
- *eenheid alleen bij kwantitatieve normwaarden*: deze constraint, die geldt voor het attribuut *eenheid* bij Norm, legt vast dat het attribuut *eenheid* alleen gebruikt mag worden indien bij Normwaarde is gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*.

De eerste keer dat een specifieke omgevingsnorm (bij voorbeeld de omgevingsnorm 'maximum aantal parkeerplaatsen' of 'maximum boordiepte') in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Omgevingsnorm geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als in een volgende Juridische regel diezelfde omgevingsnorm wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Omgevingsnorm-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die omgevingsnorm te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Omgevingsnorm. Een Omgevingsnorm heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.7.8 Objecttype Gebiedsaanwijzing

6.7.8.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten zullen over veel verschillende gebieden regels gesteld worden respectievelijk beleidsuitspraken gedaan worden waardoor die gebieden verbijzonderd worden. Voor het vastleggen van die gebieden kent IMOW het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is een modelmatige constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Nieuwe typen gebieden kunnen eenvoudig worden toegevoegd door nieuwe waarden aan de waardelijst voor type toe te voegen. Gebiedsaanwijzing kent een groot aantal typen, waarmee het voor verschillende typen gebieden specifiek wordt gemaakt. Voorbeelden van die typen zijn Beperkingengebied, Bodem, Energievoorziening, Functie, Geluid en Ruimtelijk gebruik.

Thematische en niet-thematische Gebiedsaanwijzingstypen

Op zal vallen dat er Gebiedsaanwijzingen zijn met een thematisch karakter, zoals Bodem en Geluid, en drie Gebiedsaanwijzingen met een wat ander karakter: Functie, Beperkingengebied en Ruimtelijk gebruik. Dat onderscheid vindt zijn grond in het volgende. De wetgever heeft er voor gekozen de borging van een aantal meer algemene belangen zoals het beperken van hinder van geluid, trillingen en geur niet langer via algemene rijksregels vorm te geven, maar voor de bescherming van deze belangen instructieregels voor omgevingsplan, omgevingsverordening en waterschapsverordening te stellen. De provincies kunnen hiervoor in hun omgevingsverordeningen nog aanvullende instructieregels stellen. Instructieregels kunnen heel concreet zijn, bijvoorbeeld wanneer de instructieregel een expliciet gebod bevat om een activiteit, nu of in de toekomst, mogelijk te maken (een voorbeeld daarvan is een reserveringsgebied voor buisleidingen). In veel gevallen gaat het juist om zachtere vormen van sturing, waarbij van bevoegde gezagen wordt gevraagd om, gegeven een activiteit of werk, rekening te houden met bepaalde belangen in de omgeving (voorbeelden daarvan zijn aandachtsgebieden voor geluid, luchtkwaliteit of externe veiligheid). De wetgever hanteert daarvoor termen als beperkingengebieden, reserveringsgebieden, aandachtsgebieden, beheergebieden en voorschriftengebieden. Thematische Gebiedsaanwijzingstypen zijn bedoeld om gebieden waarover (instructie)regels respectievelijk beleidsuitspraken met een sterk thematisch karakter worden gesteld c.q. gedaan, in een viewer op een kaartbeeld weer te kunnen geven en er zoek- en selecteeracties mee te kunnen doen.

De wetgever laat gemeenten voor het omgevingsplan nadrukkelijk ruimte om te werken met een (al dan niet globale) systematiek van functie-aanduidingen, met een activiteitgerichte opzet of met een combinatie van beide. Dat leidt ertoe dat de wetgever terughoudend is met het instrueren op het opnemen van concrete functie-aanduidingen, ook waar het gaat om de

bescherming van specifieke rijksbelangen (bijvoorbeeld Defensie of rijksinfrastructuur). De wetgever vraagt eenzelfde terughoudendheid van de provincies, zowel waar het gaat om het in de omgevingsverordening stellen van instructieregels over functies als waar het gaat om het zelf in de omgevingsverordening toepassen van functies. Het Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik is enerzijds bedoeld om provincies in staat te stellen om hun (instructie- en omgevingswaarde-)regels in een viewer op een kaartbeeld weer te geven. Anderzijds sluit het aan bij de door de VNG ontwikkelde staalkaarten voor het omgevingsplan en stelt het gemeenten in staat om tot een ordening van (combinaties van) activiteiten te komen, als alternatief voor het werken met functies.

Rijk en provincies worden geacht terughoudend te zijn met het toedelen van functies en/of het daarover stellen van instructieregels. Wanneer ze zelf gebiedsgerichte regels stellen, gebruiken ze daarvoor primair de thematische Gebiedsaanwijzingtypen. Dat geldt ook voor de waterschappen.

Omgekeerd ligt het in de rede dat gemeenten in het omgevingsplan terughoudend zijn bij het gebruik van de thematische Gebiedsaanwijzingtypen. Men wordt aangeraden voor dat instrument primair gebruik te maken van de Gebiedsaanwijzingtypen Functie en Ruimtelijk gebruik. De gemeenten houden zo de ruimte om in het omgevingsplan keuzes te maken voor de eigen ordening van hun regels, hetzij functie-georiënteerd, hetzij activiteit-georiënteerd, en eventueel geordend naar Gebiedsaanwijzingtype. In een aantal gevallen zal een gemeente daarbij Locaties en annotaties overnemen die een andere bestuurslaag heeft gekozen (bijvoorbeeld een Natura 2000-gebied). Naarmate de afwegingsruimte voor gemeenten groter is, ligt een eigen invulling meer voor de hand.

Zoals in paragraaf 6.7.2.5 is beschreven kan in omgevingsdocumenten met Artikelstructuur de annotatie met het IMOW-object Gebiedsaanwijzing gecombineerd worden met alle typen Juridische regel. Dat maakt het mogelijk om met een Gebiedsaanwijzing een gebied aan te wijzen waarvoor een rechtstreeks werkende regel (dus een Juridische regel van het type Regel voor iedereen) wordt gesteld. Ook kan Gebiedsaanwijzing worden gebruikt om duidelijk te maken dat een instructieregel over een bepaald type gebied gaat waarbij dat gebied ook in de Juridische regel van de instructieregel wordt benoemd. Tot slot is het ook mogelijk om een omgevingswaarderegel te combineren met een Gebiedsaanwijzing.

6.7.8.2 *Definitie*

Gebiedsaanwijzing is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een specifiek type gebied aanwijzen.

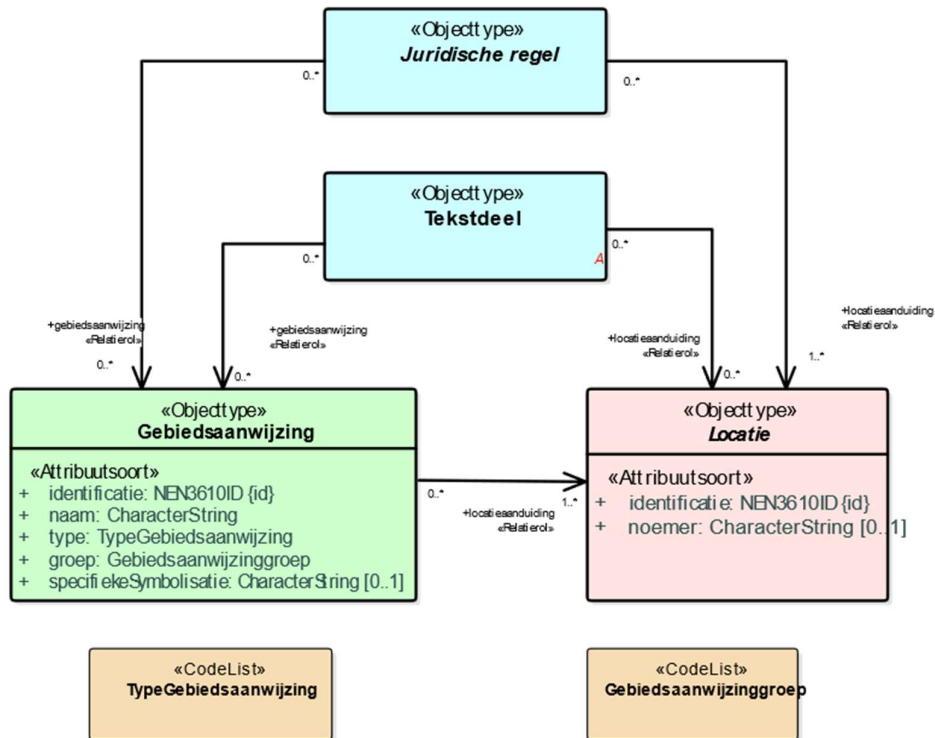
6.7.8.3 *Doel*

Doel van de verschillende typen Gebiedsaanwijzing is:

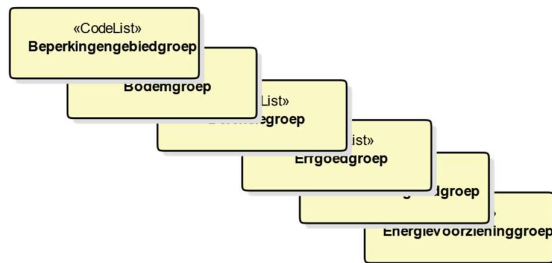
- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een specifiek type gebied;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over dat type gebied gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

Zoals in paragraaf 6.7.8.1 al is beschreven, is het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing een modelmatige constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Het doel van het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing is dus vooral het bieden van modelmatige flexibiliteit waardoor aanpassen en aanvullen met nieuwe typen wordt vereenvoudigd.

6.7.8.4 Norm

Figuur 41 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Gebiedsaanwijzing

Figuur 42 Groepen bij een aantal van de verschillende typen Gebiedsaanwijzing

Gebiedsaanwijzing kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing behoort. Te kiezen uit de voor het betreffende type Gebiedsaanwijzing van toepassing zijnde limitatieve waardelijst '[TypeGebiedsaanwijzing]groep' (waarbij op de plaats van

[TypeGebiedsaanwijzing] het betreffende type Gebiedsaanwijzing wordt ingevuld).
Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Gebiedsaanwijzing van toepassing is. Verplicht attribuut. Gebiedsaanwijzing heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De *locatieaanduiding* van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Gebiedsaanwijzing kent geen constraints.

6.7.8.5 Toelichting op de norm

- *type*: zoals gezegd is Gebiedsaanwijzing een generiek objecttype dat gespecificeerd wordt naar type Gebiedsaanwijzing. Het type wordt vastgelegd met het attribuut *type*. De typen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de gebiedsaanwijzingen. Het gaat hier om de naam van een specifiek voorkomen van een bepaald type gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Centrumgebied' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Functie of 'Kantoorlocatie' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik.
- *groep*: om een groot aantal verschillende gebiedsaanwijzingen van een bepaald type op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, wordt ieder type Gebiedsaanwijzing gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. Ieder type Gebiedsaanwijzing heeft een eigen, limitatieve, waardelijst voor de groepen. Afhankelijk van het type wordt de bijbehorende waardelijst gekozen. Een voorbeeld van het Gebiedsaanwijzingtype Functie om het gebruik van Gebiedsaanwijzing te verduidelijken: De functie Supermarkt (*naam*) hoort tot de functiegroep detailhandel (*groep*) van het gebiedsaanwijzingtype Functie (*type*).
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van een type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij een specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort. Dit

attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing van toepassing is.

6.7.9 Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied

6.7.9.1 *Toelichting op de toepassing*

Een beperkingengebied is, aldus de definitie van dat begrip in de begripsbepalingen van de Omgevingswet, een bij of krachtens de Omgevingswet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object. Een activiteit die in een beperkingengebied wordt verricht, wordt in het wettelijke systeem beperkingengebiedactiviteit genoemd.

Voor diverse omgevingsdocumenten met regels geldt op grond van de Omgevingswet een plicht om beperkingengebieden aan te wijzen en geometrisch te begrenzen, waar nodig in combinatie met het stellen van regels over beperkingengebiedactiviteiten.

Denkbaar is dat in het omgevingsdocument ook andere beperkingengebieden worden opgenomen. Voorwaarde daarbij is dat het moet gaan om een gebied waar beperkingen gelden vanwege en ter bescherming van een *werk* of een *object*. Ook moet bedacht worden dat het wettelijk systeem zo is dat iedere activiteit die in een beperkingengebied plaatsvindt, in principe tevens een beperkingengebiedactiviteit is waarvoor beperkende regels kunnen gelden. Voorbeelden zijn een beperkingengebied met betrekking tot een windmolen op land en een beperkingengebied met betrekking tot een molenbiotoop.

Om de geometrische begrenzing van beperkingengebieden te kunnen vastleggen en de verschillende beperkingengebieden op een kaartbeeld weer te geven kan gebruik gemaakt worden van de annotatie Beperkingengebied.

Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke beperkingengebieden in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid beperkingengebieden kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende beperkingengebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om beperkingengebieden in groepen in te delen. De beperkingengebieden zijn gegroepeerd naar het werk of het object waarop het beperkingengebied betrekking heeft. De beperkingengebiedgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Beperkingengebiedgroep kunnen de werkingsgebieden van alle beperkingengebieden in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de Locaties van alle beperkingengebieden weer te geven, maar ook om de locaties van alle beperkingengebieden van een bepaalde groep weer te geven.

De annotatie met de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied wordt alleen gebruikt voor (rechtstreeks werkende) regels die daadwerkelijk een beperkingengebied in het leven roepen en daar nadere regels over stellen, niet voor instructieregels die bepalen dat in een ander omgevingsdocument een bepaald beperkingengebied moet worden opgenomen. Wel is het mogelijk om in een instructieregel of een omgevingswaarderegel gebruik te maken van een Locatie die met het IMOW-object Beperkingengebied is geannoteerd, omdat de instructie- of omgevingswaarderegel over hetzelfde gebied gaat.

Beperkingengebied moet alleen worden gebruikt voor beperkingengebieden als bedoeld in de Omgevingswet.

6.7.9.2 *Definitie*

Beperkingengebied is het objecttype voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen van het type Beperkingengebied als bedoeld in de Omgevingswet: een bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object.

6.7.9.3 *Doel*

Doel van het objecttype Beperkingengebied is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een beperkingengebied;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het beperkingengebied gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.9.4 *Norm*

Beperkingengebied kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Beperkingengebied. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Beperkingengebiedgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Beperkingengebied van toepassing is. Verplicht attribuut. Beperkingengebied heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De *locatieaanduiding* van een gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Beperkingengebied kent geen constraints.

6.7.9.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Beperkingengebied gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen. De naam mag dezelfde zijn als de naam van de Beperkingengebiedgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het

menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Beperkingengebiedgroep'.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Beperkingengebied. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied (bij voorbeeld beperkingengebied met betrekking tot een weg in beheer bij waterschap X) in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel behoort. Als in een volgende Juridische regel diezelfde specifieke vorm van Beperkingengebied wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Beperkingengebied-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij die andere Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die specifieke vorm van Beperkingengebied te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Beperkingengebied. Beperkingengebied heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.7.10 Gebiedsaanwijzingtype Bodem

6.7.10.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Bodem wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels met het oog op de bescherming van de bodemkwaliteit gelden, zoals bodembeheergebieden en stortplaatsen. De Gebiedsaanwijzing Bodem kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de kwaliteit van de bodem, inclusief bodemdaling. Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Bodem onder andere gebruiken voor bodembeheergebieden, veenkoloniaal gebied, gesloten of voormalige stortplaatsen, bodemdalingsgebieden en zones die vrij moeten blijven van boringen en/of warmte-koude-opslag. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over bodem opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Bodem,

maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Bodem te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Bodem gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Bodem kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Bodem in groepen in te delen. De Bodemgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Bodem met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Bodemgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Bodem weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Bodem van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.10.2 *Definitie*

Bodem is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van de bodemkwaliteit.

6.7.10.3 *Doel*

Doel van het objecttype Bodem is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect bodem;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect bodem gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.10.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Bodem kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Bodem. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Bodemgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.

- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribueert waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Bodem van toepassing is. Verplicht attribueert. De Gebiedsaanwijzing Bodem heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Bodem kent geen constraints.

6.7.10.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribueert dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Bodem gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Bodemgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Bodemgroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribueert waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribueert *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribueert dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribueert *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribueert vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribueert *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribueert dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Bodem. Dit attribueert legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Bodem geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Bodem wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Bodem-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Bodem te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de

specifieke vorm van Bodem. Bodem heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.11 Gebiedsaanwijzingtype Defensie

6.7.11.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Defensie wordt gebruikt voor militaire gebieden, militaire objecten, (de omgeving van) schietterreinen en voor gebieden waar verstoring van radarapparatuur en zend- en ontvangstinstallaties moet worden voorkomen. Voor deze locaties worden bijzondere regels gesteld, onder andere door het Rijk. De Gebiedsaanwijzing Defensie kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor defensie. Waar gemeenten in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over defensie opnemen kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Defensie, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Defensie te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Defensie gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Defensie kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Defensie in groepen in te delen. De Defensiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Defensie met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Defensiegroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Defensie weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Defensie van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.11.2 Definitie

Defensie is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de effecten, de bescherming en het tegengaan van verstoring van militaire gebieden en objecten.

6.7.11.3 Doel

Doel van het objecttype Defensie is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect defensie;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect defensie gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.11.4 Norm

De Gebiedsaanwijzing Defensie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Defensie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Defensiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Defensie van toepassing is. Verplicht attribuut. De Gebiedsaanwijzing Defensie heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Defensie kent geen constraints.

6.7.11.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Defensie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Defensiegroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Defensiegroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.

- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Defensie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Defensie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Defensie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Defensie-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Defensie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Defensie. Defensie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.12 Gebiedsaanwijzingstype Energievoorziening

6.7.12.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Energievoorziening wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels gelden met het oog op de energievoorziening, bijvoorbeeld locaties voor kernenergie of hoogspanningsverbindingen. De Gebiedsaanwijzing Energievoorziening kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de energievoorziening, zoals zoeklocaties voor windenergie.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening onder andere gebruiken voor gebieden voor bodemenergie, windturbines, zonne-energie en duurzame energie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de energievoorziening opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Energievoorziening gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Energievoorziening kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in groepen in te delen. De Energievoorzieningsgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Energievoorzieningsgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal

beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.12.2 *Definitie*

Energievoorziening is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming en bevordering van de energievoorziening.

6.7.12.3 *Doel*

Doel van het objecttype Energievoorziening is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect energievoorziening;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect energievoorziening gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.12.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Energievoorziening kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Energievoorziening. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Energievoorzieningsgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Energievoorziening van toepassing is. Verplicht attribuut. Energievoorziening heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Gebiedsaanwijzing Energievoorziening kent geen constraints.

6.7.12.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Energievoorziening gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Energievoorzieningsgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst Energievoorzieningsgroep’.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Energievoorziening. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Energievoorziening wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Energievoorziening-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Energievoorziening te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Energievoorziening. Energievoorziening heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.13 Gebiedsaanwijzingtype Erfgoed

6.7.13.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed wordt gebruikt voor het weergeven van gebieden en objecten waar specifieke regels gelden met het oog op de bescherming van (cultureel) erfgoed. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om werelderfgoederen, beschermde stads- en dorpsgezichten, monumenten en waardevolle cultuurlandschappen. De Gebiedsaanwijzing Erfgoed kan ook worden gebruikt in visies en programma’s voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor het erfgoed.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Erfgoed onder andere gebruiken voor archeologie, buitenplaatsen, cultuurhistorie, werelderfgoed en cultuurhistorisch waardevol gebied. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over erfgoed opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie. Dat geldt in het bijzonder voor beschermde stads- en dorpsgezichten. Het vierde lid van artikel 2.34 Omgevingswet biedt het Rijk namelijk een expliciete grondslag voor het geven van een instructie aan de gemeenteraad tot het in het omgevingsplan voor een locatie opnemen van de functieaanduiding rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Erfgoed gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Erfgoed kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in groepen in te delen. De Erfgoedgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Erfgoed met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Erfgoedgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.13.2 *Definitie*

Erfgoed is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van cultureel erfgoed.

6.7.13.3 *Doel*

Doel van het objecttype Erfgoed is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect erfgoed;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect erfgoed gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.13.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Erfgoed kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Erfgoed. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Erfgoedgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Erfgoed van toepassing is. Verplicht attribuut. Erfgoed heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Erfgoed kent geen constraints.

6.7.13.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Erfgoed gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Erfgoedgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Erfgoedgroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Erfgoed. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Erfgoed geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Erfgoed wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Erfgoed-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Erfgoed te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Erfgoed. Erfgoed heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.14 Gebiedsaanwijzingtype Externe veiligheid

6.7.14.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Externe veiligheid wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het waarborgen van de veiligheid specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de aandachtsgebieden externe veiligheid (groepsrisico) en de afstanden voor het plaatsgebonden risico. Dit zijn gebieden rond risicovolle activiteiten waarvoor het rijk instructieregels heeft gesteld. De Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de externe veiligheid.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid vooral gebruiken voor belemmeringengebieden en risicogebieden. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de externe veiligheid opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid, bijvoorbeeld voor het in het omgevingsplan opnemen van bouwvoorschriftengebieden en aandachtsgebieden externe veiligheid. Voor het overige is uitgangspunt dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Externe veiligheid gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Externe veiligheid kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in groepen in te delen. De ExterneVeiligheidsgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst ExterneVeiligheidsgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.14.2 *Definitie*

Externe veiligheid is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het waarborgen van de veiligheid.

6.7.14.3 *Doel*

Doel van het objecttype Externe veiligheid is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect externe veiligheid;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect externe veiligheid gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.14.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Externe veiligheid. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'ExterneVeiligheidgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Externe veiligheid van toepassing is. Verplicht attribuut. Externe veiligheid heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Externe veiligheid kent geen constraints.

6.7.14.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Externe veiligheid gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de ExterneVeiligheidgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende het specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in

groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'ExterneVeiligheidgroep'.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Externe veiligheid. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Externe veiligheid wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande ExterneVeiligheid-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Externe veiligheid te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Externe veiligheid. Externe veiligheid heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.15 Gebiedsaanwijzingtype Functie

6.7.15.1 Toelichting op de toepassing

Op grond van artikel 4.2 lid 1 Omgevingswet bevat het omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente de regels die nodig zijn voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De evenwichtige toedeling van functies aan locaties is in deze formulering bedoeld als een abstract criterium, vergelijkbaar met het eveneens abstracte criterium goede ruimtelijke ordening uit de Wet ruimtelijke ordening. Het zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties wordt in het omgevingsplan bereikt door het zodanig stellen van regels over activiteiten en de locaties waar die activiteiten wel of juist niet verricht mogen worden dat onderling evenwicht ontstaat.

De evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan in het omgevingsplan worden vastgelegd door gebieden een functie te geven en die gebieden te begrenzen met coördinaten waardoor ze op een kaart als functie worden weergegeven, in combinatie met het stellen van regels over bij die functie behorende activiteiten. In navolging van de

wetgever noemen we dit functie-aanduiding³. In deze zin is een functie het gebruiksdoel of de status (in de betekenis van bijzondere eigenschap) die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft.

Het louter toedelen van functie-aanduidingen aan een locatie heeft geen zelfstandig rechtsgevolg en leidt op zichzelf niet tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Het rechtsgevolg en het evenwicht ontstaan pas door regels te stellen over activiteiten. Het bereiken van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan ook door het stellen van regels over activiteiten zonder gebruik te maken van functie-aanduidingen.

Op deze manier kan een aantal varianten van het omgevingsplan ontstaan:

- in het omgevingsplan wordt het hele grondgebied van de gemeente gevuld met functie-aanduidingen;
- in het omgevingsplan komen geen functie-aanduidingen voor (er wordt alleen gereguleerd met activiteiten);
- in het omgevingsplan komen functie-aanduidingen voor maar die zijn niet grondgebied-dekkend (er zijn delen waar niet met functie-aanduidingen maar alleen met activiteiten wordt gereguleerd).

Opgemerkt wordt dat de wetgever er in een aantal gevallen van uitgaat dat voor bepaalde aspecten van de fysieke leefomgeving met de systematiek van functie-aanduiding in het omgevingsplan wordt toegepast. Een voorbeeld is de begripsbepaling van beschermd monument in de begripsbepalingen van het Besluit bouwwerken leefomgeving: monument of archeologisch monument waaraan in het omgevingsplan de functie-aanduiding gemeentelijk monument is gegeven.

Bij het stellen van regels die zijn gerelateerd aan bepaalde typen gebieden kunnen gemeenten gebruik maken van de meer thematische Gebiedsaanwijzingtypen, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzingtypen Functie en Ruimtelijk gebruik.

Bij het toepassen van de systematiek van functie-aanduidingen is het noodzakelijk om de annotatie met het IMOW-object Functie toe te voegen.

Naar verwachting zullen er veel verschillende functies voorkomen. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die functies is er voor de standaard geen waardelijst Functie gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere functie zelf bepalen. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid functies kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende functies. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om functies in groepen in te delen. De functiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere (functie)groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Functie met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Functiegroep kunnen de locaties van alle functies in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de Locaties van alle functies weer te geven, maar ook om de locaties van alle functies van een bepaalde functiegroep weer te geven.

De annotatie met de Gebiedsaanwijzing van het type Functie wordt alleen gebruikt voor de systematiek van functie-aanduidingen, niet voor instructieregels die gaan over de manier van reguleren door middel van functies in het omgevingsplan.

6.7.15.2 *Definitie*

Functie is het objecttype, beschikbaar voor omgevingsplan en omgevingsverordening, dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen van het type Functie, waarmee het gebruiksdoel of de bijzondere eigenschap van een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie wordt vastgelegd.

6.7.15.3 *Doel*

Doel van het objecttype Functie is:

- machineleesbaar vastleggen dat aan een Locatie of Locaties met de systematiek van functie-aanduiding een functie is toegeedeeld;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waaraan de functie is toegeedeeld en de bijbehorende regels gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.15.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Functie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Functie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Functiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar deze annotatie Functie van toepassing is. Verplicht attribuut. Functie heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Functie kent geen constraints.

6.7.15.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Functie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Functie. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Functiegroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Functie op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave

wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Functiegroep'.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Functie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Functie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel diezelfde specifieke vorm van Functie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Functie-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die specifieke vorm van Functie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Functie. Functie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.7.16 Gebiedsaanwijzingtype Geluid

6.7.16.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Geluid wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het tegengaan van geluidhinder specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de geluidaandachtsgebieden rond wegen, spoorwegen en industrieterreinen en de agglomeraties die vallen onder het bereik van de richtlijn Omgevingslawaaier. Daarnaast kan het ook gaan om provinciale stiltegebieden. De Gebiedsaanwijzing Geluid kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor geluid.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Geluid vooral gebruiken voor geluidaandachtsgebieden, geluidscontouren en stiltegebieden. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over geluid opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geluid. Dat geldt in ieder geval voor het in het omgevingsplan opnemen van geluidaandachtsgebieden. Wanneer alle bestuurslagen voor het reguleren van geluidaandachtsgebieden gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geluid en de groep 'geluidaandachtsgebied' bevordert dat de vindbaarheid van geluidaandachtsgebieden. Voor het overige is uitgangspunt dat in het omgevingsplan voor

het toedelen van functies bij voorkeur gebruik gemaakt wordt van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Geluid te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Geluid gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Geluid kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Geluid in groepen in te delen. De Geluidgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Geluid met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Geluidgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geluid weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geluid van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.16.2 *Definitie*

Geluid is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het tegengaan van geluidhinder.

6.7.16.3 *Doel*

Doel van het objecttype Geluid is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect geluid;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect geluid gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.16.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Geluid kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Geluid. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Geluidgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.

- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribueert waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Geluid van toepassing is. Verplicht attribuut. Geluid heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Geluid kent geen constraints.

6.7.16.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Geluid gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Geluidgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Geluidgroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Geluid. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Geluid geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Geluid wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Geluid-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Geluid te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de

specifieke vorm van Geluid. Geluid heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.17 Gebiedsaanwijzingtype Geur

6.7.17.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Geur wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het tegengaan van geurhinder specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour geur en om de reconstructiegebieden voor veehouderijen. De Gebiedsaanwijzing Geur kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor geur.

Gemeenten kunnen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en (andere) regels over geur opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geur. Voor het overige is uitgangspunt dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Geur te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Geur gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Geur kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Geur in groepen in te delen. De Geurgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Geur met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Geurgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geur weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geur van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.17.2 Definitie

Geur is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het tegengaan van geurhinder.

6.7.17.3 Doel

Doel van het objecttype Geur is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect geur;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect geur gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.17.4 Norm

De Gebiedsaanwijzing Geur kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Geur. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Geurgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Geur van toepassing is. Verplicht attribuut. Geur heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Geur kent geen constraints.

6.7.17.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Geur gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de geurgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Geurgroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur hoort én

aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Geur. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Geur geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Geur wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Geur-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Geur te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Geur. Geur heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.18 Gebiedsaanwijzingtype Landschap

6.7.18.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Landschap wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op de bescherming en de ontwikkeling van het landschap specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing Landschap kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor het landschap. Daar waar Landschap beschouwd en beschermd moet worden als Erfgoed wordt gebruik gemaakt van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed.

Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de het landschap opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Landschap, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Landschap te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Landschap gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Landschap kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Landschap in groepen in te delen. De Landschapsgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Landschap met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Landschapsgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Landschap weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Landschap van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.18.2 *Definitie*

Landschap is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming en de ontwikkeling van het landschap vanuit ander perspectief dan natuur en erfgoed.

6.7.18.3 *Doel*

Doel van het objecttype Landschap is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect landschap;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect landschap gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.18.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Landschap kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Landschap. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Landschapgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Landschap van toepassing is. Verplicht attribuut. Landschap heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Landschap kent geen constraints.

6.7.18.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Landschap gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Landschapgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave

wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Landschapgroep'.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Landschap. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Landschap geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Landschap wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Landschap-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Landschap te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Landschap. Landschap heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.19 Gebiedsaanwijzingtype Leiding

6.7.19.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Leiding wordt gebruikt voor het weergeven van gebieden waar met het oog op het waarborgen van de goede staat en instandhouding van hoogspanningsverbindingen en (buis)leidingen specifieke regels gelden. Het kan ook gaan om het behouden van ruimte voor toekomstige verbindingen. De Gebiedsaanwijzing Leiding kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de leiding, bijvoorbeeld als zoekgebied voor toekomstige tracés.

Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over kabels en leidingen opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Leiding, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Leiding te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie

Leiding gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Leiding kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Leiding in groepen in te delen. De Leidinggroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Leiding met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Leidinggroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Leiding weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Leiding van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.19.2 *Definitie*

Leiding is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het waarborgen van de goede staat en instandhouding van leidingen.

6.7.19.3 *Doel*

Doel van het objecttype Leiding is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor leidingen;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over leidingen gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.19.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Leiding kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Leiding. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Leidinggroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Leiding van toepassing is. Verplicht attribuut. Leiding heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Leiding kent geen constraints.

6.7.19.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Leiding gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Leidinggroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Leidinggroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Leiding. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Leiding geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Leiding wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Leiding-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Leiding te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Leiding. Leiding heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.20 Gebiedsaanwijzingtype Lucht

6.7.20.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Lucht wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het beschermen van de kwaliteit van de buitenlucht specifieke regels gelden. Het gaat hierbij in elk geval om de gebieden die in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn aangewezen als gebieden waar niet kan worden uitgesloten dat er sprake is een van dreigende overschrijding van de rijksomgevingswaarden voor de kwaliteit van de buitenlucht. De Gebiedsaanwijzing Lucht kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de kwaliteit van de buitenlucht. Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Lucht vooral gebruiken bij het stellen van regels over varend ontgassen. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over (de kwaliteit van) lucht opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Lucht, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Lucht te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Lucht gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Lucht kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Lucht in groepen in te delen. De Luchtgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Lucht met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Luchtgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Lucht weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Lucht van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.20.2 Definitie

Lucht is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van de kwaliteit van de buitenlucht.

6.7.20.3 Doel

Doel van het objecttype Lucht is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect lucht;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect lucht gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.20.4 Norm

De Gebiedsaanwijzing Lucht kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Lucht. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Luchtgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Lucht van toepassing is. Verplicht attribuut. Lucht heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Lucht kent geen constraints.

6.7.20.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Lucht gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de luchtgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Luchtgroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht hoort én

aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Lucht. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Lucht geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Lucht wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Lucht-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Lucht te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Lucht. Lucht heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.21 Gebiedsaanwijzingtype Mijnbouw

6.7.21.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het kunnen uitvoeren van mijnbouwactiviteiten specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing Mijnbouw kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de mijnbouw.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw onder andere gebruiken voor beleid en het stellen van regels over de winning van schaliegas. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de mijnbouw opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Mijnbouw gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Mijnbouw kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in groepen in te delen. De Mijnbouwgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Mijnbouwgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.21.2 *Definitie*

Mijnbouw is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het kunnen verrichten van mijnbouwactiviteiten.

6.7.21.3 *Doel*

Doel van het objecttype Mijnbouw is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect mijnbouw;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect mijnbouw gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.21.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Mijnbouw kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Mijnbouw. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Mijnbouwgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Mijnbouw van toepassing is. Verplicht attribuut. Mijnbouw heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Mijnbouw kent geen constraints.

6.7.21.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Mijnbouw gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de mijnbouwgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave

wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Mijnbouwgroep'.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Mijnbouw. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Mijnbouw wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Mijnbouw-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Mijnbouw te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Mijnbouw. Mijnbouw heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.22 Gebiedsaanwijzingtype Natuur

6.7.22.1 Toelichting op de toepassing

De Omgevingswet verplicht ertoe om bepaalde gebieden en landschappen aan te wijzen. Het gaat dan bijvoorbeeld om Natura 2000-gebieden, gebieden behorend tot het natuurnetwerk Nederland, nationale parken en bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden. Doelen van die aanwijzingen zijn het behoud of herstel van dier- en plantensoorten, van hun biotopen en (natuurlijke) habitats en de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Deze gebieden zullen worden aangewezen bij specifieke aanwijzingsbesluiten respectievelijk bij omgevingsverordening. In de omgevingsvisies van het Rijk en de provincies zullen de beleidsuitgangspunten en doelstellingen voor de aanwijzing van die gebieden beschreven worden. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het IMOW-object Natuur, van het type Gebiedsaanwijzing. Ook voor andere gebieden zal, ter bescherming van de natuur, beleid geformuleerd worden en regels gesteld worden. Dat doen in ieder geval Rijk en provincie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over natuur opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Natuur, maar uitgangspunt is dat zij in

het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van Natuur te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Natuur gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende gebieden van het type Natuur kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om Natuur in groepen in te delen. De Natuurgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met het IMOW-object Natuur met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Natuurgroep kunnen de werkingsgebieden van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de Locaties van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur weer te geven, maar ook om de Locaties van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.22.2 *Definitie*

Natuur is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van natuur en landschap.

6.7.22.3 *Doel*

Doel van het objecttype Natuur is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect natuur;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect natuur gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.22.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Natuur kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Natuur. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe het een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Natuurgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie

wordt aangeduid waar deze annotatie Natuur van toepassing is. Verplicht attribuut. De Gebiedsaanwijzing Natuur heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Natuur kent geen constraints.

6.7.22.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Natuur gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Natuur. De naam mag dezelfde zijn als de naam van de Natuurgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Natuur op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Natuurgroep'
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Natuur. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur (bij voorbeeld natuurnetwerk Nederland) in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Natuur geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel behoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel dezelfde specifieke vorm van Natuur wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Natuur-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij die andere Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van het Gebiedsaanwijzingtype Natuur te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Natuur. Natuur heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.23 Gebiedsaanwijzingtype Recreatie

6.7.23.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels gelden met het oog op recreatie, bijvoorbeeld locaties waar verblijfsrecreatie wel of juist niet is toegestaan. De Gebiedsaanwijzing Recreatie kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor recreatie.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Recreatie onder andere gebruiken voor beleid en regels over verblijfsrecreatie en kleinschalige vormen van recreatie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over vormen van recreatie opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Recreatie, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Recreatie te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Recreatie gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Recreatie kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Recreatie in groepen in te delen. De Recreatiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Recreatie met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Recreatiegroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Recreatie weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Recreatie van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.23.2 *Definitie*

Recreatie is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de beheersing en ontwikkeling van recreatie.

6.7.23.3 *Doel*

Doel van het objecttype Recreatie is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect recreatie;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect recreatie gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.23.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Recreatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Recreatie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Recreatiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Recreatie van toepassing is. Verplicht attribuut. Recreatie heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingstype Recreatie kent geen constraints.

6.7.23.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Recreatie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de recreatiegroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Recreatiegroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit

geval voor Recreatie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Recreatie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Recreatie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Recreatie -object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Recreatie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Recreatie. Recreatie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.24 Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik

6.7.24.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik wordt gebruikt voor gebieden waarvoor regels gesteld worden over die vormen van ruimtelijk gebruik die niet onder een van de andere Gebiedsaanwijzingtypen te vatten zijn. Het gaat hierbij met name om specifieke stedelijke, landelijke, en recreatieve gebieden waar beperkingen gelden, maar eventueel ook ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is. De Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden waarvoor het ruimtelijk gebruik beleidsmatig bijzondere aandacht vereist. Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik met name benutten voor het aangeven van specifieke vormen van ruimtelijk gebruik, zoals bebouwingscontouren, bedrijventerreinen, detailhandel, kantoorlocaties, landbouw en veehouderij. Voor gemeenten biedt de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik de mogelijkheid om een generalisatie van het feitelijke ruimtelijke gebruik weer te geven voor het gemeentelijke grondgebied of delen daarvan. Deze Gebiedsaanwijzing geeft ook aansluiting bij de door de VNG ontwikkelde staalkaarten voor het omgevingsplan. Een voorbeeld daarvan is 'stedelijk gebied-buiten centrum'.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Ruimtelijk gebruik gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Ruimtelijk gebruik kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in groepen in te delen. De RuimtelijkGebruiksgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst RuimtelijkGebruiksgroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle

locaties van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.24.2 *Definitie*

Ruimtelijk gebruik is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op die vormen van ruimtelijk gebruik die niet onder een van de andere Gebiedsaanwijzingtypen te vatten zijn.

6.7.24.3 *Doel*

Doel van het objecttype Ruimtelijk gebruik is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect ruimtelijk gebruik;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect ruimtelijk gebruik gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.24.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Ruimtelijk gebruik. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'RuimtelijkGebruikgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Ruimtelijk gebruik van toepassing is. Verplicht attribuut. Ruimtelijk gebruik heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De *locatieaanduiding* van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik kent geen constraints.

6.7.24.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Ruimtelijk gebruik gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de RuimtelijkGebruiksgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'RuimtelijkGebruiksgroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Ruimtelijk gebruik. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Ruimtelijk gebruik wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Ruimtelijk-gebruik-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Ruimtelijk gebruik te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Ruimtelijk gebruik. Ruimtelijk gebruik heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.25 Gebiedsaanwijzingtype Verkeer

6.7.25.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer wordt gebruikt voor gebieden waar mobiliteit een belangrijk aspect is. Het kan hier bij gaan om spoorwegen, wegen en luchthavens en de gebieden daaromheen waar specifieke regels gelden over beheer, onderhoud en ontwikkeling van deze gebieden, maar ook bijvoorbeeld over het plaatsen van reclame-uitingen. De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer kan ook worden gebruikt in visies en programma's

voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor verkeer.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Verkeer onder andere gebruiken voor luchtvaart, wegen en spoorwegen. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over verkeer opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Verkeer, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Verkeer te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Verkeer gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Verkeer kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Verkeer in groepen in te delen. De Verkeergroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Verkeer met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Verkeergroep kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Verkeer weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Verkeer van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.25.2 *Definitie*

Verkeer is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op beheer, onderhoud en ontwikkeling van verkeer en mobiliteit.

6.7.25.3 *Doel*

Doel van het objecttype Verkeer is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor het aspect verkeer;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid over het aspect verkeer gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.25.4 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Verkeer kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Verkeer. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Verkeergroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Verkeer van toepassing is. Verplicht attribuut. Verkeer heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Verkeer kent geen constraints.

6.7.25.5 *Toelichting op de norm*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Verkeer gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Verkeergroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'Verkeergroep'.
- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype SymbolisatieItem. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype SymbolisatieItem. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Verkeer. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Verkeer geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Verkeer wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of

Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Verkeer-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Verkeer te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Verkeer. Verkeer heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.26 Gebiedsaanwijzingtype Water en watersysteem

6.7.26.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem wordt gebruikt voor gebieden en waterstaatswerken die van belang zijn voor het beheer van water en watersystemen. Voorbeelden zijn de ligging van oppervlaktewateren en waterstaatswerken en de begrenzing van het kustfundament, zwemlocaties, grondwaterbeschermingsgebieden en voor de reserveringsgebieden van grote rivieren. De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor water en watersysteem. Provincies en waterschappen zullen de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem vooral gebruiken voor waterbergingsgebieden, grondwater en grondwaterbeschermingsgebieden, oppervlaktewateren en (primaire en regionale) keringen. Voor de waterschapsverordening zal het Gebiedsaanwijzingtype Water en watersystemen het belangrijkste objecttype zijn. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over water en watersystemen opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven wordt de annotatie Water en watersysteem gebruikt. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Water en watersysteem kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in groepen in te delen. De WaterEnWatersysteemgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een limitatieve waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symbolisatie. Door te annoteren met de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst WaterEnWatersysteemgroepen kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem van een bepaalde groep weer te geven.

6.7.26.2 Definitie

Water en watersysteem is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het beheer van water en watersystemen.

6.7.26.3 Doel

Doel van het objecttype Water en watersysteem is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een gebied waar regels of beleid gelden voor water en watersystemen;
- betekenisvol presenteren van de Locaties waar de regels of het beleid voor water en watersystemen gelden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

6.7.26.4 Norm

De Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Water en watersysteem. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem behoort. Attribuut dat zorgt voor symbolisatie conform de standaardweergave. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'WaterEnWatersysteemgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *specifiekeSymbolisatie*: de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. De symbolisatie is door het bevoegd gezag zelf te kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Optioneel attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de *locatie* wordt aangeduid waar deze annotatie Water en watersysteem van toepassing is. Verplicht attribuut. Water en watersysteem heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De *locatieaanduiding* van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

Het Gebiedsaanwijzingtype Water en Watersystemen kent geen constraints.

6.7.26.5 Toelichting op de norm

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Water en watersysteem gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.7.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de WaterEnWatersysteemgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'WaterEnWatersysteemgroep'.

- *specifiekeSymbolisatie*: het attribuut waarmee wordt aangegeven dat een specifieke vorm van dit type Gebiedsaanwijzing moet worden weergegeven met een specifieke, door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie in plaats van met de symbolisatie die hoort bij de standaardweergave. Voor de specifieke symbolisatie kiest het bevoegd gezag uit de symbolisatiebibliotheek de symboolcode die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de gebiedsaanwijzing wil weergeven. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* is toegevoegd, is dat het attribuut dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*. Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat dit attribuut vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. Zie hiervoor paragraaf 6.7.29.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Water en watersysteem. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als in een volgende Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Water en watersysteem wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Water-en-watersysteem-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Water en watersysteem te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Water en watersysteem. Water en watersysteem heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.7.27 Objecttype Kaart

6.7.27.1 Toelichting op de toepassing

Zoals in paragraaf 3.6 is beschreven heeft het bevoegd gezag twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode, die bestaat uit het kiezen van een eigen, specifieke symbolisatie, is beschreven in de paragrafen over de objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm, Gebiedsaanwijzing en alle Gebiedsaanwijzingtypen.

De tweede methode die bevoegde gezagen ter beschikking staat, is het zelf samenstellen van kaarten en kaartlagen. Met deze methode kan het bevoegd gezag zelf aangeven dat bepaalde informatie, of een set van informatie, op een afzonderlijke kaart of kaartlaag moet worden weergegeven. Die tweede methode wordt beschreven in deze en in de volgende paragraaf.

Het objecttype Kaart kan gebruikt worden om vast te leggen dat een Juridische regel of een Tekstdeel wordt weergegeven op een specifieke kaart. Daarmee is het mogelijk om een kaart te genereren waarop alle Locaties en IMOW-objecten worden weergegeven die horen bij Juridische regels respectievelijk Tekstdelen die met het objecttype Kaart zijn geannoteerd.

Deze eigen weergavemogelijkheden gelden alleen voor DSO-LV en een eventuele eigen viewer van het bevoegd gezag, niet op overheid.nl

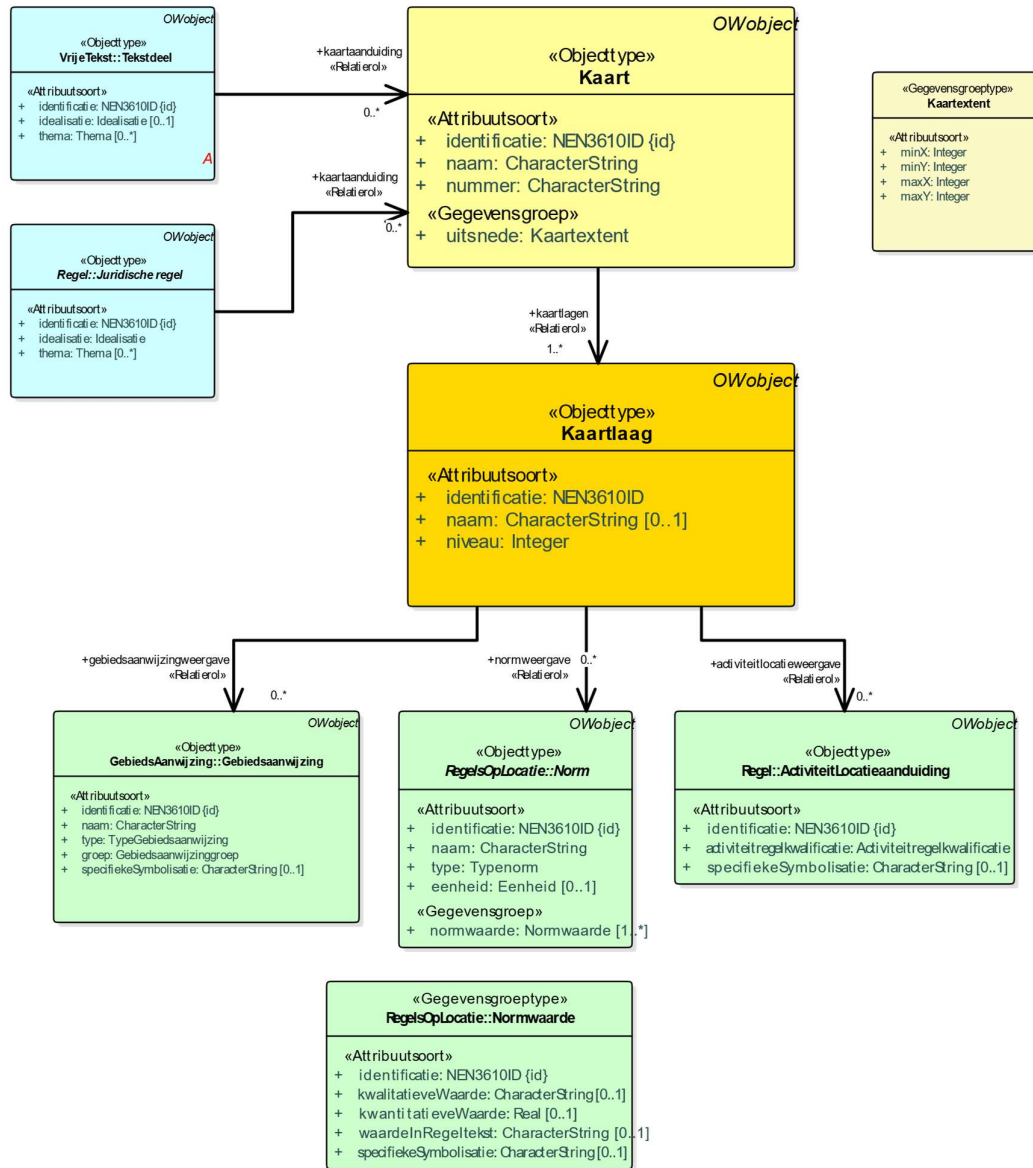
6.7.27.2 *Definitie*

Het objecttype Kaart is het object waarmee een bevoegd gezag aan kan geven dat de Locaties en IMOW-objecten behorend bij een specifieke Juridische regel respectievelijk een specifiek Tekstdeel moeten worden weergegeven op een specifieke kaart

6.7.27.3 *Doel*

Het doel van het objecttype Kaart is het kunnen genereren van een kaart waarop de Locaties en IMOW-objecten worden weergegeven die horen bij één of meer bepaalde Juridische regels of Tekstdelen zodat die in samenhang kunnen worden getoond.

6.7.27.4 Norm

Figuur 43 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Kaart

Kaart kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de kaart. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *nummer*: het nummer van de kaart. Door het bevoegd gezag te kiezen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *uitsnede*: de ligging van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Het attribuut *uitsnede* wordt ingevuld met de gegevensgroep Kaartextent die de volgende attributen kent:

- minX: de laagste X-coördinaat, bepaalt de linkergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- minY: de laagste Y-coördinaat, bepaalt de ondergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- maxX: de hoogste X-coördinaat, bepaalt de rechtergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- maxY: de hoogste Y-coördinaat, bepaalt de bovengrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *kaartlagen*: de verwijzing van een specifieke Kaart naar (de identificatie van) de kaartlagen die deze kaart vormen. Verplicht attribuut. Komt 1 of meerdere keren voor.

Wanneer Kaart wordt gebruikt, wordt aan Juridische regel dan wel Tekstdeel het attribuut *kaartaanduiding* toegevoegd, dat aangeeft op welke Kaart de Juridische regel dan wel het Tekstdeel wordt weergegeven.

Kaart kent geen waardelijsten en geen constraints.

6.7.27.5 *Toelichting op de norm*

kaartuitsnede: met het attribuut *kaartuitsnede* kan het bevoegd gezag de exacte grenzen van een specifieke kaart aangeven. DSO-LV kan dit gebruiken in de weergave.

kaartlagen: het attribuut dat de verwijzing bevat van een specifieke kaart naar de identificatie van de afzonderlijke kaartlagen die de kaart opbouwen. De volgorde waarmee verwezen wordt naar de afzonderlijke kaartlagen heeft geen invloed aangezien de opbouw van de kaart bepaald wordt door het attribuut *niveau* van het object Kaartlaag.

6.7.28 **Objecttype Kaartlaag**

6.7.28.1 *Toelichting op de toepassing*

Op een kaart kan veel informatie voorkomen. Wanneer die informatie in verschillende kaartlagen wordt vastgelegd is het mogelijk om alle informatie van de kaart tegelijk weer te geven, om de informatie van één van de kaartlagen weer te geven en om de informatie van een deel van de kaartlagen in samenhang weer te geven.

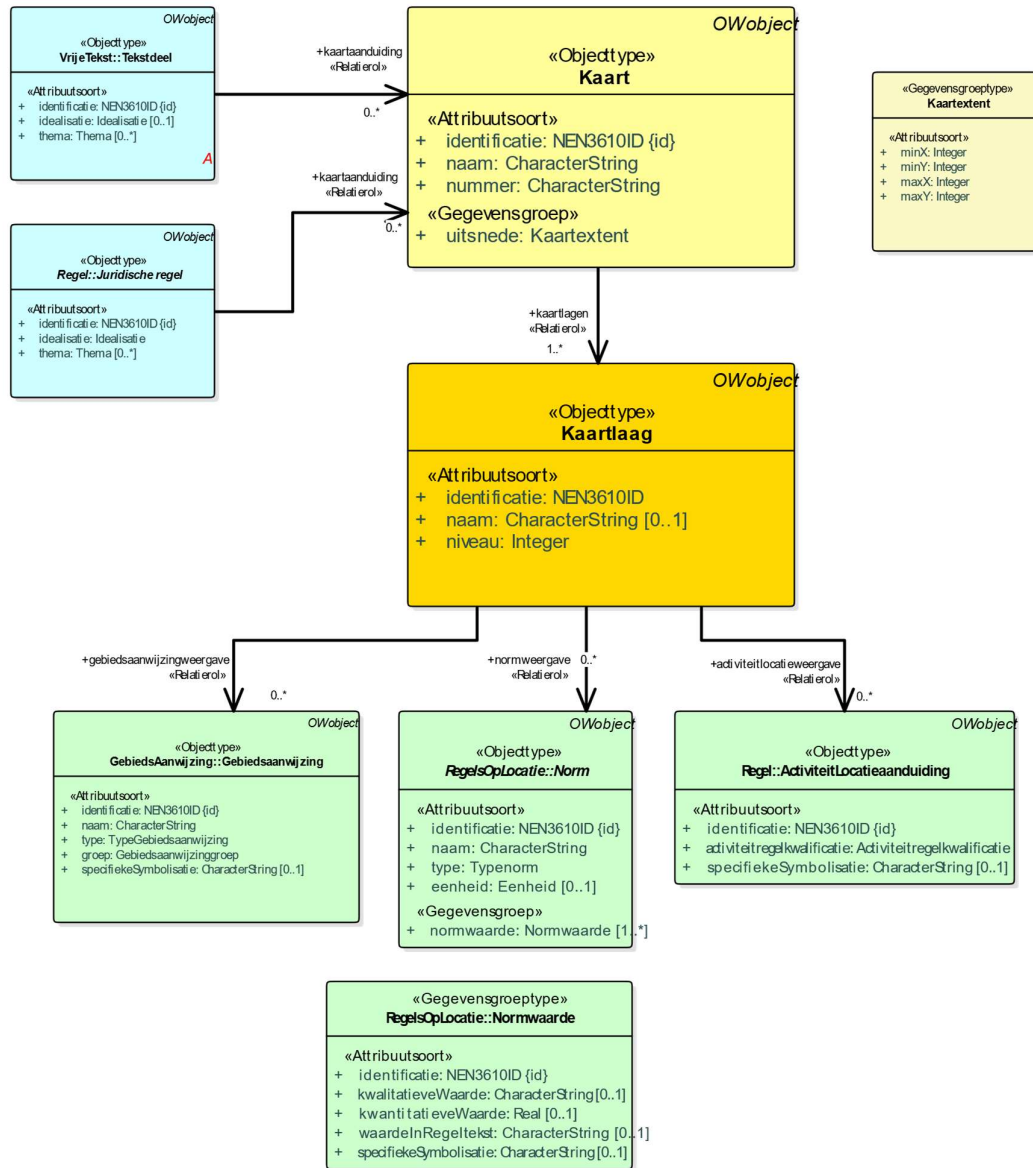
6.7.28.2 *Definitie*

Kaartlaag is het objecttype waarmee de lagen worden gedefinieerd waaruit een kaart wordt opgebouwd.

6.7.28.3 *Doel*

Doel van het objecttype Kaartlaag is om het mogelijk te maken dat een kaart kan worden opgebouwd uit verschillende, door het bevoegd gezag te kiezen lagen en dat geselecteerd kan worden welke informatie van een kaart wordt weergegeven.

6.7.28.4 Norm

Figuur 44 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Kaartlaag

Kaartlaag kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de Kaartlaag. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- *niveau*: de plaats van een specifieke Kaartlaag in de volgorde van Kaartlagen waarmee een Kaart moet worden opgebouwd. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt vastgelegd door middel van een positief geheel getal.

- *gebiedsaanwijzingweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *normweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm of Omgevingswaarde die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *activiteitlocatieweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een ActiviteitLocatieaanduiding die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Kaartlaag kent geen waardelijsten en geen constraints.

6.7.28.5 *Toelichting op de norm*

- *niveau*: het niveau bepaalt de volgorde waarin de kaartlagen worden opgebouwd. Niveau 1 is de onderste Kaartlaag, de hier op volgende kaartlagen worden daarboven geprojecteerd.
- *activiteitlocatieweergave*, *gebiedsaanwijzingweergave*, *normweergave*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Kaartlaag naar de identificatie van een specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm. Dit attribuut geeft aan welke van die objecten moet worden weergegeven op een bepaalde kaartlaag. Wanneer bij de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm het attribuut *specifiekeSymbolisatie* gevuld is, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie. Wanneer het attribuut *specifiekeSymbolisatie* niet gevuld is, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven.

Let op: in de 1.1-versie van de TPOD-standaard gaat het attribuut *specifiekeSymbolisatie* vervallen. Het wordt dan vervangen door het objecttype *SymbolisatieItem*, zie paragraaf 6.7.29. Daarom wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie* maar van het objecttype *SymbolisatieItem*. In dat geval geldt dat wanneer gebruik is gemaakt van het objecttype *SymbolisatieItem*, de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm op de kaartlaag wordt weergegeven met de door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie. Wanneer geen gebruik is gemaakt van het objecttype *SymbolisatieItem*, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven.

6.7.29 **Objecttype SymbolisatieItem**

6.7.29.1 *Toelichting op de toepassing*

Zoals in paragraaf 3.6 is beschreven, heeft het bevoegd gezag twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode bestaat uit het kiezen van een eigen, specifieke symbolisatie voor een aantal objecttypen. Het bevoegd gezag kan de symbolisatie zelf kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek.

In IMOW is daarvoor het attribuut *specifiekeSymbolisatie* toegevoegd aan de objecttypen ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. Gebleken is dat het in DSO-LV niet goed werkt om met een attribuut een symbolisatie mee

te geven. Daarom is in IMOW versie 1.0.3 het objecttype SymbolisatieItem geïntroduceerd. Met SymbolisatieItem kan het bevoegd gezag een eigen, specifieke symbolisatie geven aan ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. In verband met de eis dat in de 1.0.x-versie van de standaard geen wijzigingen worden aangebracht die niet backwards compatible zijn, blijft het attribuut *specifiekeSymbolisatie* gehandhaafd, naast het nieuwe objecttype. In versie 1.1 van de TPOD-standaard zal het attribuut *specifiekeSymbolisatie* volledig vervallen. Om er voor te zorgen dat er dan geen omgevingsdocumenten zijn waarvan onderdelen niet meer door de standaard en de systemen van DSO-LV worden ondersteund, wordt dringend geadviseerd om, indien het wenselijk wordt geacht om met een eigen symbolisatie te werken, het objecttype SymbolisatieItem te gebruiken en geen gebruik te maken van het attribuut *specifiekeSymbolisatie*. De tweede methode, het zelf samenstellen van kaarten en kaartlagen, is beschreven in de paragrafen 6.7.27 en 6.7.28.

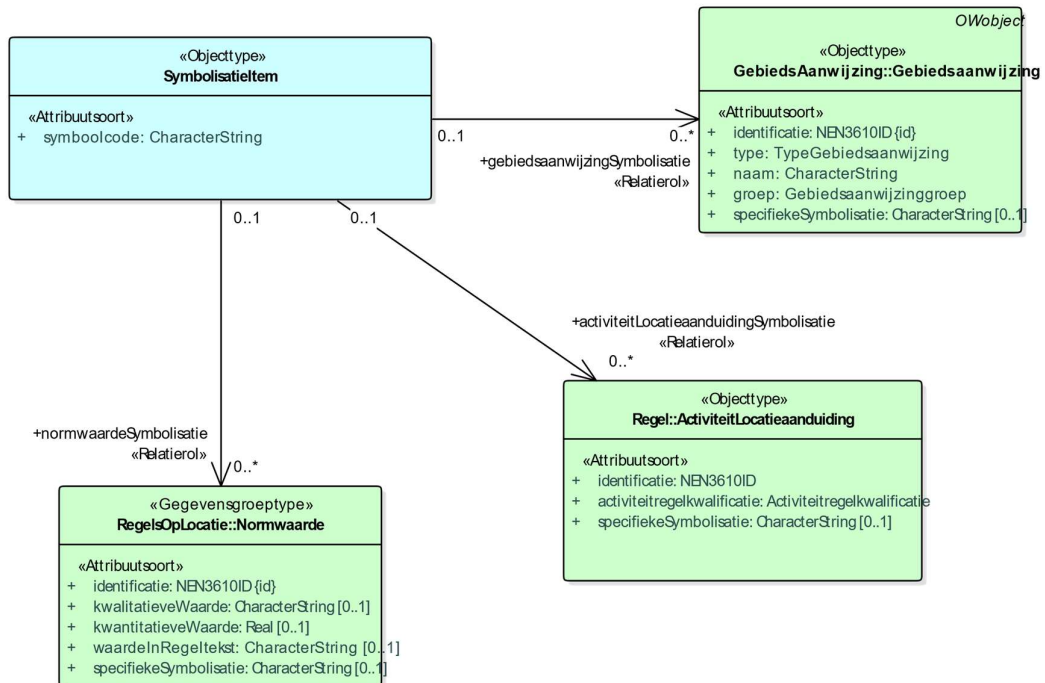
6.7.29.2 *Definitie*

SymbolisatieItem is het objecttype waarmee een bevoegd gezag zelf de symbolisatie van domeinspecifieke objecten kan bepalen, die daarmee voorrang krijgt boven de standaard-symbolisatie.

6.7.29.3 *Doel*

Doel van het objecttype SymbolisatieItem is om het bevoegd gezag de mogelijkheid te bieden om zelf de symbolisatie van objecten te bepalen.

6.7.29.4 *Norm*

Figuur 45 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype SymbolisatieItem

SymbolisatieItem kent de volgende attributen:

- *symbolcode*: een waarde uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie*: de Activiteitlocatieaanduiding die weergegeven dient te worden met de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *gebiedsaanwijzingSymbolisatie*: de Gebiedsaanwijzing die weergegeven dient te worden met de stijl behorende bij de symboolcode. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *normwaardeSymbolisatie*: de normwaarde die weergegeven dient te worden met de stijl behorende bij de symboolcode. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

6.7.29.5 Toelichting op de norm

- *symbolcode*: het attribuut waarmee de gekozen symboolcode wordt vastgelegd. Het bevoegd gezag kiest de symboolcode uit de symbolisatiebibliotheek die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de objecten wil weergegeven. Wanneer het object SymbolisatieItem wordt gebruikt, is dat het object dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut groep.
- *activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie, gebiedsaanwijzingSymbolisatie, normwaardeSymbolisatie*: de attributen die de verwijzing bevatten van het SymbolisatieItem naar de identificatie van een specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing of Normwaarde. Dit attribuut geeft aan welke van die objecten weergegeven wordt met de symboolcode uit het SymbolisatieItem. Wanneer er niet verwezen wordt naar de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing of Normwaarde wordt het object weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven. Als er wel verwezen wordt naar het specifieke object, dan wordt het weergegeven met de bijbehorende symboolcode.
Met *activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie* is het mogelijk om de activiteiten 'het exploiteren van een discotheek' en 'het exploiteren van daghoreca' ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep 'exploitatieactiviteit horeca'. Ook is het hiermee mogelijk om de symbolisatie af te stemmen op de 'instantie' van de activiteit, oftewel de activiteitregelkwalificatie. De Locaties waar voor een bepaalde activiteit een vergunningplicht geldt worden dan bijvoorbeeld in een rode kleur weergegeven en de locaties waar die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan worden in een groene kleur weergegeven. Met *gebiedsaanwijzingSymbolisatie* kunnen specifieke voorkomens van een type Gebiedsaanwijzing die tot dezelfde groep behoren, ieder op een manier worden weergegeven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de betreffende groep.
Met *normwaardeSymbolisatie* is het bijvoorbeeld mogelijk om van een omgevingsnorm of omgevingswaarde alle waarden die liggen tussen 0 en 5 met een rode kleur weer te geven en alle waarden die liggen tussen 6 en 10 met een blauwe kleur.

6.8 Het niveau van annoteren

Een annotatie met een IMOW-object kan -in inhoudelijke zin- betrekking hebben op een hele Regeltekst respectievelijk een hele Divisie, of alleen op een Juridische regel of een Tekstdeel,

en indien gewenst zelfs op een onderdeel daarvan. In de technische uitwerking worden annotaties gepositioneerd op het niveau van Regeltekst respectievelijk Divisie: iedere annotatie verwijst naar de identificatie van de Regeltekst dan wel de Divisie. De annotatie die inhoudelijk gaat over een onderdeel van een Regeltekst of Divisie verwijst dus niet exact naar het opsommingsonderdeel of het stukje tekst waarop de annotatie van toepassing is, maar naar (de identificatie van) de Regeltekst (oftewel het artikel of lid) of de Divisie waarin de annotatie voorkomt. Gevolg daarvan is dat DSO-LV bij een bevraging het hele Artikel of het hele Lid c.q. de hele Divisie toont en niet alleen de Juridische regel, Tekstdeel of het stukje tekst waar de annotatie inhoudelijk betrekking op heeft. Dat is ook wenselijk omdat op die manier de volledige context wordt getoond.

6.9 Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat

Zoals hiervoor al een aantal keren is opgemerkt wordt het annoteren met IMOW-objecten alleen toegepast op het inhoudelijke deel van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de beleidsteksten bevat. Bij dat inhoudelijke deel kunnen bijlagen worden gevoegd, maar aan (onderdelen van) die bijlagen kunnen geen annotaties worden toegevoegd. In omgevingsdocumenten met Artikelstructuur kunnen de domeinspecifieke annotaties (Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing) immers alleen gekoppeld worden aan het IMOW-object Juridische regel. Het object Juridische regel kan alleen in een artikel of een lid voorkomen en niet in een bijlage. Datzelfde geldt ook voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur: daar kan de domeinspecifieke annotatie (i.c. Gebiedsaanwijzing) alleen gekoppeld worden aan het IMOW-object Divisietekst. Het object Divisietekst kan voorkomen in de (beleids)tekst van het omgevingsdocument en niet in de bijlagen.

Er zijn situaties waarin het, bijvoorbeeld om redenen van leesbaarheid of vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen), wenselijk is om onderdelen van een norm niet in het artikel van de norm maar in een bijlage te plaatsen. Voorbeelden van die onderdelen zijn de waarden van een omgevingsnorm of omgevingswaarde en de locaties waar een norm geldt. In zo'n geval wordt het annoteren toegepast door de annotaties aan het artikel (of lid) toe te voegen en niet aan de bijlage. De mensleesbare informatie staat dan in de bijlage; de machineleesbare informatie is gekoppeld aan het artikel of lid. Een gebruiker merkt dat niet.

Deze systematiek kan worden toegepast bij het annoteren met Activiteit. Een voorbeeld is een artikel in een omgevingsplan waarin staat dat het ter plaatse van de functie Bedrijventerrein toegestaan is om de activiteiten te verrichten die in de bijlage zijn opgesomd. Ook bij het annoteren met de IMOW-objecten Omgevingsnorm en Omgevingswaarde kan dit principe worden toegepast. Er moet dan echter wel rekening mee gehouden worden dat de STOP/TPOD-standaard niet toestaat dat numerieke en kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in geografische informatieobjecten en het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm of Omgevingswaarde voorkomen. Wanneer de waarden in de tekst van de bijlage zijn geplaatst moet bij het annoteren met Omgevingsnorm of Omgevingswaarde gekozen worden voor het normwaarde-attribuut *'waardeInRegeltekst'*. Daarmee wordt een verwijzing gemaakt naar de tekst van het artikel dat de norm bevat; het artikel bevat dan weer de verwijzing naar de bijlage. De GIO bevat in zo'n geval alleen de geometrie en geen waarden (en ook geen verwijzing naar de tekst, die kent alleen de TPOD-standaard). Dit geldt overigens ook wanneer numerieke en kwalitatieve waarden in de tekst van het artikel staan; ook dan moet bij het annoteren met

Omgevingsnorm of Omgevingswaarde gekozen worden voor het normwaarde-attribuut `waardeInRegeltekst`.

Hier kan nog worden opgemerkt dat het vanuit de standaard niet nodig is om te werken met waarden en locaties in een bijlage. De kenbaarheid is afdoende juridisch geborgd wanneer die informatie in de GIO is opgenomen. Vanuit dat principe volstaat het om de norm in het artikel op te nemen en de geometrie en de waarden in de GIO (en in het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm of Omgevingswaarde) vast te leggen.

6.10 Standaardfrase als verbinding tussen Regeltekst, Locatie en waarden

In omgevingsdocumenten met regels zullen normen voorkomen die in verschillende gebieden verschillende waarden hebben, denk hierbij bijvoorbeeld aan maximum bouwhoogte in het omgevingsplan of minimum doorvaarthoogte in de waterschapsverordening. Het is mogelijk om in de Regeltekst van het omgevingsdocument voor iedere norm zoveel regels op te nemen als er gebieden zijn, dan wel als er waarden zijn die de norm kan aannemen. Figuur 46 en Figuur 47 laten voor omgevingsplan en waterschapsverordening een stukje Regeltekst zien waarin deze systematiek is toegepast:

De maximum bouwhoogte van een woning is:

1. Industriestraat Gemeentestad even zijde: 12 meter;
2. Industriestraat Gemeentestad onevenzijde: 15 meter;
3. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 1, 3, 5, 18: 8 meter;
4. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 7, 9: 11 meter;
5. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 2, 4, 6, 19: 7 meter;
6. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 8, 10: 10 meter;
7. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 11, 12, 15, 20: 9 meter;
8. Nijverheidsstraat Gemeentestad nrs 13, 14, 16, 17: 10 meter.

Figuur 46 Beschrijving gebieden waar norm geldt én de waarden in Regeltekst opgenomen, voorbeeld omgevingsplan

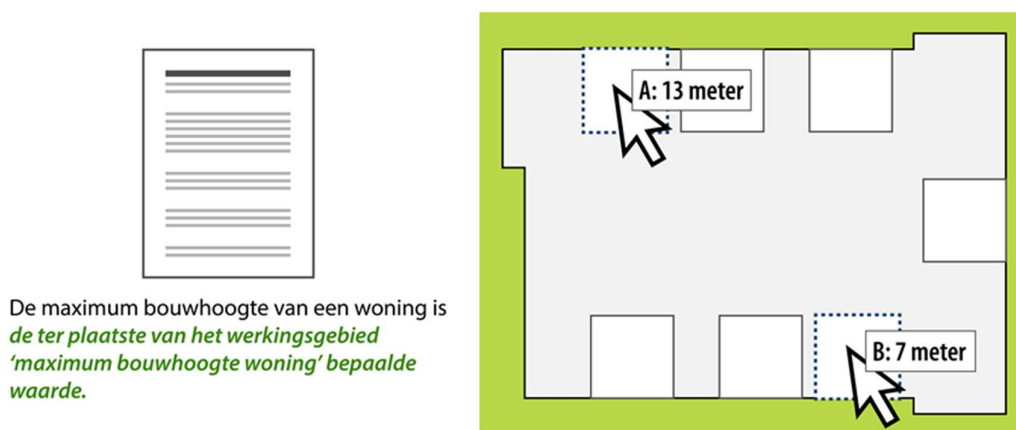
De doorvaarthoogte van een watergang bedraagt ten minste:

1. Baakse Beek Onderloop: 2 meter
2. Afwatering van de Kleine Steege: 1 meter
3. Afwatering van de Heidepol: 2,5 meter
4. Benedenloop afwatering van de Possebusse: 1,5 meter
5. 2e zijtak Heksenlaak Ruurlo: 1 meter
6. Afwatering langs de eendenkooi: 2 meter

Figuur 47 Beschrijving gebieden waar norm geldt én de waarden in Regeltekst opgenomen, voorbeeld waterschapsverordening

Om de leesbaarheid en raadpleegbaarheid te vergroten is het ook mogelijk om de Locaties waar regels gelden en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben, op een kaartbeeld weer te geven.

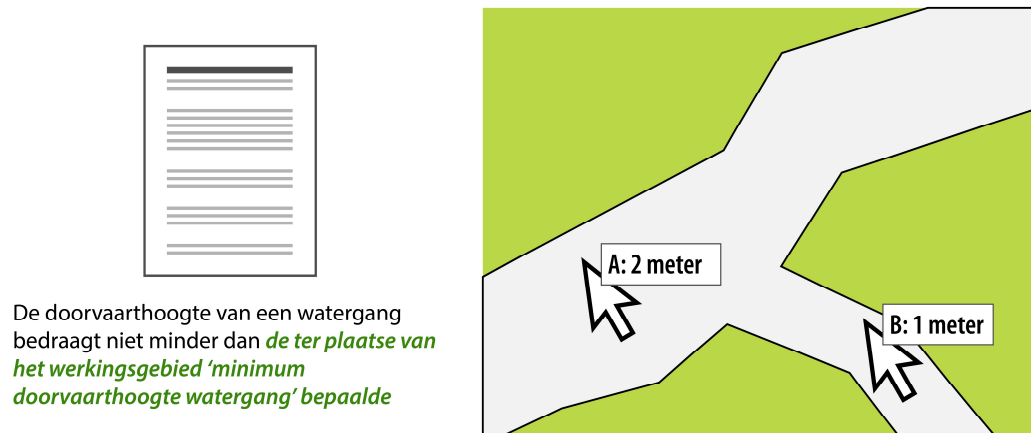
Voor die tweede methode biedt het model de mogelijkheid om de norm zodanig te formuleren dat deze voor de mens leesbaar en begrijpelijk is én de verbinding legt met de Locaties en alle waarden die de betreffende norm op de afzonderlijke Locaties van heeft. Hiertoe wordt in de norm een standaardfrase opgenomen. De standaardfrase is een in algemene bewoording geformuleerde verwijzing naar de Locaties. Het Presentatiemodel zorgt er vervolgens voor dat de waarden voor de betreffende norm op een kaartbeeld wordt getoond en dat na interactie met het kaartbeeld de op die locatie geldende waarde wordt getoond. Zoals in de paragrafen over het annoteren met de IMOW-objecten Omgevingswaarde en Omgevingsnorm is aangegeven, kunnen de waarden numeriek zijn, kwalitatief oftewel in woorden beschreven zijn. Ook kan de waarde een verwijzing naar de Regeltekst zijn. Het Presentatiemodel maakt het weergeven van alle varianten mogelijk. Een voorbeeld van een norm met een standaardfrase die in het omgevingsplan kan voorkomen: "De maximum bouwhoogte van een woning is *de ter plaatse van het werkingsgebied 'maximum bouwhoogte woning' bepaalde waarde.*" In dit voorbeeld is de standaardfrase in cursieve tekst aangegeven. Afhankelijk van de plaats die wordt geraadpleegd, wordt de op die plaats geldende waarde na interactie met het kaartbeeld getoond. Figuur 48 laat hiervan een voorbeeld zien:

Figuur 48 Standaardfrase in Regeltekst, weergave van de waarden door interactie met kaart, omgevingsplan

Het resultaat van bevraging A is dat de waarde 13 meter wordt getoond. Het resultaat van bevraging B is dat de waarde 7 meter wordt getoond.

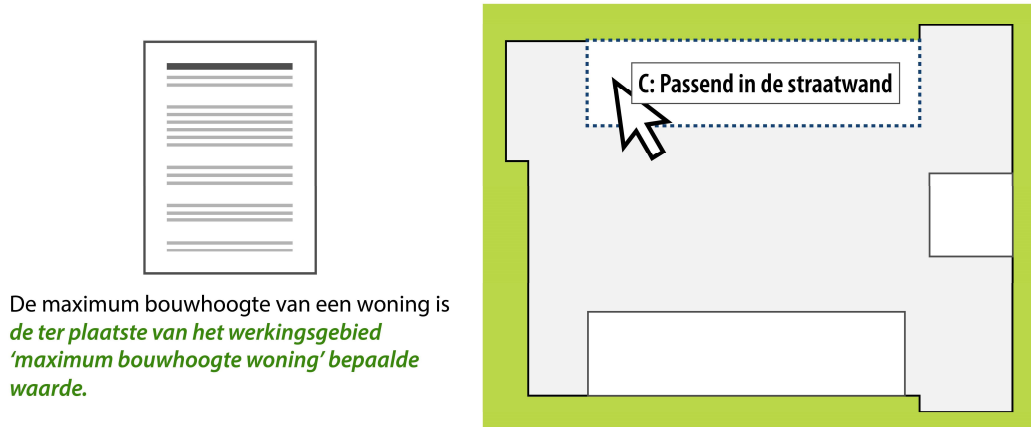
Een voorbeeld van een norm met een standaardfrase die in de waterschapsverordening kan voorkomen: "De doorvaarthoogte van een watergang bedraagt niet minder dan *de ter plaatse van het werkingsgebied 'minimum doorvaarthoogte watergang' bepaalde waarde.*" In dit voorbeeld is de standaardfrase in cursieve tekst aangegeven. Afhankelijk van de plaats die wordt geraadpleegd, wordt de op die plaats geldende waarde na interactie met het kaartbeeld getoond. Figuur 49 laat hiervan een voorbeeld zien:

Figuur 49 Standaardfrase in Regeltekst, weergave van de waarden door interactie met kaart, waterschapsverordening

Het resultaat van bevraging A is dat de waarde 2 meter wordt getoond. Het resultaat van bevraging B is dat de waarde 1 meter wordt getoond.

Dit kan ook met kwalitatief geformuleerde waarden, waarbij bijvoorbeeld locatie C de waarde 'passend in het straatbeeld' heeft en locatie D de waarde 'niet hoger dan de kerk':

Figuur 50 Standaardfrase in Regeltekst, weergave van de waarden door interactie met kaart, kwalitatief, omgevingsplan

6.11 Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en onderdelen die noodzakelijk zijn om omgevingsdocumenten in DSO-LV te kunnen tonen

In hoofdstuk 5 en het voorgaande deel van dit hoofdstuk is de modellering van het projectbesluit beschreven: de tekststructuur en de toepassing van IMOW. Een deel hiervan is verplicht, een deel is niet verplicht en keuzes daarin hebben juridische gevolgen. Ook is een deel noodzakelijk om de basistekst in DSO-LV te kunnen tonen. Dat wordt in deze paragraaf besproken.

Het deel van de gewijzigde regels van het omgevingsplan dat de tekst van de regels bevat kent een Artikelstructuur. Het is verplicht om hierop het STOP-tekstmodel voor de Artikelstructuur zoals gespecificeerd voor het omgevingsplan, beschreven in paragraaf 5.3, toe te passen. Het annoteren met Regeltekst en Juridische regel is niet verplicht. Wanneer dat wel wordt gedaan heeft iedere Regeltekst een werkingsgebied. Dit werkingsgebied moet worden vastgelegd door middel van een verwijzing naar de Locatie van de regeltekst dan wel naar de Locaties van de juridische regels in die regeltekst. Het toepassen van de specificaties voor locatie (zie hiervoor paragraaf 6.5.2) is verplicht (voor zover van toepassing). Locatie moet worden vastgelegd in de vorm van een geografisch informatieobject en in de Juridische regel moet een verwijzing naar het geografisch informatieobject gemaakt worden door daarin de tekstuele aanduiding van het geografisch informatieobject op te nemen. Door deze verwijzing in de Juridische regel krijgt het geografisch informatieobject juridische status.

Voor de bekendmaking van een wijziging van het omgevingsplan in het officiële publicatieblad volstaat het, naast uiteraard het toepassen van een aantal algemene verplichtingen die uit STOP voortvloeien, om aan bovenstaande verplichtingen te voldoen. Zoals in paragraaf 6.6 is gezegd: een computer weet met deze methode dat regeltekst en werkingsgebied bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan het werkingsgebied ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven. De mogelijkheden van DSO-LV worden met deze methode niet benut en het dienstverleningsniveau voor de gebruiker van het omgevingsplan is beperkt tot het niveau van de bekendmaking in het officiële publicatieblad.

Het is alleen mogelijk het afgesproken dienstverleningsniveau van DSO-LV te bereiken door aan de regeltekst en de werkingsgebieden extra informatie toe te voegen door het annoteren met de IMOW-objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing. Daarnaast kan het attribuut gerelateerdeRegeltekst worden toegevoegd. Door het gebruik van het relevante type Juridische regel wordt informatie over de beoogde doelgroep voor de Juridische regel toegevoegd. Deze annotaties zorgen er voor dat de regelteksten gestructureerd bevragebaar zijn en dat de locaties waar die annotaties van toepassing zijn op een kaart kunnen worden gepresenteerd. Deze vorm van annoteren is niet verplicht gesteld. In principe vormen de annotaties met IMOW-objecten geen onderdeel van het besluit en hebben ze geen juridische betekenis. IMOW-objecten bevatten echter wel de juridische naamgeving, zoals de naam van de activiteit. Deze moeten dan ook consistent zijn met de juridische teksten en geografische informatieobjecten en beide delen worden als een set gezien en gepubliceerd.

Wanneer het bevoegd gezag bepaalde normen op verschillende plekken verschillende waarden wil geven kan dat op twee manieren. De eerste manier is door alle adressen of locaties in de tekst te benoemen en alle waarden in de tekst van de regel op te nemen, zoals getoond in Figuur 46 in paragraaf 6.10 Er is dan geen relatie met kaart of werkingsgebied. Met deze methode staan de waarden en de adressen of locaties waar die waarden gelden in de (mensleesbare) tekst en vormen ze rechtstreeks onderdeel van het besluit. Ze hebben daarmee juridische werking. Als het bevoegd gezag de gebruiker makkelijker inzicht wil geven in specifieke waarden voor verschillende locaties door middel van interactie met de kaart, dan kiest het bevoegd gezag voor de tweede manier: het annoteren met het IMOW-object omgevingsnorm respectievelijk omgevingswaarde. In dat geval moeten de locaties en de bij de omgevingsnorm of omgevingswaarde behorende waarden in een geografisch informatieobject worden vastgelegd. In de tekst van de regel wordt met behulp van de noemer naar het geografisch informatieobject verwezen (zie Figuur 13 voor een illustratie).

Door het vastleggen van de waarden in geografische informatieobjecten en daarnaar door middel van een noemer te verwijzen krijgen de waarden juridische werking en zijn ze onderdeel van het besluit.

Het is verplicht om op het Vrijetekstdeel van het projectbesluit het STOP-tekstmodel voor de Vrijetekststructuur zoals gespecificeerd voor het projectbesluit toe te passen.

Het annoteren met Divisie en Tekstdeel is niet verplicht. Ook het verbinden van een Tekstdeel met een Locatie is niet verplicht. In de gevallen waarin beide wordt gedaan heeft Divisie een werkingsgebied. Dit werkingsgebied wordt afgeleid van de Locatie(s) van de Divisie dan wel de Locaties van de Tekstdelen in die Divisie. Wanneer Locatie wordt gebruikt moeten de specificaties voor Locatie worden toegepast (zie hiervoor paragraaf 6.4.5). Locatie moet worden vastgelegd in de vorm van een geografisch informatieobject en in het Tekstdeel moet een verwijzing naar het geografisch informatieobject gemaakt worden door daarin de tekstuele aanduiding van het geografisch informatieobject op te nemen. Door deze verwijzing in het Tekstdeel krijgt het geografisch informatieobject juridische status.

Ook hier geldt dat het voor de bekendmaking of publicatie van een besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit in het officiële publicatieblad volstaat, naast het toepassen van een aantal algemene verplichtingen die uit STOP voortvloeien, om aan de hiervoor beschreven verplichtingen te voldoen. Een computer weet met deze methode dat Divisie en Locatie bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan de Locatie ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven. De mogelijkheden van DSO-LV worden met deze methode niet benut en het dienstverleningsniveau voor de gebruiker van het projectbesluit is beperkt tot het niveau van de bekendmaking in het officiële publicatieblad.

Het is alleen mogelijk het afgesproken dienstverleningsniveau van DSO-LV te bereiken door aan de Tekstdelen en de Locaties extra informatie toe te voegen door het annoteren met de verschillende typen van het IMOW-object Gebiedsaanwijzing. Daarnaast kan het attribuut *thema* worden toegevoegd en kan het object Hoofdlijn worden gebruikt om de informatie in inzichtelijke onderdelen aan eindgebruikers aan te bieden. Deze annotaties zorgen er voor dat de Divisies en Tekstdelen gestructureerd bevroegbaar zijn en dat de Locaties waar die annotaties van toepassing zijn op een kaart kunnen worden gepresenteerd. Deze vorm van annoteren is niet verplicht gesteld. In principe vormen de annotaties met IMOW-objecten geen onderdeel van het besluit en hebben ze geen juridische betekenis.

Tot slot is het verplicht om, eenmalig per omgevingsdocument, het Regelingsgebied aan te leveren. Zoals in paragraaf 6.4.8.5 is beschreven is het objecttype Regelingsgebied noodzakelijk voor DSO-LV om het omgevingsdocument te kunnen tonen

C Aspecten van de aanlevering

In dit deel worden vier aanleveringsaspecten beschreven: de identificatie van Regelingsversies van omgevingsdocumenten door middel van Doel; de vormgeving van Regeling en Besluit, oftewel de toepassing van de STOP-tekstmodellen voor Regeling en Besluit voor omgevingsdocumenten; het aangeven van de procedurestatus van een besluit tot vaststelling of wijziging van omgevingsdocumenten en de doorwerking daarvan in de geconsolideerde Regeling en tot slot het muteren van IMOW-objecten.

7 Aanlevering van omgevingsdocumenten

7.1 Identificatie van een Regelingversie met Doel

7.1.1 Algemeen

Voor het bereiken van bepaalde doelen of voldoen aan bepaalde verplichtingen met betrekking tot de fysieke leefomgeving is het nodig om een van de juridische instrumenten van de Omgevingswet in te zetten. Wanneer zo'n doel of verplichting voldoende concreet is, start het bevoegd gezag met het opstellen van een bij het betreffende instrument behorend omgevingsdocument. Voorbeelden zijn het vaststellen of wijzigen van een omgevingsvisie, een projectbesluit of een waterschapsverordening. Het bevoegd gezag zorgt er voor dat de bij dat instrument behorende procedure wordt doorlopen. In de loop van die procedure worden een of meer versies van het besluit aan de LVBB aangeleverd. Na het aanleveren van de versie die het bevoegd gezag heeft vastgesteld is voor een aantal instrumenten de procedure afgelopen. In het geval van een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld volgt nog een proceduregedeelte dat kan leiden tot wijzigingen in de geldigheid en zelfs tot wijzigingen in de inhoud van het besluit. Een wijziging in de geldigheid kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer een besluit naar aanleiding van een verzoek om voorlopige voorziening door de rechter wordt geschorst. Een wijziging in de inhoud is mogelijk wanneer de rechter een besluit geheel of gedeeltelijk vernietigt, dan wel zelf in de zaak voorziend het besluit wijzigt. Het uiteindelijke resultaat van het hele proces is dat er een nieuwe Regeling ontstaat, of een nieuwe versie van een bestaande Regeling.

Om van een omgevingsdocument vast te leggen dat tekst, informatieobjecten en IMOW-informatie bij elkaar horen, gedurende alle stadia van het proces van concipiëren, voorbereidingsprocedure, besluitvorming, bekendmaken en consolideren, is een unieke identificatie nodig. De STOP/TPOD-standaard noemt die identificatie Doel. De term Doel is afgeleid van het doel dat het bevoegd gezag voor ogen heeft als aanleiding voor de introductie van een specifiek nieuw omgevingsdocument of wijziging daarvan op één moment in de tijd. Voor degenen die met de RO-Standaarden en IMRO bekend zijn is Doel enigszins vergelijkbaar met het dossiernummer oftewel de IMRO-code van een plan of besluit op grond van de Wet ruimtelijke ordening.

Doel wordt in STOP gedefinieerd als de identificatie van een nieuw omgevingsdocument of de wijziging daarvan met één moment van inwerkingtreding en één (beoogd) moment waarop de regelgeving geldig wordt. De LVBB gebruikt het Doel om de consolidatie van omgevingsdocumenten te sturen.

Wanneer het bevoegd gezag constateert dat er een nieuw omgevingsdocument nodig is, of dat een bestaand omgevingsdocument gewijzigd moet worden, en de ideeën daarover zodanig concreet zijn dat gestart kan worden met het opstellen ervan, maakt het een nieuwe Regelingversie met een nieuw Doel oftewel identificatie aan. Afhankelijk van de gebruikte software kan het bevoegd gezag het aanmaken van de identificatie aan de software overlaten. Alles wat nodig is om de versie van de Regeling van het omgevingsdocument vast te leggen en te beschrijven wordt aan een Doel gekoppeld:

- één versie van de tekst (inclusief afbeeldingen en dergelijke) voor het omgevingsdocument dat moet ontstaan of wordt gewijzigd (of eventueel één versie van de tekst voor elk omgevingsdocument dat moet ontstaan of gewijzigd wordt in het geval het besluit meerdere omgevingsdocumenten wijzigt);
- één versie van elk informatieobject dat onderdeel is van het nieuwe of gewijzigde omgevingsdocument;

- één versie van de IMOW-informatie die hoort bij het nieuwe of gewijzigde omgevingsdocument.

Ten behoeve van de publicatie of bekendmaking genereert de software van het bevoegd gezag een besluitversie die, met de mutatie-informatie, wordt aangeleverd aan de LVBB. Bij een Doel oftewel identificatie van een versie van regelgeving kunnen dus in de loop van de procedure meerdere besluitversies worden aangeleverd.

Zoals gezegd is Doel de identificatie van een nieuw omgevingsdocument of de wijziging daarvan met één moment van inwerkingtreding. De LVBB gebruikt Doel om de consolidatie van omgevingsdocumenten te sturen: per inwerkingtredingsdatum (of geldigheidsdatum in geval van terugwerkende kracht) kan op deze manier een Toestand van de Regeling gemaakt worden. Wanneer met één besluit verschillende onderdelen van een Regeling worden vastgesteld die op verschillende momenten in werking treden, krijgt iedere inwerkingtredingsmoment-onderdelencombinatie een eigen Doel. Ieder Doel hoort bij een instrumentversie van regeling en de bijbehorende geografische informatieobjecten. Een voorbeeld: Provinciale staten stellen bij besluit van 28 januari 2024 een wijziging van de omgevingsverordening vast. Hiervan treden 10 onderdelen op 12 februari in werking, de resterende onderdelen treden op 24 maart in werking. De onderdelen die op 12 februari in werking treden, worden in één RegelingVersie ondergebracht en krijgen Doel X, de onderdelen die op 24 maart in werking treden worden in een andere RegelingVersie ondergebracht en krijgen Doel Y. Een besluit met verschillende inwerkingtredingsmomenten voor verschillende onderdelen zou zich bijvoorbeeld kunnen voordoen wanneer het dagelijks bestuur een besluit heeft voorbereid en vervolgens aan het algemeen bestuur voorlegt, waarna dat algemeen bestuur besluit niet alle onderdelen tegelijkertijd in werking te laten treden. Zoals hiervoor beschreven noodzaakt dat er toe om verschillende RegelingVersies te maken. Uiteraard kunnen zich dit soort uitzonderingen voordoen, maar in zijn algemeenheid wordt aanbevolen (en soms is dat noodzakelijk) om in één besluit alleen onderdelen met eenzelfde inwerkingtredingsdatum op te nemen. Om diezelfde reden wordt ook aanbevolen om bijtijds na te denken over welke wijzigingen gecombineerd worden, zodat ze direct in één RegelingVersie met één Doel samengebracht kunnen worden.

De mogelijkheid bestaat dat er twee besluiten zijn voorbereid met ieder een eigen Doel omdat de verwachting was dat ze niet gelijktijdig in werking zouden treden, waarover toch gelijktijdig besluitvorming plaatsvindt waarna ze tegelijkertijd in werking kunnen treden. Het is dan niet nodig om de Doelen samen te voegen tot 1 Doel.

De identificatie van Doel wordt door de bronhouder bepaald en dient te voldoen aan de eisen die STOP daaraan stelt. De volledige eisen zijn te vinden in de STOP-documentatie.

STOP stelt aan de identificatie de volgende eisen:

- de identificatie moet het volgende patroon volgen: `/join/id/proces/" <overheid> "/" <datum> "/" <overig>`
- overheid: code van het bevoegde gezag volgens één van de waardelijsten voor Overheid
- datum: datum van het ontstaan van het doel; dit mag een jaartal of een volledige datum zijn
- overig: door het bevoegd gezag te bepalen; dit kan een betekenisloze code zijn of een betekenisvolle tekstuele beschrijving van (het resultaat van) het doel. Hiervoor gelden de volgende eisen:
  - alleen toegestaan: boven- en onderkast letters, cijfers en underscore;
  - te beginnen met een cijfer of letter;
  - maximale lengte: 128 karakters.

Twee voorbeelden:

- het Doel van de Instelling van de Omgevingsregeling door het Ministerie van BZK: /join/id/proces/mnre1034/2019/InstellingOmgevingsregeling
- het Doel van een wijziging van de waterschapsverordening van het Waterschap Vallei en Veluwe: /join/id/proces/ws0662/2023/waterschapsverordening_w48

7.1.2 De toepassing van Doel bij het projectbesluit

Bij het ter bekendmaking aanleveren van een projectbesluit moet het bevoegd gezag het Doel met bijbehorende consolidatie-informatie aanleveren. Een voorbeeld van hoe dat er uit zou kunnen zien:

- Doel van de beoogde Regeling: /join/id/proces/vaststelling projectbesluit Zuidas Amsterdam
- Soort tijdstempel: juridischWerkendVanaf
- Datum tijdstempel: <datum inwerkingtreding projectbesluit>
- Verwijzingen naar:
  - de identificatie van het WijzigArtikel in het wijzigingsbesluit dat de verwijzing naar de WijzigBijlage bevat;
  - de identificatie van het artikel in het besluit waarin de inwerkingtreding van het projectbesluit is geregeld (in het voorbeeld van Figuur 52 in subparagraaf 7.2.3 is dat artikel II);
  - de AKN (identificatie) van (de regelingversie van) het projectbesluit.

7.2 De vormgeving van Regeling en Besluit bij omgevingsdocumenten met Artikelstructuur

7.2.1 Model

7.2.1.1 Toelichting

Bij het opstellen en wijzigen van omgevingsdocumenten werkt het bevoegd gezag in de eigen software aan het omgevingsdocument in Regeling-vorm: de volledige inhoud van het omgevingsdocument. Met de volledige inhoud wordt bedoeld: alle artikelen (en boven- en onderliggende tekstelementen), alle informatieobjecten en alle IMOW-informatie. Voorafgaand aan de terinzagelegging van een ontwerpbesluit en voorafgaand aan (en eventueel ook na) het nemen van een definitief besluit genereert de software van het bevoegd gezag uit die Regeling een Besluit. In het geval van een besluit tot het instellen van een nieuwe Regeling genereert de software een Besluit met daarin de volledige nieuwe Regeling, in het geval van een wijzigingsbesluit genereert de software een Besluit dat in renvooiweergave de wijzigingen bevat van de bestaande Regelingversie naar de nieuwe Regelingversie, oftewel een overzicht van de wijzigingen die het besluit aanbrengt in de bestaande Regeling. Naast het onderdeel met de nieuwe Regeling of de wijzigingen in de Regeling, bevat het Besluit ook andere onderdelen, zoals de ondertekening, motivering en bijlagen. Het bevoegd gezag levert het Besluit aan de LVBB aan. De LVBB zorgt er voor dat het aangeleverde Besluit bekend gemaakt wordt en genereert met behulp van het Besluit een nieuwe RegelingVersie, oftewel een nieuwe geconsolideerde Regeling. Om het de LVBB mogelijk te maken om die verwerkingen te doen stelt STOP eisen aan de vormgeving van de tekst van Regeling en Besluit. Die eisen zijn vastgelegd in tekstmodellen voor Regeling en tekstmodellen voor Besluit.

STOP kent twee modellen voor documenten met Artikelstructuur: het compacte model en het klassieke model. Naast technische verschillen zijn er wellicht ook visuele of gevoelsmatige verschillen tussen het compacte model en het klassieke model:

- Het compacte model kent een duidelijke scheiding tussen het nemen van besluiten en de inhoud waarover besloten is. In een compacte Regeling zitten alleen Regeling-onderdelen en geen elementen die tot de besluitvorming behoren. In het klassieke model bevat de Regeling naast Regeling-onderdelen ook enige besluitvormings-onderdelen, zoals Aanhef en Sluiting.
- Bij het compacte Besluit-model staat de inhoud van het omgevingsdocument altijd in een (wijzig)bijlage bij het Besluit en niet in het lichaam. Bij het klassieke Besluit-model is het mogelijk om bij een initiële Regeling de inhoud van het omgevingsdocument in het Besluit zelf op te nemen.
- Bij toepassing van het compacte model zijn Regeling en Besluit van het omgevingsdocument vergelijkbaar met Wro-instrumenten zoals bestemmingsplan en provinciale verordening en de besluiten tot vaststelling van die instrumenten. Het klassieke model leidt tot een resultaat dat vergelijkbaar is met de opzet van Rijksregelgeving voorafgaand aan de introductie van STOP.

7.2.1.2 *Norm*

Voor het deel van het projectbesluit dat de regels van het omgevingsplan wijzigt moet het compacte model voor Regeling en Besluit worden toegepast.

7.2.2 **Regeling**

7.2.2.1 *Norm*

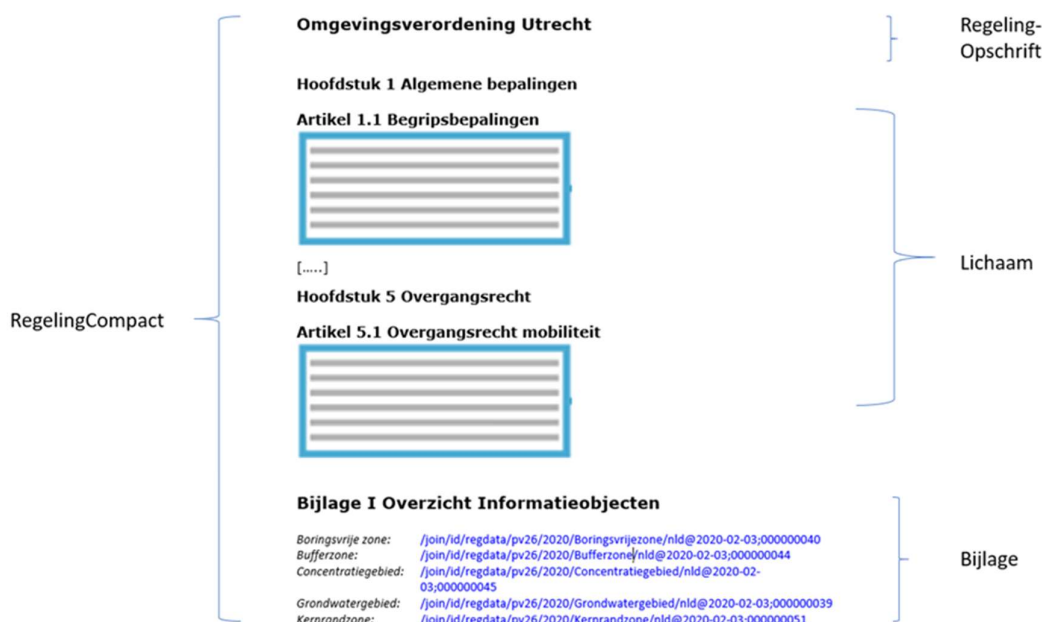
Door toepassing van het compacte model is het eindresultaat een Regeling die voldoet aan de eisen van STOP voor het tekstmodel RegelingCompact. In dit model bevat de Regeling de volgende elementen:

- **RegelingOpschrift:** element dat de officiële titel van het omgevingsdocument bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
- **Lichaam:** element dat de artikelen van de nieuwe (versie van de) Regeling bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
NB1: de artikelen in het lichaam moeten voldoen aan de specificaties voor de Artikelstructuur die zijn vastgelegd in paragraaf 5.3;
NB2: dit is het deel waarop de annotaties met de in de paragrafen 6.4 en 6.7 beschreven IMOW-objecten worden toegepast.
- **Bijlage:** element dat een bijlage bij de Regeling bevat. Indien de bijlage zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **Toelichting:** element dat de toelichting op de Regeling bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die algemeen van aard is en voor een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Indien de Toelichting zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

Artikelsgewijze toelichting: element dat de toelichting op de artikelen in de Regeling bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die uitsluitend een artikelsgewijze toelichting is. Indien de Artikelsgewijze toelichting zoals hier in de Regeling is opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

7.2.2.2 Voorbeeld

Door toepassing van tekstmodel RegelingCompact ziet de Regeling van een omgevingsdocument met Artikelstructuur er schematisch uit zoals aangegeven in Figuur 51.

Figuur 51 Voorbeeld toepassing tekstmodel RegelingCompact op omgevingsverordening

7.2.3 Besluit

7.2.3.1 Norm

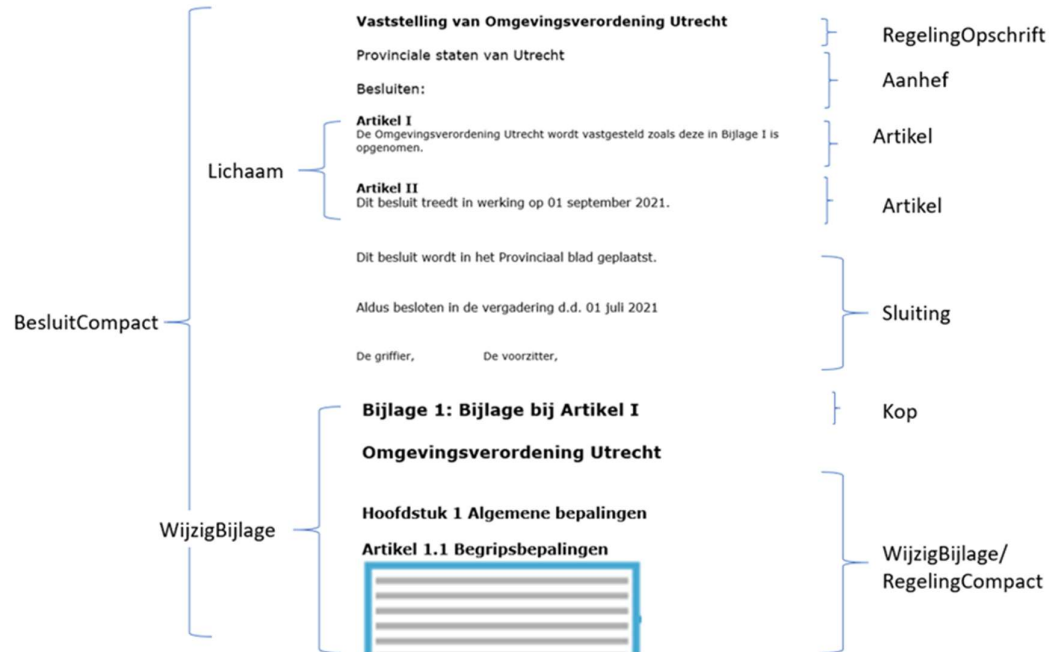
Voor een besluit tot vaststelling of wijziging van een projectbesluit moet gebruik gemaakt worden van het model BesluitCompact. In dit model bevat het Besluit de volgende elementen:

- **RegelingOpschrift:** element dat de officiële titel van het besluit bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
- **Aanhef:** element dat een blok tekst aan het begin van een Regeling bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- **Lichaam:** verplicht element. Komt 1 keer voor. Bestaat voor zowel initieel besluit (besluit dat een regeling instelt) als wijzigingsbesluit (besluit dat een regeling wijzigt) uit de volgende onderdelen, waarbij geldt dat de hier aangegeven volgorde WijzigArtikel-Artikel gebruikelijk is maar dat daar indien gewenst van kan worden afgeweken:
  - **WijzigArtikel** (eventueel onderverdeeld in WijzigLeden). Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.
Ieder WijzigArtikel (of WijzigLid) moet de volgende onderdelen bevatten:
    - een tekstuele omschrijving van de vaststelling (in het geval van een initieel besluit) respectievelijk van de wijziging (in het geval van een wijzigingsbesluit);
(Een voorbeeld van de tekstuele omschrijving van een vaststelling: "De omgevingsverordening Utrecht wordt vastgesteld zoals is aangegeven in Bijlage 1". Een voorbeeld van de tekstuele omschrijving van een wijziging: "De omgevingsverordening Utrecht wordt gewijzigd zoals is aangegeven in Bijlage 1".)

- een verwijzing met IntRef naar de WijzigBijlage.
- (regulier) Artikel. Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.
Dit kan onder andere een artikel zijn waarin de inwerkingtreding van het besluit wordt geregeld.
- Sluiting: element dat het Besluit afsluit; bevat de optionele elementen slotformulier, dagtekening en ondertekening. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- WijzigBijlage: element dat voor zowel initieel besluit als wijzigingsbesluit de inhoud van de instelling of de wijzigingen van een versie van de Regeling bevat. Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.
Iedere WijzigBijlage bevat:
  - Kop. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
  - Een verplichte keuze uit:
    - WijzigBijlage/RegelingCompact: element dat de tekst van de initiële regeling bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een initieel besluit; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor.
Dit onderdeel bevat alle elementen van RegelingCompact, zie daarvoor paragraaf 7.2.2.
    - WijzigBijlage/RegelingMutatie: element dat de wijzigingen tussen twee RegelingVersies in was- wordt oftewel renvooiweergave bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een wijzigingsbesluit; dan verplicht. Komt 0 of 1 keer voor.
Per onderdeel moet een keuze gemaakt worden tussen:
      - VoegToe: element dat aangeeft dat een tekstonderdeel aan een bestaande Regeling wordt toegevoegd, op welke plaats en op welke wijze;
      - Vervang: element dat aangeeft dat het onderdeel een tekstonderdeel in een bestaande Regeling vervangt;
      - VervangKop: element dat aangeeft dat (de tekstuele inhoud van) een Kop wordt gewijzigd;
      - Verwijder: element dat aangeeft dat een tekstonderdeel uit een bestaande Regeling wordt verwijderd.
- Bijlage: element dat een bijlage bij het Besluit bevat. Een bijlage bij het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Toelichting: element dat de toelichting op het Besluit bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die algemeen van aard is en voor een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Een Toelichting op het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Artikelsgewijze toelichting: element dat de toelichting op de artikelen in het Besluit bevat. Dit element wordt gebruikt voor een toelichting die uitsluitend een artikelsgewijze toelichting is. Een Artikelsgewijze toelichting op het Besluit wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Motivering: element dat de vaststellingsdocumenten en de motivering van het Besluit bevat. Een motivering wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
- Inhoudsopgave: element dat de inhoudsopgave van het Besluit bevat. Een inhoudsopgave wordt niet geconsolideerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

7.2.3.2 Voorbeeld

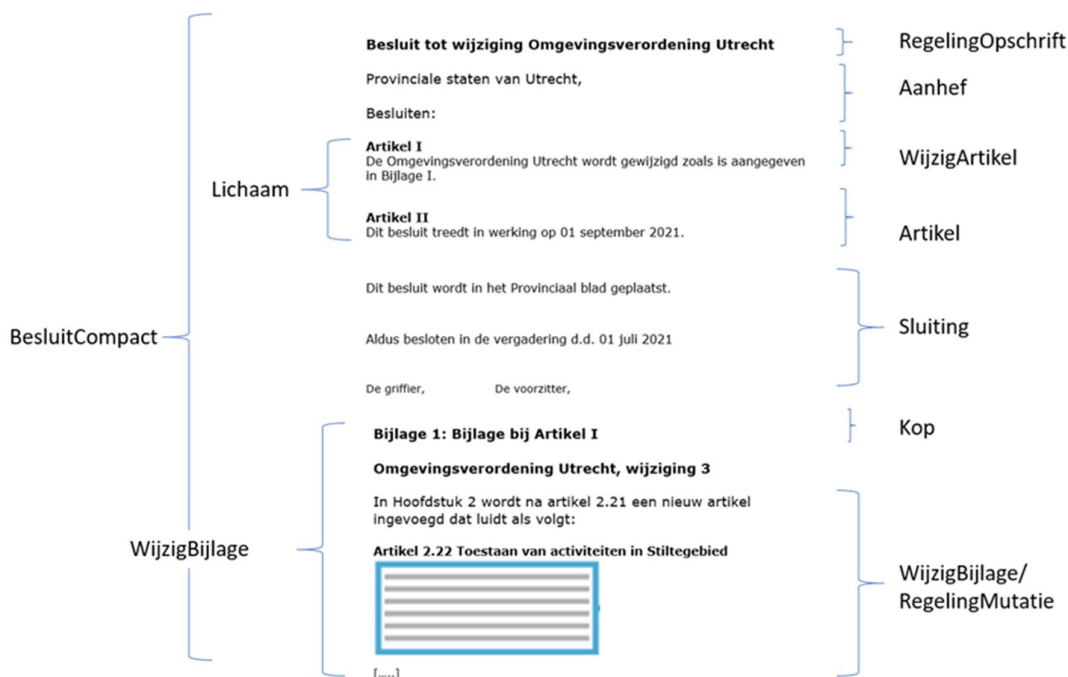
Door toepassing van tekstmodel BesluitCompact ziet een besluit tot vaststelling van een omgevingsdocument met Artikelstructuur, oftewel een initieel besluit dat een initiële Regeling instelt, er schematisch uit zoals aangegeven in Figuur 52.

Figuur 52 Voorbeeld toepassing tekstmodel BesluitCompact en WijzigBijlage/RegelingCompact op initieel besluit omgevingsverordening

Door toepassing van tekstmodel BesluitCompact ziet een besluit tot wijziging van een omgevingsdocument met Artikelstructuur, oftewel een wijzigingsbesluit, er schematisch uit zoals aangegeven in Figuur 53.

Figuur 53 Voorbeeld toepassing tekstmodel BesluitCompact en WijzigBijlage/RegelingMutatie op wijzigingsbesluit omgevingsverordening

In het voorbeeld van het initieel besluit van Figuur 52 zijn WijzigArtikel en Artikel in het Lichaam van het Besluit-deel letterlijk opgevat door ze een Kop met Label Artikel te geven. Dat is niet verplicht, STOP verplicht er slechts toe dat de Kop van een Artikel ten minste één van de elementen Label, Nummer en Opschrift bevat. Het is dus ook mogelijk om in de kop van de betreffende artikelen alleen een nummer op te nemen. Het voorbeeld van Figuur 53 toont een toepassing van een WijzigArtikel en Artikel zonder gebruik te maken van Label en Opschrift.

7.3 De vormgeving van Regeling en Besluit bij omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur

7.3.1 Inleiding

Bij het opstellen en wijzigen van omgevingsdocumenten werkt het bevoegd gezag in de eigen software aan het omgevingsdocument in Regeling-vorm: de volledige inhoud van het omgevingsdocument. Met de volledige inhoud wordt bedoeld: alle divisies (en onderliggende structurelementen en inhoud), alle informatieobjecten en alle IMOW-informatie. Voorafgaand aan de terinzagelegging van een ontwerpbesluit en voorafgaand aan (en eventueel ook na) het nemen van een definitief besluit genereert de software van het bevoegd gezag uit die Regeling een Besluit. In het geval van een besluit tot het instellen van een nieuwe Regeling genereert de software een Besluit met daarin de volledige nieuwe

Regeling, in het geval van een wijzigingsbesluit genereert de software een Besluit dat in renvooiweergave de wijzigingen bevat van de bestaande Regelingversie naar de nieuwe Regelingversie, oftewel een overzicht van de wijzigingen die het besluit aanbrengt in de bestaande Regeling. Naast het onderdeel met de nieuwe Regeling of de wijzigingen in de Regeling, bevat het Besluit ook andere onderdelen, zoals de ondertekening, motivering en bijlagen. Het bevoegd gezag levert het Besluit aan de LVBB aan. De LVBB zorgt er voor dat het aangeleverde Besluit bekend gemaakt wordt en genereert uit het Besluit een nieuwe RegelingVersie, oftewel een nieuwe geconsolideerde Regeling. Om het de LVBB mogelijk te maken om die verwerkingen te doen stelt STOP eisen aan de vormgeving van de tekst van Regeling en Besluit. Die eisen zijn vastgelegd in tekstmodellen voor Regeling en tekstmodellen voor Besluit.

7.3.2 Regeling

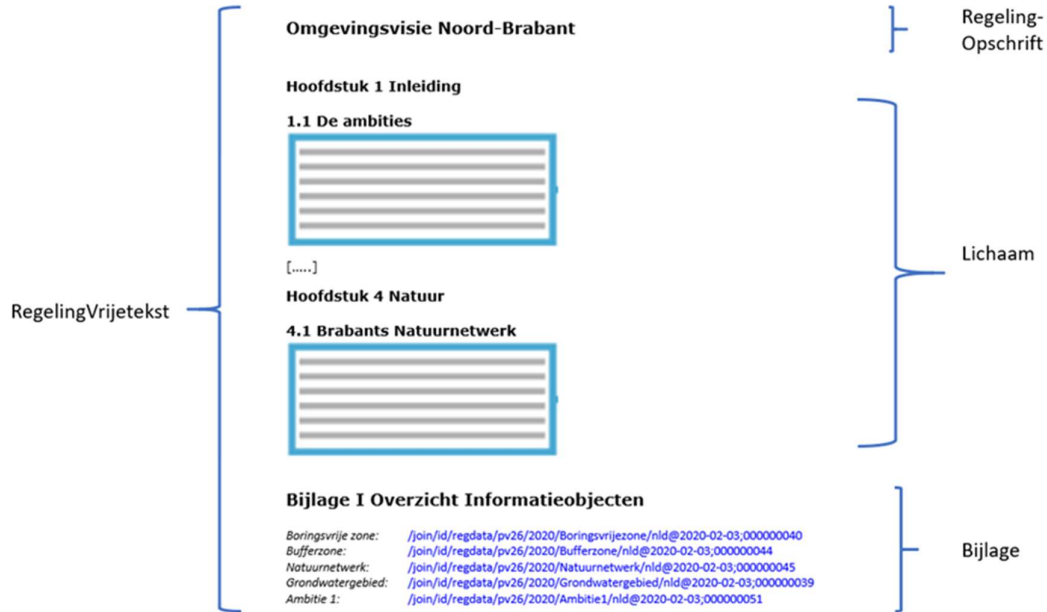
7.3.2.1 Norm

Voor de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur moet gebruik gemaakt worden van het tekstmodel RegelingVrijetekst. In dit model bevat de Regeling de volgende elementen:

- **RegelingOpschrift:** element dat de officiële titel van het omgevingsdocument bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
- **Lichaam:** element dat de (beleids)teksten van de nieuwe (versie van de) Regeling bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
NB1: de inhoud van het lichaam moet voldoen aan de specificaties voor de Vrijetekststructuur die zijn vastgelegd in paragraaf 5.2.
NB2: dit is het deel waarop de annotaties met de in paragraaf 6.7 beschreven IMOW-objecten worden toegepast.
- **Bijlage.** element dat een bijlage bij de Regeling bevat. Indien een bijlage zoals hier in de Regeling zijn opgenomen, wordt deze geconsolideerd. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.

7.3.2.2 Voorbeeld

Door toepassing van tekstmodel RegelingVrijetekst ziet de Regeling van een

omgevingsdocument met Vrijetekststructuur er schematisch uit zoals aangegeven in Figuur 54.

Figuur 54 Voorbeeld toepassing tekstmodel RegelingVrijetekst op omgevingsvisie

7.3.3 Besluit

Wanneer voor de Regeling gebruik gemaakt wordt van het tekstmodel RegelingVrijetekst, moet op het Besluit het model BesluitCompact worden toegepast. Dat model is beschreven in paragraaf 7.2.3, Voor de specificatie van de vormgeving van een besluit tot vaststelling of wijziging van het projectbesluit wordt dan ook naar die paragraaf verwezen.

7.4 Procedure-informatie en consolidatie

7.4.1 Algemeen

Nadat een bevoegd gezag is gestart met het opstellen van een bij het betreffende instrument behorend omgevingsdocument, of wijziging daarvan, doorloopt het de bij dat instrument behorende procedure. In de loop van die procedure worden een of meer versies van het besluit aan de LVBB aangeleverd. Nadat het bevoegd gezag het besluit heeft genomen en ter bekendmaking heeft aangeleverd, is voor een aantal instrumenten de procedure afgelopen. In het geval van een instrument waartegen beroep kan worden ingesteld, volgt nog een proceduregedeelte dat kan leiden tot wijzigingen in de geldigheid en zelfs tot wijzigingen in de inhoud van het besluit. Een wijziging in de geldigheid kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer een besluit naar aanleiding van een verzoek om voorlopige voorziening door de rechter wordt geschorst. Een wijziging in de inhoud is mogelijk wanneer de rechter een besluit geheel of gedeeltelijk vernietigt, dan wel zelf in de zaak voorzien het besluit wijzigt. Deze wijzigingen moeten worden doorvertaald naar de geconsolideerde Regeling van het omgevingsdocument. Om dit hele proces te kunnen verwerken en het resultaat en

bijbehorende informatie correct aan DSO-LV door te kunnen leveren, heeft de LVBB informatie over de procedure en informatie voor de consolidatie nodig. Het bevoegd gezag levert die informatie deels aan samen met de aanlevering van de besluitversie; deels moet het die informatie in een later stadium aanleveren. Een volledig overzicht van de aan te leveren gegevens is te vinden in de STOP-documentatie.

Bij de aanlevering van een besluitversie levert het bevoegd gezag de benodigde informatie aan in de vorm van besluitmetadata, regelingmetadata en consolidatie-informatie. Daarbij moeten voor de hand liggende gegevens worden aangeleverd zoals van welk bevoegd gezag het besluit afkomstig is (eindverantwoordelijke) en het soort Regeling (oftewel om welk type omgevingsdocument gaat het).

Vervolgens moet de soort procedure worden gekozen. Aangegeven moet worden of een ontwerpbesluit of een definitief besluit wordt aangeleverd. De procedure-informatie wordt verder ingevuld met het element Procedurestappen. Dit is de verzameling van stappen in de procedure die het bevoegd gezag doorloopt in het opstellen van een BesluitVersie teneinde een bepaalde mijlpaal (eind van een Procedure) te bereiken. Het element Procedurestappen kan dus meerdere stappen bevatten, en ook in de loop van de tijd aan de hand van het verloop van de procedure worden aangevuld. Bij iedere stap wordt de bijbehorende datum ingevuld. De procedurestappen die als metadata kunnen worden aangeleverd betreffen alleen het formele deel van de procedure, dus vanaf de terinzagelegging van een ontwerpbesluit. Daaraan voorafgaande stappen, zoals participatie, conceptversies voor overleg en voorbereiding van de besluitvorming door het bestuursorgaan, worden niet door de LVBB verwerkt maar kunnen uiteraard wel door het bevoegd gezag in de eigen software worden bijgehouden.

Aan de hand van de soort procedure bepaalt de LVBB welke consolidatiemethode op het besluit wordt toegepast. De LVBB stelt de proefconsolidatie van het ontwerpbesluit respectievelijk de geconsolideerde Regeling (bij een definitief besluit) beschikbaar voor DSO-LV en levert de IMOW-objecten door aan DSO-LV. Uiteraard moet DSO-LV weten of de aangeleverde IMOW-objecten horen bij een ontwerpbesluit of een definitief besluit. Daarvoor kent ook IMOW proceduregegevens.

7.4.2 Ontwerpbesluit

Indien sprake is van een ontwerpbesluit levert het bevoegd gezag het ontwerpbesluit aan bij de LVBB met als soortProcedure 'ontwerpbesluit'. Bij de procedurestappen voegt het bevoegd gezag in ieder geval de procedurestap 'einde inzagetermijn' met de bijbehorende datum toe. De LVBB voegt daar zelf nog gegevens aan toe zoals de datum van publicatie.

Van de terinzagelegging van een ontwerpbesluit moet op grond van de Awb een voorafgaande kennisgeving in het officiële publicatieblad van het bevoegd gezag gedaan worden. Onderzocht wordt nog of het bevoegd gezag die kennisgeving samen met het ontwerpbesluit moet aanleveren, of dat de LVBB die uit het ontwerpbesluit kan afleiden. Na ontvangst van een ontwerpbesluit voert de LVBB een proefconsolidatie uit met als resultaat een proefversie: de consolidatie van het ontwerpbesluit in de op dat moment bestaande regeling, alsof het ontwerpbesluit al in werking was getreden. De LVBB stelt de proefversie beschikbaar voor DSO-LV en levert de IMOW-objecten door aan DSO-LV. DSO-LV weet dat het gaat om IMOW-objecten behorend bij een ontwerpbesluit omdat in dat geval bij de IMOW-objecten als procedurestatus 'ontwerp' is aangegeven.

7.4.3 Definitief besluit

Nadat het bestuursorgaan een besluit over een omgevingsdocument heeft genomen, levert het dat besluit aan bij de LVBB met als soortProcedure 'definitief besluit'. Bij de

procedurestappen voegt het bevoegd gezag in ieder geval de procedurestap 'vaststelling' met de bijbehorende datum toe. De LVBB voegt daar zelf nog gegevens aan toe zoals de datum van publicatie. Uit de meegeleverde consolidatie-informatie haalt de LVBB de datum van inwerkingtreden van het besluit en de nieuwe RegelingVersie op. In de loop van de procedure worden, in ieder geval bij besluiten waartegen beroep kan worden ingesteld, nieuwe procedurestappen toegevoegd. In de STOP-documentatie zijn daarvoor alvast procedurestappen opgenomen. In een volgende versie van de toepassingsprofielen zal dat per omgevingsdocument gedetailleerd worden beschreven.

Toekomstige functionaliteit

In een volgende versie van STOP worden de waardelijsten voor de procedurestappen gecompleteerd. In dit toepassingsprofiel wordt dan beschreven hoe die procedurestappen moeten worden toegepast.

Toekomstige functionaliteit

In de STOP/TPOD-standaard en de LVBB moet worden uitgewerkt hoe uitspraken van de rechter moeten worden verwerkt. Hiervoor moeten zowel mutatiescenario's als procedure(status)informatie worden onderzocht en gespecificeerd. De wijze van verwerking, wie dit moet doen en het aanleveren van informatie over de procedurestatus wordt dan in dit toepassingsprofiel beschreven.

7.4.4 Procedurestatus van onderdelen van de Regeling

Wanneer van een (wijzigings)besluit de inwerkingtredingsdatum bekend is, consolideert de LVBB het besluit in de Regeling en geeft de LVBB de nieuwe toestand van de geconsolideerde regeling door aan de regelingenbank op overheid.nl en aan DSO-LV. Diverse omgevingsdocumenten treden direct na het nemen van het besluit in werking en zijn dan ook direct onherroepelijk. Wijzigingsbesluiten waartegen beroep kan worden ingesteld worden geconsolideerd terwijl nog niet zeker is of ze (geheel of gedeeltelijk) blijvend onderdeel van het omgevingsdocument uitmaken. Voor een raadpleger van de geconsolideerde regeling is het van belang om van ieder onderdeel van de regeling te weten wat de status daarvan is om te kunnen bepalen welke rechten en verplichtingen zij/hij daaraan kan ontleen. Dat geldt voor alle tekstonderdelen, geografische informatieobjecten en IMOW-objecten. De (procedure)status moet dan in de regelingenbank en DSO-LV ook raadpleegbaar zijn. In een aantal gevallen dient het bevoegd gezag wijzigingen in de procedurestatus door te geven.

Toekomstige functionaliteit

Uitgewerkt wordt welke procedurestatussen nodig zijn, wanneer en op welke manier een bevoegd gezag gegevens over de procedurestatus moet doorgeven, in welke onderdelen en op welke manier de procedurestatus in de onderdelen van de regeling wordt verwerkt en op welke manier de procedurestatus van die onderdelen in DSO-LVB te raadplegen is.

7.5 Kennisgeving

Op grond van de Awb zoals deze zal luiden na inwerkingtreden van de Wet elektronische publicaties, moet het bestuursorgaan bij toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 het ontwerp van het besluit ter inzage leggen. Voorafgaand aan de terinzagelegging moet het bestuursorgaan kennis geven van het ontwerpbesluit in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl. De kennisgeving bestaat uit een zakelijke weergave van de inhoud van het (ontwerp-)besluit en vermeldt in ieder geval:

- de wijze waarop en de periode waarin de stukken waar de kennisgeving betrekking op heeft voor eenieder ter inzage liggen;
- wie in de gelegenheid worden gesteld om zienswijzen naar voren te brengen en op welke wijze dit kan geschieden.

Wanneer bij de voorbereiding van het besluit de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 is toegepast en tegen het besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep open staat, zoals het (besluit tot vaststelling of wijziging van) het omgevingsplan, de reactieve interventie en het projectbesluit, moet het bestuursorgaan tegelijk met de bekendmaking van het besluit kennis geven van de terinzagelegging van de op de zaak betrekking hebbende stukken in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl. De kennisgeving bestaat uit een zakelijke weergave van de inhoud van het besluit en vermeldt in ieder geval:

- de wijze waarop en de periode waarin de stukken waar de kennisgeving betrekking op heeft voor eenieder ter inzage liggen;
- dat tegen het besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep kan worden ingesteld, door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan.

De bekendmaking van het besluit zelf gebeurt door plaatsing van de volledige inhoud van het besluit in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl.

NB: voor overige besluiten en rechtsfiguren, zoals omgevingsverordening, waterschapsverordening en omgevingsvisie, volstaat het om ze bekend te maken door plaatsing van de volledige inhoud van het besluit in het officiële publicatieblad van dat bestuursorgaan op overheid.nl, daarvan wordt geen kennisgeving gedaan.

De kennisgeving is in STOP gemodelleerd. Daarin is de kennisgeving een apart 'work' (een eigenstandig deel). De kennisgeving zit niet in hetzelfde aanleverpakketje als het besluit waar het bij hoort, maar moet apart worden aangeleverd nadat het besluit-pakketje is aangeleverd. De tekst van de kennisgeving bevat een zakelijke mededeling over een ander work, meestal een Besluit. Met behulp van metadata wordt informatie die in de tekst van een kennisgeving staat, in een machineleesbare vorm opgenomen bij de kennisgeving. De kennisgeving heeft de Vrijetekststructuur. De vormgeving en elementen van de kennisgeving zijn als volgt:

- RegelingOpschrift: verplicht element, komt 1 keer voor.
- Lichaam: verplicht element, komt 1 keer voor.
  - DivisieTekst: verplicht element, komt zo vaak voor als gewenst. Bevat de volgende elementen:
    - Kop:
      - Optioneel element wanneer er in het Lichaam van de kennisgeving slechts één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 0 of 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.

- Verplicht element wanneer er in het Lichaam van de kennisgeving meer dan één element DivisieTekst voorkomt. Komt dan 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
- Inhoud: element dat de inhoud van de kennisgeving bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.

De specificatie van de metadata staat in STOP. De belangrijkste metadata zijn:

- Mededeling over: De verwijzing vanuit een kennisgeving naar het instrument of de instrumentversie (vaak een besluit) waarover de kennisgeving zakelijke mededelingen bevat.
- Begin inzagetermijn op: De datum waarop de inzagetermijn van een ontwerpbesluit start.
- Einde inzagetermijn op: De datum waarop de inzagetermijn van een ontwerpbesluit eindigt. Dit is de eerste dag waarop géén zienswijzen op het ontwerpbesluit meer kunnen worden ingediend.
- Einde bezwaartermijn op: De datum van de eerste dag waarop géén bezwaren tegen het besluit meer kunnen worden ingediend.
- Einde beroepstermijn op: De datum van de eerste dag waarop géén beroep tegen het besluit meer kan worden ingesteld.

7.6 Muteren van IMOW-objecten

Een wijzigingsbesluit kan ook gevolgen hebben voor de IMOW-objecten in de geconsolideerde regeling. Het bevoegd gezag kan het omgevingsdocument zo wijzigen dat de IMOW-objecten wijzigen of dat er andere IMOW-objecten nodig zijn. Ook is het mogelijk dat een bevoegd gezag overgaat op een rijkere vorm van annoteren dan het in een eerder stadium heeft gedaan. Voor het wijzigen van IMOW-objecten zijn er in grove lijnen drie scenario's: het wijzigen van een bestaand IMOW-object, het laten vervallen van een bestaand IMOW-object en het toevoegen van een nieuw IMOW-object.

Wanneer door of samen met het wijzigingsbesluit een bestaand IMOW-object wijzigt, voegt het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit de gewijzigde attributen met de bestaande identificatie van een al bestaand OW-object toe. DSO-LV herkent het IMOW-object op basis van de identificatie en verwerkt de attributen.

In het geval dat door of samen met het wijzigingsbesluit een bestaand IMOW-object moet vervallen (in mutatietermen: het object wordt beëindigd), voegt het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit het IMOW-object met een bestaande identificatie toe met de status 'beëindigen'. DSO-LV herkent de identificatie van het IMOW-object en verwerkt het op basis van de status 'beëindigen': (het effect van) het IMOW-object wordt niet meer getoond.

Wanneer door of samen met het wijzigingsbesluit een nieuw IMOW-object ontstaat, levert het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit het nieuwe IMOW-object aan. Er wordt dan een IMOW-object meegeleverd met een identificatie die in DSO-LV nog niet bekend is. DSO-LV beschouwt het als een nieuw IMOW-object en voegt het toe op dezelfde manier als bij de aanlevering van een initieel besluit.

D Bijlagen

Bijlage 1 Ontwerpkeuzen

Voor het projectbesluit zijn geen 'van de standaard' afwijkende ontwerpkeuzen van toepassing.

Bijlage 2 Projectprocedure

De volledige projectprocedure, waar het projectbesluit onderdeel van is, doorloopt de volgende stappen:

Nr.	Procedurestap	Bron	Verplicht/facultatief	Opmerking	Vraag
1	kennisgeving van <i>voornemen om een verkenning uit te voeren</i> en om projectbesluit vast te stellen met of zonder voorafgaande voorkeursbeslissing en gelegenheid voor een ieder om mogelijke oplossingen voor de opgave voor te dragen o.b.v. door bevoegd gezag in de kennisgeving vermelde uitgangspunten	art. 5.47 lid 1 Ow art. 5.47 lid 3 Ow	verplicht	het voornemen is zelf ook een OW-besluit inhoud voornemen beschreven in art. 5.2 lid 1 Omgevingsbesluit	
2	kennisgeving van wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen worden betrokken	art. 5.47 lid 4 Ow	verplicht	5.3 lid 1 Omgevingsbesluit	
3	<ul style="list-style-type: none"> Bij de verkenning vergaart het bevoegd gezag de nodige kennis en inzichten over: <ol style="list-style-type: none"> de aard van de opgave, b. de voor de fysieke leefomgeving relevante ontwikkelingen, en c. de mogelijke oplossingen voor die opgave. advisering over aangedragen oplossingen door onafhankelijke deskundige ambts-halve of op verzoek van degene die de oplossing heeft aangedragen beslissing bevoegd gezag over voorgedragen mogelijke oplossingen 	art. 5.48 Ow	verplicht		
4	toepassing openbare voorbereidingsprocedure afdeling 3.4 Awb op voorbereiding voorkeursbeslissing: <ul style="list-style-type: none"> kennisgeving terinzagelegging ontwerp voorkeursbeslissing (evt. met andere stukken, bijv. Plan Mer) mogelijkheid voor een ieder om zienswijzen in te dienen 	art. 16.70 Ow	verplicht		
5	Vaststellen voorkeursbeslissing	art. 5.49 Ow	facultatief, voor bepaalde projecten verplicht	voorkeursbeslissing is verplicht in bij AMvB aangegeven gevallen (art. 5.47 lid 2 Ow, aanwijzing in art. 5.4 Omgevingsbesluit), in andere gevallen facultatief. (inhoud van de voorkeursbeslissing ook is vermeld in art. 5.5, Omgevingsbesluit)	
6	terinzagelegging ontwerp-projectbesluit zoals bedoeld in openbare voorbereidingsprocedure afdeling 3.4 Awb <ul style="list-style-type: none"> kennisgeving terinzagelegging ontwerpstukken (evt met andere stukken, bijv. project-mer) mogelijkheid om voor een ieder zienswijzen in te dienen 	art. 16.71 lid 1 aanhef en onder a Ow	verplicht		
7	(vragen) advies en instemming over ontwerp projectbesluit	art. 16.20 Ow	in bepaalde gevallen verplicht als in het ontwerp-projectbesluit uitdrukkelijk is bepaald dat het projectbesluit geldt als:	Als het een ontwerp-projectbesluit van GS of de minister betreft hoeft alleen advies en geen advies en instemming gevraagd te worden aan het oorspronkelijk bestuursorgaan. GS moet wel instemming vragen als het gaat om	

			<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvergunning voor bepaalde activiteit. • Verkeersbesluit • Besluit tot onttrekking weg aan openbaarheid • Maatwerkvoor-schriften en GPP's (via Ib/Ab geluid). <p>Advies en instemming wordt gevraagd aan het bestuursorgaan dat normaliter bevoegd is het besluit te nemen</p>	een activiteit waarvoor normaliter een bestuursorgaan <u>vh</u> Rijk bevoegd gezag is	
8	vaststellen projectbesluit	art. 5.51 Ow en art. 5.6 Ob	verplicht	In geval van een bestuurlijke lus dient de indiener van het projectbesluit zelf een nieuwe versie van het projectbesluit met aangepast versienummer inclusief notitie waarin toelichting gegeven wordt welke onderdelen op grond van welke redenen aangepast zijn.	
9	bekendmaking projectbesluit	afd. 3.6 Awb	verplicht	bekendmaking projectbesluit plaats na beslissing GS over goedkeuring	
10	beslissing GS over goedkeuring van door waterschap genomen projectbesluit	art. 16.72 Ow art. 10.31 lid 1 Awb	verplicht wanneer projectbesluit wordt genomen door een waterschap. Goedkeuringsbesluit wordt		
			door GS genomen 13 weken na verzending ter goedkeuring door het waterschap		
11	bekendmaking besluit GS over goedkeuring van door waterschap genomen projectbesluit		onder voorwaarden verplicht: alleen bij vaststelling en uitwerking projectbesluit waterschap		
12	beroepstermijn		verplicht	In geval van een voorlopige voorziening dient de indiener van het projectbesluit zelf een projectbesluit met aangepaste status (deels in werking) inclusief notitie waarin toelichting gegeven wordt welke onderdelen wel of niet in werking zijn tot een definitief besluit genomen wordt.	
13	inwerking treden projectbesluit: <ul style="list-style-type: none"> • projectbesluit GS of minister <ul style="list-style-type: none"> - op de dag waarop 4 weken zijn verstreken sinds de dag waarop het projectbesluit ter inzage is gelegd - op door GS/minister te bepalen eerdere dag bij spoedeisende omstandigheden • projectbesluit waterschap: op de dag waarop 4 weken zijn verstreken sinds de dag waarop het besluit over goedkeuring is bekendgemaakt 	art. 16.78 Ow	verplicht		

Bijlage 3 De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema

Zoals in de paragrafen 6.4.3.5 en 6.7.2.5 is aangegeven zal in de 1.1-versie van de standaard de waardelijst voor het attribuut *thema* nog 15 waarden bevatten. Daarvan zijn 14 waarden rechtstreeks aan artikel 1.2 Omgevingswet ontleend. In onderstaande tabel is aangegeven hoe de relatie is tussen dat artikel en de waarden van de waardelijst.

	Onderdelen van artikel 1.2 Ow	Waarden uit de waardelijst Thema
Aanhef	Deze wet gaat over:	
Lid 1	a. de fysieke leefomgeving, en b. activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving.	
Lid 2	De fysieke leefomgeving omvat in ieder geval:	
	a. bouwwerken,	Bouwwerken
	b. infrastructuur,	Infrastructuur
	c. watersystemen,	Water en watersystemen
	d. water,	Water en watersystemen
	e. bodem,	Bodem
	f. lucht,	Lucht
	g. landschappen,	Landschap
	h. natuur,	Natuur
	i. cultureel erfgoed, j. werelderfgoed.	Cultureel erfgoed
Lid 3	Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden in ieder geval aangemerkt gevolgen die kunnen voortvloeien uit:	
	a. het wijzigen van onderdelen van de fysieke leefomgeving of het <i>gebruik</i> daarvan,	Landgebruik ⁴
	b. het gebruik van natuurlijke <i>hulpbronnen</i> ,	Energie en natuurlijke hulpbronnen
	c. activiteiten waardoor <i>emissies, hinder of risico's</i> worden veroorzaakt,	Gezondheid Milieu algemeen Externe veiligheid Geluid
	d. het nalaten van activiteiten.	
Lid 4	Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden ook aangemerkt gevolgen voor de mens, voor zover deze wordt of kan worden beïnvloed door of via onderdelen van de fysieke leefomgeving.	

⁴ Wanneer zoals wordt overwogen aan de objecttypen Juridische regel en Tekstdeel een attribuut subthema wordt toegevoegd kan de (Thema-)waarde Landgebruik nader worden gespecialiseerd met subthema's als landbouw, recreatie, wonen, verkeer etc.

